

UCHWAŁA NR XLIV/385/22
RADY MIEJSKIEJ W LIDZBARKU
z dnia 29 kwietnia 2022 roku

w sprawie: przyjęcia Strategii Rozwoju Społeczno- Gospodarczego
Gminy Lidzbark do roku 2030

Działając na podstawie art. 10e ust. 1 i art. 10f ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U.2022.559) oraz art. 3. i art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1295 z późn. zm.), Rada Miejska w Lidzbarku uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwoju Społeczno- Gospodarczego Gminy Lidzbark do roku 2030, zgodnie z załącznikiem nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Lidzbarka.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko - Mazurskiego.

Przewodniczący Rady Miejskiej
Michał Dzimira

Załącznik Nr 1
do uchwały Nr XLIV/385/22
Rady Miejskiej w Lidzbarku
z dnia 29 kwietnia 2022 r.

**Strategia Rozwoju
społeczno-gospodarczego
Gminy Lidzbark
do roku 2030**

Spis treści

Spis treści.....	2
Wprowadzenie	3
1.1. Wnioski z analizy społeczno-gospodarczej	5
1.2. Analiza SWOT.....	14
1.3. Drzewo problemów	18
2. Rozwój strategiczny Gminy Lidzbark.....	20
2.1 Wizja rozwoju Gminy Lidzbark.....	20
2.2 Cel główny, cele strategiczne rozwoju, kierunki działań i wskaźniki osiągnięcia celów	21
2.3 Planowane działania w ramach OSI określone w strategii rozwoju województwa.....	40
2.4 Obszary strategicznej interwencji w gminie Lidzbark.....	43
2.5 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej.....	53
2.6 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej.....	56
3. Zgodność Strategii z założeniami zawartymi w dokumentach wyższego rzędu	67
3.1. Strategia na rzecz Odpowiedzialności Rozwoju do roku 2020 z perspektywą 2030 roku.....	67
3.2. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	68
3.3. Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego.....	70
3.4. Miasta dobrego życia 2030. Program rozwoju miast sieci CITTASLOW województwa warmińsko-mazurskiego.....	71
3.5. Strategia terytorialna Partnerstwo Obszar Funkcjonalny Południowe Mazury	72
3.6 Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły oraz Plan Zarządzania Ryzykiem Powodziowym.....	73
3.7 Plan przeciwdziałania skutkom suszy	75
4. System realizacji Strategii	76
4.1. Zarządzanie Strategią.....	76
4.2. Wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych.....	82
4.3. Ramy finansowe i źródła finansowania	84
Spis schematów, rysunków, tabel	87
Załącznik nr 1. Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Lidzbark.....	89
Załącznik nr 2. Karta projektu.....	90

Wprowadzenie

Szczególnie istotne dla rozwoju Gminy Lidzbark są dwa obszary turystyka i przedsiębiorczość. Jest to wynikiem historii gminy, która od 1975 roku posiada status miasta turystycznego, gdyż posiada liczne zasoby i walory przyrodnicze. Sektor turystyki wykorzystuje bogate walory i zasoby przyrodnicze przyciągając mieszkańców innych regionów oraz obcokrajowców. Zaś rozwój przedsiębiorczości przekłada się na zwiększenie zamożności gminy, umocnienie jej pozycji i znaczenie w regionie oraz na poprawę życia mieszkańców.

Dlatego też strategiczne planowanie to punkt wyjścia dla pomyślnego rozwoju gminy. Natomiast długoterminowa strategia gminy powinna zapewniać jej zrównoważony rozwój.

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark jest strategicznym dokumentem, który określa cele i kierunki rozwoju Gminy do roku 2030 i jest nadrzędnym dokumentem względem innych dokumentów planistyczno-strategicznym obowiązujących w Gminie, a także spójnym z dokumentami wyższego rzędu – strategii rozwoju województwa: *Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego* oraz *Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030*. Dokument będzie wyznaczał ramy dla planów i programów powstających w Gminie podczas jej obowiązywania oraz będzie jednocześnie efektywnym instrumentem pozyskiwania środków zewnętrznych.

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark do roku 2030 jest kontynuacją dla wielu działań i inicjatyw wspierających rozwój gminy, które zostały wpisane i realizowane zgodnie z założonymi celami i kierunkami rozwoju w poprzednim dokumencie strategicznym Gminy Lidzbark, tj. *Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark na lata 2015-2022*. Aktualizacja dokumentu wynika również z konieczności dostosowania strategii do zmieniających się sytuacji gospodarczych i społecznych oraz reagowania na nowe warunki rozwojowe, w tym na najważniejsze zagrożenie ze strony pandemii koronawirusa i jej skutki społeczno-gospodarcze. Ponadto w dniu 13.11.2020 roku weszły w życie przepisy wprowadzone ustawą z dnia 15 lipca 2020 roku o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2020 r. poz. 1378), której celem jest uporządkowanie krajowego systemu dokumentów strategicznych w zakresie polityki rozwoju i zapewnienie jego spójności, jak również zwiększenie efektywności programowania i realizacji strategii, polityk i programów. *Strategia*, w odróżnieniu od dotychczasowego dokumentu strategicznego określającego długofalowy rozwój gminy, będzie wiązać planowanie społeczno-gospodarcze z przestrzennym. Dzięki temu dokument będzie wspierał trwałą i zrównoważony rozwój gminy.

Prace nad *Strategią* rozpoczęto w lipcu 2021 roku, kiedy to Burmistrz Lidzbarka podjął decyzję o przystąpieniu do opracowania dokumentu. Szczegółowy tryb i harmonogram pracy przyjęto uchwałą nr XXXIV/305/21 Rady Miejskiej w Lidzbarku z dnia 13 lipca 2021 roku w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu *Strategii Rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Lidzbark do roku 2030*. Prace nad stworzeniem strategii oparto na partycypacyjno-eksperymentalnym modelu budowy dokumentów strategicznych.

Proces tworzenia *Strategii* poprzedzono przygotowaniem *Diagnozy społeczno-gospodarczej Gminy Lidzbark* oraz przeprowadzeniem warsztatów konsultacyjnych dla przedstawicieli Urzędu Miasta i Gminy w Lidzbarku i jednostek podległych oraz mieszkańców. Ponadto przeprowadzono badania ankietowe w formie on-line i papierowej. Dodatkowo przeprowadzono wywiady pogłębione zarówno z władzami samorządu, ale również mieszkańcami i przedsiębiorcami.

Strategia składa się z czterech części. Pierwszą część stanowi podsumowanie *Diagnozy społeczno-gospodarczej Gminy Lidzbark*, która stanowi Załącznik nr 1 do niniejszego dokumentu. Diagnoza strategiczna oraz analiza SWOT są punktem wyjścia do projektowania rozwoju Gminy. W drugiej części zostały określone następujące elementy: wizja rozwoju, cele strategiczne i operacyjne wraz z kierunkami działania. Ponadto w tej części przedstawiono działania wpisujące się w obszary strategicznej interwencji zawarte w strategii rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego, jak i określono własne obszary strategicznej interwencji dla Gminy (OSI Rewitalizacja, OSI Turystyka, oraz OSI Infrastruktura). Pokazano również model struktury funkcjonalno-przestrzennej wraz rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej. W trzeciej części dokumentu wykazano zgodność *Strategii* z wytycznymi i założeniami zawartymi w dokumentach wyższego rzędu. W ostatniej części dokumentu pokazano system realizacji *Strategii* wraz z wytycznymi do sporządzania dokumentów wykonawczych oraz ramy finansowe i źródła finansowania.

Perspektywa obowiązywania *Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczej Gminy Lidzbark do roku 2030* jest nawiązaniem do nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej (tj. 2021-2027 wraz z zasadą n+3) i szansą modernizacji obszaru społecznego i gospodarczego gminy poprzez realizację projektów inwestycyjnych, która ma przyczynić się do osiągnięcia zawartych w niej celów operacyjnych i tym samym celów strategicznych.

Należy jednak podkreślić, że niniejsza *Strategia* nie jest zamkniętym dokumentem i w przypadku zmian zarówno zewnętrznych, jak i wewnętrznych uwarunkowań społecznych i gospodarczych oraz wykreowania nowych projektów, powinna zostać zaktualizowana.

Projekt *Strategii Rozwoju Gminy Społeczno-Gospodarczej Gminy Lidzbark do roku 2030* został przygotowany zgodnie z art. 10e ust. 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz.U z 2021 poz.1372,1834 z uwzględnieniem wniosków z przeprowadzonych konsultacji społecznych (spotkań, badań ankietowych). Po przygotowaniu dokumentu *Strategii*, poddano go konsultacjom społecznym i przedłożono Zarządowi Województwa Warmińsko-Mazurskiego w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii. Po pozytywnym zaopiniowaniu przez Zarząd Województwa, przeprowadzono ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji *Strategii*.

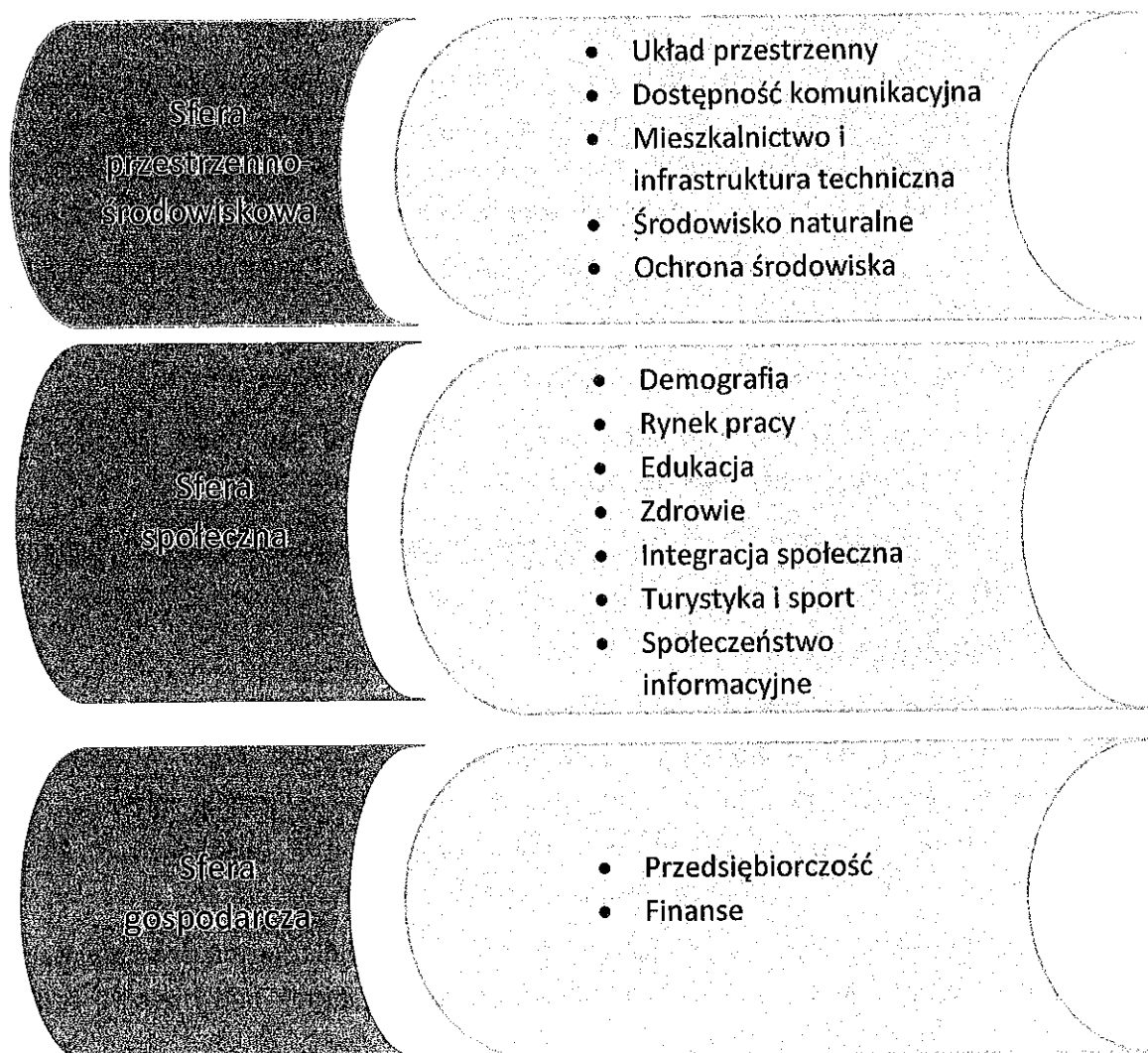
Analiza strategiczna

1.1. Wnioski z analizy społeczno-gospodarczej

W Diagnozie społeczno-gospodarczej Gminy Lidzbark, będącej Załącznikiem nr 1 do niniejszej Strategii przedstawiono szczegółową charakterystykę Gminy Lidzbark w odniesieniu do powiatu działdowskiego, województwa warmińsko-mazurskiego i Polski zarówno w aspekcie przestrzennym, środowiskowym, społecznym, jak i gospodarczym. Celem diagnozy było dostarczenie jak najgłębszej wiedzy na temat zjawisk i procesów zachodzących w gminie na przełomie ostatnich pięciu lat.

Na Schemacie nr 1 przedstawiono badane obszary społeczno-gospodarcze w *Diagnozie*, które w niniejszym dokumencie zostaną podsumowane wraz ze wskazaniem stanu obecnego i wyzwań, jakie stają przed władzami Gminy Lidzbark. Dzięki temu na dalszym etapie opracowania *Strategii* będzie można stworzyć analizę SWOT, jako jedną z najczęściej wykorzystywanych metod w procesie zarządzania strategicznego, pozwalającą wyróżnić zjawiska o kluczowym znaczeniu dla rozwoju gminy, a następnie wizje i cele strategiczne gminy na najbliższą dekadę.

Schemat 1. Badane obszary społeczno-gospodarcze

Źródło: opracowanie własne

Sfera przestrzenno-środowiskowa

Gmina Lidzbark to gmina miejsko - wiejska położona w powiecie działdowskim, w południowo - zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego. Jej położenie jest peryferyjne jeśli bierzemy pod uwagę obszar województwa warmińsko-mazurskiego. Jednakże z drugiej strony, gmina leży na styku trzech województw kujawsko-pomorskiego, mazowieckiego i warmińsko-mazurskiego. Jednostkami pomocniczymi samorządu w gminie Lidzbark są cztery osiedla oraz 24 sołectwa. Gęstość zaludnienia na terenie gminy ma charakter spadkowy, przy czym należy zauważyć, że następuje spadek gęstości zaludnienia na terenie miasta, a utrzymuje się na niezmiennym poziomie na obszarach wiejskich.

Przez teren Gminy Lidzbark nie przebiegają drogi krajowe, odległość od drogi krajowej S7 wynosi ok. 50 km co może oddziaływać na peryferyjne położenie gminy poza głównymi szlakami komunikacyjnymi. Przez teren gminy przebiegają dwie drogi wojewódzkie DW541 Lubawa-Lidzbark-Żuromin-Sierpc-Dobrzyń nad Wisłą oraz DW544 Brodnica-Lidzbark-Działdowo-Mława-Przasnysz-Ostrołęka, dziesięć dróg powiatowych o długości 51,482 km na terenie gminy oraz 203 km dróg gminnych, w tym 43 km dróg o utwardzonej nawierzchni.

Gmina posiada 4 połączenia busem do miasta wojewódzkiego Olsztyn, co pozwala dotrzeć do stolicy województwa w ponad 4 godziny. Transportem indywidualnym czas dotarcia do stolicy województwa skraca się do ponad 1 godziny. Brak transportu publicznego jest częstym problemem zgłaszanym przez mieszkańców w badaniu ankietowym. Mieszkańcy wskazują na potrzebę większej ilości połączeń publicznych z Warszawą czy też z Olsztynem.

Odległość od stolicy kraju i od najbliższego lotniska w Modlinie wynosi 126 km co wskazuje na względnie dobre położenie komunikacyjne.

Na terenie gminy znajduje się obwodnica miasta i Specjalna Strefa Ekonomiczna.

Długość ścieżek rowerowych, służących głównie do celów komunikacyjnych, a nie turystycznych, na terenie gminy Lidzbark wynosi 4,1 km.

Nie mniej jednak na terenie gminy znajduje się szereg ścieżek rowerowych pełniących funkcje turystyczne.

Na terenie gminy brak jest połączeń kolejowych.

Wyzwaniem dla Gminy Lidzbark na lata 2022 – 2030 jest dokonywanie modernizacji dróg istniejących oraz rozbudowa gminnych i wewnętrznych dróg celem poprawy dostępności komunikacyjnej gminy. Ponadto w celu rozwoju turystyki w gminie niezbędna jest rozbudowa i budowa nowych odcinków wielofunkcyjnych dróg turystycznych, głównie rowerowych celem uzyskania spójnego systemu dróg turystycznych.

Gmina prowadzi szereg inwestycji mających na celu uatrakcyjnienie miejsca zamieszkania mieszkańców. Na moment sporządzania dokumentu trwały prace nad budową tężni na bulwarze nad rzeką Wel oraz amfiteatru.

Na obszarze miasta Lidzbark **wyznaczono obszar rewitalizacji** i opisano go w *Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Lidzbark w ramach Ponadlokalnego Programu Rewitalizacji sieci miast Cittaslow*. Obszar zdegradowany występujący na terenie gminy Lidzbark zamieszkiwany jest przez 11343 osoby co stanowi 76,94 % ludności gminy Lidzbark.

Najważniejszym dokumentem planistycznym jest *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy i Miasta Lidzbark*. Dokument miał wiele nowelizacji, ale w obecnym kształcie został uchwalony Uchwałą Rady Miejskiej nr XXIX/249/17 z dnia 28.03.2017 r. Zasady kształtowania i wykorzystywania przestrzeni określone są w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Stopień pokrycia obszaru gminy Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego stanowi 1,3 % obszaru gminy.

Obszar zurbanizowany gminy stanowi 65 % terenu gminy, zaś grunty rolne 35 %.

Jakość życia mieszkańców może być mierzona dostępem do podstawowej infrastruktury publicznej. Uchwałą nr XXVIII/235/20 Rady Miejskiej w Lidzbarku z dnia 28 grudnia 2020 r. został wyznaczony obszar i granice aglomeracji Lidzbark. W skład aglomeracji Lidzbark wchodzi miejscowość Lidzbark oraz sołectwa Cibórz, Jamielnik oraz Wleusk o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) 10 305. Odsetek mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej jest wysoki – ogółem w gminie wyniósł 90 % (GUS, 2019), natomiast w mieście - 99,9 %, a na terenach wiejskich – 77,7 % Z sieci kanalizacyjnej korzystało 85,1 % ludności gminy, w tym 89,2 % na terenie miejskim i 7,2 % na terenie wiejskim.

Z sieci gazowej korzystało 52,8 % ogółem, na terenach miejskich 94,5 %, a na obszarze wiejskim 1,7 %. Wartości wskaźników świadczą o **niezadawalającym poziomie dostępu do podstawowej infrastruktury technicznej zwłaszcza na obszarach wiejskich**. Najistotniejszym wyzwaniem stojącym przed Gminą Lidzbark z punktu widzenia infrastruktury technicznej jest modernizacja oczyszczalni ścieków dla zapewnienia bezpieczeństwa środowiska, jak również dla poprawy jakości życia społeczności zamieszkującej obszar problemowy gminy. Modernizacji oraz rozbudowy wymaga również sieć wodociągowa z uwagi na duże straty wody podawanej do sieci.

Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców na terenie gminy (350,1) jest wyższa aniżeli na terenie powiatu działdowskiego (341,1), ale znacznie mniejsza od wartości dla województwa (369,0) oraz Polski (385,9). Nie mniej jednak na terenie miasta Lidzbark (377) odnotowuje się wartość, powyżej średniej dla województwa (369,0).

Powierzchnia obszarów prawnie chronionych na terenie gminy Lidzbark wynosiła na koniec 2020 roku 21942,11 ha (GUS), w tym: rezerваты przyrody, obszary chronionego krajobrazu, parki krajobrazowe (Górznieńsko-Lidzbarski oraz Welski), użytki ekologiczne. Ponadto na terenie gminy znajdują się obszary Natura 2000: Przełomowa Dolina rzeki Wel, Ostoja Lidzbarska, Ostoja Welska, Dolina Wkry i Mławki. Na terenie gminy Lidzbark znajduje się 12

pomników przyrody w postaci drzew lub grupy drzew, bardzo bogata i zróżnicowana rzadko spotykana szata roślinna i równie ciekawy i zróżnicowany świat zwierząt.

Przez teren gminy płyną 4 rzeki oraz zlokalizowanych jest 12 jezior.

Na terenie gminy znajduje się bardzo liczna grupa zabytków nieruchomych wpisanych do ewidencji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Gmina Lidzbark podejmuje różnorodne działania w celu ochrony środowiska w różnych dziedzinach: termomodernizacja budynków mieszkalnych oraz budynków użyteczności publicznej, promowanie programu *Czyste powietrze* finansowane przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie oraz wpieranie mieszkańców dotacjami celowymi w zakresie wymiany źródeł ciepła. Gmina Lidzbark udziela też dotacji celowych na przydomowe oczyszczalnie ścieków dla mieszkańców obszarów zabudowy rozproszonej, gdzie budowa kanalizacji sanitarnej sieciowej jest niemożliwa lub ekonomicznie nieuzasadniona.

W 2021 r. Gmina zlikwidowała dużą kotłownię opalaną węglem, która ogrzewała 11 bloków. Aktualnie mieszkańcy dokonują ogrzewania swoich mieszkań z wykorzystaniem paliwa gazowego. Na moment sporządzania strategii trwają prace nad termomodernizacją oraz likwidacją dużego kotła opalanego węglem i zmianą sposobu ogrzewania na ogrzewanie gazowe w przychodni zdrowia.

Jakość powietrza w mieście jest mierzona poprzez wykorzystanie trzech sensorów. Każdy mieszkaniec poprzez bezpłatną aplikację AIRLY może otrzymać informację o stężeniu pyłów zawieszonych PM2.5 i PM10, temperaturze, ciśnieniu atmosferycznym oraz wilgotności powietrza .

Realizowany jest też proces usuwania wyrobów azbestowych z terenu gminy zgodnie z *Programem usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Lidzbark*. Zgodnie z danymi zawartymi w Bazie Azbestowej na terenie gminy pozostało do unieszkodliwienia 43,78 % zinwentaryzowanego azbestu, przy czym 42,29 % u osób fizycznych a 1,49 % u osób prawnych.

Utrzymanie czystości i porządku odbywa się zgodnie z *Regulaminem utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Lidzbark* oraz opieka nad bezdomnymi zwierzętami zgodnie z *Programem opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie gminy Lidzbark w 2021 roku*. Powyższe działania zapisane są w *Programie Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Lidzbark na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2022*.

Wyzwania dla Gminy Lidzbark w sferze przestrzennej i środowiskowej:

- Poprawa dostępności komunikacyjnej mieszkańców i turystów poprzez modernizację istniejących dróg;
- Rozwój infrastruktury przeznaczonej dla pieszych i rowerzystów;
- Rewitalizacja obszarów zdegradowanych;
- Modernizacja oczyszczalni ścieków;

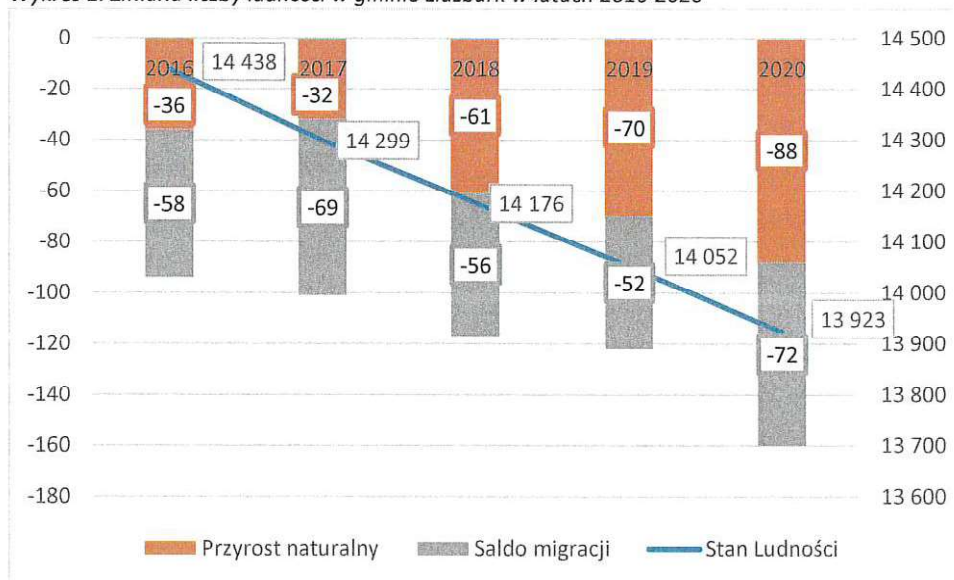

- Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej i kanalizacyjnej;
- Zwiększanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii;
- Bieżący monitoring oraz poprawa jakości powietrza;
- Optymalizacja funkcjonowania systemu gospodarki odpadami;
- Adaptacja do zmian klimatu;
- Likwidacja „dzikich wysypisk”
- Likwidacja poszyc dachowych zawierających azbest;

Strefa społeczna

Z *Diagnozy społeczno-gospodarczej Gminy Lidzbark* wynika, że w ostatnim okresie obserwowane są **niekorzystne trendy demograficzne**. Analizując zmiany liczby ludności Gminy w latach 2016-2020 zauważalna jest tendencja spadkowa. Na ten trend ma wpływ **ujemne saldo migracji i pogłębiający się ujemny przyrost naturalny**. Liczba mieszkańców gminy zmalała o 3,57 % (515 osoby) w stosunku do roku 2016.

Wykres 1. Zmiana liczby ludności w gminie Lidzbark w latach 2016-2020

Źródło: *Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Lidzbark*

Dodatkowo widoczny jest **proces starzenia się społeczeństwa**. Wskaźnik obciążenia demograficznego kształtował się w gminie na poziomie 23,6 osoby (GUS, 2020). Wartość ta wzrosła o 3,1 osoby w okresie 5 lat. Zmiany demograficzne są wyzwaniem, z którymi musi zmierzyć się Gmina Lidzbark. Zmiany te będą miały znaczący wpływ na społeczeństwo, gospodarkę i rynek pracy na poziomie lokalnym. Zmiany demograficzne spowodują także wzrost popytu na nowe usługi społeczne, w szczególności skierowane do osób starszych, a także zmianę struktur rynkowych i usług publicznych realizowanych przez instytucje publiczne. Najważniejsze zmiany dotyczą również wzrostu popytu na usługi medyczne. Starzenie się społeczeństwa spowoduje również potrzebę stworzenia nowych usług w wielu innych obszarach, takich jak: kształcenie (np. rosnąca popularność uniwersytetów trzeciego

wieku), rozrywka i rekreacja, technologie informacyjne, usługi finansowe, transport itd. W związku z tym niezbędne jest opracowanie nowych koncepcji rozwoju infrastruktury oraz świadczenia usług na rzecz społeczeństwa.¹ Dlatego też władze Gminy Lidzbark podejmują działania na rzecz poprawy polityki demograficznej w zakresie podniesienia jakości usług społecznych, atrakcyjności gminy jako miejsca zamieszkania i inwestowania, co bezpośrednio przełoży się na podniesienie jakości życia mieszkańców Gminy.

Na terenie Gminy znajduje się jeden żłobek, do którego uczęszczała maksymalna ilość dzieci 30 osób. Zgodnie z danymi GUS odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach (czyli do lat 3) wyniósł 6,7 % (w roku poprzednim odsetek był na poziomie 6,3 %). Wskaźnik ten był znacznie wyższy aniżeli dane dla powiatu (4,8 %) ale mniejszy od wartości wskaźnika dla Polski (12,8 %).

Wychowanie przedszkolne w gminie Lidzbark jest organizowane w 8 placówkach wychowania przedszkolnego z 22 oddziałami i 280 miejscami. Na terenie gminy Lidzbark funkcjonują dwa niepubliczne przedszkola oraz trzy oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych, które są prowadzone przez inne podmioty niż Gmina Lidzbark. **Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w gminie Lidzbark w 2019 roku (brak danych za 2020 rok) wyniósł 69,3 % i był znacząco niższy od wskaźnika dla Polski (90,4 %).**

Na terenie gminy Lidzbark funkcjonuje siedem szkół podstawowych, w tym cztery zarządzane przez Gminę. Gmina Lidzbark realizuje różnorodne **projekty zwiększające jakość nauczania w szkołach**. Na terenie gminy jest prowadzone nauczanie domowe. Gmina realizowała projekty rządowe „Zdalna szkoła” ramach których pozyskano dofinansowanie na zakup sprzętu komputerowego w wysokości 176.900 zł. Natomiast **infrastruktura sportowa przy miejskich szkołach jest dobrze rozwinięta** (dwa kompleksy sportowe Boisko - Orlik, hale sportowe i sale gimnastyczne). Wyzwaniem dla Gminy Lidzbark powinno być wyrównanie jakości nauczania w szkołach na terenach wiejskich wraz z rozbudową infrastruktury szkolnej.

Wysokie wyniki zdawalności egzaminu ósmoklasisty, względem powiatu i województwa, jednakże zauważalne są różnice w uzyskiwanych wynikach pomiędzy szkołami.

Gmina finansuje i realizuje autorski program Burmistrza pt. WYJAZD MARZEŃ. Program polega na tym, że młodzież klas 5-8 zbiera punkty za wyniki nauki, wolontariat i osiągnięcia. Nagrodą jest 3-4 dniowy wyjazd zagraniczny. Młodzież otrzymuje także stypendia sportowe oraz naukowe.

Gmina podnosi jakość życia mieszkańców m.in. poprzez **zapewnienie infrastruktury sportowej i rekreacyjnej**. Na terenie gminy znajduje się: Stadion Miejski, jedna hala sportowa, jedno boisko do koszykówki, siedem siłowni zewnętrznych, przy czym pięć na terenie miasta i dwie na obszarach wiejskich, sale gimnastyczne placówek oświatowych, dwa

¹ Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Przemiany demograficzne i starzenie się społeczeństwa: konsekwencje dla lokalnych rynków pracy w Polsce, 2013

kompleksy sportowe typu „ORLIK”, lodowisko sezonowe, kompleks lekkoatletyczny, park linowy, skatepark, pumtrack i place zabaw.

Wyzwaniem dla Gminy Lidzbark będzie poprawa jakości oferty spędzenia wolnego czasu nie tylko na terenie miasta, ale przede wszystkim na terenach wiejskich poprzez dostosowanie oferty kulturalnej i rekreacyjnej. Dlatego też należy kontynuować organizację imprez tematycznych oraz tworzyć kolejne części rekreacyjne w sołectwach.

Gmina Lidzbark zapewnia usługi osobom zagrożonym wykluczeniu społecznemu m.in. osobom bezrobotnym, starszym i z niepełnosprawnościami. Na terenie gminy Lidzbark działa instytucja wspierająca osoby starsze. Jedną z placówek jest Dzienny Dom „Senior-Wigor”. Natomiast dla osób przewlekle psychicznie chorych i z niepełnosprawnością intelektualną prowadzony jest Środowiskowy Dom Samopomocy w Lidzbarku. Z uwagi na pogłębiający się proces starzenia się społeczeństwa, Gmina powinna zapewnić odpowiednie zaplecze socjalne poprzez organizację m.in. dziennych domów pobytu seniorów oraz ofertę skierowaną na integrację osób starszych. Gmina realizuje program Teleopieki dla seniorów 65+. W miejscowości Wawrowo planuje uruchomienie Dziennego Klubu Seniora+, który rozpocznie swoją działalność od 01 stycznia 2022 r.

Na terenie Gminy funkcjonuje Uniwersytet Trzeciego Wieku. Gmina Lidzbark przystąpiła do programu Ogólnopolskiej Karty Seniora, która jest wydawana osobom powyżej 60 roku życia. Szeroka oferta działań senioralnych (Senior Plus, Karta Seniora, Uniwersytet Trzeciego Wieku).

Na terenie gminy funkcjonuje pięć Kół Gospodyń Wiejskich w Bryńsku, Nowym Dworze, Dłutowie, Zalesiu oraz Miłostajkach.

Kapitał społeczny w gminie Lidzbark jest na wysokim poziomie i charakteryzuje się aktywnością wielu stowarzyszeń i klubów sportowych, udziale w imprezach kulturalnych, współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi, aktywnością mieszkańców w udziale w Budżecie Obywatelskim i funduszu sołeckim. Jednakże aktywność obywatelska w wyborach demokratycznych kształtuje się poniżej średniej dla powiatu, województwa i Polski.

Na terenie Gminy działa też Młodzieżowa Rada Miejska powołana w 2015 roku, która jest organem konsultacyjnym i opiniodawczym organów samorządu gminnego w sprawach dotyczących młodzieży.

Liczba osób korzystających z pomocy finansowej MOPS ma tendencję malejącą, co może wskazywać na pozytywny trend w społeczeństwie.

Na terenie gminy Lidzbark funkcjonuje 10 przychodni, przy czym żadna nie podlega samorządowi terytorialnemu. Gmina finansuje z własnego budżetu weekendową i świąteczną pomoc medyczną. Usługa realizowana przez szpital w Brodnicy odbywa się w Przychodni Zdrowia na ul. Brzozowej.

Podstawową opiekę szpitalną dla mieszkańców zapewnia Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Działdowie. Na terenie gminy funkcjonuje 6 aptek. Zespół ratownictwa

medycznego działu całodobowo zapewniając bezpieczeństwo medyczne i szybki czas dojazdu do pacjenta.

Wyzwania dla Gminy Lidzbark w sferze społecznej:

- Zapewnienie miejsc dla dzieci w żłobku i przedszkolu;
- Zwiększenie oferty edukacyjnej i poprawa jakości nauczania;
- Rozwój infrastruktury edukacyjnej;
- Kompleksowa polityka senioralna;
- Dopasowanie usług publicznych do zmieniającej się struktury i potrzeb społeczności lokalnej;
- Podniesienie atrakcyjności oferty spędzania czasu wolnego na terenie gminy. Oferta wypoczynkowa, rekreacyjna dostosowana do każdej grupy wiekowej;
- Działania mające na celu zwiększenie atrakcyjności gminy jako miejsca do zamieszkania i aktywności zawodowej;
- Rozbudowa infrastruktury turystycznej;
- Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców.

Sfera gospodarcza

Przedsiębiorczość jest istotnym czynnikiem przeciwdziałającym niekorzystnym procesom społeczno-ekonomicznym, takim jak bezrobocie, wykluczenie, marginalizacja. **Stopień rozwoju przedsiębiorczości w gminie Lidzbark jest na wysokim poziomie.** Podmioty zarejestrowane na terenie gminy stanowią 20,49 % ogółu zarejestrowanych podmiotów na terenie powiatu działdowskiego. Analizując szczegółowo przedsiębiorczość wewnątrz gminy, zaobserwowano dynamiczny wzrost przedsiębiorczości na obszarach wiejskich wzrost o 15,56 % na przestrzeni lat 2016-2020. O wiele wolniej rozwija się przedsiębiorczość w mieście o 10,96 % w okresie ostatnich pięciu lat.

Jednakże pomimo rozwoju przedsiębiorczości na terenie gminy wyzwaniem staje się, aby działalność gospodarcza była podejmowana w różnych dziedzinach, aby występowało na terenie gminy zróżnicowanie gospodarcze.

Na terenie gminy funkcjonuje Specjalna Strefa Ekonomiczna.

Według danych z Powszechnego Spisu Rolnego przeprowadzonego w 2010 r. na terenie Gminy Lidzbark było zarejestrowanych 856 gospodarstw rolnych, w tym 854 gospodarstw indywidualnych. Powierzchnia zasiewów w gospodarstwach ogółem wyniosła 7637,83 ha, w tym w gospodarstwach indywidualnych 7184,42 ha.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Działdowie **stopa bezrobocia w powiecie działdowskim na koniec 2020 roku wyniosła 13,5 %** (3 181 osób, w tym 774 osób w gminie Lidzbark) i ma **trend malejący**. Wskaźnik ten był wyższy zarówno od średniej wojewódzkiej (10,1 %), jak i krajowej (6,2 %). Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie

ludności w wieku produkcyjnym w gminie Lidzbark wynosił w 2020 roku 9,0 %, przy czym większy odsetek osób bezrobotnych stanowiły kobiety 5,44 %

Gmina Lidzbark posiada duży potencjał turystyczny ze względu na swoje położenie w pobliżu Warszawy. Prawie 50 % powierzchni gminy porastają lasy. Obszar gminy pokrywają również liczne jeziora.

Najatrakcyjniejszy turystycznie teren miasta stanowi Jezioro Lidzbarskie wraz ze swym aktualnym zagospodarowaniem. Linia brzegowa jeziora porozcinana jest dolinami samoczynnych wypływów podziemnych wód oraz głębokimi jarami utworzonymi przez wody roztopowe spływające ze zboczy. Szczególnie urokliwe jary znajdują się po północno-zachodniej stronie jeziora.

Nad jeziorem znajduje się zmodernizowana w 2010 r. plaża miejska wyposażona w pomosty spacerowe, boisko do gry w siatkówkę plażową, molo, plac zabaw oraz jedną z największych w województwie zjeżdżalni wodnych usytuowaną na brzegu jeziora. Na prawym brzegu jeziora znajduje się promenada, prowadząca do parku sportowo-rekreacyjnego, miejsca stanowiącego centrum zabawy dla dzieci, wypoczynku, organizacji imprez plenerowych oraz początku tras pieszych i rowerowych. W 2021 roku przy małym jezioru na promenadzie, powstała kawiarnia cittaslow, która cieszyła się dużym zainteresowaniem wśród mieszkańców i turystów. Stanowiła uzupełnienie dla istniejącej infrastruktury przy jeziorze.

Na terenie gminy funkcjonują pensjonaty, inne obiekty hotelowe, ośrodki wczasowe, ośrodki kolonijne, zespoły domków turystycznych, pokoje gościnne, kwatery agroturystyczne.

Baza noclegowa w gminie Lidzbark oferuje swoje usługi zarówno sezonowo, jak i całorocznie. W gminie Lidzbark można aktywnie wypoczywać poprzez korzystanie ze szlaków rowerowych, kajakowych, pieszych. Lidzbark posiada wyjątkowe warunki do uprawiania turystyki aktywnej na szlaku kajakowym rzeki Wel. Ponadto na terenie gminy znajdują się liczne obiekty sportowe, z których mogą korzystać mieszkańcy i turyści. Na terenie gminy znajdują się też szlaki tematyczne, kajakowe, piesze, rowerowe oraz geocaching.

Rozwój społeczno-gospodarczy Gminy Lidzbark możliwy jest nie tylko dzięki dochodom własnym, ale również dzięki pozyskanym środkom zewnętrznym. Część inwestycji jest współfinansowanych z funduszy zewnętrznych. Łączna liczba podpisanych umów o dofinansowanie projektów realizowanych przez wszystkich beneficjentów (m.in. JST, przedsiębiorców i innych instytucji) w gminie w perspektywie finansowanej 2014-2020 wyniosła 177, z czego aż 171 umowy było w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w perspektywie 2014-2020.

Gmina Lidzbark należy jako członek do Międzynarodowego Stowarzyszenia Miast Cittaslow, realizując cele w zakresie poprawy jakości życia ich mieszkańców.

Wyzwania dla Gminy Lidzbark w sferze gospodarczej:

- Rozwój infrastruktury turystycznej;
- Poprawa rynku pracy;
- Rozwój rolnictwa ekologicznego;

- Wzrost różnorodności przedsiębiorczości mieszkańców Gminy;
- Współpraca Gminy z mieszkańcami, przedsiębiorcami .

1.2. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest powszechną wykorzystywaną w jednostkach administracji publicznej metodą diagnostyczną. Pozwala ona porównać silne i słabe strony jednostki wynikające z otoczenia wewnętrznego, czyli możliwości rozwoju i obszary problemowe z szansami i zagrożeniami dla rozwoju płynącymi z otoczenia zewnętrznego. Poniższą analizę dokonano w oparciu o:

- opis charakterystyki miasta,
- wyniki *Diagnozy społeczno-gospodarczej Gminy Lidzbark* opracowanej w oparciu o dane statystyczne Banku danych Lokalnych, dokumenty wewnętrzne Gminy oraz ankiety i innych źródeł zewnętrznych,
- konsultacje społeczne (warsztaty z przedstawicielami Urzędu Miasta i Gminy i jednostek podległych oraz z mieszkańcami, ankiety, rozmowy indywidualne z przedstawicielami Urzędu Miasta i Gminy w Lidzbarku i przedsiębiorcami).

Tabela 1. Analiza SWOT

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<p>Duży obszar terenów prawnie chronionych</p> <p>Położenie na obszarze Zielonych Płuc Polski unikalne walory środowiskowe umożliwiające organizację turystyki tematycznej głównie związanej z obserwacją przyrody</p> <p>Duży potencjał turystyki aktywnej (unikalny szlak kajakowy, rowerowy, singletrack, szlaki piesze)</p> <p>Dotacje gminne na budowę przydomowych oczyszczalni ścieków</p> <p>Publiczny transport zeroemisyjny w granicach miasta</p> <p>Dotacje gminne w zakresie wymiany źródeł ogrzewania węglowego na proekologiczne</p> <p>Duża część gminy znajdująca się w strefie klimatycznej o wyższej efektywności</p>	<p>Peryferyjne położenie, poza głównymi szlakami komunikacyjnymi kraju</p> <p>Wciąż widoczne braki w infrastrukturze drogowej</p> <p>Mała ilość ścieżek rowerowych komunikacyjnych wzdłuż dróg</p> <p>Wyroby azbestowe na terenie gminy</p> <p>Występowanie obszarów zagrożenia powodziowego</p> <p>Występujące obszary zdegradowane na obszarach miejskich i wiejskich</p> <p>Mały udział OZE w gospodarce energetycznej gminy</p> <p>Sezonowe zanieczyszczenia powietrza</p> <p>Niski stopień skanalizowania obszarów wiejskich - potencjalne zagrożenie środowiskowe</p> <p>Potrzeba modernizacji istniejącej sieci</p>

<p>pozyskania energii słonecznej</p> <p>Względnie dobre położenie komunikacyjne - z Warszawą, z najbliższym lotniskiem</p> <p>Poprawiająca się infrastruktura dróg i ścieżek rowerowych</p> <p>Sieć Internetu szerokopasmowego</p> <p>Dobrze rozwinięta sieć telefonii komórkowej</p> <p>Wyznaczony obszar rewitalizowany i polityka rewitalizacyjna</p> <p>Dobrze rozwinięta sieć wodno-kanalizacyjna na terenie miasta</p> <p>Zdiagnozowane problemy klimatyczne i plan przeciwdziałania, wdrożone rozwiązania niskoemisyjności</p> <p>Sieć gazownicza dobrze rozwinięta</p> <p>Atrakcyjna oferta kulturalno-sportowa</p> <p>Średni wiek mieszkańców gminy (40,4) jest niższy aniżeli w województwie (41,6).</p> <p>Wdrożone elastyczne formy nauki – edukacja domowa</p> <p>Wysokie wyniki zdawalności egzaminu ósmoklasisty, względem powiatu i województwa</p> <p>Wdrożone rozwiązania dialogu społecznego (cykliczne konsultacje z sektorem turystycznym, z przedsiębiorcami)</p> <p>Szeroka oferta działań senioralnych (Senior Plus, Karta Seniora, Uniwersytet Trzeciego Wieku)</p> <p>Młodzieżowa Rada Miejska</p> <p>Koła Gospodyń Wiejskich</p> <p>Lidzbarska Karta Mieszkańca</p> <p>Partnerskie relacje z innymi miastami (wspólne pozyskiwanie środków, wspólne</p>	<p>wodociągowej (duże straty wody podawanej do sieci)i kanalizacyjnej</p> <p>Braki w kanalizacji deszczowej na obszarze gminy</p> <p>Mała liczba indywidualnych zbiorników retencyjnych dla wody deszczowej</p> <p>Niska atrakcyjność osadnicza na niektórych obszarach wiejskich (rozproszenie terytorialne, zdegradowane obszary)</p> <p>Stosunkowo niskie dochody mieszkańców (74,9% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce)</p> <p>Stosunkowo niskie kwalifikacje zasobów kadrowych (brak wysoko wykwalifikowanej kadry)</p> <p>Wskaźnik przedsiębiorczości jest stosunkowo niski (6,81%), ale zbliżony do skali przedsiębiorczości na terenie powiatu (7,15%) i województwa (9,63%)</p> <p>Stosunkowo słaba dostępność do podstawowej opieki zdrowotnej i specjalistycznej</p> <p>Wysokie saldo migracji na obszarze miejskim (-62)</p> <p>Niska aktywność obywatelska podczas powszechnych wyborów</p> <p>Brak systemowych rozwiązań dla osób młodych</p> <p>Ujemny przyrost naturalny</p> <p>Stosunkowo duże obciążenie ekonomiczne gminy z tytułu zapewnienia opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi,</p> <p>Brak dostępnej całorocznej infrastruktury sportowej (basen, boisko ze sztuczną murawą)</p> <p>Brak zróżnicowania w sferze gospodarczej</p> <p>Niskie dochody własne gminy na 1 mieszkańca (1749 zł)</p> <p>Ograniczone możliwości rozwojowe przedsiębiorców ze względu na przepisy środowiskowe</p>
---	---

<p>realizowanie projektów i wydarzeń) np. Cittaslow</p> <p>Tendencja spadkowa liczby osób długotrwale bezrobotnych w ciągu ostatnich 5 lat.</p> <p>Malejąca liczba przestępstw na terenie gminy</p> <p>Aktywność społeczeństwa duża aktywność organizacji pozarządowych</p> <p>Obecność filii poradni psychologiczno-pedagogicznej</p> <p>Malejąca liczba osób korzystających z pomocy finansowej MOPS</p> <p>Funkcjonowanie opieki przedszkolnej i żłobkowej</p> <p>Istniejąca baza sportowo-kulturalna (stadion, hale sportowe przy szkołach, siłownie zewnętrzne, place zabaw, wiaty biesiadne, świetlice wiejskie)</p> <p>Funkcjonowanie opieki ambulatoryjnej</p> <p>Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej dzięki obwodnicy miasta oraz Specjalnej Strefy Ekonomicznej</p> <p>Brak przemysłu ciężkiego</p> <p>Bardzo dobre warunki do rozwoju turystyki, agroturystyki, sportów wodnych</p> <p>Monitoring na terenie miasta</p> <p>Możliwości nowych inwestycji</p> <p>Wzrost przedsiębiorczości</p> <p>Umiejętność podmiotów w pozyskiwaniu funduszy unijnych (177 podpisane umowy – 171 RPO WiM) w perspektywie 2014-2020</p>	
<p>S Z A N S E</p>	<p>Z A G R O Ź E N I A</p>

<p>Rosnąca popularność wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz innych rozwiązań prośrodowiskowych</p> <p>Regulacje ogólnokrajowe i wojewódzkie zobowiązujące JST do podniesienia jakości środowiska</p> <p>Środki na nową przestrzeń publiczną (m.in. rewitalizacja, gospodarka niskoemisyjna)</p> <p>Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców</p> <p>Polityka prorodzinna</p> <p>Dostępność funduszy unijnych na cele społeczne</p> <p>Systematyczny wzrost jakości życia społecznego</p> <p>Rozwój tzw. srebrnej gospodarki</p> <p>Upowszechnianie zdrowego trybu życia i aktywnego spędzania czasu i popularyzacja trendu slow i eko</p> <p>Rozwój idei wolontariatu</p> <p>Wsparcie Państwa w rozwoju przedsiębiorczości</p> <p>Rozwój usług specjalistycznych z zakresu rehabilitacji, geriatry, srebrnej gospodarki</p> <p>Wzrastająca aktywność przedsiębiorcza</p> <p>Upowszechnianie zdrowego trybu życia poprzez wzrost popytu na wysokiej jakości żywność ekologiczną tradycyjną i regionalną</p> <p>Systemowe rozwiązania w pozyskiwaniu pracowników z zagranicy</p> <p>Rozwój technologii informacyjno-komunikacyjnych</p> <p>Atrakcyjne tereny inwestycyjne na potrzeby rozwoju branży turystycznej</p>	<p>Niewystarczające środki finansowe w programach prośrodowiskowych</p> <p>Wzrost udziału transportu indywidualnego skutkujący rosnącymi zanieczyszczeniami komunikacyjnymi</p> <p>Brak skutecznych narzędzi egzekwowania właściwego ogrzewania w gospodarstwach domowych</p> <p>Zmiany przepisów dot. gospodarki niskoemisyjnej</p> <p>Negatywne trendy demograficzne (starzejące się społeczeństwo, ujemny przyrost naturalny, ujemne saldo migracji)</p> <p>Wzrost problemów społecznych wynikających z pandemii COVID-19</p> <p>Mało elastyczny system kształcenia zawodowego w Polsce</p> <p>Problemy finansowe publicznej służby zdrowia i związane z tym problemy z dostępnością usług</p> <p>Emigracja zarobkowa</p> <p>Konkurencyjność większych miejscowości</p> <p>Niestabilna sytuacja społeczno-gospodarcza spowodowana pandemią COVID-19</p> <p>Brak zagwarantowanych środków w nowej perspektywie finansowej 2021-2027 i ograniczona ich dostępność</p>
---	--

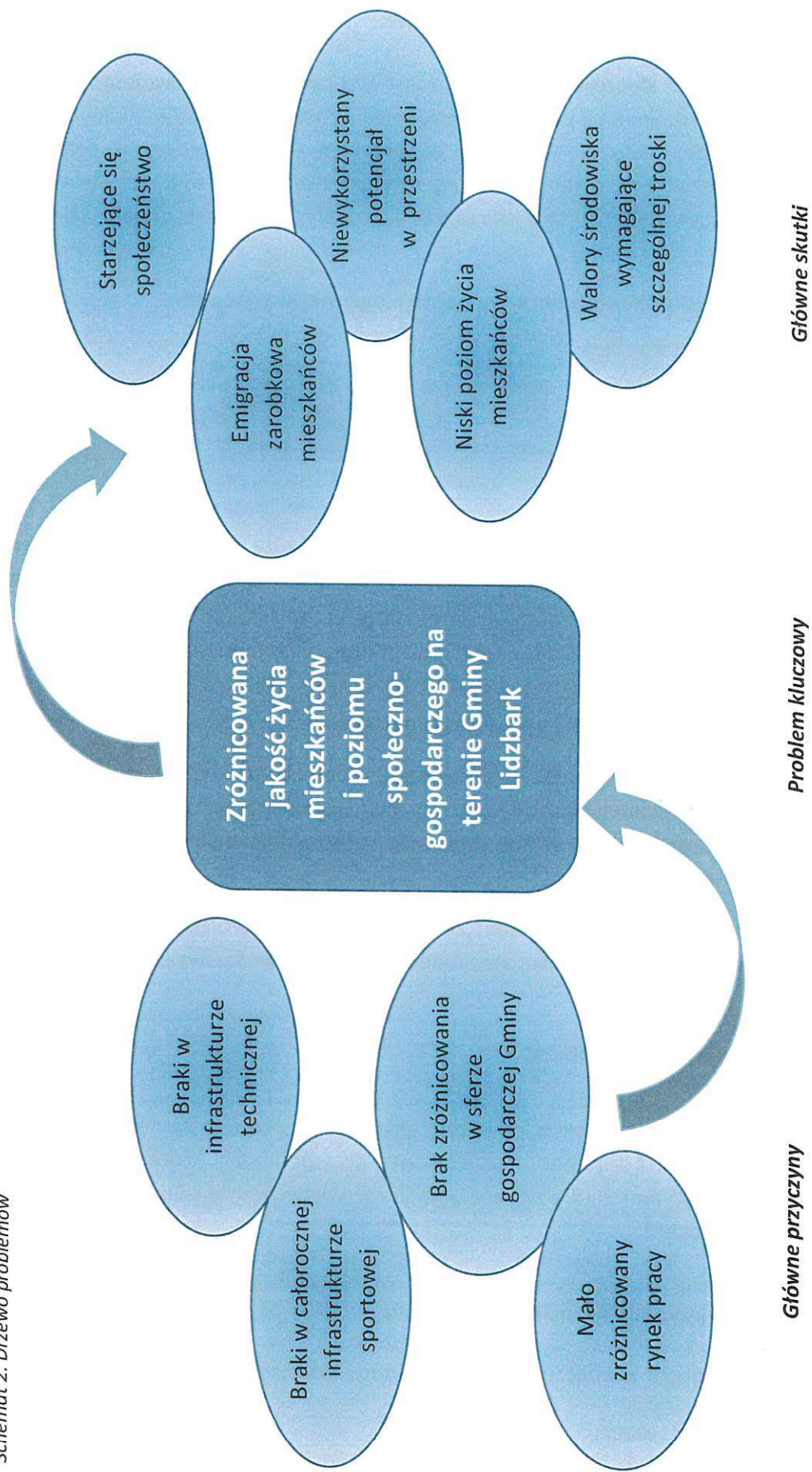
Źródło: opracowanie własne

1.3. Drzewo problemów

Drzewo problemów powstało na podstawie *Diagnozy społeczno-gospodarczej Gminy Lidzbark*, wniosków z *Diagnozy* zamieszczonej w niniejszym dokumencie w podrozdziale 1.1. *Wnioski z analizy społeczno-gospodarczej oraz analizy SWOT*.

Schemat 2. Drzewo problemów

Źródło: opracowanie własne

2. Rozwój strategiczny Gminy Lidzbark

Programowanie rozwoju to kluczowy element i podstawa zarządzania rozwojem lokalnym, pod którym to pojęciem rozumiemy zespół skoordynowanych działań podejmowanych przez gminę, zmierzających do realizacji wcześniej określonych (sformułowanych) celów. W procesie zarządzania rozwojem lokalnym istotną rolę odgrywa samorząd, pełniąc funkcje koordynacyjne i organizacyjne, w tym w zakresie współpracy interesariuszy (aktorów rozwoju lokalnego).²

Opracowana *Strategia* jest dokumentem o wyrazistej, logicznej strukturze:

Schemat 3. Schemat rozwoju strategicznego

Źródło: opracowanie własne

Najważniejszym, wyjściowym elementem jest wizja gminy, która określa pożądany przez mieszkańców jej wizerunek w perspektywie najbliższych lat. Po przeprowadzeniu analizy sytuacji społeczno-gospodarczej w oparciu o dane statystyczne i dokumenty oraz materiały Urzędu Miasta i Gminy w Lidzbarku, a następnie po uwzględnieniu wyników analizy SWOT, zostały zaproponowane cztery cele strategiczne. Cele strategiczne będą osiągnięte poprzez realizację celów operacyjnych i wskazanych kierunków działań.

Wyznaczone cele, a następnie kierunki działań powinny odpowiadać na potrzeby rozwojowe Gminy i rozwiązywać najważniejsze problemy. Ważnym aspektem wyznaczania celów jest wzmocnienie potencjału lokalnego i wykorzystywanie zasobów własnych, jak również szans pojawiających się w otoczeniu.

Realizacja zakładanych celów spowoduje zmiany w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej o charakterze ilościowym, ale przede wszystkim jakościowym.

2.1 Wizja rozwoju Gminy Lidzbark

Wizja JST rozumiana jako docelowy obraz danej jednostki w przyszłości. Jest to marzenie o lepszej przyszłości, stan pożądany i oczekiwany, do spełnienia którego będą dążyć wdrażający strategię. Wyzwaniem dla zarządzających rozwojem będzie skupienie wokół wizji różnych grup interesariuszy.³

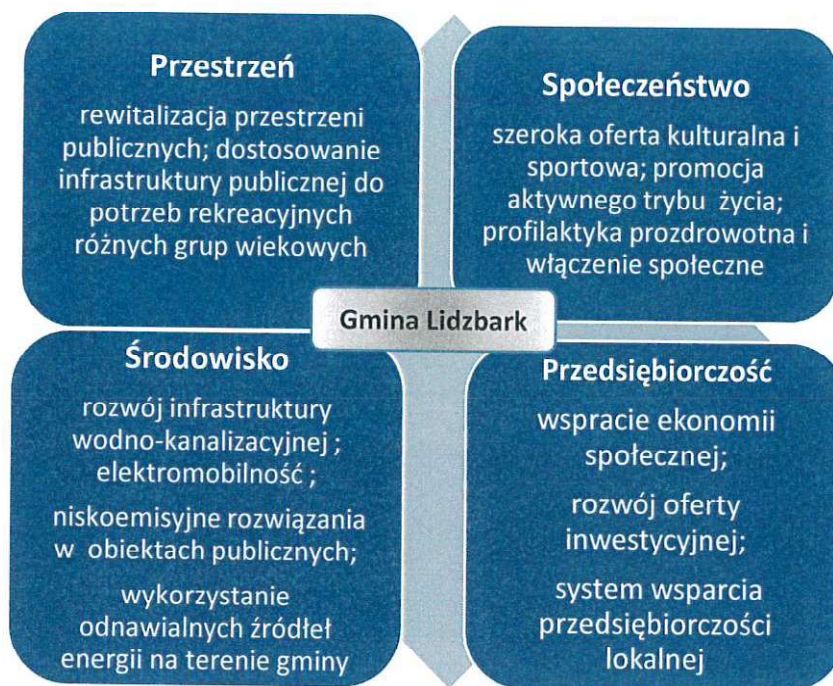
Niniejszy dokument ukazuje Gminę Lidzbark w perspektywie do roku 2030, zmienioną poprzez realizację przyjętych celów i kierunków działań.

Dla celów niniejszej Strategii wyznaczono wizję dla Gminy Lidzbark:

² Internet <https://samorząd.nid.pl>, 17.08.2021

³ 2BA doradztwo strategiczne – Agnieszka Nowak – Leszek Nowak, Zarządzanie strategiczne rozwojem gospodarczym

2. 2 Cel główny, cele strategiczne rozwoju, kierunki działań i wskaźniki osiągnięcia celów

Wnioski z opracowanej *Diagnozy społeczno-gospodarczej Gminy Lidzbark* oraz z przeprowadzonych spotkań konsultacyjnych z mieszkańcami Gminy stały się podstawą dla opracowania części programowej *Strategii*, która zawiera najważniejsze założenia polityki rozwoju lokalnego.

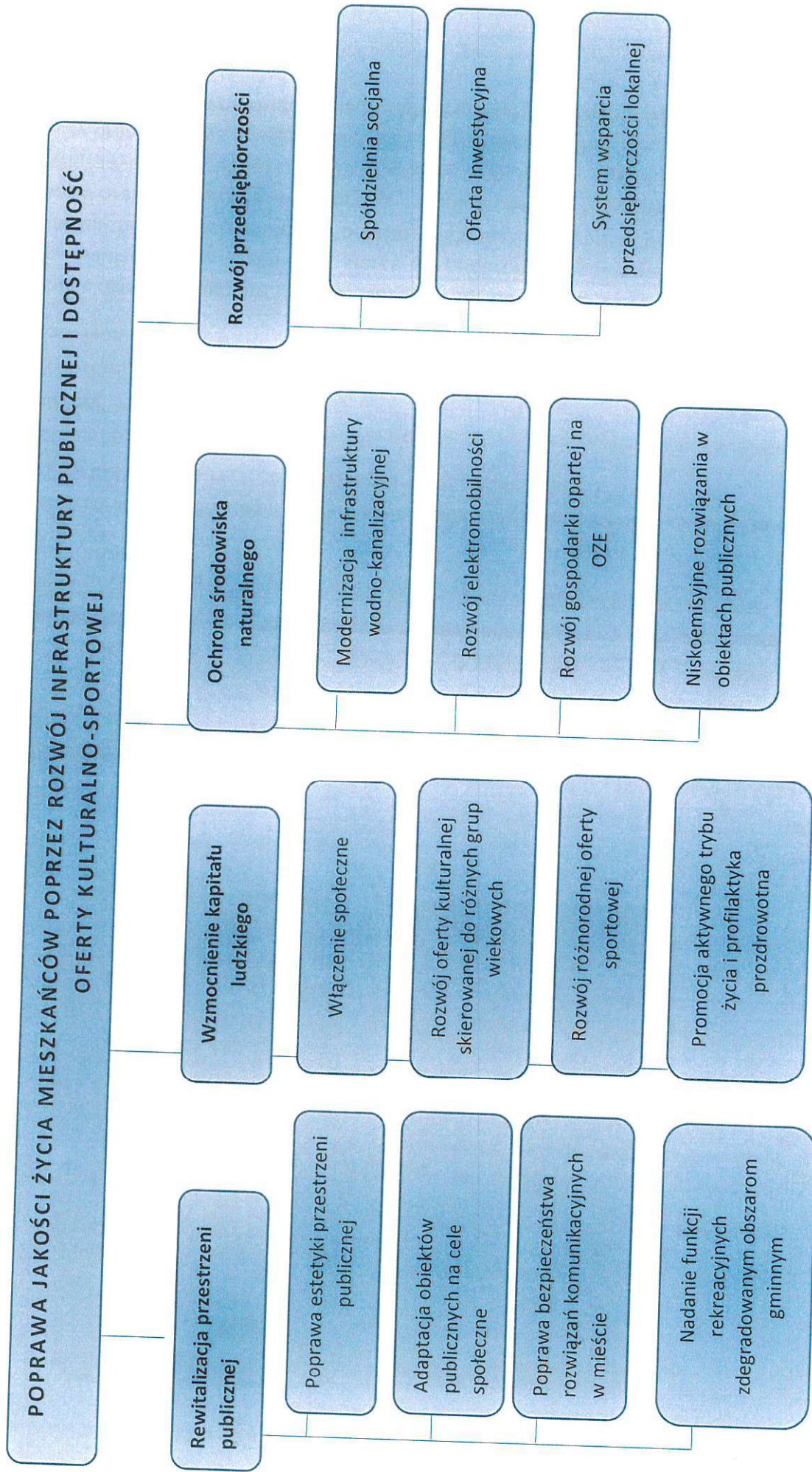
Wyznaczono cel główny *Strategii*, który będzie realizowany poprzez cele strategiczne, które określono dla każdej z czterech analizowanych w *Diagnozie* sfer, tj.:

- przestrzennej,
- społecznej,
- gospodarczej,
- środowiskowej.

Wyznaczone cele strategiczne Gminy Lidzbark są od siebie zależne i wzajemnie się przenikają. Zaplanowane działania w sferze gospodarczej i społecznej będą realizowane z zachowaniem ładu przestrzennego. Ponadto działania te wpłyną na poprawę jakości życia mieszkańców oraz zwiększenie atrakcyjności osadniczej Gminy. Natomiast efektem realizacji celów związanych z rozbudową infrastruktury technicznej będzie rozwój społeczny, gospodarczy oraz poprawa jakości środowiska przyrodniczego. Realizacja celów i kierunków działań będzie przybliżała do osiągnięcia pożądanego statusu rozwoju Gminy, określonego w jej wizji.

Schemat 4. Cel główny, cele szczegółowe i cele operacyjne Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczej Gminy Lidzbark do roku 2030

Cel I. Rewitalizacja przestrzeni publicznej

Idea rewitalizowania gminnej publicznej przestrzeni w myśl potrzeb jej użytkowników sprzyja dobremu samopoczuciu mieszkańców, a w rezultacie wpływa na sukces gospodarczy całego obszaru gminy.

Przestrzeń publiczna dobrze zaplanowana staje się miejscem, które z jednej strony zapewnia użytkownikom – mieszkańcom i turystom – przyjazną strefę do życia, pracy, odpoczynku, relaksu, spotkań towarzyskich i kulturalnych, rekreacji i wielu innych, a z drugiej ratuje od zapomnienia zabytkowe budynki. Zrewitalizowane otoczenie wpływa na poprawę samopoczucia mieszkańców, dostarcza im przyjemnych doznań i stymuluje do poznawania.

Rewitalizacja zabytkowych i zapomnianych nieruchomości czy przestrzeni z uwzględnieniem ich autentyczności i tożsamości pozwala na zaadaptowanie tych miejsc do nowych funkcji, np. organizacji spotkań kulturalnych, koncertów, festiwali i imprez otwartych dla wszystkich.

Rewitalizacja obszarów zdegradowanych Miasta i Gminy Lidzbark będzie polegała na przebudowie, adaptacji budynków, obiektów, terenów i przestrzeni w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, gospodarczych, edukacyjnych, kulturalnych lub rekreacyjnych. Jednym z przykładowych działań rewitalizacyjnych, jakie Gmina będzie realizowała to *Adaptacja starej dzielni na potrzeby kompleksu administracyjno-biurowego wraz z parkingiem*. Celem zadania jest utworzenie nowego budynku użyteczności publicznej.

Poprawa estetyki przestrzeni Gminy Lidzbark odbywać się będzie poprzez dbanie o miejsca i obiekty stanowiące lokalne dziedzictwo kulturowe i historyczne np. rewitalizacja Placu Hallera oraz terenów nad rzeką Wel.

Gmina musi pamiętać, że zrównoważony rozwój Gminy musi być spójny z założeniami prowadzonej polityki przestrzennej oraz nie powodować negatywnych skutków w gminnej przestrzeni. Gospodarowanie przestrzenią będzie oparte o *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Lidzbark*, a także tworzone i aktualizowane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Powyższe cele operacyjne stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w tabeli poniżej.

Tabela 2. Cel strategiczny nr 1

CEL STRATEGICZNY I				
Rewitalizacja przestrzeni publicznej				
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ	
1.1. Poprawa estetyki przestrzeni publicznej	<p>Sukcesywne sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w celu objęcia nimi jak największego obszaru Gminy</p> <p>Poprawa jakości, funkcjonalności i dostępności istniejących przestrzeni publicznych</p> <p>Rewitalizacja obiektów i przestrzeni publicznych</p> <p>Opracowanie i wdrożenie Gminnego Programu Rewitalizacji</p> <p>Ochrona zabytków</p> <p>Dbałość o miejsca o znaczącej wartości historycznej i kulturowej</p> <p>Zachowanie terenów zieleni, leśnych i rolnych</p>	<p>Rozwój zabudowy mieszkaniowej z zachowaniem ładu przestrzennego</p> <p>zwiększenie funkcjonalności przestrzeni</p> <p>poprawa estetyki i funkcjonalności reprezentatywnych obiektów gminnych poprzez ich rewitalizację</p>	<p>Stożek pokrycia miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego powierzchni Gminy [%]</p> <p>Liczba miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uwzględniających zasady zrównoważonego rozwoju [szt.]</p> <p>Liczba obiektów zrewitalizowanych [szt.]</p> <p>Powierzchnia zrewitalizowanych obszarów [m²]</p> <p>Liczba obiektów i miejsc o znaczeniu kulturowym poddanych renowacji [szt.]</p>	

<p>1.2. Adaptacja obiektów publicznych na cele społeczne</p>	<p>Odtworzenie historycznych budowli zabytkowych i nadanie im nowych funkcji użytkowych</p> <p>Wyposażenie przestrzeni publicznych w infrastrukturę umożliwiającą wspólnie spędzanie czasu przez mieszkańców oraz integrację społeczności lokalnych</p> <p>Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości w obszarze turystyki oraz usług wolnego czasu wykorzystujących atrakcje i potencjały lokalne</p>	<p>Poprawa estetyki przestrzeni gminnej</p> <p>Ochrona zabytków</p> <p>Wzrost przedsiębiorczości na terenie gminy</p> <p>Wzrost liczby turystów</p> <p>Zahamowanie migracji ludzi młodych do innych miast i gmin</p> <p>Stworzenie dostępu do instytucji kulturalnych mieszkańcom bez względu na wiek, płeć i stan majątkowy</p>	<p>Wzrost liczby osób korzystających z zrewitalizowanej infrastruktury [os.]</p> <p>Liczba zrewitalizowanych obiektów publicznych [szt.]</p> <p>Powierzchnia zrewitalizowanych obszarów [m2]</p> <p>Liczba obiektów i miejsc o znaczeniu kulturowym poddanych renowacji [szt.]</p>
<p>1.3. Poprawa bezpieczeństwa rozwiązań komunikacyjnych w mieście</p>	<p>Elektromobilność poprzez utworzenie sieci ładowarek dla samochodów elektrycznych, wypożyczalnia mobilnego sprzętu elektrycznego np. hulajnogi</p> <p>Wdrażanie niskoemisyjnych rozwiązań w transporcie publicznym</p> <p>Utworzenie spójnej sieci ścieżek rowerowych</p> <p>Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze sportu</p>	<p>Poprawa oferty turystycznej i rekreacyjnej Gminy</p> <p>poprawa aktywności fizycznej mieszkańców</p> <p>poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego mieszkańców Gminy o charakterze sportowo-rekreacyjnym</p> <p>zwiększenie wykorzystania komunikacji publicznej</p> <p>zmniejszenie emisji</p>	<p>Liczba nowych i modernizowanych obiektów sportowo-rekreacyjnych [szt.]</p> <p>Liczba organizacji pozarządowych działających w obszarze sportu wspieranych przez Gminę [szt.]</p> <p>Liczba zorganizowanych imprez sportowych w ciągu roku [szt.]</p> <p>Liczba istniejących linii komunikacji zbiorowej [szt.]</p> <p>Długość linii autobusowych [km]</p> <p>Liczba przystanków</p>

<p>1.4. Nadanie funkcji rekreacyjnych zdegradowanym obszarom gminnym</p>	<p>Organizowanie i wspieranie imprez sportowo-rekreacyjnych</p>	<p>zanieczyszczeń i CO2 do atmosfery związanej z tzw. emisją liniową</p>	<p>autobusowych na terenie Gminy [szt.] Liczba osób korzystająca z transportu publicznego [osoba/rok] Długość nowopowstałych i zmodernizowanych ciągów pieszo-rowerowych oraz ścieżek rowerowych [km].</p>
<p>1.4. Nadanie funkcji rekreacyjnych zdegradowanym obszarom gminnym</p>	<p>Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty kultury, sportu i rekreacji oferujących możliwości rozwoju mieszkańców oraz atrakcyjnego spędzania wolnego czasu Wyposażenie przestrzeni publicznych w infrastrukturę umożliwiającą wspólne spędzanie czasu przez mieszkańców oraz integrację społeczności lokalnych Zagospodarowanie i rewitalizacja pustych przestrzeni nad rzeką Wel oraz nad Jeziorem Lidzbarskim Poprawa dostępności przestrzeni i obiektów publicznych dla</p>	<p>Wzrost liczby osób korzystających z oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej Wykorzystanie pustych, zdegradowanych przestrzeni na cele społeczne</p>	<p>Powierzchnia zrewitalizowanych przestrzeni publicznych wykorzystywanych na cele społeczne.</p>

różnych grup wiekowych

Źródło: opracowanie własne

Cel II. Wzmocnienie kapitału ludzkiego

Kapitał ludzki jest zasobem, który decyduje o sukcesie w wymiarze ekonomicznym, społecznym i osobistym. Umiejętności (kompetencje), zdrowie, w tym dobrostan psychiczny, kapitał kulturowy warunkują awans ekonomiczny jednostek. Rozwijanie kapitału ludzkiego następuje poprzez poprawę poziomu wykształcenia i wzrost kompetencji osób w taki sposób, by mogły one w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym. Kapitał ludzki może być również głównym źródłem rozwoju ekonomicznego i społecznego kraju.⁴

Ważną potrzebą człowieka jest możliwość spędzania czasu wolnego i osiągnięcia z tego określonych korzyści zdrowotnych, psychicznych czy społecznych. Tak jak mieszkańcy gminy są różnorodni, tak oferta spędzania czasu wolnego na terenie gminy powinna być dostosowana do tej różnorodności.

Mając na uwadze potrzeby mieszkańców w różnym wieku oraz turystów zostaną podjęte działania mające na celu budowę i modernizację infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, kulturalnej i turystycznej. Rozwój bazy sportowo-rekreacyjnej, społecznej, kulturalnej i turystycznej pozwoli wzmocnić aktywność mieszkańców w różnych grupach wiekowych.

Wśród zaplanowanych działań jest utworzenie kina, utworzenie kompleksu muzealnego, utworzenie przystani kajakowej oraz wyciągu narciarskiego, który pozwoli na włączenie społeczne, uatrakcyjnienie oferty dla mieszkańców i turystów oraz promocję gminy.

Czynnikami poprawiającymi jakość życia mieszkańców oprócz omówionej wcześniej przestrzeni publicznej, jest również rozwój oferty zdrowotnej i edukacyjnej, wzmacniającej aktywność mieszkańców.

Najtrudniejszym wyzwaniem stojącym przed niejedną jednostką samorządu terytorialnego jest pogłębiający się problem demograficzny. Gmina powinna zachęcać do osiedlenia się na jej terenie poprzez przygotowanie możliwości osadniczych. Ponadto zmiany wymaga polityka senioralna. Głównym zadaniem Gminy w tym obszarze będzie dostosowywanie placówek zapewniających opiekę oraz pobyt seniorom, a także osobom ze szczególnymi potrzebami i wykluczonym społecznie (m.in. chorym, niepełnosprawnym, uzależnionym itd.) wraz z ofertą zajęć integracyjnych, działań w zakresie profilaktyki prozdrowotnej.

Podniesiony zostanie poziom świadczonych usług sportowych. Gmina Lidzbark będzie rozwijała infrastrukturę sportową oraz wzbogaci ofertę wydarzeń i imprez o charakterze sportowym integrujących mieszkańców w każdym wieku.

Gmina planuje min. budowę krytej pływalni, centrum sportów zimowych w postaci lodowiska, toru saneczkowego, mini wyciągu, co wpłynie na wzrost jakości życia mieszkańców oraz uczniów. Działania te pozwolą na rozwój oferty sportowej dla szkół z terenu gminy oraz mieszkańców. Pojawi się także możliwość całorocznego zdobywania nowych umiejętności sportowych przez uczniów, mieszkańców oraz turystów.

---

⁴ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego

Dopełnieniem działań podejmowanych w obszarze społecznym będzie integracja mieszkańców i ich zwiększenie poczucia tożsamości regionalnej poprzez współpracę i wspieranie organizacji pozarządowych, jak również wzmocnienie komunikacji z mieszkańcami.

Powyższe cele operacyjne stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w tabeli poniżej.

Tabela 3. Cel strategiczny nr 2

CEL STRATEGICZNY II			
Wzmocnienie kapitału ludzkiego			
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
2.1. Włączenie społeczne	<p>Wspieranie włączenia społecznego i aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym</p> <p>Doskonalenie lokalnej polityki wspierania seniorów oraz osób niepełnosprawnych</p> <p>Podjęmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi na rzecz wsparcia seniorów i osób z niepełnosprawnościami</p> <p>Aktywizacja zawodowa i rodzinna zagrożonych wykluczeniem społecznym</p> <p>Promocja usług adresowanych do seniorów</p> <p>Usuwanie barier architektonicznych, komunikacyjnych oraz</p>	<p>wzrost potencjału kapitału ludzkiego</p> <p>wzrost integracji społecznej osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym</p> <p>integracja osób starszych</p> <p>zagosparowanie czasu wolnego seniorów</p> <p>stworzenie możliwości samodzielnego załatwienia spraw dla seniorów i osób ze specjalnymi potrzebami</p>	<p>Liczba wspartych jednostek infrastruktury senioralnej [szt.]</p> <p>Liczba osób korzystających z usług dla seniorów [liczba osób]</p> <p>Liczba podmiotów świadczących usługi dla osób z niepełnosprawnościami [szt.]</p> <p>Liczba osób z niepełnosprawnościami korzystających z usług społecznych [liczba osób]</p> <p>Liczba organizacji pozarządowych mających siedzibę na terenie gminy [szt.]</p> <p>Liczba zrealizowanych projektów oraz wdrożonych nowych rozwiązań w obszarze aktywizacji społecznej oraz rozwoju lokalnego [szt.]</p> <p>Liczba podmiotów ekonomii</p>

	<p>transportowych w przestrzeni publicznej</p> <p>Realizacja programów edukacyjnych służących podnoszeniu wiedzy oraz kształtowaniu odpowiednich postaw prospołecznych</p> <p>Wspieranie aktywności osób starszych i niepełnosprawnych</p> <p>Rozwój Ekonomii społecznej</p>		<p>społecznej działających na terenie Gminy- 1 szt.</p>
<p>2.2. Rozwój oferty kulturalnej skierowanej do różnych grup wiekowych</p>	<p>Rozbudowa infrastruktury i oferty kulturalnej dla mieszkańców</p> <p>Organizacja imprez kulturalnych integrujących mieszkańców</p> <p>Rozwijanie aktywnych form spędzania, czasu przez różne grupy wiekowe</p> <p>Dostosowanie oferty wypoczynkowo-rekreacyjnej do osób ze szczególnymi potrzebami</p> <p>Współpraca z instytucjami kultury oraz organizacjami pozarządowymi mająca na celu rozszerzenie oferty kulturalnej</p>	<p>poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego wśród mieszkańców o charakterze kulturalnym</p> <p>zaspokojenie potrzeb kulturalnych mieszkańców</p> <p>zwiększenie aktywności mieszkańców w wydarzeniach o charakterze kulturalnym</p> <p>wzmacnianie tożsamości społecznej i kulturowej mieszkańców</p> <p>dopasowanie oferty usług kulturalnych do zmieniającej się struktury demograficznej</p>	<p>Liczba nowych i zmodernizowanych obiektów kulturalnych [szt.]</p> <p>Liczba osób uczestniczących w wydarzeniach kulturalnych [osoba]</p> <p>Liczba imprez kulturalnych [szt.]</p> <p>Liczba osób korzystających ze wsparcia infrastruktury [liczba osób]</p>

<p>2.3. Rozwój różnorodnej oferty sportowej</p>	<p>Rozbudowa infrastruktury sportowej dla mieszkańców</p> <p>Rozwijanie aktywnych form spędzania czasu przez różne grupy wiekowe</p> <p>Organizacja imprez sportowych integrujących mieszkańców</p> <p>Usuwanie barier w architektonicznych instytucjach publicznych</p>	<p>Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego wśród mieszkańców</p> <p>zaspokojenie potrzeb aktywności sportowej wśród mieszkańców</p> <p>integracja społeczna mieszkańców</p> <p>zwiększenie aktywności mieszkańców w wydarzeniach o charakterze sportowym</p> <p>promocja Gminy na zewnątrz</p>	<p>Liczba nowych obiektów sportowych [szt.]</p> <p>Liczba osób uczestniczących w wydarzeniach sportowych [osoba]</p> <p>Liczba wydarzeń sportowych [szt.]</p> <p>Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury [liczba osób]</p>
<p>2.4. Promocja aktywnego trybu życia i profilaktyka prozdrowotna</p>	<p>Prowadzenie działań w zakresie promocji aktywnego trybu życia</p> <p>Zapewnienie wysokiej jakości systemu ochrony zdrowia oraz pomocy i integracji społecznej</p> <p>Kształtowanie postaw prozdrowotnych</p> <p>Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotne</p> <p>Prowadzenie dla mieszkańców działań w zakresie edukacji zdrowotnej, profilaktyki zdrowia i</p>	<p>poprawa zdrowotności mieszkańców</p> <p>przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu</p> <p>podniesienie standardu świadczonych usług leczniczych</p> <p>poprawa dostępności do usług medycznych o charakterze ogólnym i specjalistycznym</p>	<p>Liczba wspartych przez gminę programów zdrowotnych [szt.]</p> <p>Liczba wspartych ośrodków zdrowia [szt.]</p> <p>Liczba porad w ramach podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej [szt.]</p>

Źródło: opracowanie własne

Cel III. Ochrona środowiska naturalnego

Jednym z najważniejszych wyzwań stojących przed gminami jest zapewnienie odpowiedniego poziomu ochrony środowiska naturalnego. Jego jakość wpływa na postrzeganie Gminy wśród mieszkańców jako miejsca do życia, odwiedzających i turystów jako miejsca do wypoczynku oraz postrzeganie przez przedsiębiorców i rolników jako miejsca do rozwoju przedsiębiorczości i rolnictwa ekologicznego.

Cechą charakterystyczną Gminy Lidzbark są zasoby i walory przyrodnicze. Gmina charakteryzuje się zróżnicowanym pokryciem terenu w postaci lasów, jezior, rzek, parków krajobrazowych co wpływa na wysoką atrakcyjność przyrodniczą Gminy. Przemiany społeczne, gospodarcze wpływają na wykorzystywanie środowiska naturalnego nie zawsze z poszanowaniem jego praw. Dlatego też wszelkie planowane działania będą prowadzone w duchu zrównoważonego rozwoju.

Gmina Lidzbark będzie realizowała kompleksowe działania proekologiczne m.in. mające na celu rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, które zarówno wpłyną na poprawę jakości wód powierzchniowych i podziemnych, a także na poprawę jakości życia mieszkańców.

W ramach dbałości o środowisko naturalne gmina planuje rozwinąć elektryczny transport publiczny poprzez budowę sieci ładowarek elektrycznych, elektryczny sprzęt w postaci np. hulajnóg, transport autobusowy, ławki z możliwością ładowania sprzętu elektronicznego.

Gmina będzie kontynuowała realizację inwestycji w zakresie termomodernizacji budynków użyteczności publicznej, wymiany źródeł zaopatrzenia w ciepło, wprowadzania rozwiązań technologicznych optymalizujących zużycie mediów.

Wspierane będą inwestycje mające na celu zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Realizując powyższy cel strategiczny ważne jest również prowadzenie działań promocyjnych i promowanie postaw proekologicznych wśród turystów, dzieci, młodzieży i dorosłych poprzez organizację konkursów i innych wydarzeń propagujących ochronę środowiska.

Powyższe cele operacyjne stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w tabeli poniżej

Tabela 4. Cel strategiczny nr 3

CEL STRATEGICZNY III			
Ochrona środowiska naturalnego			
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
4.1. Modernizacja infrastruktury kanalizacyjnej	Rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnej Modernizacja oczyszczalni ścieków	Polepszenie jakości istniejącej sieci wodociągowej i kanalizacyjne poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych zwiększenie liczby osób korzystających z nowo wybudowanej infrastruktury technicznej	Długość rozbudowanej sieci wodociągowej [km] Długość rozbudowanej sieci kanalizacyjnej [km] Długość nowo wybudowanej sieci gazowej [km] Procent mieszkańców mających dostęp do sieci wodociągowej [%] Procent mieszkańców mających dostęp do sieci kanalizacyjnej [%]
4.2. Rozwój elektromobilności	Wdrażanie niskoemisyjnych rozwiązań w transporcie publicznym Promowanie alternatywnych źródeł komunikacyjnych w postaci elektrycznego sprzętu np. hulajnogi	Ograniczenie emisji CO ₂ Poprawa jakości powietrza Spadek natężenia hałasu Poprawa jakości komunikacyjnej mieszkańców	Liczba pojazdów elektrycznych w transporcie publicznym [szt.] Spadek emisji CO ₂ z uwagi na wykorzystanie pojazdów elektrycznych [Mg CO ₂ /rok]
4.3. Rozwój gospodarki	Tworzenie warunków do rozbudowy	zwiększenie udziału energii pozyskiwanej	liczba nowych instalacji

<p>opartej na OZE</p>	<p>instalacji OZE na obszarze Gminy</p> <p>Wspieranie inwestycji mających na celu zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii</p> <p>Upowszechnianie informacji na temat wykorzystania odnawialnych źródeł energii poprzez organizację konkursów i programów o tematyce ekologicznej</p> <p>Promowanie produkcji energii z odnawialnych źródeł energii</p>	<p>ze źródeł odnawialnych</p> <p>Wzrost instalacji OZE na terenie Gminy</p>	<p>odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy [szt.]</p>
<p>4.4. Niskoemisyjne rozwiązania w obiektach publicznych</p>	<p>Wymiana źródeł ciepła w budynkach z programu dofinansowań do wymiany źródeł ciepła na proekologiczne w budynkach mieszkalnych</p> <p>Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej</p> <p>Promowanie postaw proekologicznych wśród dzieci, młodzieży i dorosłych poprzez organizację konkursów i innych wydarzeń</p>	<p>zabezpieczenie Gminy przed negatywnymi skutkami zmian klimatycznych</p> <p>stała kontrola jakości powietrza atmosferycznego</p> <p>ograniczenie emisji szkodliwych substancji do atmosfery z tradycyjnych źródeł ciepła</p> <p>poprawa efektywności energetycznej budynków</p>	<p>Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła [szt.]</p> <p>Liczba i moc wykorzystywanych na terenie gminy nowych ekologicznych źródeł energii [szt.]</p> <p>Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE [szt.]</p> <p>Liczba obiektów poddanych termomodernizacji [szt.]</p> <p>Szacowany spadek emisji gazów</p>

	propagujących ochronę środowiska	zwiększenie liczby gospodarstw domowych ogrzewanych niskoemisyjnymi źródłami ciepła	cieplarnianych [Mg CO ₂ /rok]
	Likwidacja starych (nie ekologicznych) źródeł ciepła	ograniczenie wpływu działalności człowieka na środowisko przyrodnicze Gminy	Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej [MWh/rok]
			Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej [GJ/rok]

Źródło: opracowanie własne

Cel IV. Rozwój przedsiębiorczości

Wsparcie i rozwój przedsiębiorczości wpływa na wzrost znaczenia gminy w regionie, zwiększenie zamożności gminy oraz na poprawę życia mieszkańców.

Dlatego też cel strategiczny IV zakłada dalszy rozwój gospodarczy Gminy, który powinien opierać się na wykorzystywaniu potencjału gospodarczego jaki płynie z obecności podmiotów gospodarczych w postaci spółdzielni socjalnych. Jest to działanie, które pozwala na angażowanie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i przyczynianie się do rozwoju tych osób i jednocześnie poprawę przedsiębiorczości na terenie gminy.

Gmina planuje też utworzenie na obszarze gminy wioski tematyczne.

Kolejnym istotnym elementem rozwoju przedsiębiorczości jest rozwój oferty inwestycyjnej. Gmina planuje uzbrojenie terenów w okolicach rzeki Wel i Jeziora Lidzbarskiego, w celu zachęcenia do podejmowania działalności gospodarczej, na tym obszarze, związanej z rozwojem turystyki.

Gmina planuje stworzyć system wsparcia przedsiębiorczości lokalnej, tak aby zachęcać – szczególnie – młodych mieszkańców do zakładania własnej działalności gospodarczej i pozostania w gminie.

Dzięki rozwojowi gospodarczemu Gminy, poprawi się sytuacja na rynku pracy, wzrosną dochody Gminy, a tym samym Gmina będzie mogła zapewnić mieszkańcom podstawową infrastrukturę techniczną i społeczną.

Powyższe cele operacyjne stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w tabeli poniżej.

Tabela 5. Cel strategiczny nr 4

CEL STRATEGICZNY IV			
Rozwój przedsiębiorczości			
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
4.1 Spółdzielnia Socjalna	Zaangażowanie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym do tworzenia podmiotów w postaci spółdzielni socjalnej Zwiększenie stopnia przedsiębiorczości współpraca samorządu z podmiotami ekonomii społecznej w realizacji usług społecznych lokalnie, blisko mieszkańców Wspieranie organizacji pozarządowych oraz korzystanie z ich wiedzy i doświadczenia przy realizacji zadań publicznych Działania w zakresie powstania wiosek tematycznych	Wzrost przedsiębiorczości na terenie gminy Zmniejszenie liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym Realizacja zadań publicznych przez lokalnych przedsiębiorców ekonomii społecznej (PES) Poprawa wizerunku gminy pod kątem atrakcyjności turystycznej z uwagi na obecność wiosek tematycznych	Liczba podmiotów ekonomii społecznej na terenie gminy [szt.] Pracujący na 1000 ludności [osoba] Liczba wiosek tematycznych na obszarze gminy [szt.]
4.2 Oferta inwestycyjna	Poszerzenie istniejących terenów aktywności gospodarczej na terenie gminy Uzbrojenie terenów inwestycyjnych	Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy Wzrost przedsiębiorczości mieszkańców	Podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności [-] Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 1000 ludności

	<p>w niezbędną infrastrukturę techniczną</p> <p>Przygotowanie ofert inwestycyjnych dla potencjalnych inwestorów</p> <p>Organizacja zajęć pozalekcyjnych z zakresu przedsiębiorczości</p> <p>Doradztwo zawodowe dla uczniów</p> <p>Współpraca szkoła - przedsiębiorcy</p>	<p>Zwiększenie liczby inwestorów</p> <p>Poprawa atrakcyjności rynku pracy, w tym zmniejszenie bezrobocia</p> <p>Rozwój gospodarczy Gminy</p>	<p>Pracujący na 1000 ludności [osoba]</p> <p>Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100) [%]</p>
<p>4.3 System wsparcia przedsiębiorczości lokalnej</p>	<p>Promocja gospodarcza Gminy</p> <p>Zwiększone zachęty lokalne</p> <p>Współpraca z instytucjami okołobiznesowymi</p> <p>Dialog społeczny przedstawicieli władz z przedsiębiorcami</p> <p>Organizacja wydarzeń i imprez promujących lokalnych przedsiębiorców</p> <p>Powstanie Inkubatorów Przedsiębiorczości</p>	<p>Rozwój gospodarczy Gminy</p> <p>Wzmocnienie wizerunku Gminy przyjaznej przedsiębiorcom</p> <p>Zwiększenie liczby ofert inwestycyjnych</p>	<p>Podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności [-]</p> <p>Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 1000 ludności</p> <p>Liczba Inkubatorów</p> <p>Przedsiębiorczości na terenie gminy [szt.]</p>

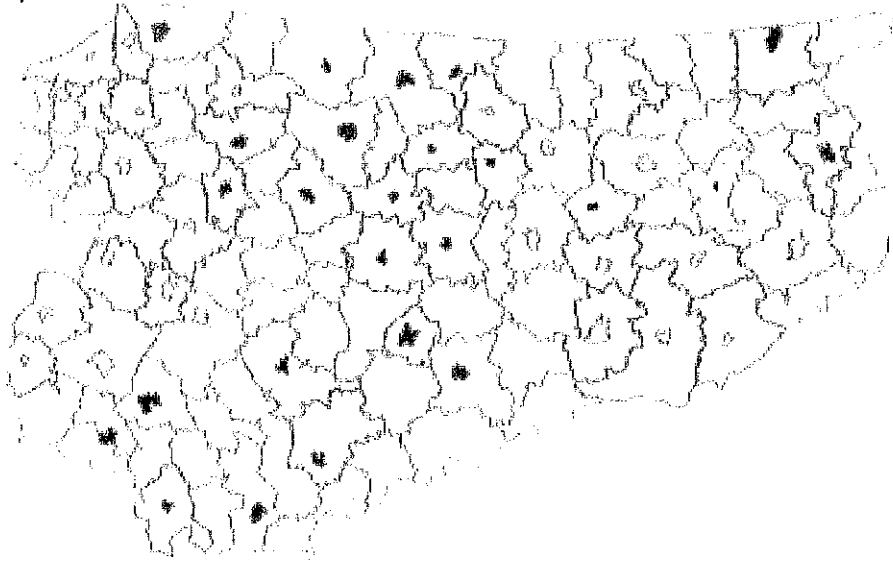
Źródło: opracowanie własne

2.3 Planowane działania w ramach OSI określone w strategii rozwoju województwa

W Strategii Województwa Warmińsko-Mazurskiego *Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego* wyszczególniono obszary strategicznej interwencji (OSI). Obszary strategicznej interwencji zostały wyróżnione poprzez integrację dwóch podejść – regionalnego i krajowego. W *Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego* wskazano kilka obszarów funkcjonalnych, których zasięgi odpowiadają celom realizacji polityki rozwoju województwa. Drugie, regionalne kryterium wyodrębnienia OSI opiera się o wieloletnią współpracę partnerów/jednostek samorządu terytorialnego.⁵

Zgodnie ze strategią województwa Gmina Lidzbark wskazana jest w OSI Miasta CITTASLOW - w porównaniu z innymi OSI charakteryzuje jeden z większych ubytków ludności oraz spótek z udziałem zagranicznym, a także niewielki wzrost zamożności. Wzrost liczby osób prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców jest najniższy wśród wszystkich wyodrębnionych obszarów. Jednocześnie odnotować należy znaczący wzrost liczby miejsc pracy na 1000 mieszkańców oraz wzrost liczby organizacji społecznych na 1000 mieszkańców.⁶

Rysunek 1. OSI Miasta CITTASLOW

Źródło: *Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego*, Facebook Cittaslow Polska

⁵ Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego

⁶ Ibidem

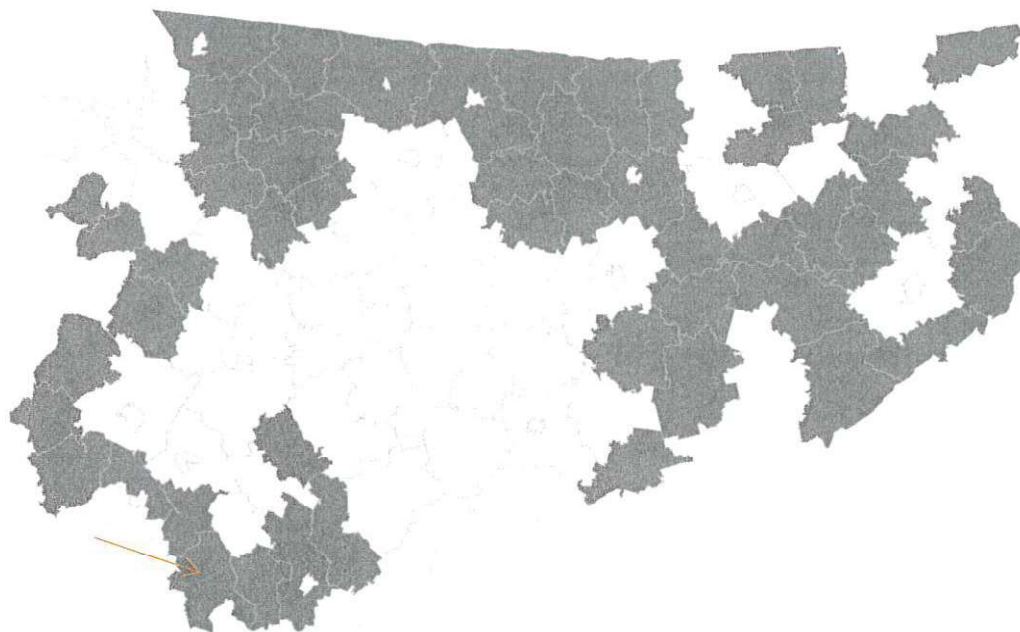
Tabela 6. Cele strategiczne a OSI Miasta CITTASLOW – perspektywa 2030

Cel strategiczny	Oczekiwane efekty interwencji	Oczekiwana zmiana przestrzenna
Kompetencje przyszłości	Rozwinięte relacje edukacja – rynek pracy Rozwinięte kompetencje kluczowe i programy podnoszące kwalifikacje mieszkańców Rozwinięta e-administracja	Rozwinięte funkcje miast – ośrodków lokalnych (edukacyjne)
Inteligentna produktywność	Dobrze przygotowana oferta inwestycyjna	Rozwinięte funkcje miast – ośrodków lokalnych (warunki dla prowadzenia biznesu)
Kreatywna aktywność	Korzystne warunki dla włączenia społecznego	Rozwinięte funkcje miast – ośrodków lokalnych (kultura, opieka medyczna)
Fundamenty rozwoju	Silny kapitał społeczny wspierany licznymi projektami współpracy Wysoki udział OZE w bilansie energetycznym miasteczek Wysoka jakość środowiska przyrodniczego	Dobrze rozwinięte połączenia komunikacyjna miast i ich najbliższego otoczenia

Źródło: *Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego*

Zgodnie ze strategią województwa Gmina Lidzbark wskazana jest także w **OSI Obszary marginalizacji** z uwagi na występujące niekorzystne zjawiska społeczne (starzejące się społeczeństwo) i gospodarcze (emigracja zarobkowa mieszkańców).

Rysunek 2 OSI Obszary marginalizacji

Źródło: Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego

Tabela 7 Cele strategiczne a OSI Obszary marginalizacji – perspektywa 2030

Cel strategiczny	Oczekiwane efekty interwencji	Oczekiwana zmiana przestrzenna
Kompetencje przyszłości	Dobra dostępność do usług publicznych o wysokiej jakości Odnowione funkcje obszarów zdegradowanych Rozwinięta e-administracja	Sieć centrów rozwoju lokalnego
Inteligentna produktywność	Włączenie w inteligentne specjalizacje regionu Przedsiębiorcze dzieci i młodzież Rozwinięta ekonomia społeczna	-
Kreatywna aktywność	Osoby starsze włączone w programy aktywności społecznej Aktywne i efektywne partnerstwa lokalne i ponadlokalne	Przygotowane tereny zgodne z polityką przestrzenną uwzględniająca suburbanizację
Mocne fundamenty	Uzupełnione braki w zakresie infrastruktury technicznej Satysfakcjonująca dostępność komunikacyjna Przełamana peryferyjność przygraniczna	Powiązania funkcjonalne na linii najbliższe miasto – wieś Powiązania funkcjonalne na linii ośrodek powiatowy – wieś Atrakcyjne przestrzenie

	Wysokie wykorzystanie OZE i czyste środowisko Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze	wypoczynku
--	---	------------

Źródło: Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego

2.4 Obszary strategicznej interwencji w gminie Lidzbark

Zgodnie z rozwiązaniami ustawowymi, zapisanymi w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, obszarami specjalnej polityki są m.in. obszary strategicznej interwencji (OSI).

OSI to terytoria wymagające wsparcia zewnętrznego w celu wzmocnienia wewnętrznego potencjału rozwoju lub zapobiegania negatywnym procesom przyrodniczym i (lub) społeczno-gospodarczym. Wyróżnia się dwa obszary:

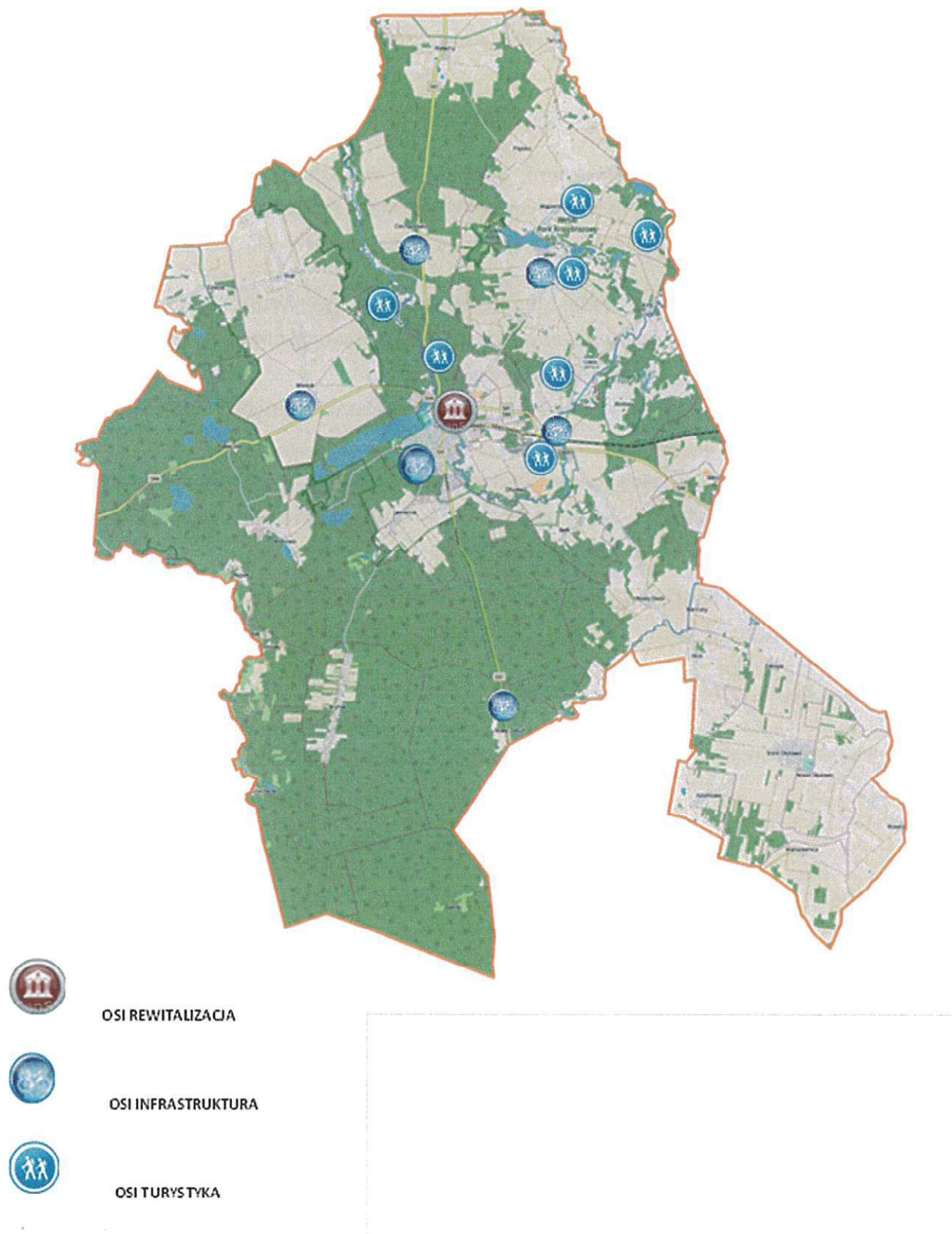
- o niekorzystnych cechach i procesach społeczno-ekonomicznych i (lub) przyrodniczych, wymagające interwencji zewnętrznych,
- obszary wzrostu - o charakterze obszarów funkcjonalnych – aktualnie istniejących lub możliwych do wykreowania o szczególnie korzystnych właściwościach przyrodniczych lub społeczno-ekonomicznych dla rozwoju.⁷

W ramach niniejszej Strategii wyznaczono trzy obszarów strategicznej interwencji:

1. OSI Rewitalizacja
2. OSI Turystyka
3. OSI Infrastruktura

⁷ P. Śleszyński, J. Bański, M. Degórski, T. Komornicki, Delimitacja obszarów strategicznej interwencji państwa: obszarów wzrostu i obszarów problemowych

Rysunek 3. Mapa Obszarów Strategicznej Interwencji na terenie gminnym

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Lidzbarku

OSI REWITALIZACJA

Rewitalizacja stanowi istotny instrument rozwoju społeczno-gospodarczego regionów, prowadzi do poprawy jakości życia lokalnej społeczności. Poprawa jakości życia rozumiana jest jako zapewnienie bezpieczeństwa, godziwych warunków mieszkaniowych, opieki zdrowotnej, warunków edukacji, poprawy stanu środowiska naturalnego oraz kulturowego, przywrócenia ładu w przestrzeni miejskiej, wzrostu aktywności gospodarczej oraz odbudowy więzi społecznych.

Kryterium delimitacji:

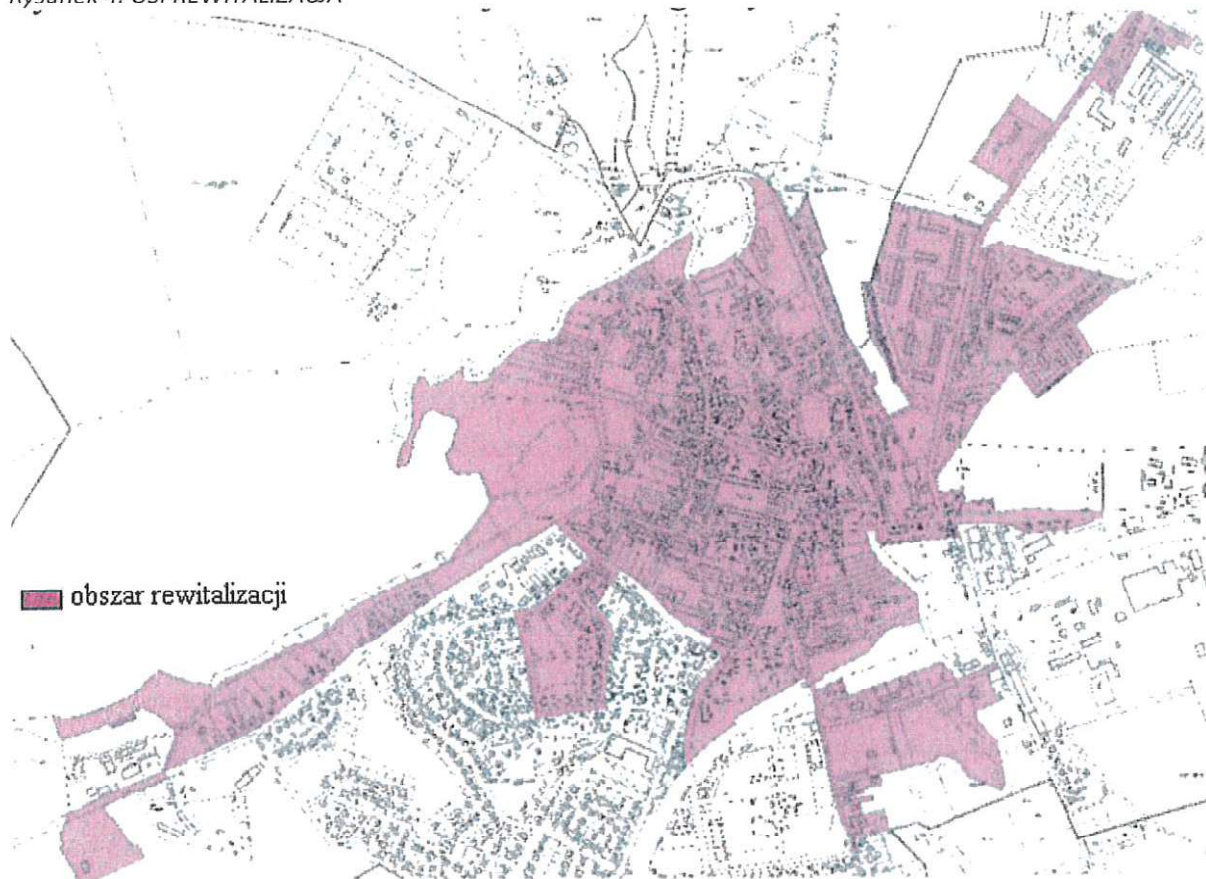
Zgodnie z *Lokalnym Programem Rewitalizacji Gminy Lidzbark na lata 2016-2022 w ramach Ponadlokalnego Programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow* wyznaczono obszar rewitalizacji, obejmujący część obszaru zdegradowanego o powierzchni 105,5 ha, co stanowi 0,41 % powierzchni gminy miejsko-wiejskiej Lidzbark i jest zamieszkały przez 3923 osoby, co stanowi 26,61 % mieszkańców gminy.

Uzasadnienie OSI

Każda gmina, która chciałaby prowadzić działania rewitalizacyjne musi mieć opracowany i uchwalony lokalny program rewitalizacji (LPR)/gminny program rewitalizacji (GPR), a od 2024 roku jedynym akceptowalnym programem będzie gminny program rewitalizacji. W ramach tego dokumentu wyznacza się ze względu na czynniki społeczne, gospodarcze, przestrzenne i środowiskowe obszar zdegradowany, który wymaga podjęcia strategicznej interwencji. Oczekiwany efekt realizowanych działań w ramach LPR lub GPR jest wyprowadzenie obszaru rewitalizowanego ze stanu kryzysowego.

Z uwagi na fakt opracowania nowego programu rewitalizacji (GPR) w 2022/2023 roku i wyznaczenia nowego obszaru zdegradowanego, rekomenduje się do pozostawienia obecnego obszaru rewitalizacyjnego do czasu uchwalenia gminnego programu rewitalizacji.

Rysunek 4. OSI REWITALIZACJA

Źródło: Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lidzbark na lata 2016-2022 w ramach Ponadlokalnego Programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow

Tabela 8. Oczekiwane skutki interwencji OSI Rewitalizacja a cele Strategii

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Oczekiwane skutki interwencji
Rewitalizacja przestrzeni publicznej	Poprawa estetyki przestrzeni publicznej	Zwiększenie funkcjonalności przestrzeni Poprawa estetyki i funkcjonalności reprezentatywnych obiektów gminnych poprzez ich rewitalizację
	Adaptacja obiektów publicznych na cele społeczne	Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego mieszkańców Gminy o charakterze sportowo-rekreacyjnym
	Nadanie funkcji rekreacyjnych zdegradowanym obszarom	Zagospodarowanie pustych zdegradowanych przestrzeni, co wpłynie na poprawę jakości życia

	gminnym	mieszkańców gminy
Wzmocnienie kapitału ludzkiego	Rozwój oferty kulturalnej skierowanej do różnych grup wiekowych	Zwiększenie aktywności mieszkańców w wydarzeniach kulturalnych Powstanie infrastruktury umożliwiającej organizację różnorodnej oferty kulturalnej
	Włączenie społeczne	Dopasowanie oferty usług do zmieniającej się struktury demograficznej Wzrost integracji społecznej osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym
Ochrona środowiska naturalnego	Modernizacja infrastruktury kanalizacyjnej	Zwiększenie liczby osób korzystających z zmodernizowanej infrastruktury technicznej

Źródło: opracowanie własne

OSI TURYSTYKA

Zasoby środowiska naturalnego i kulturowego sprawiają, że turystyka jest ważnym czynnikiem rozwoju Gminy Lidzbark. W celu efektywnego wykorzystania potencjału turystycznego oraz podnoszenia konkurencyjności sektora, należy kontynuować kompleksowe działania inwestycyjne, których celem będzie poprawa dostępności atrakcyjnych obiektów i obszarów, a także wzrost standardu świadczonych usług.

Kryterium delimitacji:

Obszar o szczególnym znaczeniu dla rozwoju różnych form turystyki, związanych z walorami przyrodniczo-krajobrazowymi oraz kulturowymi, położony na terenie Gminy Lidzbark.

Rzeka Wel wraz z plażą miejską na Jeziorze Lidzbarskim.

Uzasadnienie OSI

Lidzbark od 1975 roku posiada status miasta turystycznego. Na terenie gminy nie brakuje urokliwych miejsc, a na amatorów turystyki aktywnej czekają trasy rowerowe, piesze i kajakowe. Walory turystyczne Lidzbarska decydują o atrakcyjności turystycznej gminy, do których niewątpliwie należą krajobraz, właściwości klimatu, dobre warunki do uprawiania sportów wodnych i turystyki rowerowej, pomniki przyrody, a także cisza, spokój i wysoki poziom usług turystycznych. Walory wypoczynkowe stwarzające możliwość regeneracji sił i odpoczynku pozostają w ścisłej zależności od warunków środowiska przyrodniczego.

Rozwojowi turystyki na terenie gminy sprzyja przygraniczne położenie oraz powiązania z sąsiednimi województwami, które realizowane są m.in. poprzez: szlaki turystyczne, wspólne parki krajobrazowe (Górznieńsko-Lidzbarski, Brodnicki),

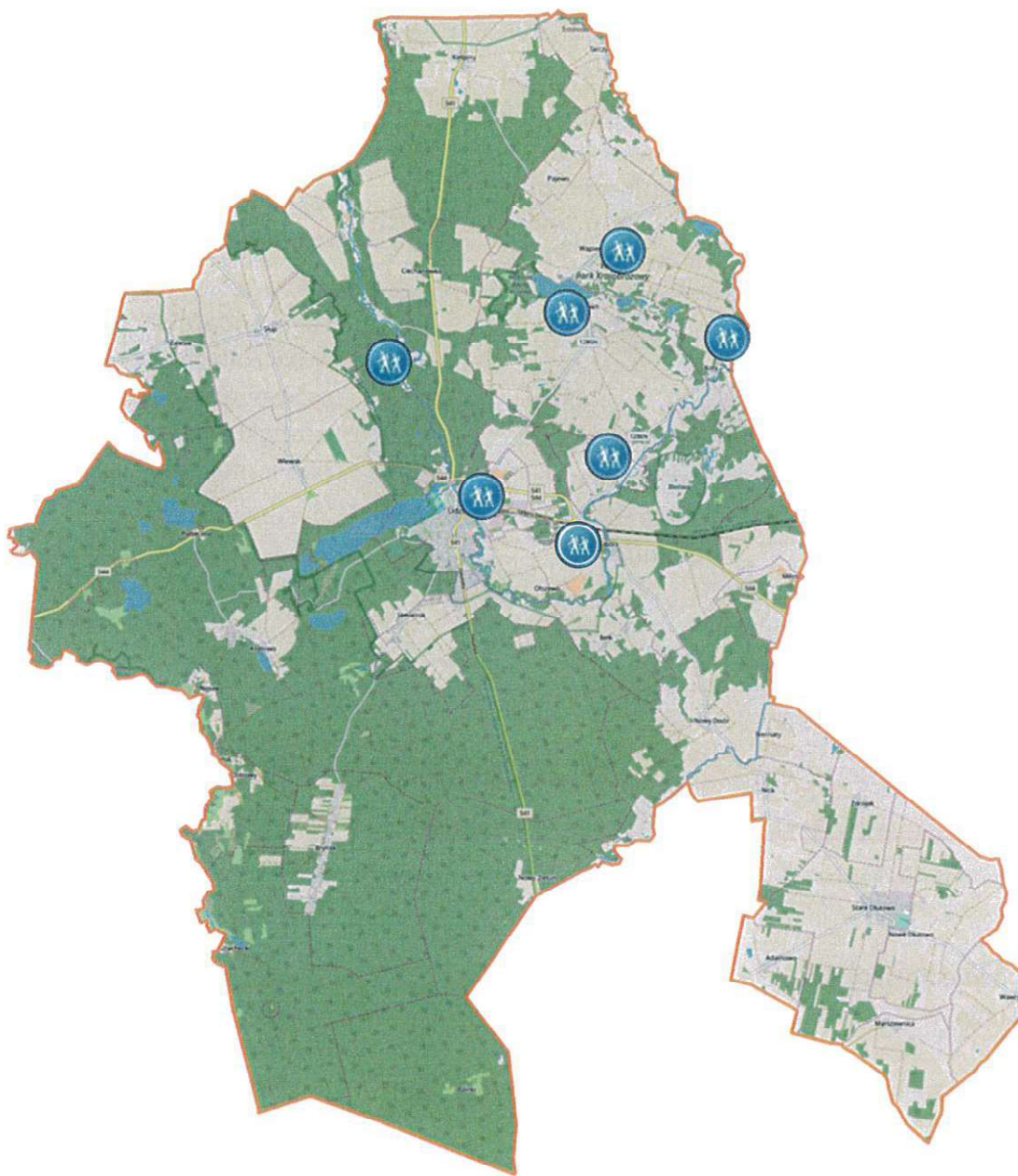
Głównymi czynnikami wpływającymi na atrakcyjność turystyczną gminy oprócz jej zasobów przyrodniczych i kulturowych jest planowana do rozwoju infrastruktura turystyczna i okołoturystyczna, która stwarza możliwości rozszerzania i uatrakcyjniania oferty dla turystów oraz mieszkańców.

Zgodnie z *Planem zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego* baza noclegowa zbiorowego zakwaterowania koncentruje się głównie w rejonach atrakcyjnych turystycznie w miastach, ale również na obszarach wiejskich, w tym w gminie Lidzbark. Według informacji zawartych w *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego*, Lidzbark zaliczany jest do miast pełniących funkcję ośrodków obsługi ruchu turystycznego o znaczeniu regionalnym.

Predyspozycje i oferta gminy wpisują się w aktualne trendy rozwoju turystyki i potrzeby turystów (m.in. aktywność fizyczna, „moda na eko”, zdrowie i uroda, dziedzictwo kulinarne i zdrowa żywność, agroturystyka), a jej rozwój powinien realizować zasadę zrównoważonego rozwoju.

Rysunek 5 OSI TURYSTYKA

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 9. Oczekiwane skutki interwencji OSI Turystyka a cele Strategii

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Oczekiwane skutki interwencji
Rewitalizacja przestrzeni publicznej	Poprawa estetyki przestrzeni publicznej	Zwiększenie funkcjonalności przestrzeni
	Poprawa bezpieczeństwa rozwiązań komunikacyjnych w mieście	rozbudowa sieci tras rowerowych
	Nadanie funkcji rekreacyjnych zdegradowanym obszarom gminnym	Zagospodarowanie zniszczonych, zaniedbanych przestrzeni w celu poprawy estetyki przestrzeni publicznej poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego mieszkańców Gminy o charakterze sportowo-rekreacyjnym
Wzmocnienie kapitału ludzkiego	Rozwój oferty kulturalnej skierowanej do różnych grup wiekowych	poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego wśród mieszkańców o charakterze kulturalnym
	Rozwój różnorodnej oferty sportowej	zwiększenie świadomości walorów turystycznych i rekreacyjnych wśród mieszkańców Gminy zwiększenie atrakcyjności gminy pod kątem dostępu do zróżnicowanej infrastruktury sportowej
Ochrona środowiska naturalnego	Rozwój elektromobilności	poprawa ekologicznego wizerunku Gminy

Źródło: opracowanie własne

OSI INFRASTRUKTURA

Prawidłowe funkcjonowanie Gminy Lidzbark i jej mieszkańców uzależnione jest od infrastruktury. Infrastruktura obejmuje wiele obszarów zarówno **infrastrukturę drogową** (drogi, chodniki, ścieżki rowerowe), **infrastrukturę komunikacyjną** (transport publiczny), **infrastrukturę sportową** (centrum sportów wodnych, pływalnię, centrum sportów zimowych), **infrastrukturę kulturalną** (kino, muzeum), **infrastrukturę techniczną** (w tym **komunalną**). Infrastruktura techniczna jest jednym z podstawowych elementów zagospodarowania przestrzennego i decyduje w znacznej mierze o możliwościach rozwoju inicjatyw gospodarczych, a także o modernizacji produkcji rolniczej, rozwoju osadnictwa i ochronie środowiska przyrodniczego.⁸

Kryterium delimitacji:

Obszar nieskanalizowany w gminie Lidzbark.

Infrastruktura o charakterze sportowym i kulturalnym na terenie gminy Lidzbark.

Obiekty, budowle użyteczności publicznej

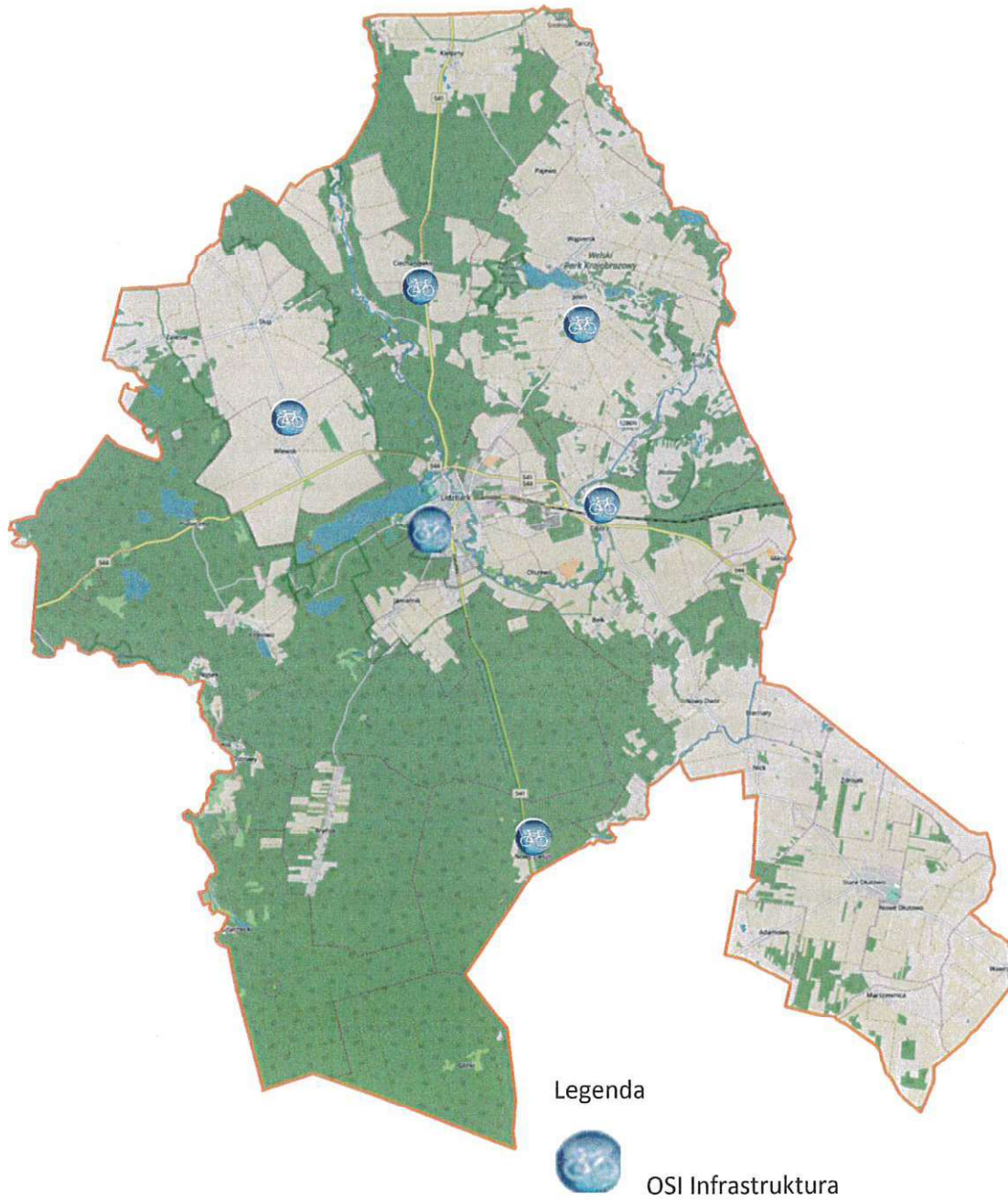
Uzasadnienie OSI

Analiza danych przeprowadzonych w ramach Diagnozy społeczno-gospodarczej gminy Lidzbark potwierdza, że na terenie gminy występują liczne braki w infrastrukturze wodno-kanalizacyjnej, deszczowej, transportowej, turystycznej, sportowo-rekreacyjnej. Niewątpliwie jest to obszar problemowy wymagający działania ze strony samorządu terytorialnego. Pomimo faktu, że Gmina w ostatnich latach rozbudowywała infrastrukturę wodociągową, kanalizacyjną, deszczową, transportową, sportową to nadal występuje znaczna różnica stopnia korzystających z wodociągu i kanalizacji sanitarnej pomiędzy miastem, a obszarami wiejskimi, nadal występują braki w infrastrukturze transportowej, sportowo-rekreacyjnej. Dlatego też w celu poprawy jakości życia ludności, ale też osób odwiedzających Gminę, konkurencyjności regionu pod kątem turystycznym, zwiększenia zainteresowania inwestorów gminą oraz z uwagi na ochronę stanu środowiska przyrodniczego Gmina będzie realizowała działania infrastrukturalne w tym zakresie.

---

⁸ E. Berkowska, H. Rasz, D. Stankiewicz, Infrastruktura techniczna wsi

Rysunek 6 OSI INFRASTRUKTURA

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Lidzbarku

Tabela 8. Oczekiwane skutki interwencji OSI Infrastruktura a cele Strategii

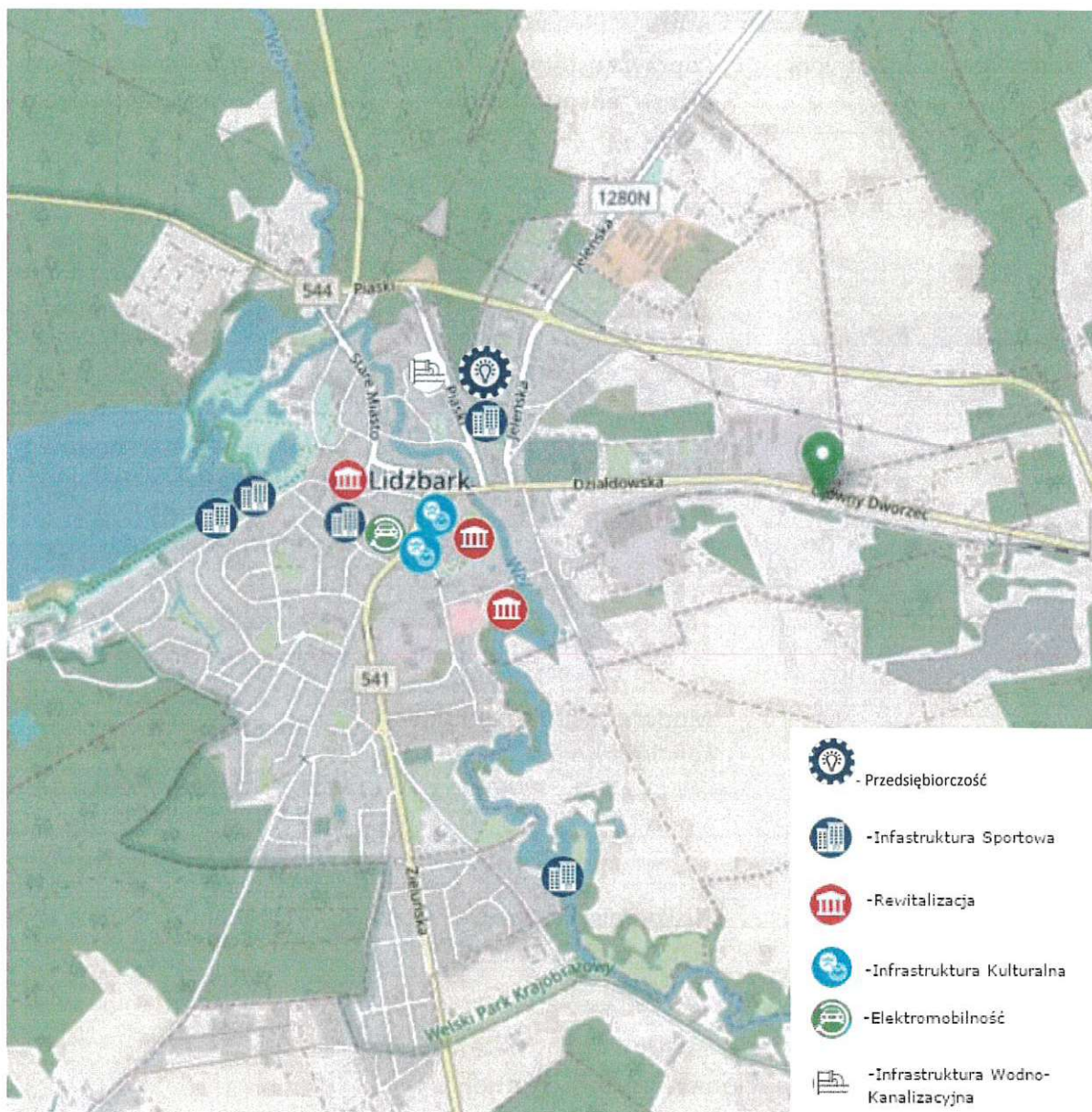
Cele strategiczne	Cele operacyjne	Oczekiwane skutki interwencji
Rewitalizacja przestrzeni publicznej	Poprawa estetyki przestrzeni publicznej	Zagospodarowanie pustych, zdegradowanych przestrzeni
Wzmocnienie kapitału ludzkiego	Rozwój oferty kulturalnej skierowanej do różnych grup wiekowych	Powstanie infrastruktury kulturalnej w postaci Muzeum, kina co wpłynie na poprawę wizerunku gminy oraz wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców oraz turystów
	Rozwój różnorodnej oferty sportowej	Powstanie różnorodnej infrastruktury sportowej, która wpłynie na wzrost aktywności mieszkańców
Ochrona środowiska naturalnego	Modernizacja infrastruktury kanalizacyjnej	zwiększenie liczby osób korzystających z nowo wybudowanej infrastruktury technicznej poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych
	Niskoemisyjne rozwiązania w obiektach publicznych	Poprawa jakości powietrza

Źródło: opracowanie własne

2.5 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej

Ze względu na fakt, iż w Strategii rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego nie określono modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej, w *Strategii Rozwoju Gminy Lidzbark do roku 2030* przedstawiono model, który wynika przede wszystkim z zapisów i założeń przedstawionych *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Lidzbark* oraz planowanych kierunków interwencji.

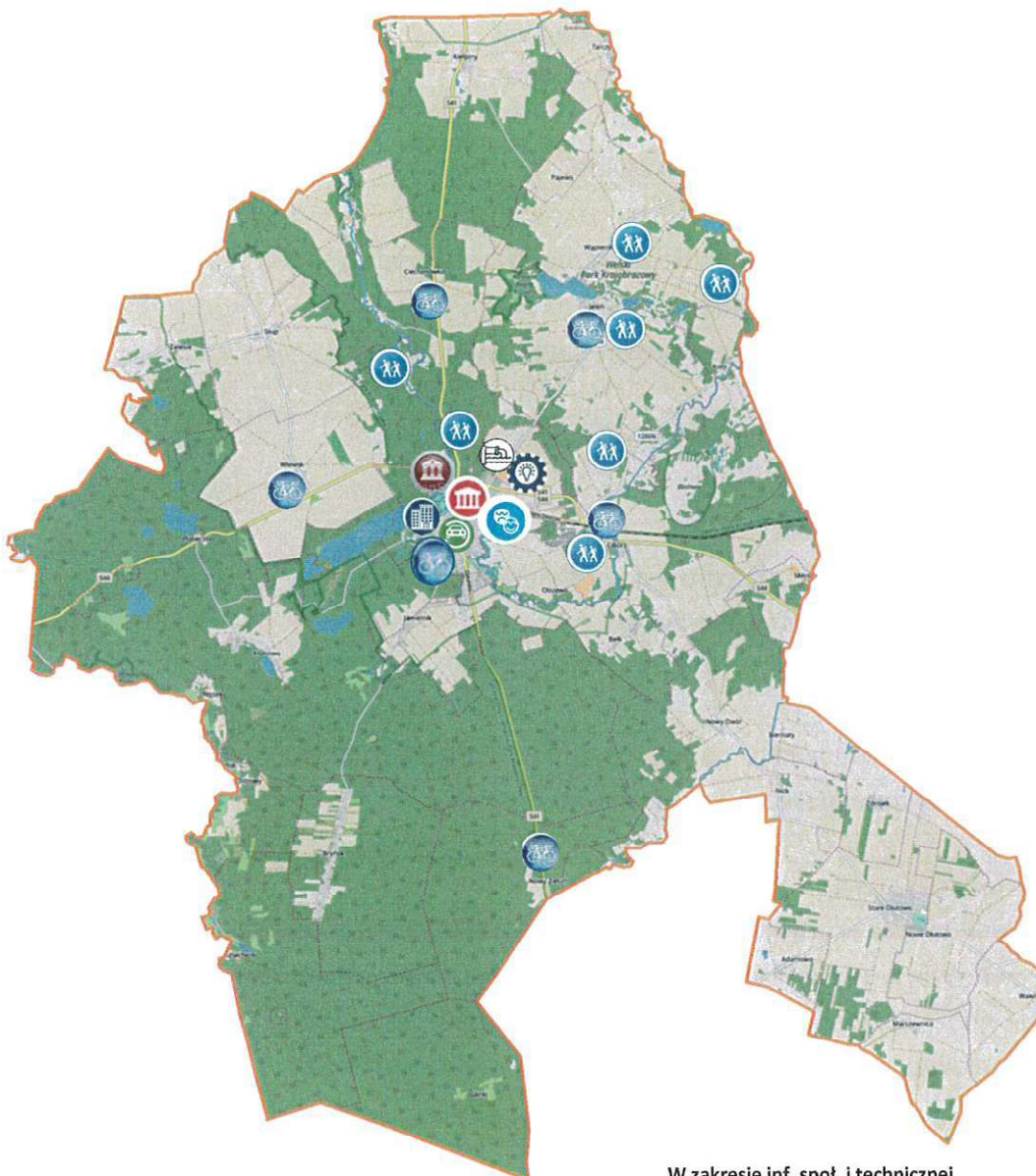
Rysunek 7. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej w mieście Lidzbark

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Lidzbarku

Rysunek 8. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej na terenie gminnym

OBSZARY I KIERUNKI INTERWENCJI

W zakresie infrastruktury sportowo-rekreacyjnej

- Utworzenie przystani kajakowej na jeziorze Lidzbarskim
- Centrum Sportów Wodnych
- Budowa krytej pływalni przy SP2
- Budowa zadaszania wraz z oświetleniem nad boiskiem wielofunkcyjnym
- Centrum Sportów Zimowych
- Budowa boiska ze sztuczną murawą
- Weltrack 2

W zakresie infrastruktury kulturalnej

- Utworzenie kompleksu muzealnego
- Utworzenie kina

W zakresie gospodarki

System wsparcia przedsiębiorczości lokalnej

W zakresie inf. społ. i technicznej

Modernizacja oczyszczalni ścieków

Elektromobilność

Rewitalizacja

- Adaptacja starej dzwigni
- Rew. Placu Hallera
- Rew. Terenów nad Rzeką Wel
- Rew. Parku przy ul. Dworcowej

OSI REWITALIZACJA

OSI INFRASTRUKTURA

OSI TURYSTYKA

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Lidzbarku

Krótką charakterystyka obszarów i kierunki interwencji

1. W zakresie infrastruktury technicznej zaplanowano:

- Modernizację oczyszczalni ścieków
- Rozbudowę sieci wodno-kanalizacyjnej
- Ścieżki rowerowe
- Utworzenie sieci ładowarek dla samochodów elektrycznych
- Wypożyczalnię sprzętu elektrycznego
- W niektórych częściach miasta oświetlenie, monitoring

2. W zakresie infrastruktury społecznej zaplanowano:

- Utworzenie kina, muzeum
- Utworzenie krytej pływalni,
- Utworzenie boiska ze sztuczną murawą i oświetleniem,
- Utworzenie centrum sportów zimowych.

3. W zakresie środowiska

W celu ochrony środowiska gmina planuje podjąć działania mające na celu modernizację oczyszczalni ścieków w Lidzbarku.

4. W zakresie przestrzennym

Gmina planuje przeprowadzić szereg działań w zakresie zagospodarowania przestrzeni poprzez rewitalizację Placu Hallera, Adaptację starej dzielni na potrzeby kompleksu administracyjno-biurowego, rewitalizację terenów nad rzeką Wel, rewitalizację Parku przy ul. Dworcowej.

2.6 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Zgodnie ze *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Lidzbark* podstawowe kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy można określić, jako:

- Utworzenie miejskiego systemu zieleni w strefach zurbanizowanych celem urozmaicenia i uatrakcyjnienia przestrzeni miasta
- Utrzymanie i uatrakcyjnianie istniejącej bazy sportowo-rekreacyjnej wraz z jej rozbudową
- Rewitalizację ważnych dla miasta terenów zwłaszcza obszarów starego miasta;
- Dążenie określenia ram rozwoju zabudowy na terenie gminy poprzez obejmowanie nowych obszarów planami miejscowymi;

- Dalszy rozwój infrastruktury technicznej związanej z sieciami wodociągowymi i kanalizacyjnymi, w sposób odpowiadający zmianom w zagospodarowaniu przestrzennym.
- Utrzymanie terenów zieleni naturalnej jako otwartych przestrzeni przyrodniczych celem ochrony obszarów przyległych do rzeki Wel, jeziora Lidzbarskiego oraz terenów podmokłych.
- Ochronę terenów leśnych
- Lokalizację zabudowy usługowej w okolicach obwodnicy miasta, z poszanowaniem występującej przyrody

Rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej określono na podstawie stworzonego modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej wraz z przeprowadzoną analizą uwarunkowań przestrzennych w gminie.

Tabela 10. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie Lidzbark

Nazwa obszaru	Charakterystyka	Najważniejsze założenia zintegrowanej polityki rozwoju	Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej
<p>Tereny o funkcjach mieszkaniowych i jednorodzinnych wielorodzinnych</p>	<p>Obszar zabudowy wielorodzinnej znajduje na terenie miasta w sąsiedztwie zabudowy przemysłowej.</p> <p>Obszar zabudowy jednorodzinnej zlokalizowany jest na terenie miasta oraz na obszarach wiejskich w poszczególnych sołectwach gminy</p>	<p>Podnoszenie jakości życia i komfortu zamieszkania poprzez realizację przedsięwzięć w zakresie infrastruktury technicznej, z zakresu ochrony środowiska, komunikacyjnej</p> <p>zwiększenie atrakcyjności osadniczej gminy</p> <p>zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy w kontekście rozwoju budownictwa, mieszkaniowego jednorodzinnego</p> <p>kształtowanie, porządkowanie i uzupełnianie struktury przestrzennej</p> <p>ochrona krajobrazu kulturowego</p>	<p>kontynuacja istniejącej struktury przestrzennej i form zabudowy z możliwością jej uzupełnienia</p> <p>kształtowanie prawidłowych relacji pomiędzy zabudową związaną z produkcją rolną a zabudową mieszkaniową w sołectwach</p> <p>tworzenie spójnego i jednolitego wizerunku obszarów o funkcjach mieszkalnych</p> <p>kształtowanie zieleni m.in. poprzez powiązanie z usługami sportu i rekreacji</p> <p>zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej m.in. poprzez układ dróg publicznych i ścieżek rowerowych</p> <p>poprawa dostępności infrastruktury usług społecznych (przedszkola, place zabaw, obiekty sportowe skwery)</p>

<p>Tereny o funkcjach usługowych, w tym użyteczności publicznej</p>	<p>Obszary administracyjno-usługowe, istotne ze względu na obsługę mieszkańców gminy znajdują się głównie w mieście Lidzbark. W miejscowości tej zlokalizowane są m.in. instytucje i obiekty użyteczności publicznej,</p>	<p>budowanie roli miasta jako lokalnego lidera usług i handlu porządkowanie i uzupełnianie struktury przestrzennej zwiększenie potencjału gospodarczego, w tym</p>	<p>w planowaniu terenów mieszkaniowych, należy zapewnić ochronę ogólnodostępnych miejsc i możliwości tworzenia nowych przestrzeni publicznych (zieleńców, parków, placów zabaw, terenów sportowo-rekreacyjnych itp.) przy zachowaniu historycznych założeń, układów urbanistycznych i przestrzeni publicznych porządkowanie struktur przestrzennych możliwie z zachowaniem skali i form zabudowy charakterystycznej dla terenów wiejskich planowanie terenów urbanizacji warunkowanych równoczesną realizacją sieci wodociągowej i kanalizacyjnej</p>
		<p>kształtowanie czytelnej, zwartej struktury przestrzennej i dopełnianie układów urbanistycznych kształtowanie struktury przestrzennej uwypuklającej i</p>	

punkty handlowo-usługowe.

wzmacnianie istniejących funkcji usługowych komercyjnych
podnoszenie jakości życia mieszkańców poprzez
zapewnienie dostępu do usług

wzmacniające znaczenie istniejących obiektów o ważnych funkcjach lokalnych i ponadlokalnych
mieszanie i dodawanie funkcji
zwiększenie udziału zieleni
zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej (układ drogowy, komunikacja zbiorowa, infrastruktura pieszka i rowerowa)
rewitalizacja obszarów zdegradowanych w celu zwiększenia terenów inwestycyjnych przeznaczonych pod działalność gospodarczą,
dobra organizacja miejsc parkingowych przy kluczowych obiektach
w planowaniu terenów usługowych należy zapewnić ochronę ogólnodostępnych miejsc i możliwości tworzenia nowych przestrzeni publicznych (zieleni, parków, placów zabaw, terenów sportowo-rekreacyjnych itp.) przy zachowaniu historycznych

<p>Tereny mające funkcje stref działalności gospodarczej</p>	<p>Tereny te pokrywają się z obszarami określonymi w dotychczasowej polityce przestrzennej, są to obszary położone poza istniejącymi jednostkami osadniczymi i jak i tereny zlokalizowane w granicach administracyjnych miasta Lidzbarsk. Lokalizacja związana jest z możliwością wyznaczenia zwartego obszaru o dużej powierzchni, dostępem do komunikacji i infrastruktury technicznej, dostępem do obwodnicy miasta oraz z uwagi na obszar złóż kopalin</p>	<p>zwiększenie atrakcyjności gospodarczej i inwestycyjnej gminy</p> <p>uzupełnianie i kreowanie nowej struktury przestrzennej</p> <p>koncentracja obszarów wzdłuż obecnych i planowanych ciągów komunikacyjnych</p> <p>minimalizowanie negatywnych skutków dla ludzi, infrastruktury i środowiska, w tym stały monitoring</p>	<p>połączenie z ponadlokalnym układem komunikacyjnym</p> <p>tworzenie układu kompozycyjno-komunikacyjnego</p> <p>zapewniającego dostępność oraz dobrą dystrybucję terenów i ich obsługę</p> <p>uwzględnienie zapotrzebowania na miejsca parkingowe dla nowej zabudowy produkcyjnej, składów i magazynów</p> <p>ograniczenie negatywnego wpływu terenów aktywności gospodarczej na sąsiadującą zabudowę mieszkaniową, środowisko i krajobraz (np. strefowanie zabudowy, tworzenie pasów zieleni izolacyjnej i granic przestrzennych, ograniczenia w zasklepieniu gleby)</p> <p>zwiększenie powierzchni terenów zieleni</p> <p>wyposażenie terenów zabudowy techniczno-produkcyjnej w kanalizację sanitarną i nakaz odprowadzania ścieków do kanalizacji sanitarnej</p>
---	--	---	---

<p>Tereny użytkowane rolniczo</p>	<p>grunty orne, łąki, pastwiska, sady zlokalizowane głównie poza miastem</p>	<p>zachowanie specyfiki i tożsamości gminy miejsko-wiejskiej</p> <p>zachowanie, ochrona przed wykorzystaniem zasobów w postaci gleb wysokiej jakości i przydatności rolniczej</p> <p>zachowanie i ochrona systemu przyrodniczego</p> <p>rozwój rolnictwa ekologicznego</p>	<p>uzbrajanie terenów proporcjonalnie do stopnia zainwestowania i zagospodarowania</p> <p>utrzymanie zwartych kompleksów użytków rolnych i zielonych z zadrzewieniami śródpolnymi oraz otuliną biologiczną cieków wodnych</p> <p>kontynuacja rolniczego sposobu użytkowania terenów, szczególnie w obrębie zwartych kompleksów gleb o wysokiej jakości i przydatności rolniczej</p> <p>przeciwdziałanie rozdrobnieniu areatu rolnego</p> <p>realizacja programu zalesień gruntów najstabszych, nieużytków i gruntów rolniczo nieprzydatnych</p> <p>wprowadzenie zakazu lokalizacji obiektów oraz urządzeń degradujących w szerszym zasięgu środowisko w zakresie zdolności produkcyjno-rolniczej</p> <p>możliwe przekształcenia</p>
--	--	--	---

<p>Tereny zielone, w tym o wiodącej funkcji przyrodniczej i ochronnej</p>			<p>gruntów rolnych w tereny o innym użytkowaniu, jak: lasy, agroturystyka, turystyka, rekreacja, sport, wypoczynek, produkcja energii ze źródeł odnawialnych, parki i inne tereny zieleni urządzonej</p> <p>ograniczenie intensywnej produkcji rolniczej</p> <p>priorytet dla indywidualnych lub sąsiedzkich systemów</p> <p>zaopatrzenia w wodę oraz odprowadzanie i oczyszczanie ścieków</p>
	<p>Przyroda zlokalizowana na terenie gminy pełni rolę krajobrazową, klimatyczno-biologiczną, rekreacyjno-społeczną.</p> <p>Powierzchnia obszarów prawnie chronionych na terenie gminy Lidzbark wynosi 21.942,11 ha (GUS) co stanowi 86,09 % powierzchni gminy, w tym: obszary Chronionego Krajobrazu, Rezerwaty Przyrody, Parki krajobrazowe, Obszary Natura 2000, użytki ekologiczne.</p> <p>Na terenie gminy Lidzbark</p>	<p>wykorzystanie obszarów leśnych oraz ich najbliższego sąsiedztwa do realizacji działań z zakresu rekreacji i wypoczynku (także sportu i turystyki czynnej) oraz ochrony zdrowia i edukacji (ścieżki edukacyjne, szlaki turystyczne, itp.)</p> <p>ochrona bioróżnorodności biologicznej i zrównoważone wykorzystanie systemu przyrodniczego,</p> <p>zapobieganie degradacji</p>	<p>zapewnienie dużego udziału zieleni w strukturze przestrzennej gminy</p> <p>zachowanie istniejących i tworzenie dodatkowych kompleksów leśnych oraz towarzyszących im łąk w dotychczasowym użytkowaniu, uzupełnianie i poszerzanie kompleksów leśnych,</p> <p>przeznaczenie lasów na cele rekreacyjne uzależnione od utrzymania funkcji ekologicznej (biologicznej, klimatycznej itp.) oraz drożności przestrzeni</p>

	<p>znajduje się 12-ście pomników przyrody, 119 jednostek fitosocjologicznych, 85 zespołów roślinnych, 34 zbiorowiska o nie w pełni określonej randze, 167 gatunków 27 ptaków, różnorodne gatunki ssaków.</p>	<p>środowiska leśnego dla zapewnienia harmonijnego rozwoju życia mieszkańców gminy,</p> <p>zwiększenie dostępności terenów zieleni,</p> <p>wykorzystanie potencjału przyrodniczego do stworzenia atrakcyjnej oferty aktywnego spędzania czasu wolnego,</p> <p>poprawa jakości zamieszkania oraz atrakcyjności osadniczej,</p>	<p>leśnej</p> <p>organizacja ścieżek edukacyjnych i stref wejścia do lasu</p> <p>wyposażonych w miejsca parkingowe, infrastrukturę rowerową, tablice informacyjne i małą architekturę</p> <p>umożliwiająca edukację, rekreację i wypoczynek</p> <p>wykorzystanie istniejącego potencjału endogenicznego dla rozwoju obszarów rekreacyjno-wypoczynkowych,</p> <p>sportowych i turystycznych</p> <p>porządkowanie istniejących i tworzenie nowych zespołów zieleni</p> <p>zwiększenie dostępności komunikacyjnej: pieszej, rowerowej oraz samochodowej</p> <p>lokalne dokumenty planistyczne winny zawierać zapisy dotyczące ograniczenia działań wpływających negatywnie na obszary chronione</p> <p>porządkowanie terenów zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej, usługowej i</p>
--	--	---	--

			<p>produkcyjnej położonych wzdłuż ciągów komunikacyjnych i szlaków turystycznych racjonalne wykorzystywanie walorów przyrodniczych poprzez preferowanie zagospodarowania turystycznego i wypoczynkowego.</p>
<p>Tereny udokumentowanych złóż kruszywa naturalnego</p>	<p>Tereny górnicze – występują tu złoża piasku kwarcowego, które są wydobywane.</p>	<p>Zrównoważone wydobywanie kruszyw naturalnych z poszanowaniem środowiska</p>	<p>Racjonalne użytkowanie występujących zasobów z poszanowaniem walorów przyrodniczych.</p>
<p>Wody</p>	<p>Przez teren płyną 4 rzeki oraz zlokalizowanych jest 12 jezior</p>	<p>zachowanie istniejącego systemu zbiorników i cieków wodnych, dążenie do poprawy klas jakości wód na obszarze całej gminy</p> <p>wykorzystanie zbiorników i cieków wodnych dla rozwoju funkcji związanych ze sportem, rekreacją, wypoczynkiem czy turystyką, przy pełnej ochronie systemu przyrodniczego</p> <p>wykorzystanie surowców przy pełnej ochronie systemu przyrodniczego</p> <p>prowadzenie działań zmierzających do zagęszczenia towarzyszącej sieci ekologicznej</p>	<p>ochrona bezpośredniej otuliny biologicznej cieków wodnych zasadniczo z zakazem zabudowy kubaturowej (wyjątki: funkcje związane ze sportem, rekreacją, wypoczynkiem czy turystyką, a także wydobywaniem kruszyw)</p> <p>wprowadzenie zakazu podejmowania przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko</p> <p>tworzenie terenów przestrzeni publicznej, miejsc wypoczynku, ciągów pieszych, ścieżek rowerowych z poszanowaniem zasobów przyrodniczych</p> <p>ograniczenia zabudowy na</p>

				terenach zalewowych, w celu utrzymania ludności z dala od zalań i podtopień
--	--	--	--	---

3. Zgodność Strategii z założeniami zawartymi w dokumentach wyższego rzędu

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark do roku 2030 jest zgodna z obecnie obowiązującą średniookresową strategią rozwoju kraju, tj. Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą 2030 roku) oraz założeniami Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030, określającej nowe ramy i zasady prowadzenia polityki rozwoju. Natomiast na szczeblu regionalnym strategia jest zgodna z Warmińsko Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego, Miasta dobrego życia 2030. Program rozwoju miast sieci CITTASLOW województwa warmińsko-mazurskiego oraz Strategią terytorialną Partnerstwo Obszar funkcjonalny Południowe Mazury.

3.1. Strategia na rzecz Odpowiedzialności Rozwoju do roku 2020 z perspektywą 2030 roku

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) została przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 roku i jest obowiązującym, kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej. Strategia określa podstawowe uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, regionalnym i przestrzennym w perspektywie roku 2020 i 2030. Głównym celem SOR jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.

W Strategii wyszczególniono także cele szczegółowe:

- I. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną (obszary: Reindustrializacja, Rozwój innowacyjnych firm, Małe i średnie przedsiębiorstwa, Kapitał dla rozwoju, Ekspansja zagraniczna);
- II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony (obszary: Spójność społeczna, Rozwój zrównoważony terytorialnie);
- III. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu (obszary: Prawo w służbie obywatelom i gospodarce, Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem, E-państwo, Finanse publiczne, Efektywność wykorzystania środków UE).

oraz obszary wpływające na osiągnięcie celów Strategii: Kapitał ludzki i społeczny, Cyfryzacja, Transport, Energia, Środowisko, Bezpieczeństwo Narodowe.

Tabela 11. Spójność Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczej Gminy Lidzbark do roku 2030 z SOR

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark do roku 2030		Cele szczegółowe* i obszary wspierające** – Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju																	
		Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną					Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony		Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu					Obszary wspierające					
		1	2	3	4	5	1	2	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	6
I	I.1							X											
	I.2																		
	I.3														X				X
	I.4		X													X			
II	II.1		X				X							X					
	II.2						X	X											
	II.3							X											
	II.4						X							X					
III	III.1		X					X											X
	III.2		X					X							X				
	III.3															X			
	III.4															X			
IV	IV.1						X							X					
	IV.2																		
	IV.3								X										

*Obszary: 1. Reindustrializacja, 2. Rozwój innowacyjnych firm, 3. Małe i średnie przedsiębiorstwa, 4. Kapitał dla rozwoju, 5. Ekspansja zagraniczna, 6. Spójność społeczna, 7. Rozwój zrównoważony terytorialnie, 8. Prawo w służbie obywatelom i gospodarce, 9. Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem, 10. E-państwo, 11. Finanse publiczne, 12. Efektywność wykorzystania środków UE,

**Obszary wspierające: 1. Kapitał ludzki i społeczny, 2. Cyfryzacja, 3. Transport, 4. Energia, 5. Środowisko, 6. Bezpieczeństwo Narodowe

Źródło: opracowanie własne na podstawie SOR

3.2. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030) to podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa. Głównym celem polityki regionalnej jest efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co stworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Cel główny polityki regionalnej do roku 2030 realizowany będzie w oparciu o uzupełniające się trzy cele szczegółowe:

Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.

1.1. Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo.

1.1.1. Tworzenie warunków do dalszego rozwoju konkurencyjnej gospodarki we wschodniej Polsce.

- 1.1.2. Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją.
- 1.2. Zwiększenie wykorzystania potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze.
- 1.3. Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska.
- 1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych.
- 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów.

Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych.

- 2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego.
- 2.2. Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym.
- 2.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach.

Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

- 3.1. Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem.
- 3.2. Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym.
- 3.3. Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych.
- 3.4. Efektywny i spójny system finansowania polityki regionalnej.

Tabela 12. Spójność Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczej Gminy Lidzbark do roku 2030 z KSRR

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark do roku 2030		Cele szczegółowe Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030											
		Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym					Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych			Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie			
		1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	2.1	2.2	2.3	3.1	3.2	3.3	3.4
I	I.1	X	X		X								
	I.2				X								
	I.3	X			X	X							
	I.4	X	X		X	X							
II	II.1	X	X				X						
	II.2					X	X						
	II.3	X				X							
	II.4												
III	III.1	X				X							
	III.2	X	X			X					X		
	III.3												
	III.4		X			X							
IV	IV.1						X						
	IV.2							X					
	IV.3							X					

Źródło: opracowanie własne na podstawie KSRR

3.3. Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego

Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego jest najważniejszym regionalnym dokumentem strategicznym. Celem głównym Strategii województwa jest: spójność ekonomiczna, społeczna i przestrzenna Warmii i Mazur z regionami Europy. Cel główny będzie możliwy do zrealizowania poprzez realizację poniższych celów strategicznych:

Cel strategiczny 1: Kompetencje przyszłości

- 1.1. Użyteczne kwalifikacje i kompetencje
- 1.2. Nowoczesne usługi
- 1.3. Profesjonalne organizacje

Cel strategiczny 2: Inteligentna produktywność

- 2.1. Satysfakcjonująca praca
- 2.2. Inteligentna specjalizacja
- 2.3. Wysoka konkurencyjność

Cel strategiczny 3: Kreatywna aktywność

- 3.1. Inspirująca twórczość
- 3.2. Efektywna współpraca
- 3.3. Ukształtowana tożsamość

Cel strategiczny 4: Mocne fundamenty

- 4.1. Silny kapitał społeczny
- 4.2. Optymalna infrastruktura rozwoju
- 4.3. Wyjątkowe środowisko przyrodnicze

Tabela 13. Spójność Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczej Gminy Lidzbark do roku 2030 z Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark do roku 2030		Cele strategiczne Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego											
		Kompetencje przyszłości			Inteligentna produktywność			Kreatywna aktywność			Mocne fundamenty		
		1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	2.3	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2	4.3
I	I.1										X		X
	I.2												
	I.3							X				X	
	I.4												
II	II.1						X						
	II.2								X				
	II.3						X						
	II.4		X										
III	III.1											X	
	III.2		X									X	

	III.3											X	
	III.4											X	X
IV	IV.1				X		X		X				
	IV.2				X		X						
	IV.3						X						

Źródło: opracowanie własne na podstawie Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego

3.4. Miasta dobrego życia 2030. Program rozwoju miast sieci CITTASLOW województwa warmińsko-mazurskiego

Miasta dobrego życia 2030. Program rozwoju miast sieci CITTASLOW województwa warmińsko-mazurskiego jest dokumentem 24 samorządów z województwa warmińsko-mazurskiego, która określa wspólne cele i działania w celu ich rozwoju i promocji marki CITTASLOW. Celem głównym Programu jest *Efektywne wykorzystanie współpracy w celu wzrostu jakości życia mieszkańców oraz wzmacniania roli sieci CITTASLOW w rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego*, który będzie realizowany poprzez następujące cele szczegółowe i operacyjne:

1. Integracja i mobilizacja zasobów
  - 1.1. Aktywizacja i integracja społeczności lokalnej
  - 1.2. Wzrost kompetencji administracji lokalnej
2. Promocja i ekspansja współpracy
  - 2.1. Kreacja i rozwój marki CITTASLOW
  - 2.2. Promocja gospodarcza
  - 2.3. Rozwój współpracy z otoczeniem sieci CITTASLOW
3. Wysokiej jakości nowoczesne usługi
  - 3.1. Rozwój usług dla społeczeństwa w oparciu o nowoczesne rozwiązania
4. Aktywna gospodarka
  - 4.1. Rozwój kapitału ludzkiego
  - 4.2. Kreowanie oferty inwestycyjnej
  - 4.3. Współpraca na rzecz rozwoju turystyki
5. Wysokiej jakości przestrzeń
  - 5.1. Poprawa dostępności komunikacyjnej
  - 5.2. Rozwój atrakcyjnych i bezpiecznych przestrzeni publicznych
  - 5.3. Ochrona środowiska przyrodniczego
  - 5.4. Rozwój przestrzeni dla przedsiębiorców
  - 5.5. Czysta energia

Tabela 14. Spójność Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczej Gminy Lidzbark do roku 2030 z Programem rozwoju miast sieci CITTASLOW województwa warmińsko-mazurskiego

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark do roku 2030		Cele szczegółowe Miasta dobrego życia 2030. Program rozwoju miast sieci CITTASLOW województwa warmińsko-mazurskiego														
		Integracja i mobilizacja zasobów		Promocja i ekspansja współpracy			Wysokiej jakości nowoczesne usługi	Aktywna gospodarka			Wysokiej jakości przestrzeń					
		1	2	1	2	3	1	1	2	3	1	2	3	4	5	
I	I.1										X			X		
	I.2					X					X				X	
	I.3									X					X	
	I.4										X				X	
II	II.1	X							X							
	II.2	X				X										
	II.3					X			X			X				
	II.4					X										
III	III.1															
	III.2															
	III.3															
	III.4															
IV	IV.1	X			X			X								
	IV.2	X							X							
	IV.3				X			X								

Źródło: opracowanie własne na podstawie Programu rozwoju miast sieci CITTASLOW województwa warmińsko-mazurskiego

3.5. Strategia terytorialna Partnerstwo Obszar Funkcjonalny Południowe Mazury

Strategia terytorialna Partnerstwa Obszar Funkcjonalny Południowe Mazury jest odpowiedzią na wybrane, kluczowe, wspólne problemy 26 jednostek samorządu terytorialnego położonych w południowej części województwa warmińsko-mazurskiego na obszarze obejmującym administracyjnie teren czterech powiatów: działdowskiego, nidzickiego, szczywieńskiego i piskiego.

Celem głównym strategii jest Wspólna ochrona zasobów przyrodniczych i koordynacja ich gospodarczego wykorzystania w ramach obszaru funkcjonalnego. Cel główny będzie realizowany poprzez pięć celów strategicznych i cele operacyjne.

1. Wydajny układ komunikacyjny
  - 1.1. Zintegrowany system drogowy
2. Wysokiej jakości środowisko naturalne
  - 2.1. Czyste powietrze
  - 2.2. Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych
  - 2.3. Subregionalny system monitoringu jakości środowiska
3. Konkurencyjna gospodarka
  - 3.1. Zintegrowane produkty turystyczne
  - 3.2. Wspieranie przedsiębiorczości

- 3.3. Promocja Południowych Mazur
4. Zintegrowane usługi publiczne w obszarach edukacji, zabezpieczenia społecznego, ochrony zdrowia
- 4.1. Subregionalny system opieki zdrowotnej
- 4.2. Profesjonalne usługi edukacyjne
- 4.3. Aktywny senior
5. Aktywne i zintegrowane społeczeństwo
- 5.1. Subregionalny system wspierania organizacji pozarządowych i ekonomii społecznej
- 5.2. Kultura - wyrównywanie szans w dostępie do oferty kulturalnej

Tabela 15 Spójność Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczej Gminy Lidzbark do roku 2030 z Strategią terytorialną Partnerstwo Obszar Funkcjonalny Południowe Mazury

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark do roku 2030		Cele szczegółowe Strategia terytorialna Partnerstwo Obszar Funkcjonalny Południowe Mazury											
		Wydajny układ komunikacyjny	Wysokiej jakości środowisko naturalne			Konkurencyjna gospodarka			Zintegrowane usługi publiczne w obszarach edukacji, zabezpieczenia społecznego, ochrony zdrowia			Aktywne i zintegrowane społeczeństwo	
		1	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2
I	I.1												
	I.2												
	I.3	X				X							
	I.4												
II	II.1										X		
	II.2										X	X	X
	II.3					X				X		X	
	II.4								X				
III	III.1			X									
	III.2		X										
	III.3		X										
	III.4		X										
IV	IV.1											X	
	IV.2						X						
	IV.3						X						

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii terytorialnej Partnerstwo Obszar Funkcjonalny Południowe Mazury

3.6 Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły oraz Plan Zarządzania Ryzykiem Powodziowym

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły jest głównym dokumentem planistycznym w zakresie gospodarowania wodami w obszarze tego dorzecza. Ustala on cele

środowiskowe dla poszczególnych jednolitych części wód oraz określa działania ukierunkowane na ich osiągnięcie, uwzględniając wpływ działalności człowieka na stan wód.

Zgodnie z *Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły* na obszarze dorzecza Wisły głównymi sposobami użytkowania wód są:

- pobór wody na cele komunalne, gospodarcze i przemysłowe
- pobór wody na cele technologiczne i chłodnicze
- pobór wody na cele rolnictwa, leśnictwa
- energetyka wodna
- żegluga
- rybactwo i wędkarstwo.

Główne oddziaływania antropogeniczne:

- rzuty ścieków komunalnych i przemysłowych,
- zanieczyszczenia obszarowe, głównie z terenów rolniczych
- zmiany hydromorfologiczne (regulacja rzek, obwałowania, przerzuty międzylewniowe),
- zanieczyszczenia związane z rozwojem turystyki i rekreacji.

Z uwagi na fakt, że na terenie gminy Lidzbark występują dwa Jednolite Części Wód Podziemnych JCWPd nr 39 (PLGW200039) oraz JCWPd nr 49 (PLGW200049) wyznaczono poniższe cele środowiskowe w zakresie chemicznym i ilościowym:

- dobry stan chemiczny
- dobry stan ilościowy

Plan Zarządzania Ryzykiem Powodziowym jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej, poprzez realizację działań służących minimalizacji zidentyfikowanych zagrożeń. Działania te prowadzić będą m.in. do obniżenia strat powodziowych.

W ramach PZRP określono 3 cele główne, którym odpowiada 13 celów szczegółowych:

1. zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego:

- utrzymanie oraz zwiększenie istniejącej zdolności retencyjnej zlewni w regionie wodnym,
- wyeliminowanie lub unikanie wzrostu zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią,
- określenie warunków możliwego zagospodarowania obszarów chronionych obwałowaniami,
- unikanie wzrostu oraz określenie warunków zagospodarowania na obszarach o niskim (Q0,2%) prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi;

2. obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego:

- ograniczenie istniejącego zagrożenia powodziowego,
- ograniczenie istniejącego zagospodarowania,

- ograniczenie wrażliwości obiektów i społeczności na zagrożenie powodziowe;

3. poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym:

- doskonalenie prognozowania i ostrzegania o zagrożeniach meteorologicznych i hydrologicznych,
- doskonalenie skuteczności reagowania ludzi, firm i instytucji publicznych na powódź,
- doskonalenie skuteczności odbudowy i powrotu do stanu sprzed powodzi,
- wdrożenie i doskonalenie skuteczności analiz popowodziowych,
- budowa instrumentów prawnych i finansowych zniechęcających lub skłaniających do określonych zachowań zwiększających bezpieczeństwo powodziowe,
- budowa programów edukacyjnych poprawiających świadomość i wiedzę na temat źródeł zagrożenia i ryzyka powodziowego.

Na dzień zakończenia opracowania *Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark do roku 2030* trwają prace nad aktualizacją dokumentów *Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły* oraz *Plan Zarządzania Ryzykiem Powodziowym* obowiązujące na lata 2022-2027. Gmina Lidzbark zobowiązuje się do zapoznania się z dokumentami i realizacją celów w ramach swoich zadań.

3.7 Plan przeciwdziałania skutkom suszy

Plan przeciwdziałania skutkom suszy (PPSS) wraz z planami gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, planami zarządzania ryzykiem powodziowym oraz planami utrzymania wód, ma na celu poprawę stanu gospodarki wodnej w Polsce. Celem PPSS jest zapewnienie odpowiedniej ilości i co najmniej dobrej jakości wód, użytecznych dla społeczeństwa, środowiska i wszystkich sektorów gospodarki narodowej.

PPSS zgodnie z art. 184 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2020 r. poz. 310 z późn. zm.) zawiera:

- analizę możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych,
- propozycje niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych oraz zmian naturalnej i sztucznej retencji,
- propozycje budowy lub przebudowy urządzeń wodnych,
- katalog działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

W PPSS przedstawiono katalog działań, których wdrożenie przyczyni się do minimalizowania skutków suszy. Wśród proponowanych działań znajdują się działania związane ze zwiększeniem retencji (zarówno sztucznej, jak i naturalnej), działania formalne, a także działania edukacyjne. Wśród działań związanych ze zwiększeniem retencji wskazano działania mające ograniczyć spływ powierzchniowy i zatrzymanie wody w przyrodzie, w glebie – w miejscu, gdzie spadł opad. Ponadto proponuje się m.in. przebudowę urządzeń melioracyjnych z funkcji odwadniającej na nawadniająco – odwadniające, zachowanie mokradeł, czy budowę zbiorników wodnych – zarówno zlokalizowanych na ciekach, jak i

przykorytowych. Poza działaniami zwiększającymi ilość wody w przyrodzie, wskazano działania formalne, które umożliwią działanie, w trakcie wystąpienia zjawiska suszy, mające na celu łagodzenie jej skutków.

Gmina Lidzbark zobowiązuje się do zapoznania się z dokumentem i realizacją celów w ramach swoich zadań.

4. System realizacji Strategii

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark do roku 2030 będzie realizowana z wykorzystaniem narzędzi i procedur (m.in. dokumentów wykonawczych, więcej podrozdział 4.2. *Wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych*) pomocnych w zarządzaniu dokumentem. W ramach zarządzania strategią można wymienić trzy podstawowe etapy:

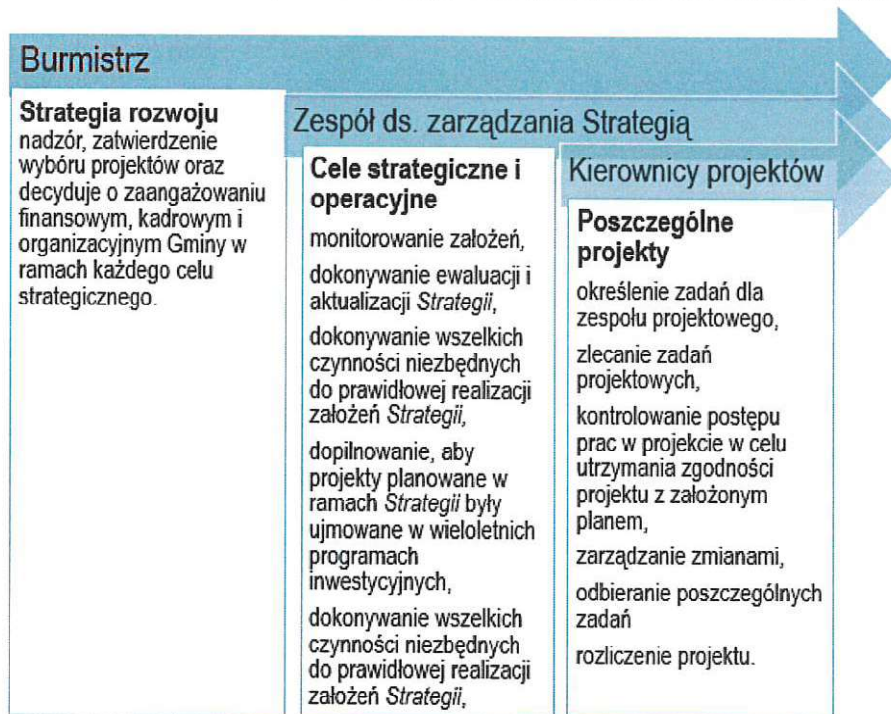
- wdrażanie,
- monitorowanie,
- aktualizacja.

4.1. Zarządzanie Strategią

Pierwszym etapem **wdrażania Strategii** jest wskazanie osób i podmiotów odpowiedzialnych za realizację zapisów *Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczej Gminy Lidzbark do roku 2030*. Dokument jest uchwalany przez Radę Miejską, natomiast Burmistrz jest odpowiedzialny za całościowy nadzór, który zatwierdza wybór projektów oraz decyduje o zaangażowaniu finansowym, kadrowym i organizacyjnym Gminy w ramach każdego celu strategicznego. *Strategia* musi zaspokoić oczekiwania mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów funkcjonujących na terenie miasta. W związku z tym powinno się planować działania we współpracy ze wszystkimi interesariuszami, którzy przyczynią się do realizacji założonych celów. Należy wszystkim umożliwić zgłaszanie pomysłów poprzez wypełnienie Karty projektu (Załącznik nr 2), a następnie sprawdzenie kart przez **Zespół ds. zarządzania Strategią** spójności ze *Strategią* i zaopiniowanie.

Schemat 5 Struktura zarządzania Strategią Rozwoju Społeczno-Gospodarczą Gminy Lidzbark do roku 2030

Źródło: opracowanie własne

Tabela 16. Plan operacyjny Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczej Gminy Lidzbark do roku 2030

Cele operacyjne	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Podmioty uczestniczące w realizacji
Rewitalizacja przestrzeni publicznej		
1.1. Poprawa estetyki publicznej	Gmina Lidzbark	Wspólnoty mieszkaniowe Organizacje pozarządowe
1.2. Adaptacja obiektów publicznych na cele społeczne	Gmina Lidzbark	
1.3. Poprawa bezpieczeństwa rozwiązań komunikacyjnych w mieście	Gmina Lidzbark	Organizacje pozarządowe
1.4. Nadanie funkcji rekreacyjnych zdegradowanym obszarom gminnym	Gmina Lidzbark	Organizacje pozarządowe
Wzmocnienie kapitału ludzkiego		
2.1. Włączenie społeczne	Gmina Lidzbark	Jednostki gminne (żłobek,

		przedszkola, szkoły) Organizacje pozarządowe Przedsiębiorcy Powiat Działdowski
2.2. Rozwój oferty kulturalnej skierowanej do różnych grup wiekowych	Gmina Lidzbark	Jednostki gminne (Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury, Biblioteki publiczne, szkoły, przedszkola, żłobek)
2.3. Rozwój różnorodnej oferty sportowej	Gmina Lidzbark	Jednostka gminna MOSiR przedsiębiorcy
2.4. Promocja aktywnego trybu życia i profilaktyka prozdrowotna	Gmina Lidzbark	Jednostka gminna MOPS
Ochrona środowiska naturalnego		
3.1. Modernizacja infrastruktury kanalizacyjnej	Gmina Lidzbark	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Lidzbarku
3.2. Rozwój elektromobilności	Gmina Lidzbark	
3.3. Rozwój gospodarki opartej na OZE	Gmina Lidzbark	Przedsiębiorcy, wspólnoty mieszkaniowe Mieszkańcy, jednostki gminne, organizacje pozarządowe
3.4. Niskoemisyjne rozwiązania w obiektach publicznych	Gmina Lidzbark	Przedsiębiorcy, wspólnoty mieszkaniowe jednostki gminne, organizacje pozarządowe
Rozwój przedsiębiorczości		
4.1. Spółdzielnia socjalna	Gmina Lidzbark	Mieszkańcy. MOPS
4.2. Oferta inwestycyjna	Gmina Lidzbark	
4.3. System wsparcia przedsiębiorczości lokalnej	Gmina Lidzbark	

Źródło: opracowanie własne

Monitorowanie i ewaluacja Strategii

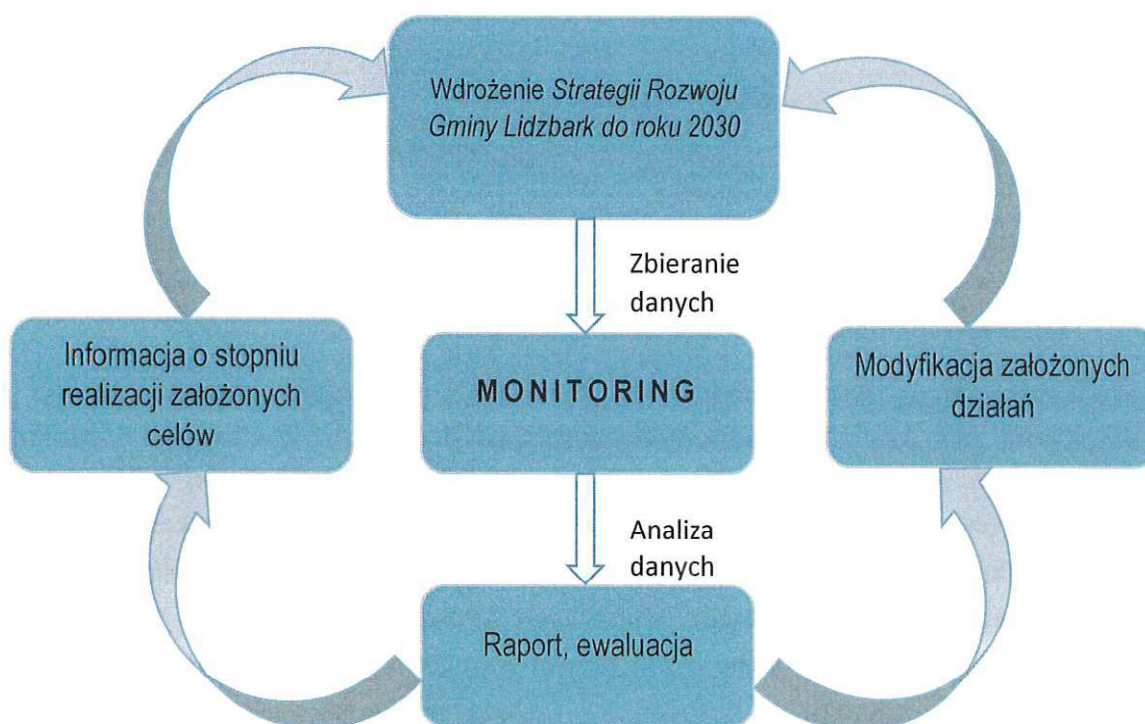
Monitoring jest systematycznym i szczegółowym badaniem realizacji *Strategii*. Koncentruje się na ocenie przebiegu prawidłowości wdrażania działań i zadań realizacyjnych w odniesieniu do przyjętego planu oraz stopnia osiągnięcia produktów i rezultatów. Monitoring przeprowadzany powinien być w trakcie realizacji i obejmuje: harmonogram, budżet oraz zaplanowane rezultaty poszczególnych zadań.⁹ Za monitoring odpowiada *Zespół ds. Zarządzania Strategią*.

System monitorowania dokumentu powinien odbywać się na bieżąco, natomiast zaleca się sporządzanie rocznych raportów z oceny stopnia realizacji celów i rezultatów.

Monitoring obejmuje następujące działania:

- zbieranie i analizowanie danych,
- wnioski, raport i ewaluacja

Schemat 6. Monitoring Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczej Gminy Lidzbark do roku 2030

Źródło: opracowanie własne

Ewaluacja jest cyklicznym badaniem wybranych elementów strategii i powinna się koncentrować na stopniu realizacji celów strategicznych oraz spełnienia wizji strategicznej. Ewaluacja powinna następować w kluczowych momentach realizacji. Ewaluacja jest

⁹ 2BA doradztwo strategiczne – Agnieszka Nowak – Leszek Nowak, Zarządzanie strategiczne rozwojem gospodarczym

przeprowadzana na podstawie danych uzyskanych podczas monitoringu. Monitoring i ewaluacja są zatem przeprowadzane na dwóch poziomach: pierwszy dotyczy monitorowania realizacji działań i zadań, drugi monitorowania i ewaluacji osiągnięcia celów strategicznych.¹⁰

Ewaluacja strategii rozwoju społeczno-gospodarczego obejmuje następujące fazy:

- ewaluacji ex-ante - przed rozpoczęciem procesu wdrażania, która oceni trafność założeń oraz sposobów realizacji.
- ewaluacji on-going - w trakcie realizacji, w połowie wdrażania, która oceni poziom realizacji celów strategicznych oraz zidentyfikuje czynniki mające wpływ na realizację zaplanowanych działań strategicznych.
- ewaluacji ex-post - po zakończeniu okresu obowiązywania strategii, która podsumuje efekty działań strategicznych oraz pozwoli na wyciągnięcie wniosków, które winny stanowić jedną z podstaw dotyczących dalszych kierunków rozwoju oraz do podjęcia działań mających na celu ulepszenie procesu strategicznego zarządzania rozwojem społeczno-gospodarczym.¹¹

Ocena ewaluacji powinna opierać się na poniższych kryteriach:

- trafność – pozwala ocenić, w jakim stopniu wyznaczone podczas konsultacji społecznych cele odpowiadają zidentyfikowanym problemom lub potrzebom interesariuszy,
- skuteczność – określa stopień realizacji celów,
- efektywność – pozwala określić stosunek poniesionych nakładów (finansowe, ludzkie, czas) do osiągniętych rezultatów,
- oddziaływanie – określa wpływ osiągniętych rezultatów na grupę interesariuszy,
- trwałość efektów – pozwala określić, czy pozytywne efekty mogą trwać po zakończeniu finansowania zewnętrznego.

Do efektywnego monitorowania procesów wdrażania Strategii należy posłużyć się wskaźnikami ze Wspólnej Listy Wskaźników Kluczowych (WLWK) dla projektów finansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz wskaźnikami własnymi. Przykładowe wskaźniki wskazano w podrozdziale 2.2. *Cele strategiczne rozwoju, kierunki działań i wskaźniki osiągnięcia celów* i stanowi katalog otwarty. Dobór właściwych wskaźników rezultatu, produktu oraz oddziaływania umożliwi efektywne monitorowanie procesu wdrażania *Strategii*:

- wskaźniki produktu – bezpośredni, materialny efekt realizacji przedsięwzięcia mierzony konkretnymi wielkościami (np. długość wybudowanych dróg gminnych);
- wskaźniki rezultatu – bezpośredni wpływ zrealizowanego produktu na otoczenie społeczno-ekonomiczne uzyskany natychmiast po zakończeniu projektu (np. liczba osób korzystających z infrastruktury społecznej);

---

¹⁰ Ibidem

¹¹ Ibidem

- wskaźniki oddziaływania – długookresowy wynik realizacji strategii (np. poprawa sytuacji na rynku pracy).

Tabela 17. Część raportu ze zrealizowanych wskaźników

Cel strategiczny:					
Cel operacyjny:					
Nazwa wskaźnika	Jednostka miary (np. km, szt.)	Źródło danych (np. GUS, UM)	Wartość dla roku bazowego (2022 r.)	Wartość dla roku badanego (..... r.)	Wartość wskaźnika narastająco (.....r.)
Wskaźnik produktu					
Wskaźnik rezultatu					
Wskaźnik oddziaływania					

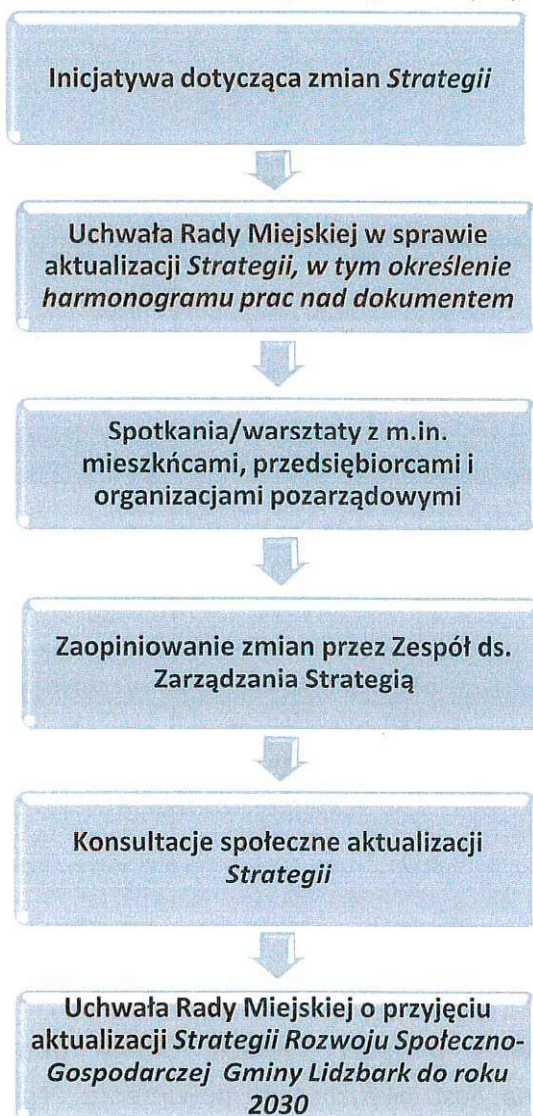
Źródło: opracowanie własne

Aktualizacja Strategii

W przypadku stwierdzenia zmian warunków i bieżącej sytuacji Gminy podczas monitorowania i ewaluacji Strategii, konieczna jest aktualizacja dokumentu. Należy zaangażować m.in. mieszkańców, przedsiębiorców oraz organizacje pozarządowe organizując spotkania/ warsztaty mające na celu zaktualizowania celów i kierunków działań Gminy. Materiały powinny być na bieżąco analizowane i uwzględniane przez *Zespół ds. Zarządzania Strategią* w trakcie ewaluacji. Pomysły i nowe projekty powinny być zamieszczane w Karcie Projektu, który przykład stanowi Załącznik nr 2 do niniejszej *Strategii*. Karta Projektu powinna zawierać minimum elementów: nazwa, podmiot odpowiedzialny za realizację zadania, opis zadania, cel, termin realizacji, koszty, źródła finansowania, zgodność ze Strategią, wskaźniki produktu, rezultatu oraz oddziaływania oraz wskazanie osoby zgłaszającej projekt.

W przypadku zasadniczych zmian celów i kierunków rozwoju Gminy Lidzbark, należy uchwałą Rady Miejskiej zaktualizować zapisy *Strategii*. Aktualizacja *Strategii* powinna odbywać się według poniższego schematu.

Schemat 7. Proces aktualizacji *Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczej Gminy Lidzbark do roku 2030*

Źródło: opracowanie własne

4.2. Wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

Dokumenty wykonawcze Gminy Lidzbark to dokumenty gminne, które realizują cele operacyjne wskazane w *Strategii* i są uchwalane przez Radę Miejską. Do dokumentów wykonawczych można zaliczyć programy polityki sektorowej (społecznej, mieszkaniowej, komunalnej i ochrony środowiska, przestrzennego rozwoju, kultury, zdrowia, edukacji, transportu) oraz programy operacyjne (dokumenty wynikające z odrębnych ustaw np. Gminny Program Rewitalizacji).

Tabela 18. Aktualność i spójność dokumentów wykonawczych

Lp.	Obszar tematyczny	Dokumenty wykonawcze	Aktualność dokumentu	Spójność
1	Planowanie przestrzenne	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lidzbark	Aktualny	Spójny
2	Gospodarka mieszkaniowa	Wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Lidzbark na lata 2019-2023	Aktualny	Spójny
3	Ochrona i opieka nad zabytkami oraz zarządzanie dziedzictwem	Program Opieki nad Zabytkami Gminy Lidzbark	Brak	
4		Program Ochrony Środowiska dla miasta i gminy Lidzbark na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2022	Aktualny	Spójny
5	Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu	Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe	Brak Ustawa Prawo energetyczne z dnia 10 kwietnia 1997 r. nakłada na gminy obowiązek planowania i organizacji zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na swoim obszarze.	
6		Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla Miasta i Gminy Lidzbark na lata 2016-2023	Aktualny Wymagana aktualizacja po 2023 roku	Spójny
7	Polityka społeczna	Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2024	Aktualny Wymagana aktualizacja po 2025 roku	Spójny
		Gminny Program Profilaktyki i	Aktualny	Spójny

		Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2021	Wymagana corocznej aktualizacji	
		Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Lidzbark na 2021 rok	Aktualny Wymagana corocznej aktualizacji	Spójny
8		Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017-2021	Aktualny	Spójny
9		Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2021 rok	Aktualny Wymagana corocznej aktualizacji	Spójny
11		Lokalny Program Rewitalizacji gminy Lidzbark w ramach Ponadlokalnego Programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow	Aktualny Wymagana aktualizacja do grudnia 2023	Spójny
12	Rozwój lokalny	Program współpracy Gminy Lidzbark z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art.3 ust.3 z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2021 rok	Aktualny Wymagana aktualizacja co roku	Spójny
13	Finanse publiczne	Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Lidzbark na lata 2021 – 2033	Aktualny	Spójny

Źródło: opracowanie własne

4.3. Ramy finansowe i źródła finansowania

Podstawowe źródła finansowania zadań zaplanowanych w *Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Lidzbark do roku 2030*, to:

1. środki własne budżetowe na realizację zadań własnych Gminy, w tym:

- dochody własne (podatki i opłaty lokalne, udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa, dochody z majątku Gminy, odsetki od środków na rachunkach bankowych, pozostałe dochody).
2. krajowe i zagraniczne mechanizmy finansowe, w tym:
    - środki pochodzące z funduszy unijnych w okresie programowania na lata 2021-2027 (m.in. Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Społecznego + (EFS+), Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW)),
    - środki pochodzące z Europejskiego Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności,
    - inne krajowe i zagraniczne środki finansowe,
    - krajowe środki finansowe np. z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.
  3. komercyjne instrumenty finansowe, w tym:
    - pożyczki i kredyty bankowe,
    - inne.
  4. środki innych uczestników (partnerów) procesu wdrażania *Strategii*, w tym sektora prywatnego.

Projekty infrastrukturalne mogą być finansowane przede wszystkim z **Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2021-2027**.

Ze względu na brak zatwierdzonych programów operacyjnych w nowej perspektywie finansowej 2021-2027 na dzień zakończenia opracowania dokumentu *Strategii*, nie jest możliwe wskazanie źródła dofinansowania wraz z wielkością dofinansowania poszczególnych projektów.

Tabela 19. Ramy finansowe inwestycji i źródła finansowania

Cel strategiczny	Wartość inwestycji (zł)	Źródła finansowania
Realizacja przestrzeni publicznej	6.600.000,00 zł	Środki własne / zewnętrzne źródła finansowania / środki UE
Wzmocnienie kapitału ludzkiego	20.100.000,00 zł	Środki własne / zewnętrzne źródła finansowania / środki UE
Ochrona środowiska naturalnego	20.000.000,00 zł	Środki własne / zewnętrzne źródła finansowania / środki UE

Rozwój przedsiębiorczości

4.800.000 zł Środki własne / zewnętrzne
źródła finansowania / środki
UE

Źródło: Dane z Urzędu Miasta i Gminy w Lidzbarku

PRZEWODNICZĄCY
RADY MIEJSKIEJ
dr Michał Dzimira

Spis schematów, rysunków, tabel

Schemat 1. Badane obszary społeczno-gospodarcze	5
Schemat 2. Drzewo problemów	19
Schemat 3. Schemat rozwoju strategicznego.....	20
Schemat 4. Cel główny, cele szczegółowe i cele operacyjne Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczej Gminy Lidzbark do roku 2030.....	22
Schemat 5 Struktura zarządzania Strategią Rozwoju Społeczno-Gospodarczą Gminy Lidzbark do roku 2030	77
Schemat 6. Monitoring Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczej Gminy Lidzbark do roku 2030	79
Schemat 7. Proces aktualizacji Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczej Gminy Lidzbark do roku 2030	82
Rysunek 1. OSI Miasta CITTASLOW.....	40
Rysunek 2 OSI Obszary marginalizacji	42
Rysunek 3. Mapa Obszarów Strategicznej Interwencji na terenie gminnym	44
Rysunek 4. OSI REWITALIZACJA	46
Rysunek 5 OSI TURYSTYKA.....	49
Rysunek 6 OSI INFRASTRUKTURA	52
Rysunek 7. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej w mieście Lidzbark	54
Rysunek 8. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej na terenie gminnym.....	54
Tabela 1. Analiza SWOT	14
Tabela 2. Cel strategiczny nr 1	24
Tabela 3. Cel strategiczny nr 2.....	30
Tabela 4. Cel strategiczny nr 3.....	35
Tabela 5. Cel strategiczny nr 4.....	38
Tabela 6. Cele strategiczne a OSI Miasta CITTASLOW – perspektywa 2030	41
Tabela 7 Cele strategiczne a OSI Obszary marginalizacji – perspektywa 2030	42
Tabela 8. Oczekiwane skutki interwencji OSI Rewitalizacja a cele Strategii.....	46
Tabela 9. Oczekiwane skutki interwencji OSI Turystyka a cele Strategii.....	50
Tabela 10. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie Lidzbark.....	58
Tabela 11. Spójność Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczej Gminy Lidzbark do roku 2030 z SOR68	
Tabela 12. Spójność Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczej Gminy Lidzbark do roku 2030 z KSRR	69
Tabela 13. Spójność Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczej Gminy Lidzbark do roku 2030 z Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego.....	70
Tabela 14. Spójność Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczej Gminy Lidzbark do roku 2030 z Programem rozwoju miast sieci CITTASLOW województwa warmińsko-mazurskiego.....	72
Tabela 15 Spójność Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczej Gminy Lidzbark do roku 2030 z Strategią terytorialną Partnerstwo Obszar Funkcjonalny Południowe Mazury	73
Tabela 16. Plan operacyjny Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczej Gminy Lidzbark do roku 2030	77
Tabela 17. Część raportu ze zrealizowanych wskaźników	81
Tabela 18. Aktualność i spójność dokumentów wykonawczych	83

Tabela 19. Ramy finansowe inwestycji i źródła finansowania..... 85

Załącznik nr 1. Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Lidzbark

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Lidzbark jest oddzielnym dokumentem realizowanym w ramach Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczej Gminy Lidzbark do roku 2030.

Załącznik nr 2. Karta projektu

Nazwa zadania		
Opis zadania		
Obszar realizacji		
Cel zadania		
Podmiot realizujący		
Partnerzy projektu/podmioty zaangażowane		
Termin realizacji		
Koszt zadania (PLN)		
Źródło finansowania (PLN, %)		
Zgodność ze Strategią	Cel strategiczny	
	Cel operacyjny	
	Kierunek działania	
Wskaźniki	produktu	
	rezultatu	
	oddziaływania	
Osoba zgłaszająca zadanie		
<i>Data i podpis osoby zgłaszającej projekt</i>		<i>Data i podpis Kierownika projektu</i>
<i>Akceptacja</i>		<i>Akceptacja</i>
<i>Data i podpis Skarbnika</i>		<i>Data i podpis Burmistrza</i>

LIDZBARK.PL

Załącznik nr 1

do „*Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego
Gminy Lidzbark do roku 2030*”

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Lidzbark

Lidzbark, kwiecień 2021

Spis treści

1. Charakterystyka ogólna gminy	5
1.1. Położenie i powierzchnia.....	5
1.2. Zarys historyczny.....	7
1.3. Partnerstwo.....	9
2. Sfera przestrzenno-środowiskowa	11
2.1. Układ przestrzenny.....	11
2.2. Dostępność komunikacyjna.....	24
2.3. Mieszkalnictwo i infrastruktura techniczna.....	30
2.3.1. Mieszkalnictwo.....	30
2.3.2. Infrastruktura techniczna.....	35
2.4. Środowisko naturalne.....	53
2.4.1. Ukształtowanie terenu.....	51
2.4.2. Zasoby przyrodnicze.....	54
2.4.3 Bogactwo naturalne, możliwości ich eksploatacji i wykorzystania.....	58
2.4.4 Klimat i ochrona powietrza.....	60
2.4.4.1 Ocena jakości powietrza.....	61
2.4.5 Wody powierzchniowe i podziemne.....	63
2.4.6 Gleby.....	66
2.4.7 Zagrożenie powodziowe.....	67
2.4.8 Zagrożenie hałasem.....	69
2.5. Ochrona środowiska.....	69
3. Sfera społeczna	76
3.1. Demografia.....	76
3.1.1. Ruch naturalny.....	77
3.1.2. Starzenie się społeczeństwa.....	82
3.1.3 Migracje ludności.....	84
3.1.3. Prognoza demograficzna.....	87
3.2. Rynek Pracy.....	90
3.2.1. Aktywność zawodowa.....	90
3.2.2. Bezrobocie.....	93
3.2.3. Barometr zawodów.....	96
3.3. Edukacja.....	100
3.3.1. Wychowanie żłobkowe i przedszkolne.....	101

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Lidzbark

3.3.2.	Szkoły podstawowe	103
3.3.3.	Szkoły ponadpodstawowe	106
3.3.4.	Ośrodki wychowawcze	108
3.3.5.	Jakość kształcenia	108
3.3.6.	Poradnia psychologiczno-pedagogiczna	110
3.4.	Zdrowie	110
3.4.1.	Ochrona zdrowia	110
3.5.	Integracja społeczna	114
3.5.1.	Pomoc społeczna	114
3.5.2.	Usługi społeczne kierowane do rodzin	117
3.5.3.	Usługi dla osób starszych	120
3.5.3.	Osoby z niepełnosprawnościami i zaburzone psychicznie	122
3.5.4.	Bezdomność	123
3.5.5.	Aktywność społeczna	125
3.6.	Turystyka i sport	133
3.6.1.	Potencjał turystyczny	133
3.6.2.	Zabytki i obiekty dziedzictwa kulturowego	140
3.6.3.	Kultura	142
3.6.4.	Sport i rekreacja	148
3.7.	Spółeczeństwo informacyjne	151
3.8.	Bezpieczeństwo	154
4.	Sfera gospodarcza	162
4.1.	Wskaźniki makroekonomiczne	162
4.2.	Przedsiębiorczość	162
4.2.1.	Podmioty gospodarcze	162
4.3.	Finanse Gminy Lidzbark	171
4.3.1.	Dochody i wydatki	173
4.3.2.	Wartość projektów finansowanych ze środków unijnych	177
5.	Diagnoza porównawcza	180
6.	Konsultacje społeczne	189
7.	Spis wykresów, rysunków i tabel	200
	Załącznik nr 1 Wzór ankiety w ramach Diagnozy społeczno-gospodarczej Gminy Lidzbark	205

Wstęp

Prezentowana „*Diagnoza społeczno-gospodarcza Lidzbarka*” jest przeglądem najważniejszych kwestii społeczno-gospodarczych i ukazuje wieloaspektową analizę stanu obecnego w mieście. Raport diagnozy koncentruje się na szczegółowej analizie uwarunkowań wewnętrznych rozwoju Lidzbarka dokonanej w pięciu podstawowych kategoriach, obejmujących takie zagadnienia jak:

1. **Informacje ogólne** (w tym: uwarunkowania geograficzne, historyczne);
2. **Przestrzeń** (w tym m.in. układ przestrzenny, dostępność komunikacyjna, mieszkalnictwo, infrastruktura techniczna);
3. **Środowisko** (w tym: charakterystyka najważniejszych aspektów środowiska przyrodniczego oraz jego ochrony, tj. zasoby wodne i jakość wód, jakość powietrza i klimat akustyczny);
4. **Spółeczeństwo** (w tym: analiza procesów demograficznych i osadniczych, wykluczenie społeczne, kapitał społeczny tj. liczba organizacji pozarządowych, rynku pracy, aktywność i potencjał mieszkańców, edukacja, ochrona zdrowia, kultura i turystyka);
5. **Gospodarka** (w tym: analiza wskaźników makroekonomicznych, struktury gospodarczej, atrakcyjności inwestycyjnej, przedsiębiorczości, dochody ludności, finanse publicznych JST, realizowane zadania i projekty).

Dla każdego z powyżej wymienionych obszarów przedstawiono najważniejsze informacje, w tym również realizowane projekty oraz dane statystyczne obrazujące sytuację w gminie, także na tle powiatu działdowskiego, województwa warmińsko-mazurskiego oraz kraju. Zakres czasowy obejmuje zasadniczo lata 2016-2020. Analiza została wykonana w oparciu o najbardziej aktualne dostępne dane statystyczne, głównie te pochodzące z baz Głównego Urzędu Statystycznego, Urzędu Miejskiego w Lidzbarku, Powiatowego Urzędu Pracy w Działdowie, Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Działdowie, Komendy Powiatowej Policji w Działdowie

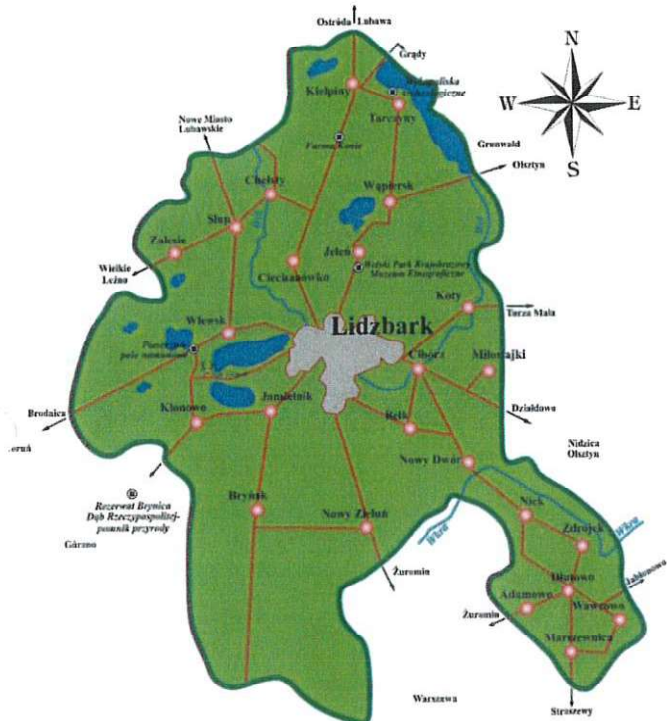
Główne wnioski z diagnozy społeczno-gospodarczej stanowiąc będą punkt wyjścia dla przygotowania „*Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Lidzbarka do roku 2030*”.

1. Charakterystyka ogólna gminy

1.1. Położenie i powierzchnia

Gmina Lidzbark leży w powiecie działdowskim, w województwie warmińsko-mazurskim.

Składa się z następujących jednostek pomocniczych:

– Sołectw: Adamowo, Bełk, Bryńsk, Cibórz, Ciechanówko, Jamielnik, Jeleń, Kiełpiny, Klonowo, Koty, Marszewnica, Miłostajki, Nick, Nowe Dłutowo, Nowy Dwór, Nowy Zieluń, Słup, Stare Dłutowo, Tarczyny, Wawrowo, Wąpiersk, Wlewska, Zalesie, Zdrojek.

Siedzibą organów Gminy jest Miasto Lidzbark.

Gmina miejsko-wiejska Lidzbark graniczy z: od północnego zachodu z gminą wiejską Grodziczno (powiat nowomiejski), od południowego zachodu z gminą wiejską Górzno (powiat brodnicki), od strony południowej z gminą miejsko-wiejską Lubowidz (powiat żuromiński – województwo mazowieckie), a od strony wschodniej z gminą wiejską Płońnica oraz

gminą wiejską Rybno (powiat działdowski).

Lidzbark położony jest na pograniczu czterech historycznych Ziemi: Lubawskiej, Działdowskiej, Zawkrzańskiej i Dobrzańsko-Michałowskiej oraz na szlaku historycznym, zwanym „Grunwaldzkim”.

Rysunek 1 Położenie Gminy Lidzbark na tle województwa warmińsko-mazurskiego, powiatu działdowskiego

Źródło: Raport o stanie Gminy za rok 2020

Gmina Lidzbark zajmuje powierzchnię 255 km², przy czym miasto zajmuje 6 km² i tereny wiejskie 249 km², w tym: lasy: 50,00 % (12.730,03 ha), wody: 1,43% (364 ha), użytki rolne: 45,60% (11.611,48 ha)¹

¹ Urząd Miasta i Gminy Lidzbark

Lidzbarka rozpoczęli na nowo i po swojemu budować miasto. Wykonano prace hydrogeologiczne, pozbawiając rzekę Nidę jej głównego dopływu Wkry - w okolicach Nowego Dworu i już pod nazwą Wel, z Ciborza, skierowano go w stronę miasta. Powstał nowy szlak wodny, którego należało strzec. W tym celu, na wzgórzu zbudowano wieżę, sprowadzono mieszkańców, którym przydzielono parcele na domy i pola pod uprawę. W mieście zaczyna rozwijać się rzemiosło. Swoje ławy organizują krawcy, piekarze, szewcy, piwowarzy. Rozbudowano zamek, pobudowano ratusz i kościół Św. Wojciecha. Zaczęto budowę murów obronnych. Na sztucznej wyspie działał folwark wójta krzyżackiego z młynem i cegielnią³. Zakonowi zależało na szybkiej jego budowie ze względu na sąsiedztwo z Mazowszem. Budując miasto, nadano mu charakter obronny. Prawa miejskie Lidzbark uzyskał na początku XIV wieku (ok. 1325), w latach 1405–1407 miasto otoczono murami obronnymi z dwiema bramami. W 1415 miało miejsce odnowienie praw miejskich. Mieszkańcy przystąpili do Związku Pruskiego w 1454 r. Po zawarciu II pokoju toruńskiego z Zakonem w 1466 roku miasto znalazło się w granicach Polski. Powrót do Polski spowodował przyspieszony rozwój gospodarczy. Właścicielem Lidzbarka był każdy kolejny król, a zarządzającymi – starostowie brodnicy, którymi początkowo były kobiety z rodów królewskich, między innymi: Anna Wazówna, żona Zygmunta III Wazy Konstancja, żona Jana III Sobieskiego Cecylia Renata. Od 1730 roku Lidzbark ma własnego starostę. Rozkwit gospodarczy przerywały najazdy Szwedów na Polskę, szczególnie okres potopu (1655-1660), który doszczętnie zniszczył miasto, a jego mieszkańcy wymarli na cholerę. Z trudem dźwigało się miasto, gdy ludność dopadły następne plagi: 1708 r. – dżuma (wymarło 2/3 miasta), 1736 r. – nieurodzaj i głód, 1746 r. – pożar (spłonęło prawie całe miasto), 1748 r. – plaga szarańczy. W wyniku I rozbioru Polski w 1772 miasto znajdowało się w granicach Prus, z wyjątkiem lat 1807–1815, kiedy to stanowiło część Księstwa Warszawskiego. W 1887 r. przez miasto przeprowadzono trasę kolejową z Działdowa do Brodnicy. Mieszkańcy Lidzbarka brali udział we wszystkich zrywach niepodległościowych – Powstaniu listopadowym, styczniowym i Wiośnie Ludów. Do Polski miasto powróciło dopiero 18 stycznia 1920 roku na mocy traktatu wersalskiego, a 14 sierpnia 1920 na krótko zostało zajęte przez Rosjan. Miasto posiada od XIV wieku swój herb – na niebieskiej tarczy znajduje się żółta głowa konia z rogiem na czole.(...) Najstarszy dokument, który przetrwał z herbem Lidzbarka pochodzi z 1571 roku.

W Lidzbarku można było kupić 88 różnych gazet, w tym w języku niemieckim i żydowskim. 6 stycznia 1923 roku ukazał się pierwszy numer "Gazety Lidzbarskiej". W 1926 roku zaczęto wydawać "Głos Lidzbarski". Życie kulturalne skupiało się w restauracjach Rydzyńskiego i Poćwiardowskiego – właściciela hotelu "Pod trzema koronami". Występowały tam chóry, zespoły muzyczne i teatralne. Miasto tętniło życiem. W lipcu 1939 r. do miasta przybyła Nowogrodzka Brygada Kawalerii z Generałem Władysławem Andersem, aby przygotować miasto do stawienia czoła Niemcom. 4 września rozpoczęła się 5-letnia okupacja, która trwała do 19 stycznia 1945 roku. Armia Czerwona po wkroczeniu do miasta podpalała budynki. Miasto spłonęło w 75%. Od 1975 roku Lidzbark posiada status miasta turystycznego.

---

³ Encyklopedia Warmii i Mazur

Lidzbark w latach 1975–1998 leżał na terenie ówczesnego województwa ciechanowskiego i podlegał pod Urząd Rejonowy w Działdowie.⁴

1.3. Partnerstwo

Gmina Lidzbark należy jako członek do stowarzyszeń i organizacji skupiających różnorodne podmioty.

Do najważniejszych należą:

- **Międzynarodowe Stowarzyszenie Miast Cittaslow**, do którego mogą należeć miasta liczące mniej niż 50 tys. mieszkańców, które zobowiązały się realizować jego cele, czyli wszechstronnie pracować nad poprawą jakości życia ich mieszkańców.
- **Polska Krajowa Sieć Cittaslow**, której celem jest promocja i rozprzestrzenianie idei dobrego życia mieszkańców poprzez wdrażanie w miastach rozwiązań z zakresu polityki środowiskowej, infrastrukturalnej, przestrzeni miejskiej, gościnności, spójności społecznej oraz partnerstwa;
- **Stowarzyszenie Miast Cittaslow**, którego celem jest m.in. budowanie wizerunku miast Cittaslow jako atrakcyjnych turystycznie.

Mapa 2 Sieć Miast Cittaslow na terenie województwa warmińsko-mazurskiego

Źródło: www.cittaslowpolska.pl

Na obszarze Gminy funkcjonuje również Lokalna Grupa Działania „Stowarzyszenie Społecznej Samopomocy”. Misją stowarzyszenia jest działanie na rzecz rozwoju i promocji Obszaru Nadwkrzańskiego, współpraca z innymi organizacjami zajmującymi się problematyką społeczną oraz rozwój i promocja gmin wchodzących w skład LGD, wspieranie działalności urzędów pracy i innych instytucji rynku pracy.

⁴ www.wikipedia.pl

Gmina Lidzbark należy także do Ekologicznego Związku Gmin „Działdowszczyzna”, który zajmuje się gospodarowaniem odpadów komunalnych na terenie Gminy. Głównymi celami Związku są:

- integracja gmin na rzecz ochrony środowiska, rozwoju ekologicznego i edukacji ekologicznej społeczeństwa oraz gospodarki wodnej, rekreacji i turystyki
- wspomaganie realizacji zadań własnych gmin w zakresie ochrony środowiska, przyrody, gospodarki komunalnej i wodnej oraz rekreacji i turystyki przez prowadzenie wspólnej działalności dotyczącej budowy i eksploatacji obiektów, służących składowaniu i utylizacji odpadów komunalnych oraz organizacji systemu selektywnej zbiórki odpadów, a także ochrony przed degradacją wód obszaru zlewni rzek Wel, Drwęca i Wkra.

Gmina należy także do **Stowarzyszenia Samorządowe Południowe Mazury**, powołanego Uchwałą Rady Miejskiej nr XXXV/314/21 w dniu 29.09.2021.

Celami Stowarzyszenia są:

1. realizacja założeń i działań wynikających ze Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Obszaru Południowych Mazur,
2. wspieranie idei samorządności lokalnej i regionalnej oraz rozwoju jego członków,
3. ochrona wspólnych interesów członków Stowarzyszenia i mieszkańców,
4. wspólna realizacja polityki rozwoju,
5. realizacja wspólnych zadań publicznych,
6. wspieranie gospodarczego i kulturowego rozwoju jego członków,
7. promowanie rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości,
8. koordynacja wspólnych działań promocyjnych,
9. tworzenie warunków współpracy organów administracji publicznej i organizacji zrzeszających przedsiębiorców, w tym samorządu gospodarczego i zawodowego oraz stowarzyszeń,
10. wspomaganie działań na rzecz ochrony środowiska naturalnego i technologii energooszczędnych,
11. wspieranie regionalnej współpracy zagranicznej (w tym zwłaszcza transgranicznej),
12. wspieranie członków w pozyskiwaniu zewnętrznych źródeł finansowania,
13. integracja i wspieranie środowisk lokalnych,
14. realizacja i wspieranie inicjatyw w zakresie edukacji, kultury, sportu i turystyki, ochrony zabytków i dziedzictwa historycznego, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, ochrony środowiska oraz rozwoju obszarów wiejskich, przyczyniających się do wzrostu jakości życia i rozwoju.

2. Sfera przestrzenno-środowiskowa

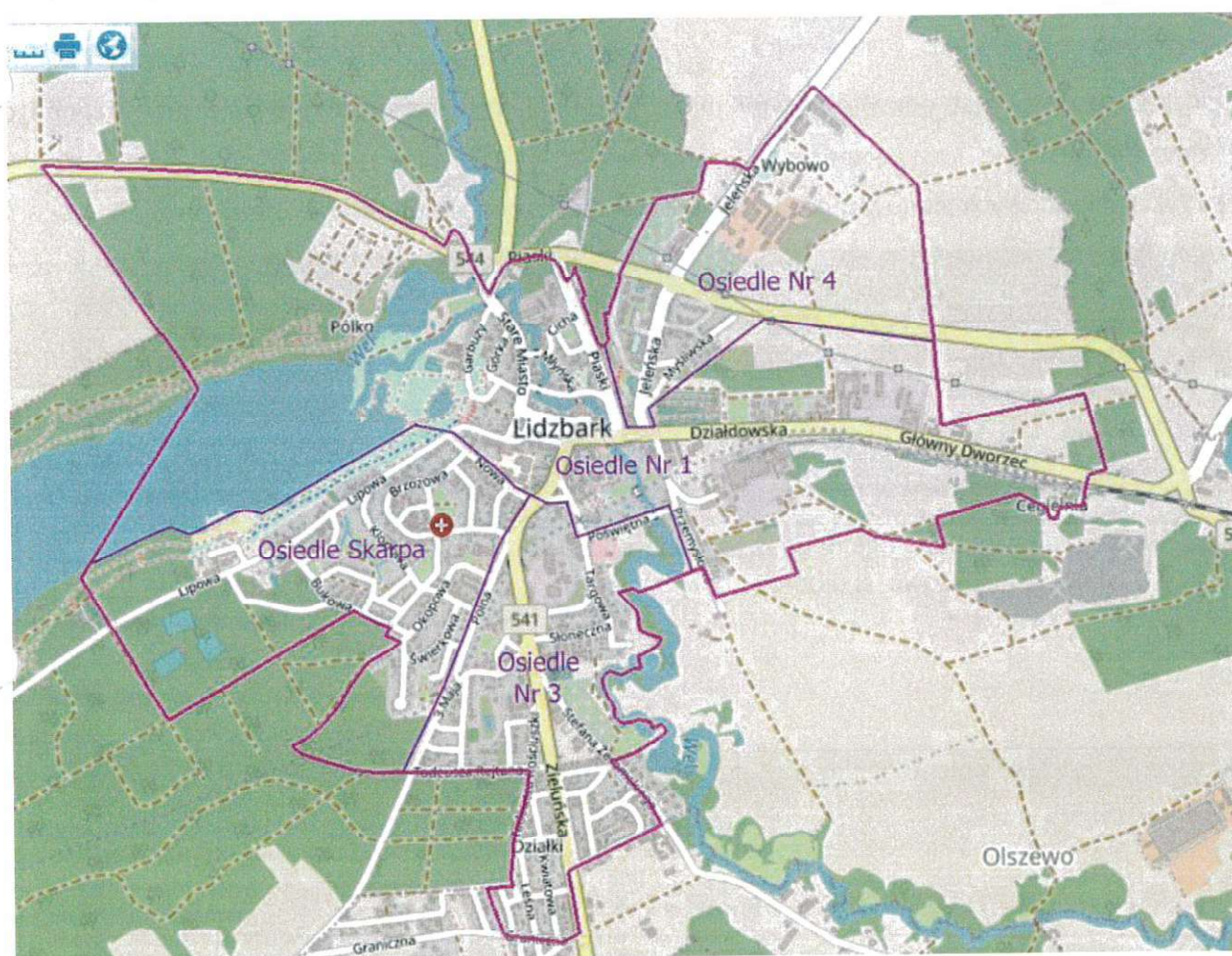
2.1. Układ przestrzenny

W skład układu administracyjnego gminy wchodzi: miasto Lidzbark i 24 sołectwa.

Do miejscowości, pełniących rolę wsi sołeckich zaliczono: Stare Dłutowo, Nowy Zieluń, Ciechanówko, Nick, Cibórz, Miłostajki, Bełk, Marszewnica, Zalesie, Koty, Wawrowo, Klonowo, Tarczyny, Kiełpiny, Wąpiersk, Jeleń, Wlewsk, Jamielnik, Słup, Nowe Dłutowo, Zdrojek, Bryńsk, Nowy Dwór oraz Adamowo.

Miasto Lidzbark składa się z Osiedli nr 1,2, Skarpa, 4

Mapa 3 Mapa Lidzbarka z podziałem na Osiedla

Źródło: Raport o stanie Gminy Lidzbark za rok 2020

Około 87 % powierzchni gminy cechuje się ograniczeniami w zabudowie wynikającymi z występowania elementów środowiska naturalnego, które są chronione częściowo lub całkowicie, przed zabudową.

Częściowe ograniczenia dotyczą przede wszystkim racjonalnej lokalizacji zabudowy, która winna uwzględniać uwarunkowania środowiska i potrzeby ochrony jego zasobów.⁵

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy i Miasta Lidzbark w swej pierwotnej wersji zostało uchwalone w 1998 roku. Do dnia dzisiejszego doczekało się wielu nowelizacji. Studium gminne w obecnym kształcie zostało uchwalone uchwałą Rady Miejskiej Nr XXIX/249/17 z dnia 28 marca 2017 roku i było de facto opracowaniem całkowicie nowego dokumentu.

Według danych Banku Danych Lokalnych powierzchnia terenów wskazanych w studium do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w latach 2017-2020 wynosi 218 ha.

Obowiązującym Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego objętych jest 340 ha powierzchni gminy. Stopień pokrycia obszaru gminy Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego stanowi 1,3 % obszaru gminy. Powierzchnia gminy objęta obowiązującymi planami na przestrzeni lat 2016-2020 wzrosła o 193 ha⁶

Gmina Lidzbark pokryta jest obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego znajdującymi się poniżej

Tabela 1 Wykaz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenie Gminy Lidzbark

Lp.	Nazwa planu	Numery uchwał
1.	Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Lidzbarka	Uchwała Nr XIX/120/96 Rady Miejskiej w Lidzbarku z dnia 30 lipca 1996 r
2.	Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Lidzbark w miejscowości Cibórz	Uchwała Nr XXII/145/96 Rady Miejskiej w Lidzbarku z dnia 30 grudnia 1996 r
3.	Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Lidzbark	Uchwała Nr XXII/146/96 Rady Miejskiej w Lidzbarku z dnia 30 grudnia 1996 r
4.	Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Lidzbark w miejscowości Nowy Zieluń (przeznaczenie terenu pod	Uchwała Nr XXVII/197/97

⁵ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy i Miasta Lidzbark

⁶ Bank Danych Lokalnych

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Lidzbark

	budownictwo letniskowe)	Rady Miejskiej w Lidzbarku z dnia 24 lipca 1997 r
5.	Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Lidzbarka, w obszarze oznaczonym symbolem B 32 RPU	Uchwała Nr XXVII/198/97 Rady Miejskiej w Lidzbarku z dnia 24 lipca 1997 r
6.	Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Lidzbarka, w obszarze oznaczonym symbolem A 48 ZP	Uchwała Nr XXVII/199/97 Rady Miejskiej w Lidzbarku z dnia 24 lipca 1997 r
7.	Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Lidzbark w miejscowości Ciechanówko (przeznaczenie terenu pod budowę wysypiska nieczystości stałych)	Uchwała Nr XXVII/196/97 Rady Miejskiej w Lidzbarku z dnia 24 lipca 1997 r
8.	Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Lidzbark w miejscowości Ciechanówko (działki nr: 198 i 200)	Uchwała Nr XXVIII/209/97 Rady Miejskiej w Lidzbarku z dnia 16 września 1997 r
9.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lidzbark w miejscowości Tarczyny (przeznaczenie terenu pod budownictwo letniskowe)	Uchwała Nr XXXI/233/97 Rady Miejskiej w Lidzbarku z dnia 23 grudnia 1997 r
10.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lidzbark w granicach działki nr 7/6 w miejscowości Wleusk	Uchwała Nr IX/169/99 Rady Miejskiej w Lidzbarku z dnia 29 kwietnia 1999 r
11.	Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Lidzbarka w obszarach oznaczonych symbolami: A39 ZP i A42 MN	Uchwała Nr XIII/111/99 Rady Miejskiej

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Lidzbark

		w Lidzbarku z dnia 10 listopada 1999 r.
12.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Lidzbarka w obszarze oznaczonym w planie symbolem A7MWu	Uchwała Nr XVII/153/2000 Rady Miejskiej w Lidzbarku z dnia 23 marca 2000 r
13.	Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Lidzbark we wsi Cibórz (działki nr 2/17)	Uchwała Nr XXVIII/253/2001 Rady Miejskiej w Lidzbarku z dnia 7 czerwca 2001 r
14.	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu działek Nr: 2, 3, 4, 5, 6,7, 8/1, 8/2, 8/3, 8/4, 8/5, 8/6, 8/7, 8/8, 8/9, 8/10, 8/11, 8/12, 9, 10, 11, 12, 13 obręb 1 Lidzbark, ul. Chopina;	Uchwała Nr IX/67/07 Rady Miejskiej w Lidzbarku z dnia 28 czerwca 2007 r
15.	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Lidzbark w obrębie geodezyjnym 4	Uchwała Nr XXI/154/08 Rady Miejskiej w Lidzbarku z dnia 25 lipca 2008 r
16.	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu działek Nr: 241/1, 241/2 i 241/3 obręb Jamielnik, gmina Lidzbark	Uchwała Nr XX/150/08 Rady Miejskiej w Lidzbarku z dnia 26 czerwca 2008 r
17.	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lidzbark w obrębie Ciechanówko	Uchwała Nr XXI/155/08 Rady Miejskiej w Lidzbarku z dnia 25 lipca 2008 r
18.	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lidzbark w obrębie geodezyjnym Klonowo	Uchwała Nr XXI/156/08 Rady Miejskiej

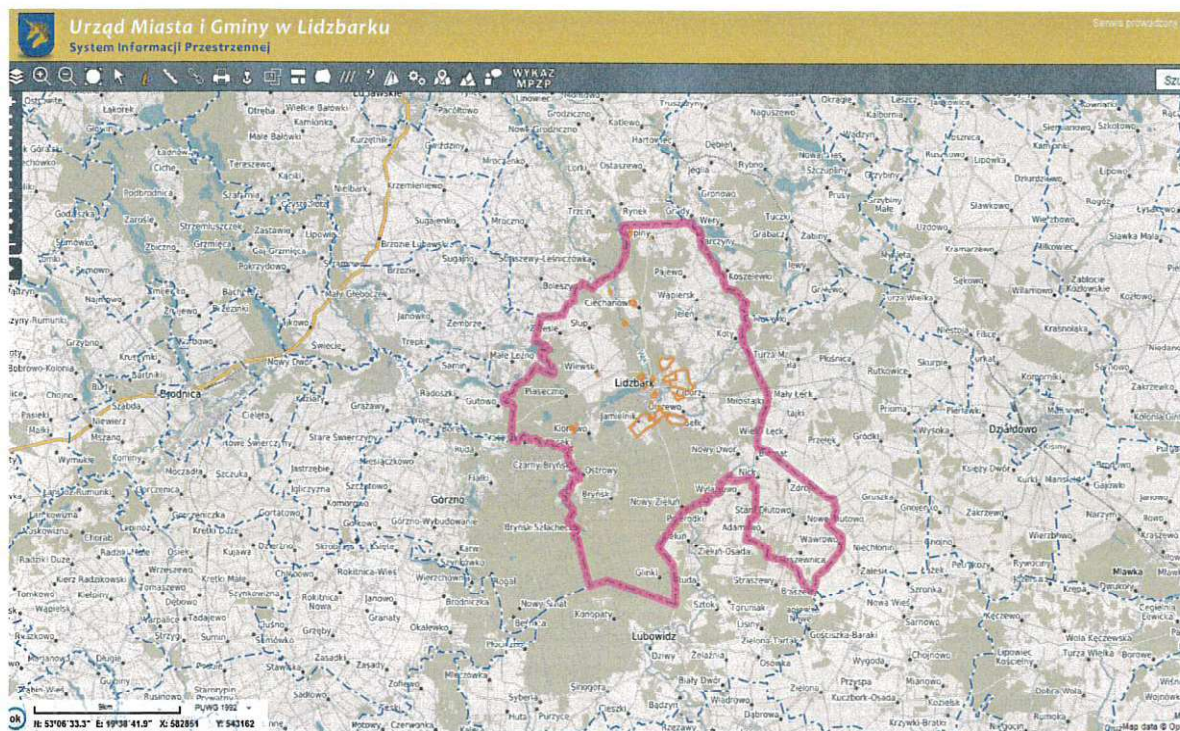

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Lidzbark

		w Lidzbarku z dnia 25 lipca 2008 r
19.	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lidzbark w obrębie geodezyjnym Cibórz	Uchwała Nr XXIX/226/09 Rady Miejskiej w Lidzbarku z dnia 30 kwietnia 2009 r
20.	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w obrębie geodezyjnym Jamielnik oraz Klonowo, gmina Lidzbark	Uchwała Nr V/24/18 Rady Miejskiej w Lidzbarku z dnia 28 grudnia 2018 r
21.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obręb Cibórz, ul. Jeleńska	Uchwała Nr X/89/19 Rady Miejskiej w Lidzbarku z dnia 4 lipca 2019 r
22.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego działek nr 2,3,3,5,6,7,8/1,8/2,8/3,8/4,8/5,8/6,8/7,8/8,8/9,8/10,8/11,8/12,9,10,11,12, 13, obręb 1 Lidzbark, ul. Chopina	Uchwała Nr XVI/148/20 Rady Miejskiej w Lidzbarku z dnia 15 stycznia 2020 r
23.	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w rejonie ul. Główny Dworzec i ul. Działdowskiej w Lidzbarku	Uchwała Nr XXX/263/21 Rady Miejskiej w Lidzbarku z dnia 23 Lutego 2021 r
24.	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obręb Jamielnik, gmina Lidzbark (wzdłuż drogi do m.Bełk)	Uchwała Nr XXX/264/21 Rady Miejskiej w Lidzbarku z dnia 23 Lutego 2021 r
25.	Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w obrębie geodezyjnym Kiełpiny gmina Lidzbark	Uchwała Nr XXX/265/21 Rady Miejskiej w Lidzbarku z

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Lidzbark, <http://bip.umig.lidzbark.pl/artykuly/150/plany-miejscowe> (dostęp 20.08.2021)

Mapa 4 Mapa Gminy Lidzbark z uwzględnieniem zapisów Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Lidzbark

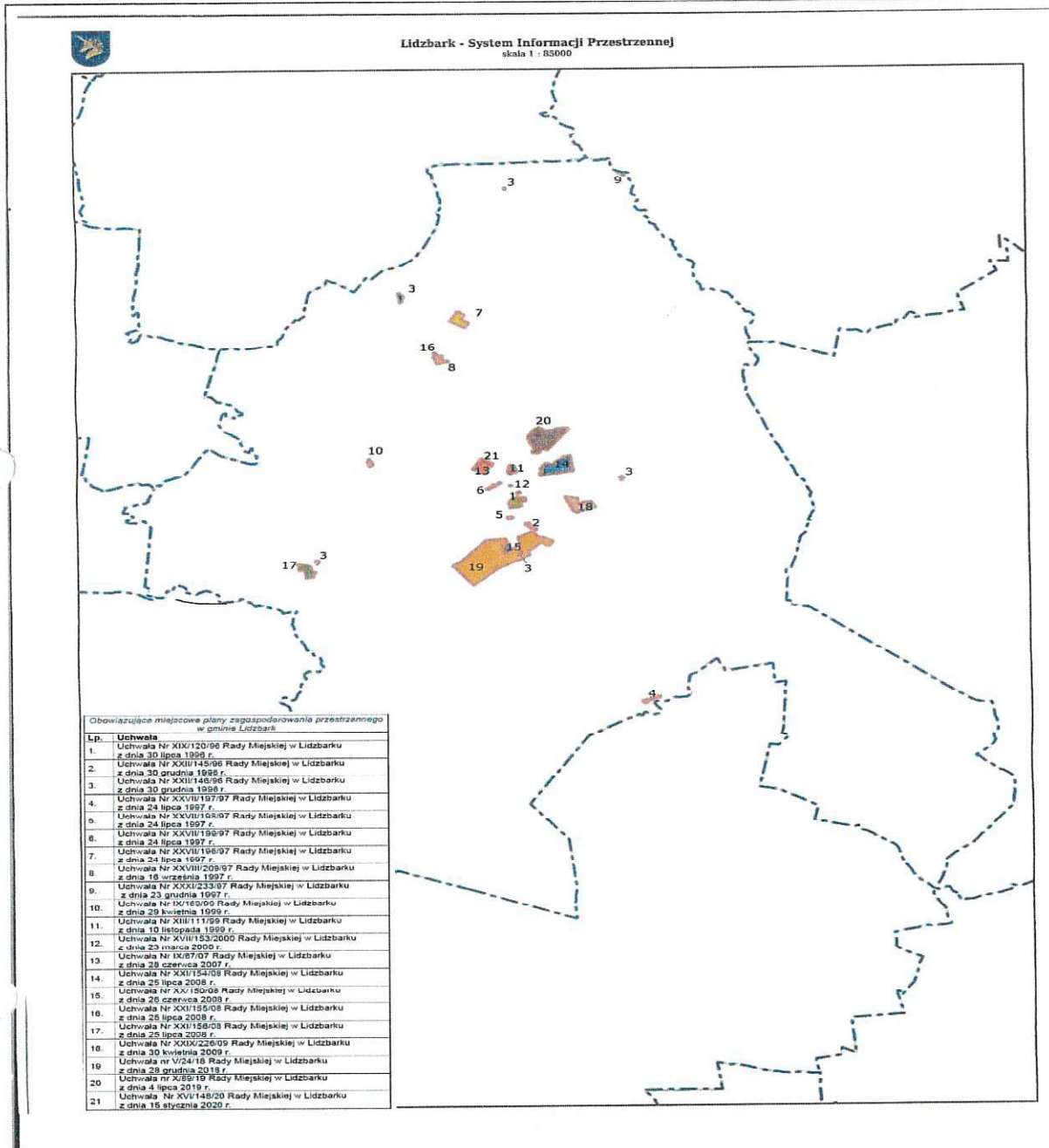

Źródło: <https://lidzbark.e-mapa.net/>

Na stronie internetowej Urzędu Miasta i Gminy Lidzbark dostępny jest on-line System Informacji Przestrzennej, gdzie istnieje możliwość obejrzenia wszystkich wprowadzonych zmian w ramach Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego oraz Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Lidzbark.

Mapa 5 Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego na terenie Gminy Lidzbark

Źródło: Raport o stanie Gminy Lidzbark za rok 2020

Według danych z Banku Danych Lokalnych 218 hektarów na terenie Gminy Lidzbark to powierzchnia terenów wskazanych w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, z czego 80 hektary to powierzchnia terenów wskazanych w studium, wymagających zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze oraz 70 ha na cele nieleśne.

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Lidzbark

W 2020 roku wydano 11 decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Tabela 2 Liczba decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego i o warunkach zabudowy

	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego	31	16	26	17	11
Liczba decyzji o warunkach zabudowy, w tym	100	117	80	124	145
Liczba decyzji dotyczących zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej	2	1	1	0	7
Liczba decyzji dotyczące zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	58	70	47	71	94
Liczba decyzji dotyczące zabudowy usługowej	1	13	2	5	4
Liczba decyzji dotyczących innej zabudowy	39	33	30	48	40

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Tabela 3 Struktura przestrzenna Gminy Lidzbark

Lp.	Powierzchnia geodezyjna	Jednostka miary	Powierzchnia	Udział % w pow. ogółem
	Powierzchnia ogółem	ha	25488	100
1.	Powierzchnia lądowa, w tym:	ha	25096,4514	98,57
	Użytki rolne razem	ha	11611,4777	45,60
	Użytki rolne - grunty orne	ha	9102,3554	35,75
	Użytki rolne - sady	ha	11,4592	0,045
	Użytki rolne - łąki trwałe	ha	1053,5403	4,14
	Użytki rolne - pastwiska trwałe	ha	673,3799	2,64
	Użytki rolne - rolne zabudowane	ha	335,5071	1,32

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Lidzbark

Użytki rolne - grunty pod rowami	ha	36,9267	0,145
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem, w tym:	ha	12730,0249	50,00
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - lasy	ha	12636,8164	49,63
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione-grunty zadrzewione i zakrzewione	ha	93,2085	0,37
2 Grunty pod wodami razem	ha	364,8007	1,43

Źródło: Urząd Miejski w Lidzbarku

Tabela 4 Powierzchnia geodezyjna Gminy Lidzbark

Lp.	Powierzchnia geodezyjna	Jednostka miary	Ilość	Udział w strukturze ogółem (%)
1.	Grunty zabudowane i zurbanizowane razem	ha	749,6091	65,14
	Grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny mieszkaniowe	ha	115,0979	15,36
	Grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny przemysłowe	ha	43,3686	5,78
	Grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny inne zabudowane	ha	35,4295	4,73
	Grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny zurbanizowane niezabudowane	ha	12,1072	1,62
	Grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny rekreacji i wypoczynku	ha	18,9477	2,53
	Grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - drogi	ha	478,6931	63,86
	Grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - kolejowe	ha	45,8630	6,11
	Grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny	ha	0,1021	0,01

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Lidzbark

komunikacyjne - inne				
2.	Grunty rolne - nieużytki	ha	398,3091	34,61
3.	Tereny różne	ha	2,74	0,25
Razem			1150,6582	100

Źródło: Urząd Miejski w Lidzbarku

Tabela 5 Wykaz terenów inwestycyjnych na terenie Gminy Lidzbark

Lp.	Nazwa przestrzeni	Nr działki	Rodzaj przeznaczenia nieruchomości	Powierzchnia w ha
1	Tereny przy obwodnicy Lidzbarka	Obr. Cibórz dz. 8/8	Teren zabudowy usługowej, produkcyjnej, składów i magazynów	24,1
		Obr.4 Lidzbark dz.41/17		0,5917
		Obr. Cibórz dz.8/9		6,9756
		Obr. Cibórz dz.8/12		14,9998
		Obr. Cibórz dz.8/10		1,3038
		Obr. Cibórz dz.372/10		2,2279
		Obr. Cibórz dz.371		1,13
		Obr.4 Lidzbark 45/23		4,35
		Obr.4 Lidzbark 41/19		7,5179
		Obr. Cibórz dz. 1/8		1,3815
		Obr. Cibórz372/7		0,19
		Obr. Cibórz 1/10		0,04
		2		Tereny przy wyjeździe z Lidzbarka pod Jeleń
Obr. Cibórz dz. 2/47	0,6042			
Obr. Cibórz dz. 2/96	0,504			
Obr. Cibórz dz. 2/97	0,5034			
Obr. Cibórz dz. 2/98	0,5017			
Obr. Cibórz dz. 2/102	0,5226			
Obr. Cibórz dz. 2/101	0,5049			
Obr. Cibórz dz. 2/100	0,5257			
Obr. Cibórz dz. 2/99	0,5247			
Obr. Cibórz dz. 2/48	1,1866			
Obr. Cibórz dz. 2/49	0,8018			
Obr. Cibórz dz. 2/50	0,8045			
Obr. Cibórz dz. 2/128	0,7533			
Obr. Cibórz dz. 2/129	0,7566			
Obr. Cibórz dz. 2/130	0,8418			
Obr. Cibórz dz. 2/131	1,1350			
Obr. Cibórz dz. 2/139	0,95			
Obr. Cibórz dz. 2/140	0,95			

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Lidzbark

	Obr. Cibórz dz. 2/141		1,0056	
	Obr. Cibórz dz. 2/142		2,7308	
3	Klonowo	Dz. 3249/24	Tereny obiektów	1,6901
		Dz. 3249/26	produkcyjnych i	0,6117
		Dz. 3249/27	usług	0,5319
		Dz. 3249/28		0,4122
		Dz. 3249/29		0,4757
		Dz. 3249/30		0,4877
		Dz. 3249/31		0,4964
		Dz. 3249/32		0,3935
		Dz. 3262/7		0,4602
		Dz. 3262/8		0,5543
		Dz. 3262/9		0,4325
		Dz. 3262/10		0,7148
	Dz. 3262/12		0,3570	

Źródło: Urząd Miejski w Lidzbarku

Obszary zdegradowane

Obszary zdegradowane zostały wskazane w „Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Lidzbark na lata 2016-2020”, który został uchwalony Uchwałą Rady Miejskiej w Lidzbarku nr XXI/186/16 z 13 września 2016r. i zmieniony uchwałą Rady Miejskiej w Lidzbarku nr XXI/201/20 z dnia 01 lipca 2020 r., gdzie zdiagnozowano istniejące problemy w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzennej, technicznej i środowiskowej.

Wyboru obszarów zdegradowanych dokonano na podstawie analizy wartości wskaźników przypisanych dla gminy i zgrupowanych w obszary geograficzne (jednostki urbanistyczne) w trzech podsystemach (społeczny, gospodarczy, przestrzenny). Wyznaczone obszary zdegradowane cechują się koncentracją i natężeniem zjawisk negatywnych, które mogą być minimalizowane i ograniczane w oparciu o rozwiązania i projekty rewitalizacyjne.

Obszar zdegradowany występujący w gminie Lidzbark zamieszkiwany jest przez 11343 osoby co stanowi 76,94 % ludności gminy Lidzbark.

Jednakże z uwagi na fakt, że wyznaczony obszar zdegradowany na terenie miasta przekraczał limity wskazane w Wytocznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 wyznaczono obszar rewitalizacji obejmujący część obszaru zdegradowanego o powierzchni 105,5 ha, co stanowi 0,41% powierzchni gminy miejsko-wiejskiej Lidzbark i zamieszkiwany przez 3923 osoby, co stanowi 26,61 % mieszkańców gminy.

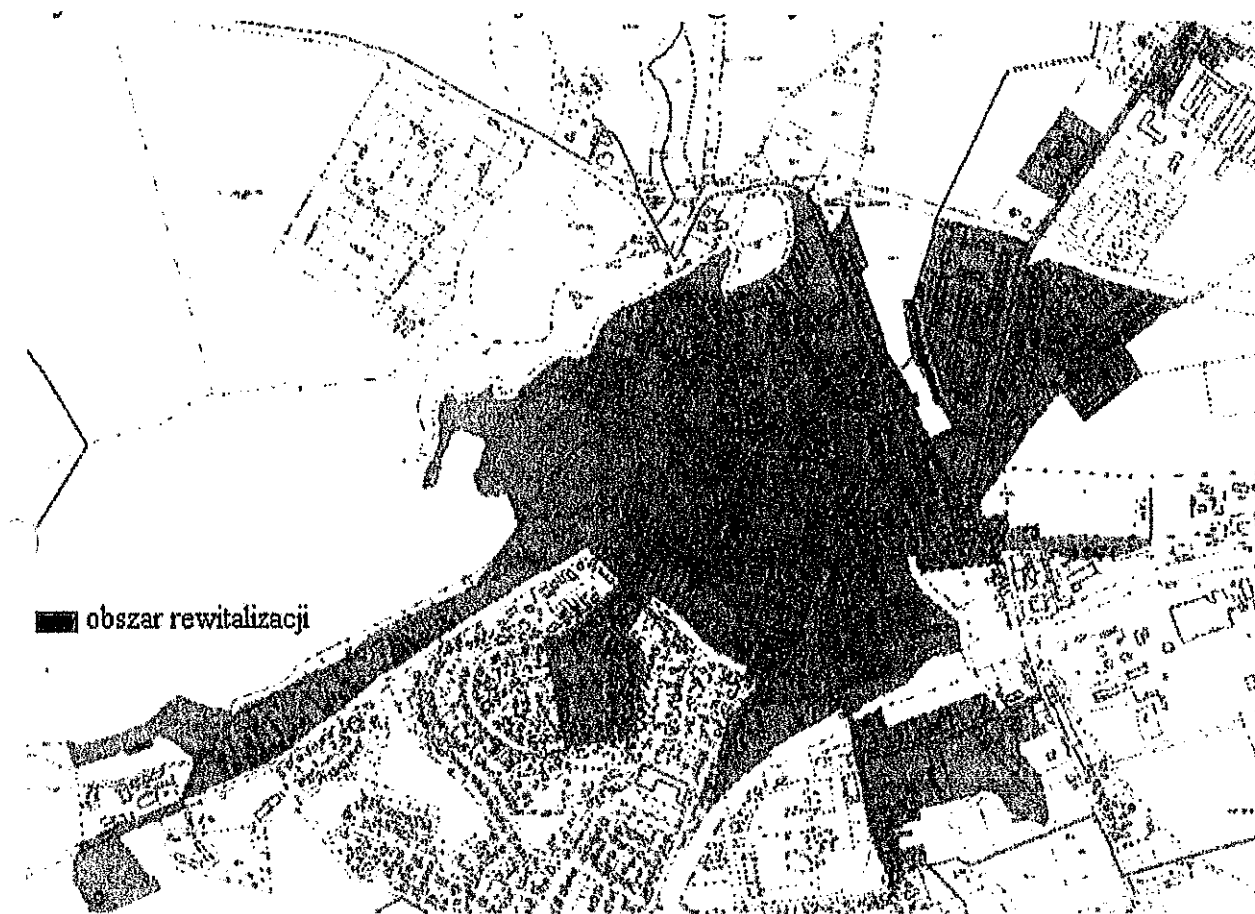
Obszar rewitalizacji obejmuje swoim zasięgiem centrum miasta Lidzbark, w tym najważniejsze obiekty publiczne (min. Urząd Miasta i Gminy, MOPS, MGOK), Muzeum Pożarnictwa, tereny mieszkaniowe o zabudowie wielorodzinnej, teren nadbrzeża Jeziora Lidzbarskiego, a także obiekty pełniące różne funkcje usługowe. W skład obszaru wchodzi następujące ulice: Garbuzy, Stare Miasto, Piaski, Jeleńska od 1 do 48 (bez 25,41,43,39), Myśliwska, Działdowska (od 1 do 26), Targowa (od 1 do 9A), Zieluńska (od 1 do 7), Nowa (nr parzyste od 2 do 8 oraz nieparzyste od 23 do 27), Akacyjowa (od nr 1 do 17 oraz 28,30,32), Brzozowa nr 8i 72, Poświętna, Lipowa (od 1 do 53 oraz nr parzyste), Dworcowa, Sądowa, Nowy Rynek, Ogrodowa, Słomiany Rynek, Kościelna, Strażacka, Podgórna, Zamkowa, Mickiewicza, Wodna, Górka, Cicha, Garbarska, Podzamcze, Krótka, Hallera, Kopernika, Młyńska

Na obszarach wiejskich ze względu na ich niski stopień oddziaływania na lokalny rozwój gminy oraz z powodu braku infrastruktury społecznej, która mogłaby taki rozwój społeczny wspierać nie wyznaczano obszarów do rewitalizacji.

Wyznaczony obszar pod względem przestrzenno-funkcyjnym jest jednym z najważniejszych obszarów w Lidzbarku, gdyż pełni funkcje administracyjną, społeczną, usługową, mieszkaniową. Jest to obszar o znacznym potencjale wewnętrznym i niezwykle ważnym znaczeniu dla rozwoju społeczno-gospodarczego całej gminy, ze względu na zlokalizowane tam obiekty użyteczności publicznej, a także ze względu na potencjał gospodarczo-turystyczny obszaru. Dlatego też z uwagi na występowanie różnych zjawisk kryzysowych obszar ten wymaga wsparcia w celu wyeliminowania lub ograniczenia problemów i barier rozwojowych oraz wzmocnienia jego wewnętrznego potencjału rozwojowego.

Mapa 6 Obszar rewitalizowany na terenie Miasta Lidzbark

Źródło: Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lidzbark na lata 2016-2022

Rewitalizacja gminy Lidzbark obejmuje przemiany obszarów zdegradowanych w pięciu sferach:

- **społecznej** – pobudzenie aktywności społecznej i zawodowej osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, poprawa integracji mieszkańców oraz ich uczestnictwo w życiu publicznym, poprawa dostępu do usług publicznych;
- **gospodarczej** – stworzenie warunków do podnoszenia kwalifikacji, umiejętności i wiedzy, zwiększenie dostępu do zatrudnienia przez osoby poszukujące pracy, rozwój działalności społecznej, kulturalnej i edukacyjnej;
- **przestrzenno-funkcjonalnej** – zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego i historycznego, nadanie walorów funkcjonalnych i estetycznych przestrzeni rewitalizowanej, poprawa stanu zagospodarowania i estetyki przestrzeni publicznej, poprawa dostępności miejsc wypoczynkowo-rekreacyjnych dla mieszkańców
- **technicznej** – poprawa stanu technicznego budynków i ich otoczenie oraz poprawa poziomu bezpieczeństwa mieszkańców;

- **środowiskowej** – zachowanie i podniesienie atrakcyjności lokalnych zasobów przyrodniczych oraz ograniczenie niskiej emisyjności.⁷

2.2. Dostępność komunikacyjna

Sieć komunikacyjna gminy Lidzbark współtworzona jest przede wszystkim przez transport drogowy. Sieć komunikacyjna składa się z:

- **dróg wojewódzkich:**
  - DW 541 Lubawa – Lidzbark – Żuromin – Sierpc – Dobrzyń nad Wisłą (województwo kujawsko-pomorskie, warmińsko-mazurskie, mazowieckie),
  - DW 544 Brodnica – Lidzbark – Działdowo – Mława – Przasnysz -Ostrołęka (województwo kujawsko-pomorskie, warmińsko-mazurskie, mazowieckie).
- **dróg powiatowych**, będących w zarządzie Zarządu Dróg Powiatowych w Działdowie, o długości na terenie gminy 51,482 km i 2,962 km na terenie miasta:
  - DP nr 1278N – Leżno-granica województwa-Słup (km początkowy: 0, km końcowy 3,354),
  - DP nr 1280 N – droga wojewódzka 544 – Lidzbark-Koszelewy (km początkowy: 0, km końcowy 8,57),
  - DP nr 1286N – droga województwa 544-Koty-Płońnica (km początkowy: 0, km końcowy 4,910),
  - DP nr 1292N – dr.wojew.541-Lidzbark-Belk-dr.powiatowa 1294 (km początkowy: 0, km końcowy 5,138),
  - DP nr 1294 N – droga wojewódzka 544-Cibórz-Dłutowo-Jabłonowo (km początkowy: 0, km końcowy 13,038),
  - DP nr 1296 N – Nick – granica województwa -Zieleń (km początkowy: 0, km końcowy 0,30),
  - DP nr 1298 N – Zieleń – granica województwa-Dłutowo (km początkowy: 0, km końcowy 3,167),
  - DP nr 1335N – Nowe Miasto Lubawskie - Mroczno-Słup – droga wojewódzka 544 (km początkowy: 16,364, km końcowy 21,715),
  - DP nr 1351 N – Chełstry-dr.wojew.541 (km początkowy: 0, km końcowy 2,511),
  - DP nr 1353 N – dr.wojew.541-Lidzbark-Bryńsk (km początkowy: 0, km końcowy 8,105),
- **dróg gminnych** o długości 203 km., w tym 43 km dróg o utwardzonej nawierzchni. Na terenach miejskich dróg jest 15,64 km, zaś na wiejskich mamy 187,36 km dróg. W ciągach drogowych znajduje się 16 obiektów mostowych oraz 11 przejazdów kolejowych.

W 2020 roku wykonano nawierzchnie utwardzone:

- droga Nick-Biernaty o długości 0,99 km,
- drogi w Ciborzu o długości około 0,24 km,
- drogi w Klonowie o długości 0,17 km,
- drogi w Kiełpinach 0,22 km.

---

⁷ Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lidzbark na lata 2016-2022

- droga w Bełku o długości 0,09 km
- droga przy Przedszkolu Miejskim w Lidzbarku 0,11 km
- ul. Wiejska o długości 0,55 km
- przebudowa ulicy Przemysłowej, Poświętnej i Targowej o długości 0,74 km

W 2020 roku wykonano lub przebudowano w sumie 3,11 km dróg.⁸

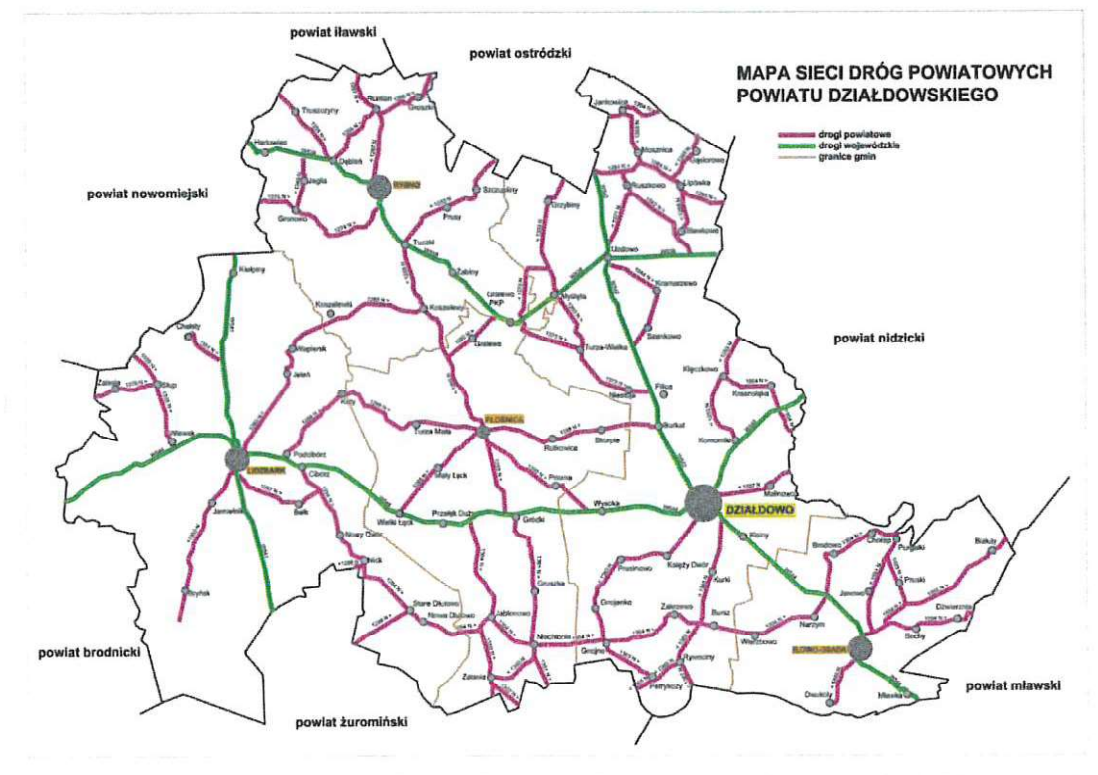
Tabela 6 Drogi gminne utwardzone w latach 2018 - 2020

Teren	2018 (%)	2019 (%)	2020 (%)
Miejski	87	87	91,21
Wiejski	17,77	19,59	20,50

Źródło: Raport o stanie Gminy Lidzbark za rok 2020

Przez teren gminy nie przebiegają drogi krajowe.

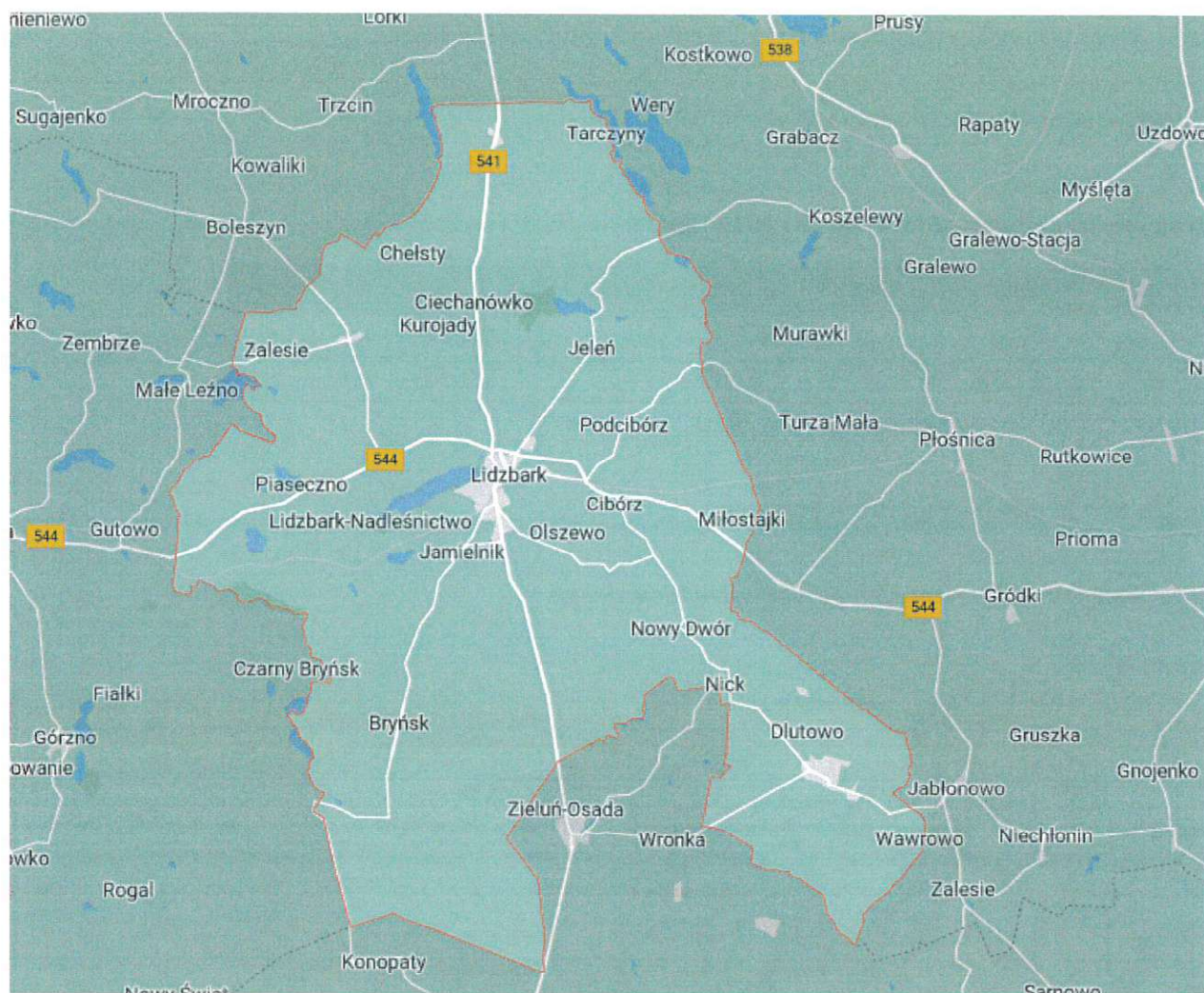
Mapa 7 Mapa Sieci Dróg Powiatowych Powiatu działdowskiego

⁸ Raport o stanie Gminy Lidzbark za rok 2020

Źródło: <http://www.pzddzialdowo.home.pl/kontakt/>

Mapa 8 Układ głównych dróg na terenie Gminy Lidzbark

Źródło: google.pl/maps,

Położenie komunikacyjne Gminy Lidzbark względem większych polskich miast jest dogodny. Odległości wynoszą od 86 do 163 km:

Lidzbark – Olsztyn – 86 km,

Lidzbark – Warszawa – 163 km

Lidzbark – Grudziądz – 91,9

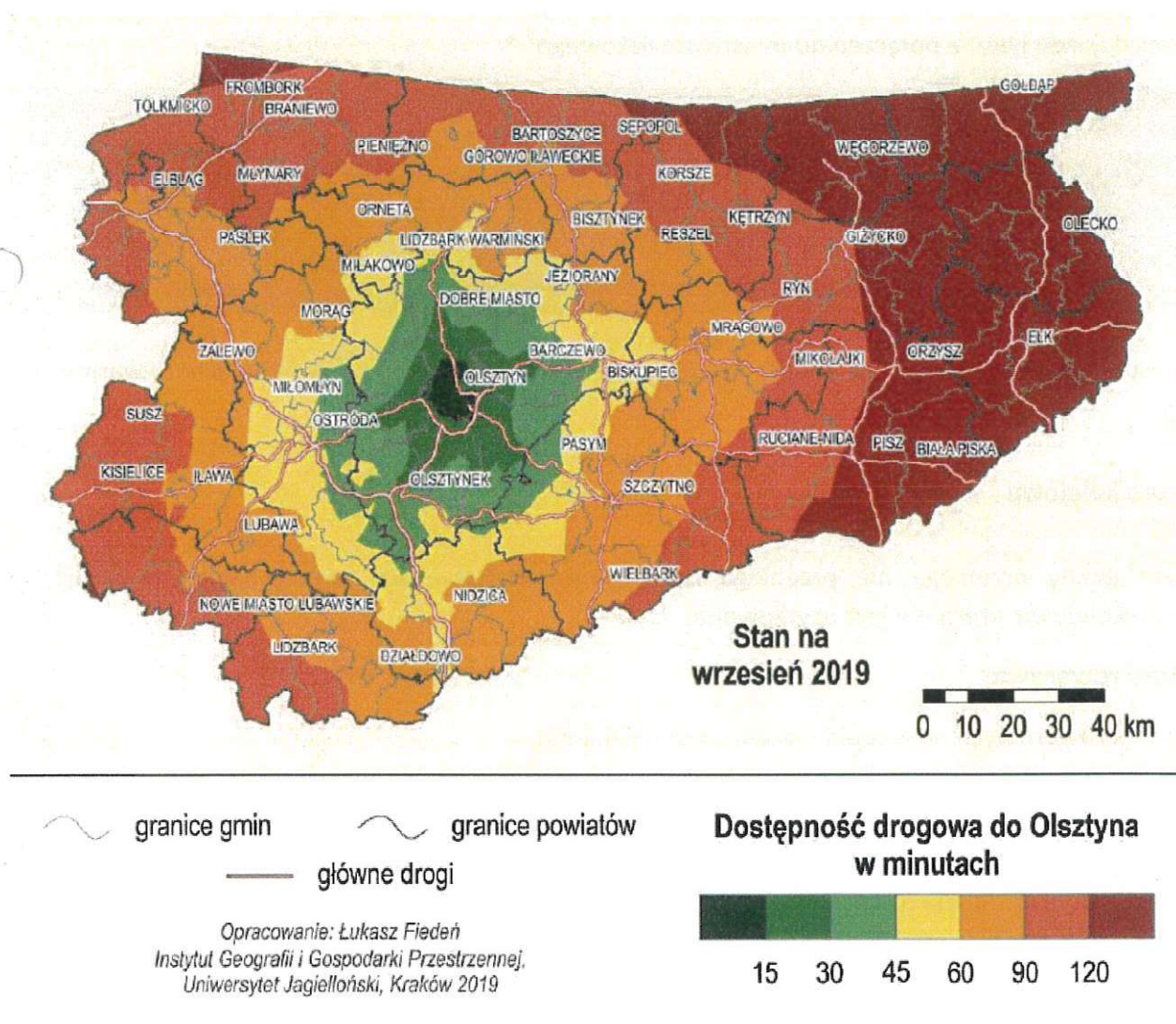
Lidzbark – Bydgoszcz – 158 km

Komunikacja drogowa

Czas dojazdu do miasta powiatowego Działdowo w transporcie zbiorowym trwa ponad 270 minut, z kolei do miasta wojewódzkiego Olsztyn trwa ponad 4 godziny.

Mapa 9 Dostępność drogowa do Olsztyna w minutach

Źródło: „Analiza relacji funkcjonalno-przestrzennych między ośrodkami miejskimi i ich otoczeniem”

Tabela 7 Czas dojazdu i liczba połączeń do Olsztyna*

	Czas dojazdu do	Czas dojazdu do	Liczba połączeń	Liczba połączeń
--	-----------------	-----------------	-----------------	-----------------

	Olsztyna - transport indywidualny [minuty]	Olsztyna - transport zbiorowy (bus, kolej) [minuty]	do Olsztyna w ciągu jednego dnia - bus [liczba]	do Olsztyna w ciągu jednego dnia - kolej [liczba]
Lidzbark	73,0	252,8	4	0

Źródło: Miasta dobrego życia 2030 Program rozwoju miast sieci Cittaslow województwa warmińsko-mazurskiego

Tabela 8 Czas dojazdu i liczba połączeń do miasta powiatowego⁹ *

	Czas dojazdu do miasta powiatowego - transport indywidualny [minuty]	Czas dojazdu do miasta powiatowego - transport zbiorowy (bus, kolej) [minuty]	Liczba połączeń do miasta powiatowego w ciągu jednego dnia - bus [liczba]	Liczba połączeń do miasta powiatowego w ciągu jednego dnia - kolej [liczba]
Lidzbark	22,6	270,7	3	0

Źródło: Miasta dobrego życia 2030 Program rozwoju miast sieci Cittaslow województwa warmińsko-mazurskiego

Infrastruktura kolejowa

Przez obszar gminy przebiega nie przebiega żadna linia kolejowa. Na terenie Gminy znajduje się infrastruktura kolejowa, która nie jest użytkowana.

Infrastruktura rowerowa

Długość ścieżek rowerowych na terenie Lidzbark wynosi 4,1 km.

Tabela 9 Ścieżki rowerowe na terenie Gminy Lidzbark (dane za 2019 r.)

Nazwa	Długość [km]
ścieżki rowerowe (drogi dla rowerów) ogółem	4,1
będących pod zarządem gminy	1,3
będących pod zarządem starostwa	0,6
będących pod zarządem urzędu marszałkowskiego	2,2
ścieżki rowerowe na 100 km ²	1,61
ścieżki rowerowe na 10 tys. km ²	160,9
ścieżki rowerowe na 10 tys. ludności	2,92

⁹ Czas dojazdu do siedziby powiatu, do której przynależy dana gmina.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Port Lotniczy

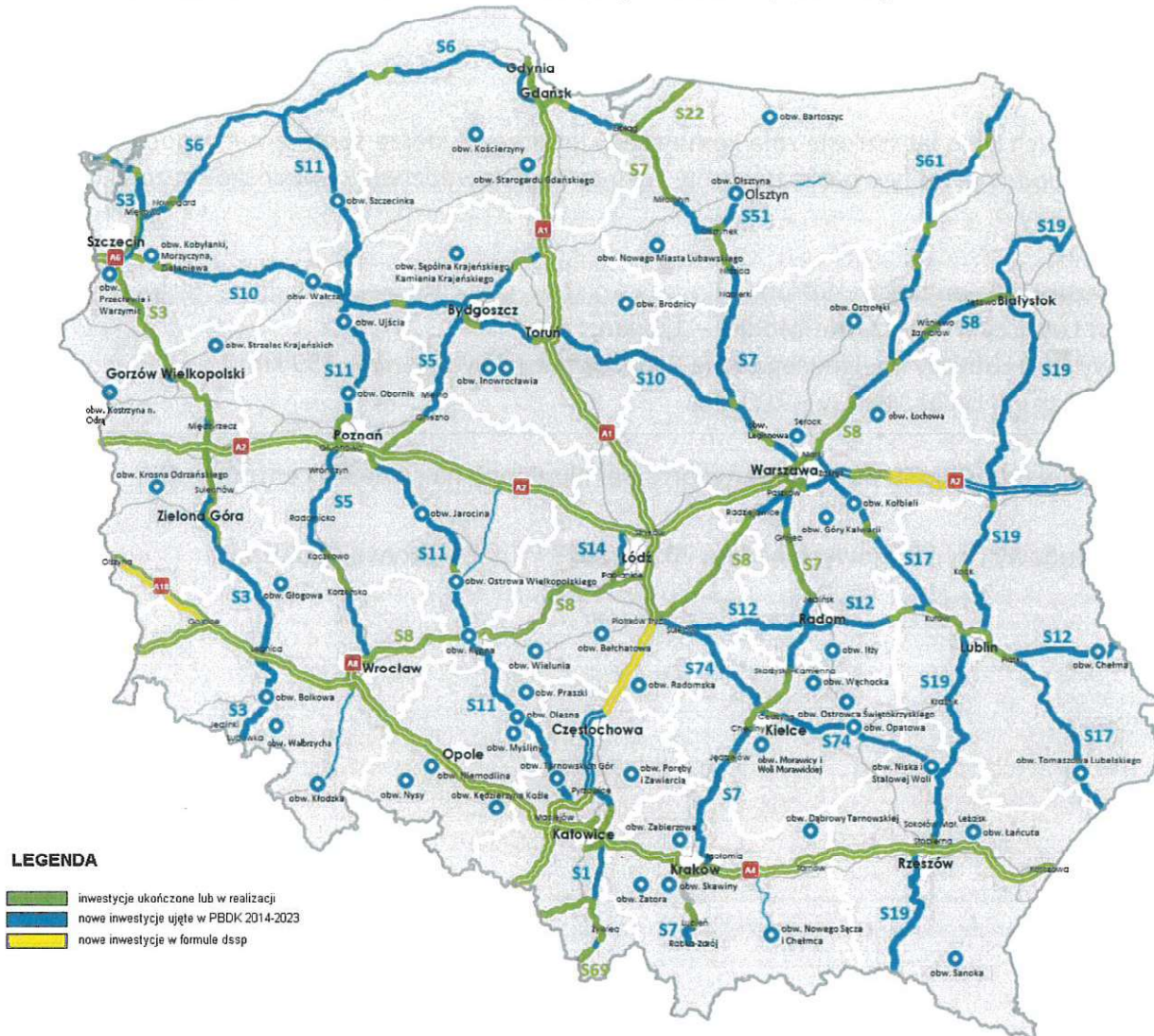
Na przestrzeni ostatnich kilku lat wzrosła rola komunikacji lotniczej w sferze społeczno-gospodarczej, który ułatwia szybki i swobodny przepływ osób, towarów i usług. W województwie warmińsko-mazurskim działa regionalny port lotniczy.

- Port Lotniczy Mazury w Szymanach – 98 km;
- Mazowiecki Port Lotniczy w Warszawie-Modlin – 126 km;
- Międzynarodowy Port Lotniczy im. Ignacego Jana Paderewskiego Bydgoszcz – 159 km;
- Port Lotniczy Gdańsk im. Lecha Wałęsy – 200 km.

Plany inwestycyjne w odniesieniu do sieci transportowej określone na szczeblu centralnym

Mapa 10 Program Budowy Dróg Krajowych na lata 2014 - 2023 (z perspektywą do 2025 r.)

PROGRAM BUDOWY DRÓG KRAJOWYCH NA LATA 2014-2023 (Z PERSPEKTYWĄ DO 2025 R.)

Źródło: Program Budowy Dróg Krajowych na lata 2014-2023 (z perspektywą do 2025 r.)

Według danych zamieszczonych przez Generalną Dyрекcyję Dróg i Autostrad na terenie Gminy Lidzbark brak jest inwestycji ujętych w Programie Budowy Dróg Krajowych na lata 2014-2020 (z perspektywą do 2025 roku).

2.3. Mieszkalnictwo i infrastruktura techniczna

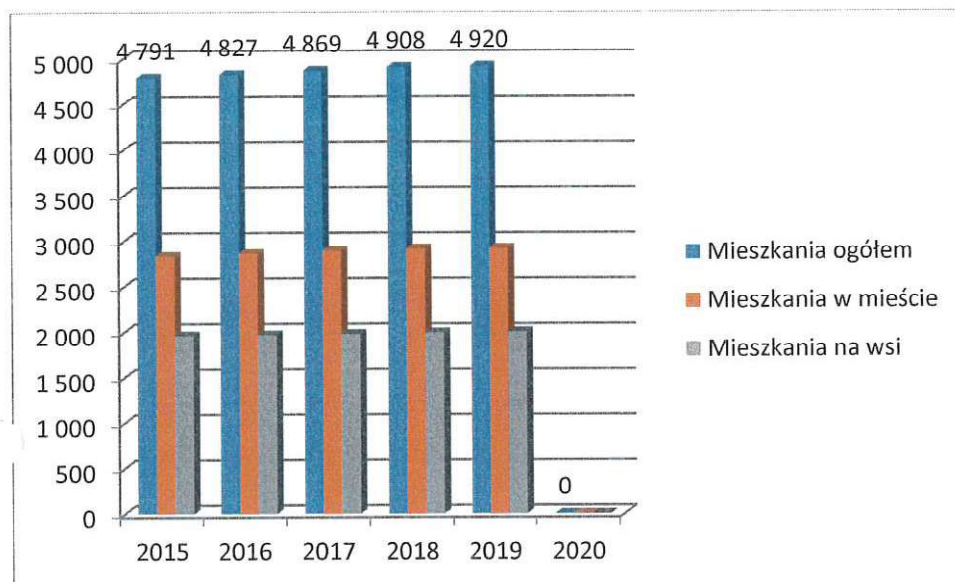
2.3.1. Mieszkalnictwo

Na przestrzeni lat 2015-2019 odnotowuje się stały wzrost liczby budynków mieszkalnych na terenie Gminy Lidzbark.

Liczba budynków mieszkalnych od 2015 roku do roku 2019 zwiększyła o 129 budynków tj. o 3 %. Poniższy wykres przedstawia wzrost liczby budynków mieszkalnych w latach 2015-2019.

Wykres 1 Zasoby mieszkaniowe w Gminie Lidzbark w latach 2015-2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Na terenie Gminy Lidzbark w roku 2019 znajdowało się 4920 mieszkań, przy czym 2918 na terenie miasta oraz 2002 na wsi. W okresie 5 lat nastąpił wzrost liczby mieszkań o 129 budynków tj. o 3 %. Na każdych 1000 mieszkańców przypada zatem 350 mieszkań. Jest to wartość nieznacznie mniejsza od wartości dla województwa warmińsko-mazurskiego oraz mniejsza od średniej dla całej Polski.

W 2019 r. w Gminie Lidzbark na 1000 ludności przypadało 350,1 mieszkań, podczas gdy w województwie 369, a w kraju 385 mieszkań. Liczba mieszkań przypadających na 1000 ludności w latach 2015-2019 wzrosła o 6 %, co świadczy o znacznej poprawie dostępności mieszkań na terenie gminy. Należy zaznaczyć, że według definicji Głównego Urzędu Statystycznego mieszkaniem jest zarówno lokal mieszkalny, jak i dom jednorodzinny, co ma znaczący wpływ na uzyskaną wartość wskaźnika i tym samym ją zawyżając.

Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców na terenie gminy jest wyższa aniżeli na terenie powiatu działdowskiego, jest niższa od wartości na tle województwa warmińsko-mazurskiego i kraju.

Tabela 10 Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców na terenie gminy Lidzbark w latach 2015-2019

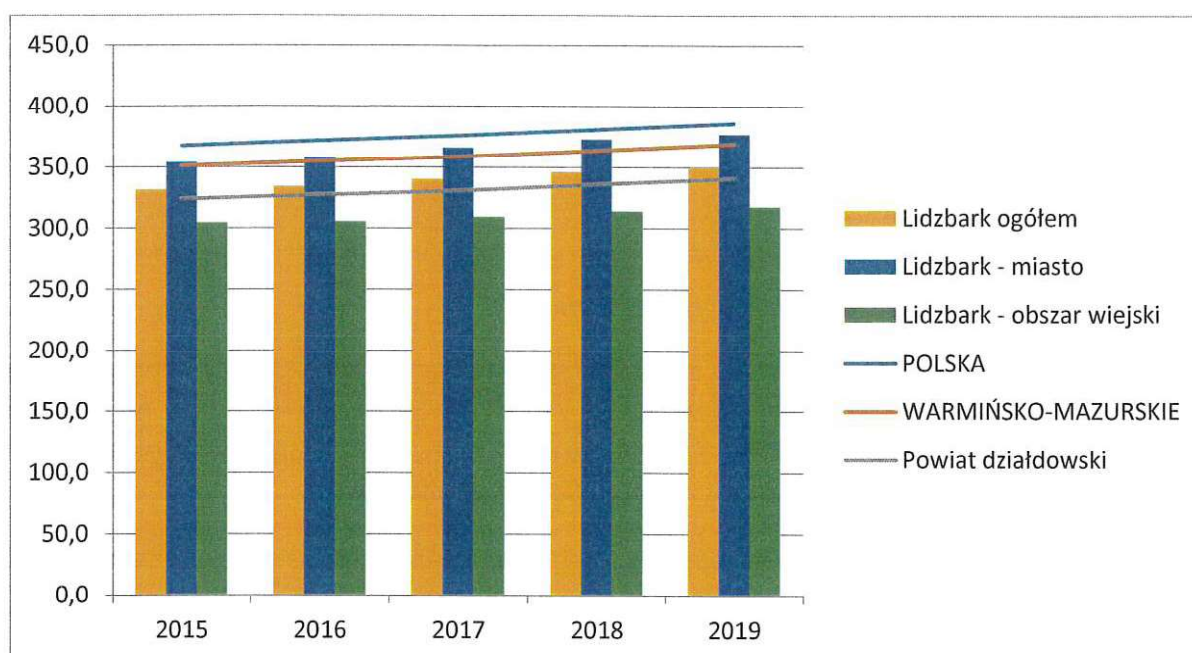
	2015	2016	2017	2018	2019
POLSKA	367,3	371,3	375,7	380,5	385,9
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	350,9	354,8	358,6	363,4	369,0
Powiat działdowski	324,2	327,6	331,0	336,3	341,1
Lidzbark ogółem	331,7	334,3	340,5	346,2	350,1

Lidzbark - miasto	353,9	357,8	365,9	372,8	377,0
Lidzbark - obszar wiejski	304,1	305,2	309,1	313,6	317,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

W 2020 roku w gminie Lidzbark oddano do użytku 17 mieszkań. Na każdych 1000 mieszkańców oddano więc do użytku 1,22 nowych lokali. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa warmińsko-mazurskiego (4,56) oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski (5,77).

Rysunek 2 Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców w latach 2015-2019 na terenie Gminy Lidzbark

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Liczba wydanych pozwoleń na terenie powiatu działdowskiego (brak danych na poziomie Gminy w Banku Danych Lokalnych) na przestrzeni lat 2015-2017 co roku sukcesywnie wzrasta, przy czym 95 % wydanych pozwoleń obejmuje budownictwo jednorodzinne.

Tabela 11 Zestawienie liczby wydanych pozwoleń na budowę dla powiatu działdowskiego w latach 2015-2020

Pozwolenia wydane	2015 na	2016	2017	2018-2020
-------------------	---------	------	------	-----------

budowę i zgłoszenia z projektem budowlanym				
Budynki ogółem	93	96	129	b.d.
Budynki jednorodzinne	88	89	123	b.d.

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Zasób mieszkaniowy Gminy wyposażony jest w większości w instalacje techniczno-sanitarne.

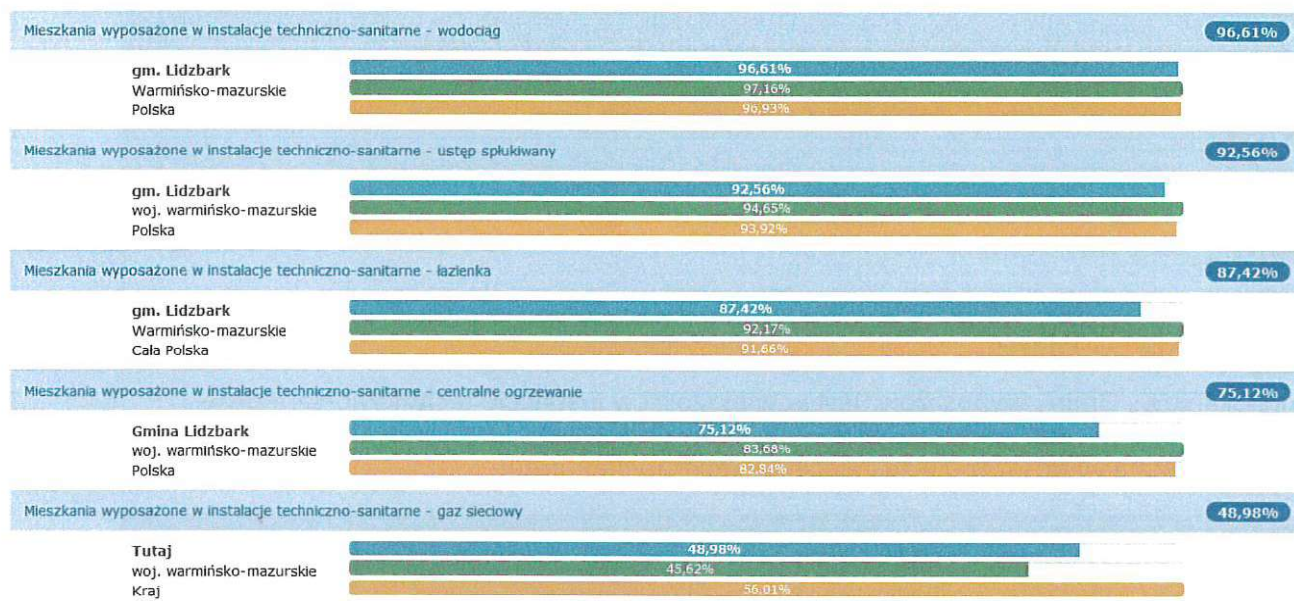
Tabela 12 Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne

Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne	wodociąg	ustęp spłukiwany	łazienka	centralne ogrzewanie	gaz sieciowy
ogółem	4 753	4 554	4 301	3 696	2 410
miasto	2 914	2 867	2 743	2 395	2 381
wieś	1 839	1 687	1 558	1 301	29

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

W oparciu o powyższe dane należy zauważyć, że instalacje techniczno-sanitarne stanowią 96,61% mieszkań przyłączonych do wodociągu, 92,56% nieruchomości wyposażonych jest w ustęp spłukiwany, 87,42% mieszkań posiada łazienkę, 75,12% korzysta z centralnego ogrzewania, a 48,98% z gazu sieciowego.

Wykres 2 Zestawienie liczby mieszkań wyposażonych w instalacje techniczno-sanitarne w gminie Lidzbark na tle województwa warmińsko-mazurskiego i Polski.

Źródło: Polska w liczbach

W 2019 r. przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w Gminie Lidzbark wyniosła 79,3 m² (w powiecie działdowskim 76,2 m², w województwie warmińsko-mazurskim 68,5 m² oraz w kraju 74,4 m²). W przeliczeniu na 1 osobę na terenie gminy w 2019 r. przypadało przeciętnie 27,8 m² powierzchni użytkowej mieszkania (wzrost o 5 % w stosunku do 2015 r), gdzie na terenie powiatu działdowskiego przypadało przeciętnie 26 m², w województwie warmińsko-mazurskim 25,4 m², a w Polsce 28,7 m².

Przeciętna liczba pokoi w nowo oddanych mieszkaniach w gminie Lidzbark to 5,35 i jest znacznie większa od przeciętnej liczby izb dla województwa warmińsko-mazurskiego oraz znacznie większa od przeciętnej liczby pokoi w całej Polsce. Przeciętna powierzchnia użytkowa nieruchomości oddanej do użytkowania w 2020 roku w gminie Lidzbark to 123,40 m² i jest znacznie większa od przeciętnej powierzchni użytkowej dla województwa warmińsko-mazurskiego oraz znacznie większa od przeciętnej powierzchni nieruchomości w całej Polsce.¹⁰

Gęstość zaludnienia na terenie gminy wynosi 55 os/km², w mieście Lidzbark gęstość zaludnienia wynosi 1094,9 os/km². Gęstość zaludnienia na terenie powiatu działdowskiego wynosi 68 os/km², na terenie województwa warmińsko-mazurskiego wynosi 59 os/km², na terenie Polski 123 os/km². Analiza danych wskazuje, że największe skupisko ludności znajduje się na terenie miasta Lidzbark 1344 os/km². Na terenach wiejskich gęstość zaludnienia wynosi 25 os/km².

¹⁰ Polska w liczbach

Mieszkaniowy zasób Gminy tworzą lokale będące własnością Gminy Lidzbark, położone w budynkach, których wyłącznym właścicielem jest Gmina oraz w budynkach stanowiących przedmiot współwłasności Gminy Lidzbark.

W skład mieszkaniowego zasobu gminy wchodzi 28 budynków komunalnych z 127 lokalami mieszkalnymi, w tym - budynki socjalne z - lokalami mieszkalnymi oraz 68 lokali mieszkalnych w budynkach wspólnot mieszkaniowych. Łącznie zasób mieszkaniowy gminy stanowi 195 lokali o powierzchni użytkowej 8581 m², w tym 7 lokali socjalnych o powierzchni użytkowej 178 m². Mieszkaniowy zasób gminy znajduje się zarówno w budynkach będących w całości własnością Gminy Lidzbark, jak również w budynkach, w których wyodrębniono własność lokali.

Władze Gminy Lidzbark opracowały i przyjęły w dniu 19.09.2019 r. Uchwałą Rady Miejskiej Nr XI/109/19 **Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Lidzbark na lata 2019-2023** który ma za zadanie stworzenie podstawowych zasad zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych najuboższych mieszkańców gminy, poprawę warunków zamieszkiwania najemców zasobu gminy, racjonalne gospodarowanie mieszkaniowym zasobem gminy.

Mieszkaniowym zasobem Gminy Lidzbark zarządza **Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o.** zgodnie z przepisami ustawy o samorządzie gminnym i ustawie o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego.

Gospodarowanie mieszkaniowym zasobem Gminy polega między innymi na obsłudze finansowej w zakresie poboru i windykacji należności z tytułu najmu, zabezpieczeniu nieruchomości przed uszkodzeniem lub zniszczeniem, dokonywaniem bieżących przeglądów budynków, budowli i instalacji oraz wykonywaniem remontów bieżących i modernizacji lokali i budynków.

2.3.2. Infrastruktura techniczna

Poziom infrastruktury technicznej w Gminie Lidzbark jest zróżnicowany. Według danych Banku Danych Lokalnych stan na 31.12.2019 r. na terenie miasta Lidzbark podłączenie budynków mieszkalnych do sieci wodociągowej wynosi 100 %, zaś na wsi 83,3 %. Z kolei podłączenie budynków mieszkalnych do sieci kanalizacyjnej na terenie miasta wynosi 85,1 %, gdy na wsi 6 %.

Z kolei liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej oraz gazowej według danych Banku Danych Lokalnych stan na 31.12.2019 ogółem wynosi 90 % dla wodociągów, 52,4% dla kanalizacji oraz 52,8 % dla gazu. Z kolei na terenie miasta odsetek ludności korzystającej z wodociągów wynosi 99,9 %, kanalizacji 89,2% oraz gazociągu 94,5%, zaś na obszarach wiejskich odsetek ludności korzystającej z wodociągów wynosi 77,7 %, z kanalizacji 7,2 %, a z tytułu gazu 1,7 %.

Z przedstawionych danych wynika, że dostępność do infrastruktury technicznej w postaci wodociągu, kanalizacji oraz gazu na obszarach wiejskich jest dużo niższy aniżeli w mieście.

2.3.2.1. Gospodarka wodno-ściekowa

Plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych na terenie gminy Lidzbark został określony w Wieloletnim Planie Rozwoju i Modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych na terenie gminy Lidzbark w latach 2020-2021, który został przyjęty Uchwałą Rady Miejskiej nr XXVIII/240/20 w dniu 28.12.2020r.

Infrastruktura wodno-ściekowa jest własnością Gminy Lidzbark.

Zadania użyteczności publicznej w rozumieniu ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym są realizowane przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Lidzbarku, którego zadaniem jest bieżące i nieprzerwane zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie zaopatrzenia w wodę i odbiór oraz oczyszczanie ścieków, w szczególności:

- zaopatrywanie w wodę ludności oraz przemysłu i innych odbiorców,
- eksploatacja i utrzymanie we właściwym stanie technicznym urządzeń wodociągowych
- racjonalna i oszczędna gospodarka wodna oraz dyspozycja zasobami wodnymi w ramach określonych pozwoleń wodno-prawnych,
- prognozowanie i programowanie działań w zakresie rozwoju i eksploatacji urządzeń wodociągowych oraz realizacja zadań inwestycyjnych i remontowych w wyżej wymienionym zakresie,
- prowadzenie badań oraz analiz jakości wody w całym procesie technologicznym, celem uzyskania określonych prawem parametrów jakościowych,
- wykonywanie usług w zakresie podłączeń do sieci wodociągowych oraz innych usług w zakresie gospodarki wodnej.
- zapewnienie zdolności posiadanych urządzeń wodociągowych do realizacji dostaw wody w wymaganej ilości i pod odpowiednim ciśnieniem,
- zapewnienie dostaw wody w sposób ciągły i niezawodny,
- zapewnienie należytej jakości dostarczanej wody.
- montaż wodomierzy,
- wydawanie technicznych warunków przyłączenia do sieci wodociągowej oraz uzgadniania dokumentacji projektowej w tym zakresie,
- wykonywanie odbiorów technicznych sieci wodociągowych,
- odbiór ścieków oraz ich oczyszczanie posiadanymi urządzeniami
- eksploatacja i utrzymanie we właściwym stanie technicznym urządzeń kanalizacyjnych służących ochronie wód przed zanieczyszczeniem
- prognozowanie i programowanie działań w zakresie rozwoju i eksploatacji urządzeń kanalizacyjnych oraz realizacja zadań inwestycyjnych i remontowych w wyżej wymienionym zakresie
- kontrola parametrów ścieków dostarczanych do oczyszczalni ścieków
- wykonywanie usług w zakresie podłączeń do sieci kanalizacyjnych oraz innych usług w zakresie gospodarki ściekowej.
- działania w zakresie utrzymania i eksploatacji urządzeń kanalizacyjnych.

Woda dla mieszkańców Lidzbarka dostarczana jest z trzech ujęć Stacja Uzdatniania Wody Lidzbark, Dłutowo, Jeleń.

Tabela 13 Zestawienie wód podziemnych na terenie Gminy Lidzbark

Nazwa ujęcia wód podziemnych	Oznaczenie studni/rok wydania	Głębokość studni	Ważność pozwolenia wodno-prawnego
Lidzbark	Studnia nr 4 (1966)	79,80 m	30.05.2026
	Studnia nr 4 a (1982)	61,00 m	
	Studnia nr 5 (1987)	60,00 m	
Jeleń	Studnia nr 1 (1992)	68,50 m	22.06.2026
	Studnia nr 2 (1993)	69,00 m	
Stare Dłutowo	Studnia nr 1 (1972)	35,80 m	10.06.2026
	Studnia nr 2 (1978)	37,50 m	
	Studnia nr 3 (1980)	36,00 m	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PGK Sp. z o.o. Lidzbark

Według Komunikatu Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Działdowie stan na 31.12.2021 r.

Tabela 14 Zestawienie jakości wód na terenie Gminy Lidzbark

Nazwa ujęcia wód podziemnych	Jakość wody
Lidzbark	Jakość wody w II półroczu 2021 odpowiada wymaganiom określonym w załącznikach nr 1 część A, tabela 1, nr 1 część B, nr 1 część C, tabela 1 i tabela 2, część D tabela nr 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 07 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. 2017, poz.2294)
Jeleń	Jakość wody w II półroczu 2021 odpowiada wymaganiom parametrów grupy A i B(Dz.U. 2017, poz.2294)
Stare Dłutowo	Jakość wody w II półroczu 2021 odpowiada wymaganiom parametrów grupy A i B(Dz.U. 2017, poz.2294)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PGK Sp. z o.o. Lidzbark

Na terenie gminy według danych GUS występuje jedna biologiczna oczyszczalnia ścieków komunalnych oraz 37 przepompowni mieszczących się na terenie gminy¹¹, kilkadziesiąt oczyszczalni przydomowych.

Uchwałą nr XXVIII/235/20 Rady Miejskiej w Lidzbarku z dnia 28 grudnia 2020 r. został wyznaczony obszar i granice aglomeracji Lidzbark. W skład aglomeracji Lidzbark wchodzi miejscowość Lidzbark oraz sołectwa Cibórz, Jamielnik oraz Wlewsk o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) 10 305. Projektowa maksymalna wydajność oczyszczalni wynosi 10 308 RLM. Ścieki dostarczane są zbiorczym systemem kanalizacyjnym oraz transportem asenizacyjnym. Odprowadzanie ścieków odbywa się na podstawie pozwolenia wodnoprawnego udzielonego Gminie Lidzbark, wydanego przez Starostę Powiatu Działdowskiego (znak: Ro.6223-1/03) z dnia 21 marca 2003 r. (data obowiązywania: do 31.12.2022r.). Pozwolenie obejmuje wprowadzanie do rzeki Wel ścieków z gminnej oczyszczalni w Lidzbarku. Na obszarze aglomeracji Lidzbark brak jest zbiorników wód śródlądowych oraz obszarów ochronnych tych zbiorników.

Długość czynnej sieci rozdzielczej wodociągów wynosi 196,7 km oraz liczba przyłączy – 3 342 szt. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w 2019 r. wyniosła 12642 osoby. W 2019 r. zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca Gminy Lidzbark wynosi 32,30 m³.

Tabela 15. Wybrane dane statystyczne dotyczące gospodarki wodnej na terenie Gminy Lidzbark

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2016	2017	2018	2019	2020
długość czynnej sieci rozdzielczej	Km	178,1	179,4	196,7	196,7	196,7
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	3 160	3 197	3 292	3 314	3 342
woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	-	-	-	-	506,7
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	12 912	12 788	12 738	12 642	b.d.
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w miastach	osoba	7 992	7 896	7 813	7 737	-
Zużycie wody na 1 mieszkańca	m ³	49,2	48,1	51,3	41,7	40,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Tabela 16 Wybrane dane statystyczne dotyczące gospodarki kanalizacyjnej na terenie Gminy Lidzbark

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2016	2017	2018	2019	2020
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	64,4	64,4	64,7	64,4	64,4

¹¹ <https://www.pgk-lidzbark.pl/index.php/zadania/woda-i-scieki/oczyszczalnia-sciekow/68-cele-dzialania>

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Lidzbark

przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	1 343	1 232	1 279	1 274	1 280
Ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną	dam ³	249,0	253,0	251,9	214,3	191,0
Ścieki oczyszczane odprowadzone	dam ³	243,0	245,0	245,0	202,0	191,0
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej ogółem	osoba	7 652	7 454	7 434	7 360	-
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w miastach	osoba	7 166	7 028	6 975	6 904	-
długość sieci kanalizacyjnej w relacji do długości sieci wodociągowej	%	36,16	35,90	32,89	32,74	32,74

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Na terenie gminy Lidzbark liczba osób korzystających z oczyszczalni komunalnych w latach 2016-2019 przedstawiała się następująco:

Tabela 17 Ludność korzystająca z oczyszczalni na terenie Gminy Lidzbark w latach 2016-2019

	2016	2017	2018	2019	2020
Ogółem - osoba	8 672	8 590	8 505	8 451	8 377
w miastach - osoba	7 982	7 900	7 815	7 741	7 635
na wsi-osoba	690	690	690	710	742

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Bank Danych Lokalnych

Wskaźnik skanalizowania gminy w 2020 roku wynosił 60,17 % i na przestrzeni lat 2016-2020 wzrósł o 0,11 punktu procentowego. Wskaźnik ten oznacza stosunek liczby mieszkańców podłączonych do systemu kanalizacji do ogólnej liczby mieszkańców.

Tabela 18 Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca w latach 2016-2019 na terenie Gminy Lidzbark

	2016	2017	2018	2019	2020
Ogółem m ³	30,2	29,6	32,2	32,5	32,3
miasto	35,8	36,3	38,9	42,1	40,7
wieś	23,3	21,4	24,1	20,8	22,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Bank Danych Lokalnych

Mając na celu poprawę stanu środowiska naturalnego poprzez ograniczenie ilości odprowadzonych nieoczyszczonych ścieków socjalnobytowych bezpośrednio do gruntu lub wód, a w efekcie przerwanie

procesu ich degradacji oraz stworzenie alternatywy dla zagospodarowania ścieków na obszarach, dla których budowa kanalizacji sanitarnej sieciowej jest niemożliwa lub ekonomicznie nieuzasadniona, w szczególności na obszarach zabudowy rozproszonej w dniu 4 lipca 2019 r. Rada Miejska w Lidzbarku podjęła Uchwałę Nr X/91/19 w sprawie określenia zasad udzielania oraz rozliczania dotacji celowej z budżetu Gminy Lidzbark na **dofinansowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków**. Uchwała weszła w życie w dniu 3 sierpnia 2019 r.

W roku 2020, w wyniku naboru, złożonych zostało 6 wniosków. Wszyscy wnioskodawcy przystąpili do podpisania umów.

Łączna kwota udzielonych dotacji wyniosła 25 257,32 zł.¹²

2.3.2.2. *Gospodarka odpadami*

Nowelizacja ustawy z 2011 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach wprowadziła szereg istotnych zmian do systemu gospodarki odpadami komunalnymi, w tym nałożyła nowe obowiązki na samorząd podmioty odbierające odpady komunalne oraz na właścicieli nieruchomości. Celem tych zmian jest poprawa obecnego stanu gospodarki odpadami komunalnymi i dostosowanie jej do standardów Unii Europejskiej.

Gmina Lidzbark jest członkiem **Ekologicznego Związku Gmin „Działdowszczyzna”** w Działdowie, który przejął zadania gospodarki odpadami komunalnymi. Realizując ustawę z dnia 13 września 1996 r. w sprawie utrzymania czystości i porządku w gminach Związek zapewnia warunki funkcjonowania selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych. Zasady utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta i Gminy Lidzbark reguluje regulamin stanowiący załącznik do Uchwały Nr XXIII/207/16 Rady Miejskiej w Lidzbarku z dnia 31 października 2016 roku.

Ekologiczny Związek Gmin „Działdowszczyzna” powołał Komunalny Zakład Gospodarki Odpadami „OSADUS” w Działdowie.

Przedmiotem działalności Zakładu jest zaspokajanie potrzeb mieszkańców gmin członków Związku w zakresie prowadzenia gospodarki odpadami jako zadania własnego jednostek samorządu terytorialnego poprzez świadczenie usług publicznych w wykonywaniu obowiązku służby publicznej.

Komunalny Zakład Gospodarki Odpadami „OSADUS” w Działdowie jest administratorem nieruchomości, których właścicielem jest Ekologiczny Związek Gmin „Działdowszczyzna” w postaci:

- 1) instalacji komunalnej – Sortowni przy ulicy Przemysłowej 61 w Działdowie;
- 2) instalacji komunalnej – Kompostowni w Zakrzewie, gmina Działdowo;
- 3) schroniska dla bezdomnych zwierząt w Tatarach, Gmina Nidzica;

¹² Raport o stanie Gminy Lidzbark za rok 2020

4) punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych tzw. PSZOK;

W sposób selektywny odbierane są następujące frakcje odpadów powstających na terenie Miasta i Gminy Lidzbark:

- papier i tektura w tym opakowania wielomateriałowe; - tworzywa sztuczne; - szkło; - odpady komunalne ulegające biodegradacji, w tym odpady opakowaniowe ulegające biodegradacji; - odpady zielone; - popiół; - metale; - przeterminowane leki; - chemikalia; - zużyte opony; - zużyte baterie i akumulatory; - zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny; - meble i inne odpady wielkogabarytowe; - odpady budowlane i rozbiórkowe.

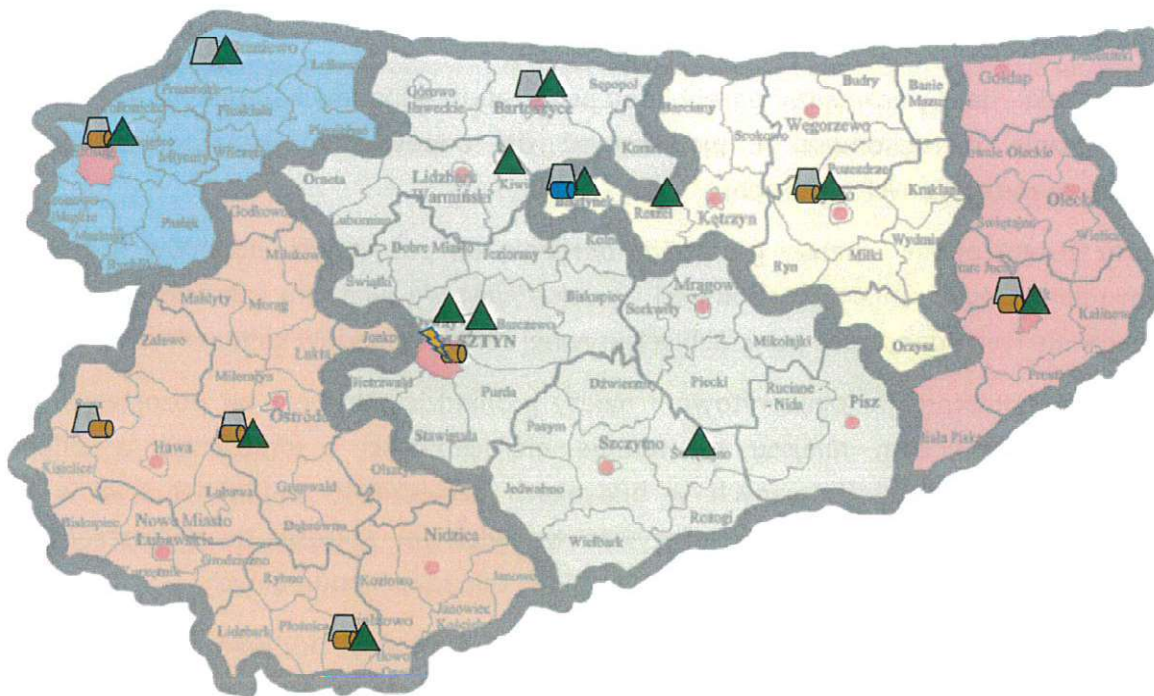
Odbieranie odpadów komunalnych z terenu nieruchomości odbywa się zgodnie z harmonogramem odbioru odpadów, poprzez gromadzenie odpadów w odpowiednio oznakowanych pojemnikach lub workach z podziałem na następujące rodzaje odpadów:

- papier i tektura oraz opakowania wielomateriałowe
- w pojemnikach lub workach w kolorze niebieskim;
- tworzywa sztuczne - w pojemnikach lub workach w kolorze żółtym;
- szkło - w pojemnikach lub workach w kolorze zielonym;
- bioodpady - w workach w kolorze brązowym; - popiół - w pojemnikach stalowych lub plastikowych przystosowanych do odbioru mechanicznego;
- metale - w pojemnikach lub workach w kolorze zielonym;
- przeterminowane leki - należy gromadzić odrębnie od pozostałych odpadów komunalnych w wydzielonym miejscu na terenie nieruchomości i przekazywać do odpowiednio oznaczonych pojemników zlokalizowanych w wyznaczonych aptekach;
- chemikalia oraz zużyte opony - należy gromadzić odrębnie od pozostałych odpadów komunalnych w wydzielonym miejscu na terenie nieruchomości i przekazywać we własnym zakresie do wyznaczonych miejsc gromadzenia tych odpadów w punktach selektywnej zbiórki odpadów komunalnych;
- zużyte baterie i akumulatory małogabarytowe - należy gromadzić odrębnie od pozostałych odpadów komunalnych w wydzielonym miejscu na terenie nieruchomości i umieszczać w odpowiednio oznaczonych pojemnikach zlokalizowanych w budynkach użyteczności publicznej oraz w punktach sprzedaży baterii i akumulatorów lub przekazywać we własnym zakresie do wyznaczonych miejsc gromadzenia tych odpadów w punktach selektywnej zbiórki odpadów komunalnych;
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny powstający w gospodarstwach domowych - należy gromadzić odrębnie od pozostałych odpadów komunalnych w wydzielonym miejscu na terenie nieruchomości i przygotować do usunięcia w terminach określonych w harmonogramie odbioru odpadów komunalnych

lub przekazywać do punktów zbierania zorganizowanych przez sprzedawców tego sprzętu lub do wyznaczonych miejsc gromadzenia tych odpadów w punktach selektywnej zbiórki odpadów komunalnych;

- meble i inne odpady wielkogabarytowe - należy gromadzić odrębnie od pozostałych odpadów komunalnych w wydzielonym miejscu na terenie nieruchomości i przygotować do usunięcia w terminach określonych w harmonogramie odbioru odpadów komunalnych lub przekazywać we własnym zakresie do wyznaczonych miejsc gromadzenia tych odpadów w punktach selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, odbiór odpadów wielkogabarytowych odbywa się w miejscu wystawienia w/w odpadów przez właścicieli przed swoimi nieruchomościami, a w zabudowie wielorodzinnej w miastach również z punktów zbiorczych pojemników do gromadzenia odpadów zmieszanych i segregowanych;
- odpady budowlane i rozbiórkowe z prac prowadzonych we własnym zakresie - należy gromadzić odrębnie od pozostałych odpadów komunalnych w wydzielonym miejscu na terenie nieruchomości i przekazywać we własnym zakresie do wyznaczonych miejsc gromadzenia tych odpadów w punktach selektywnej zbiórki odpadów komunalnych; - niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne należy gromadzić w zamkniętych, szczelnych pojemnikach.

Mapa 11 Zestawienie Regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK na terenie województwa warmińsko-mazurskiego.

Rodzaj RIPOK:

- składowisko
- MBP
- sortownia odpadów komunalnych
- kompostownia odpadów zielonych i innych bioodpadów
- spalarnia paliwa z odpadów

Źródło: Plan gospodarki odpadami dla województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2016-2022

Z analizy powyższej mapy wynika, że na terenie powiatu działdowskiego występuje składowisko, kompostownia odpadów zielonych i innych bioodpadów, mechaniczno-biologiczne przetwarzanie (MBP).

Poza zbiórką odpadów komunalnych, na terenie Gminy prowadzone były działania z zakresu likwidacji i utylizacji wyrobów zawierających azbest.

Tabela 19 Ilość odpadów komunalnych odebranych z terenu Gminy Lidzbark w 2020 r. z podziałem na rodzaje odpadów

Rodzaj odpadów	2018	2019	2020
	Masa odebranych odpadów komunalnych [Mg]		
Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	1 850,08	820,76	1731,62
Odpady wielkogabarytowe	91,42	45,58	158,26
Szkło	202,92	112,28	281,52
Worzywa sztuczne	216,34	108,10	249,32
Papier i tektura	73,06	26,94	82,18
Inne niewymienione frakcje zbierane w sposób selektywny	517,36	250,38	784,72
Odpady ulegające biodegradacji	484,6	182,30	657,18
Inne odpady nieulegające biodegradacji	b.d.	b.d.	149,16

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Lidzbark

Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35	4,26	1,68	11,36
Odpady z czyszczenia ulic i placów	77,6	15,30	62,64
SUMA	3771,04	1563,32	4167,96

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Raport o stanie Gminy Lidzbark za lata 2020,2019,2018

Na terenie Gminy Lidzbark jest realizowany **Program usuwania wyrobów zawierających azbest na terenie Miasta i Gminy Lidzbark na lata 2009-2032**.

Program został przyjęty uchwałą nr XXXI/237/09 Rady Miejskiej w Lidzbarku z dnia 30 czerwca 2009 r. i zaktualizowany na podstawie uchwały Rady Miejskiej w Lidzbarku Nr XVII/152/20 z dnia 15 marca 2020 r. w sprawie przyjęcia programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta i Gminy Lidzbark pn. „Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta i Gminy Lidzbark na lata 2019 - 2032”.

Na terenie gminy miejsko-wiejskiej Lidzbark dla potrzeb niniejszego Programu przeprowadzono inwentaryzację azbestu w celu uzyskania rzeczywistej informacji na temat ilości, miejsc występowania, rodzaju i stanu wyrobów zawierających azbest. Na terenie Gminy Lidzbark ogółem zinwentaryzowano 3.812,28 Mg azbestu. Sumaryczne koszty usunięcia wyrobów azbestowych zabudowanych w budynkach wyniosą ok. 5,7 – 6,3 mln zł. Przeważająca ilość wyrobów azbestowych to płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa. Zlokalizowane są one głównie na terenach wiejskich, w zabudowaniach gospodarczych i inwentarskich.¹³

W roku 2020 z terenu Gminy Lidzbark usunięto 186,50 Mg azbestu za kwotę 76 307,83, zł. Koszty usunięcia azbestu pokryte zostały w 15% z budżetu Gminy Lidzbark, pozostałe 85%, tj. 64 861,66 zł zostało dofinansowane przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie.¹⁴

2.3.2.3. Gospodarka gazowa i ciepłownicza

Parametry sieci gazowniczej w latach 2016-2020 na terenie gminy Lidzbark przedstawiały się następująco:

¹³ PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA TERENIE MIASTA I GMINY LIDZBARK na lata 2009 – 2032

¹⁴ Raport o stanie Gminy Lidzbark za rok 2020

Tabela 20. Parametry sieci gazowej i ciepłowniczej na terenie gminy Lidzbark.

Parametr	2016	2017	2018	2019	2020
Długość czynnej sieci ogółem [m]	37 926	37 926	38 073	39 070	-
Długość czynnej sieci przesyłowej [m]	5 600	5 600	5 600	5 600	-
Długość czynnej sieci rozdzielczej [m]	32 326	32 326	32 473	33 470	-
Czynne przyłącza do budynków ogółem (mieszkalnych i niemieszkalnych) [szt.]	1 248	1 259	1 281	1 296	-
Czynne przyłącza do budynków mieszkalnych [szt.]	1 126	1 137	1 157	1 168	-
Odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem [gosp.]	899	890	922	943	-
Zużycie gazu w MWh	17 359,1	16 054,7	15 701,3	16 716,1	-
Zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań w MWh	7 884,1	8 455,2	8 235,6	12 375,0	-
Ludność korzystająca z sieci gazowej [osoba]	6 541	6 463	7 435	7 426	-

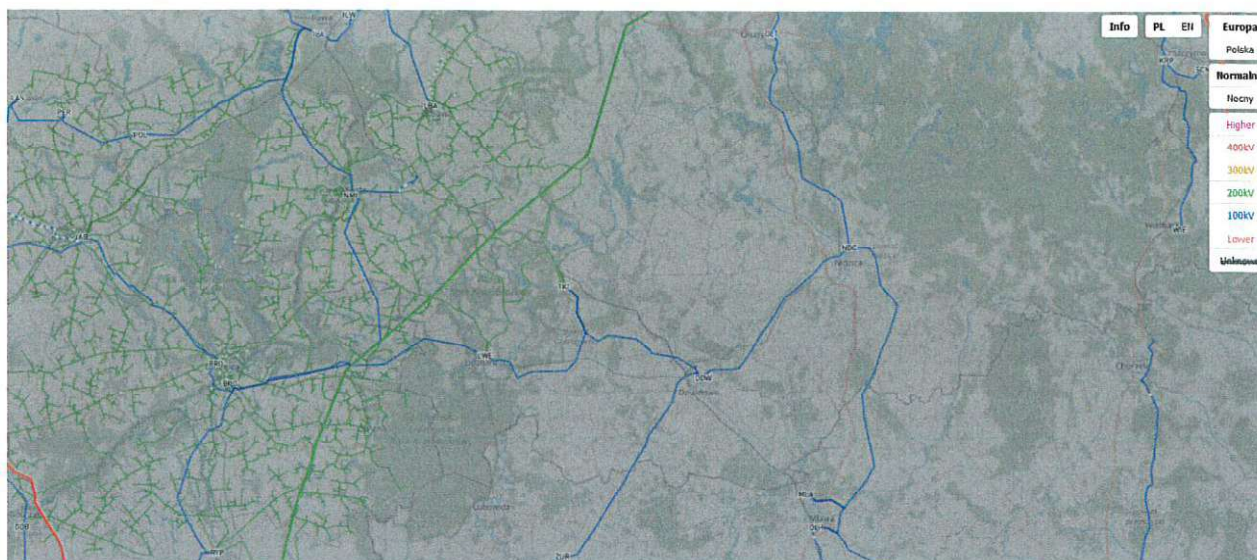
źródło: Bank Danych Lokalnych

2.3.2.4. Elektroenergetyka

Przez Gminę Lidzbark nie przebiegają linie NN (linie najwyższego napięcia). Miasto i Gmina Lidzbark zasilane jest liniami elektroenergetycznymi na napięciu 110/15 kV. W przypadkach awaryjnych poprzez zmianę podziału sieci istnieje możliwość zmiany punktu zasilającego w GPZ Lidzbark z sekcji I na sekcję II oraz rezerwowo z innych GPZ-ów np. Tuczki. Odbiorcy Miasta i Gminy Lidzbark zasilani z sieci niskiego napięcia podłączeni są do 144 stacji transformatorowych SN/nN¹⁵

¹⁵ Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Lidzbark na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2022

Mapa 12 Mapa linii elektrycznych na terenie Gminy Lidzbark

Źródło: <https://ebin.josm.pl/electricity/#5.94/52.104/18.72>

Sieć rozwijana jest na bieżąco przez Energe Operatora SA w ramach zaistniałych potrzeb.

Tabela 21 Zestawienie liczby odbiorców energii elektrycznej oraz zużycia energii elektrycznej na terenie Gminy Lidzbark w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
odbiorcy energii elektrycznej szt.	2 927	3 034	3 044	2 951	-
zużycie energii elektrycznej MWh	4 748,11	5 072,96	4 901,07	4 669,03	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

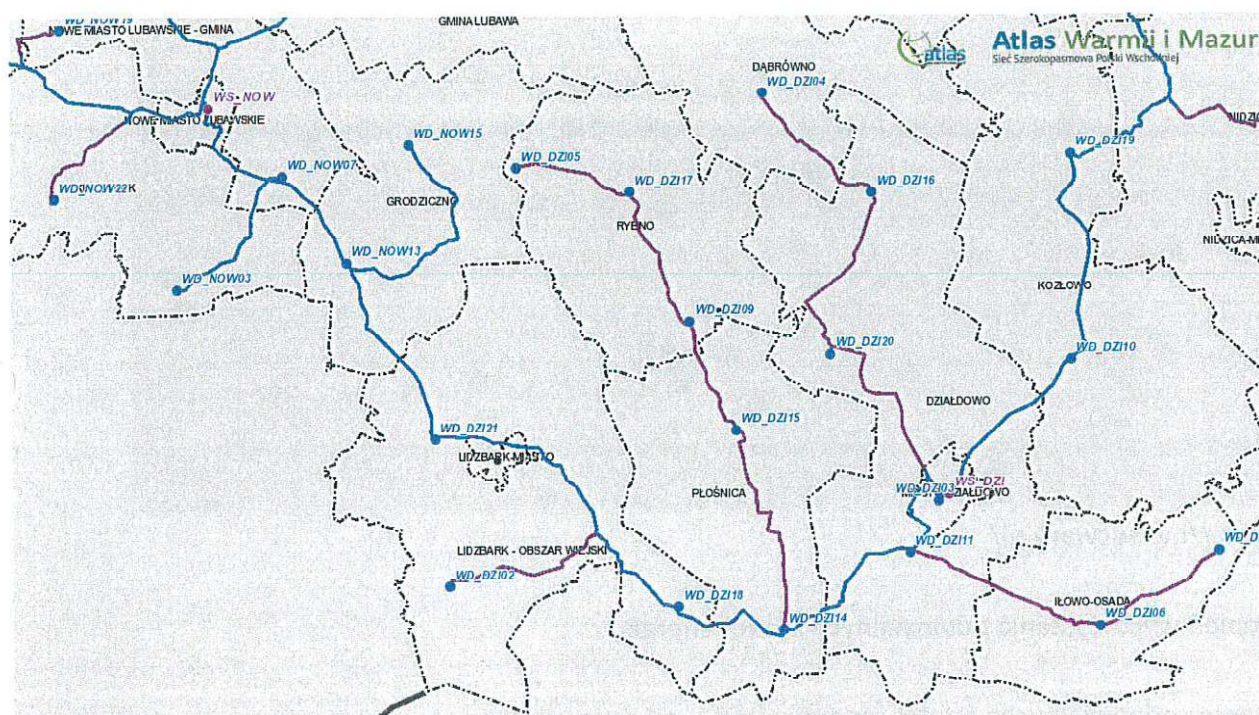
2.3.2.5 Dostępność sieci Internetowej

Internet na terenie gminy Lidzbark dostarczany jest w ramach projektu Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego. W ramach realizacji projektu powstało 2292 km szkieletowo-dystrybucyjnej sieci światłowodowej, 216 węzłów dystrybucyjnych, 10 węzłów szkieletowych, 2 punkty styku do sieci światłowodowej wyższego rzędu oraz 2 Centra Zarządzania Siecią (główne i zapasowe). Przepustowość sieci w szkielecie wynosi 100 GB/s a sama sieć spełnia wymogi dla sieci

następnej generacji (NGN - next generation networks). Budynki publiczne zlokalizowane na terenie Gminy Lidzbark podłączone są do internetu Szerokopasmowego.

Tabela 22 Mapa Sieci szerokopasmowej na terenie Gminy Lidzbark

Źródło: <https://atlas.warmia.mazury.pl/index.php/68-siec-szerokopasmowa-polski-wschodniej>

Ciągły rozwój techniki powoduje znaczny wzrost ilości nadajników radiowo-telewizyjnych oraz stacji bazowych telefonii komórkowej. Stacje bazowe telefonii komórkowych są skupione na terenie Miasta Lidzbark. Jest ich 4:

1. Stacja bazowa przy ul. Żeromskiego 2 a należąca do sieci T-Mobile,
2. Stacja bazowa na maszcie własnym należącym do sieci Plus, a wykorzystywana również przez Aero2 w pobliżu ulicy Przemysłowej,
3. Stacja bazowa na kominie ul. Przemysłowa- sieć T-mobile,
4. Stacja bazowa przy ul. Dworzec Główny 3- sieć Orange

Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego w całym cyklu pomiarowym obejmującym lata 2017-2019 wykonano 135 pomiarów natężenia pól elektromagnetycznych¹⁶. Na obszarze Gminy Lidzbark nie stwierdzono najwyższych stwierdzonych wartości pól elektromagnetycznych. Zgodnie z informacją Urzędu

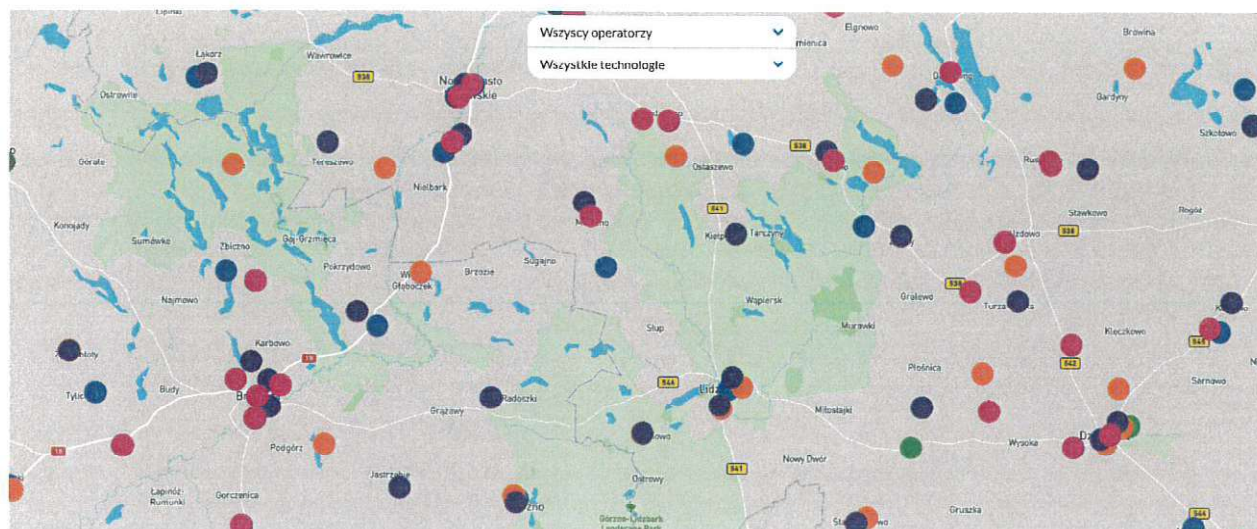
16

https://www.gios.gov.pl/images/dokumenty/pms/monitoring_pol_elektromagnetycznych/Ocena_poziomow_PEM_w_latach_2017-2019.pdf

Marszałkowskiego województwa warmińsko-mazurskiego w Olsztynie na terenie Gminy Lidzbark nie ma instalacji wytwarzających pole elektromagnetyczne.

Mapa 13 Mapa nadajników telefonii komórkowej na terenie Gminy Lidzbark

Źródło: <https://bts.socware.pl/>

2.3.2.6 Stopień wykorzystania odnawialnych źródeł energii

Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (OZE) tj. energii wiatru, promieniowania słonecznego, hydroenergii, biogazu czy biomasy jest zgodne z ideą zrównoważonego rozwoju, stanowi alternatywę dla źródeł nieodnawialnych (paliw kopalnych), sprzyja ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych, a także dywersyfikacji dostaw energii i zmniejszaniu zależności od niepewnych i niestabilnych rynków paliw kopalnych, zwłaszcza ropy i gazu.

Zgodnie z danymi Urzędu Regulacji Energetyki na dzień 31.12.2020 r. na terenie województwa warmińsko-mazurskiego znajdowało się 275 instalacji wykorzystujących OZE. Łączna moc tych instalacji wynosiła ok. 520 MW, co przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 23 Zestawienie liczby i mocy instalacji wykorzystujących OZE na terenie województwa warmińsko-mazurskiego

Typ instalacji	Liczba instalacji szt.	Moc zainstalowana MW
wykorzystująca biogaz	24	19,61
wykorzystująca biomasę	3	28,224

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Lidzbark

wykorzystująca energię promieniowania słonecznego	127	99,353
wykorzystująca energię wiatru	44	356,985
wykorzystująca hydroenergię	77	15,341
wykorzystująca technologię współspalania biomasy, biogazu lub bioptynów z innymi paliwami (paliwa kopalne i biomasa/biogaz/bioptyny)*	0	0
Razem	275	519,544

Źródło: Urząd Regulacji Energetyki

* ze względu na technologię wytwarzania energii brak jest możliwości wskazania rzeczywistej mocy zainstalowanej opierającej się wyłącznie na paliwie pochodzącym z odnawialnego źródła energii

Według danych z Banku Danych Lokalnych udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem na terenie województwa warmińsko-mazurskiego w roku 2019 wyniósł 85,7% i wzrósł o 2,9 punktu procentowego w relacji do roku 2018.

Tabela 24 Instalacje odnawialnego źródła energii wg stanu na dzień 31 grudnia 2020 r. na terenie powiatu działdowskiego

Województwo	Powiat	Rodzaj OZE	Moc zainstalowana (MW)
Warmińsko-Mazurskie	działdowski	WO- wykorzystująca hydroenergię	0,190
		PVA wykorzystująca energię promieniowania słonecznego	0,998
			0,998
			0,999
		WIL wykorzystująca energię wiatru	48,500
Razem			51,685 MW

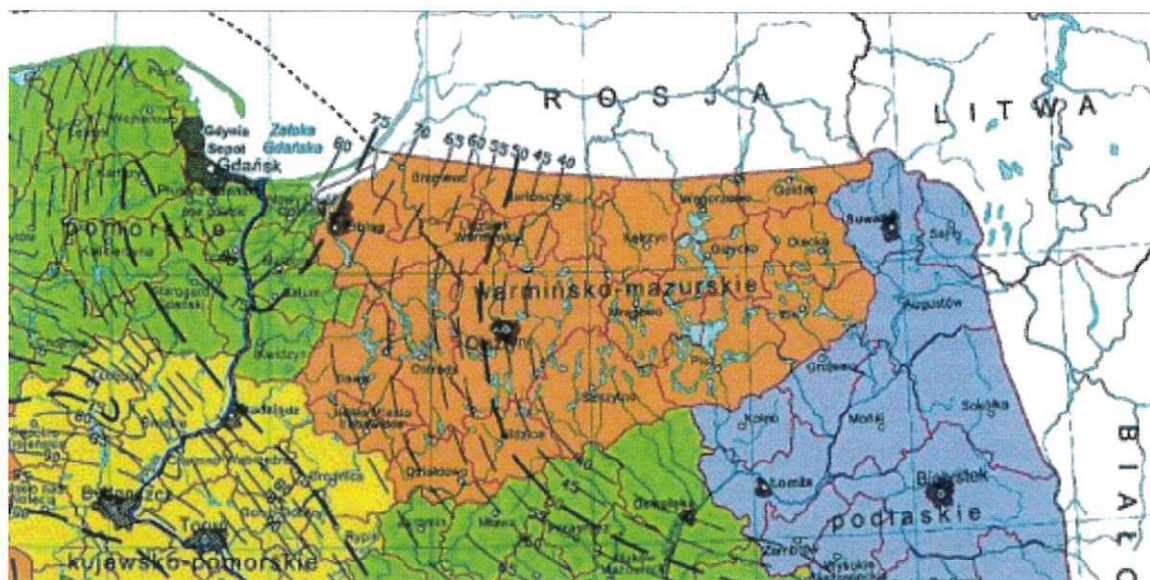
Źródło: <https://www.ure.gov.pl/pl/oze/potencjal-krajowy-oze/8108,Instalacje-odnawialnych-zrodel-energii-wg-stanu-na-dzien-31-grudnia-2020-r.html>

Pod względem liczby instalacji na terenie powiatu działdowskiego najczęściej funkcjonowało instalacji wykorzystujących energię promieniowania słonecznego oraz po jednej instalacji wykorzystującej hydroenergię oraz energię wiatru.

Energia geotermalna

Energia geotermalna jest to energia cieplna pozyskiwana z głębi ziemi i stosowana głównie w celach grzewczych. Z racji na szerokie rozpowszechnienie o pełną odnawialność energia tego typu stanowi olbrzymi potencjał. Ciepłe wody o wyższej temperaturze zdadne są do produkcji energii elektrycznej, pozostałe z powodzeniem są stosowane w ciepłownictwie, rolnictwie czy do celów rekreacyjnych. Oszacowanie potencjału energii geotermalnej wiąże się z koniecznością kosztownych odwiertów próbnych. Na terenie gminy Lidzbark występują złoża wód geotermalnych co obrazuje poniższa mapa.

Mapa 14 Mapa geotermalna województwa warmińsko- mazurskiego na podstawie mapy geotermalne, Polski

Źródło: <http://www.pga.org.pl/geotermia-zasoby-polskie.html>

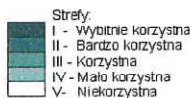
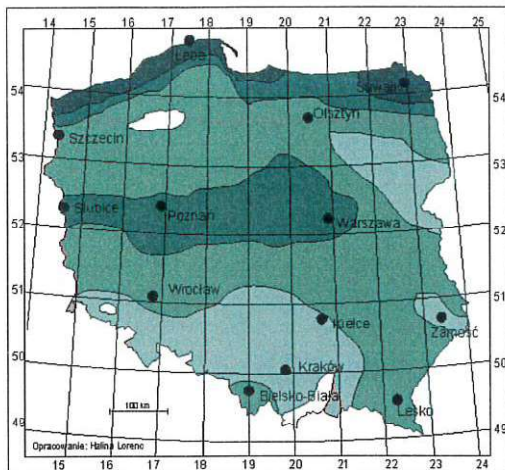
Energia wiatrowa

Energię wiatru stanowi energia kinetyczna wiatru wykorzystywana do produkcji energii elektrycznej w turbinach wiatrowych. Potencjał elektrowni wiatrowych jest określany przez możliwości generowania przez nie energii elektrycznej. Tereny o korzystnym potencjale wyznacza się na podstawie badań kierunku, siły oraz częstotliwości występowania wiatrów. Na tej podstawie sporządzono strefy energetyczne wiatru oraz podzielono powierzchnię kraju zgodnie z potencjałem energetycznym. Według IMGW obszar Polski można podzielić na 5 stref energetycznych warunków wiatrowych:

Strefy energetyczne wiatru w Polsce głównie-gospodarcza Gminy Lidzbark

Mezoskala

Ośrodek Meteorologii

Aktualizacja mapy na podstawie okresu obserwacyjnego 1971-2000

- Strefa I – wybitnie korzystna
- Strefa II – bardzo korzystna
- Strefa III - korzystna
- Strefa IV - mało korzystna
- Strefa V - niekorzystna

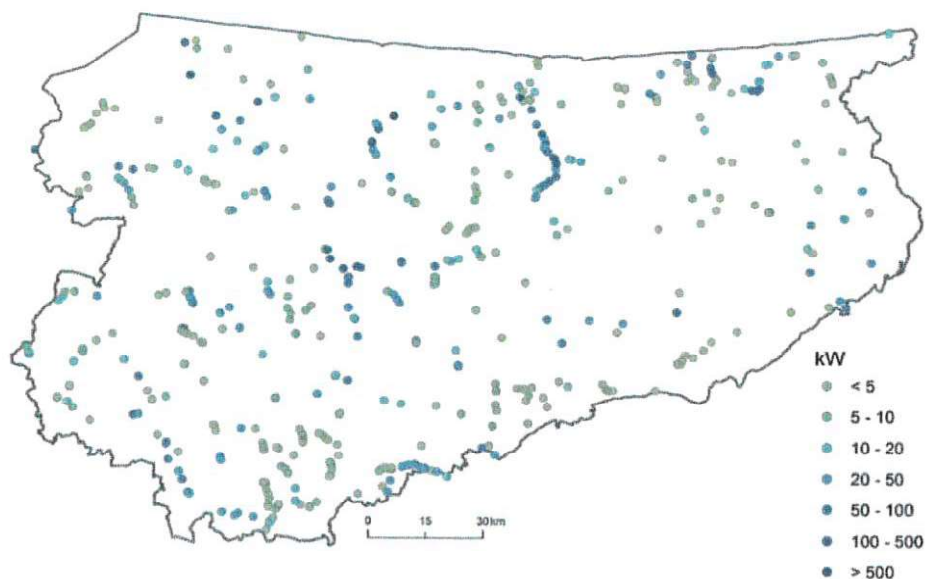
Zgodnie z podziałem wprowadzonym przez Ośrodek Meteorologii IMGW, Gmina Lidzbark leży w strefie korzystnej. Na terenie gminy zlokalizowana jest jedna instalacja pozyskująca energię z wiatru o mocy 48,50 MW.

Energetyka wodna

Energią wodną nazywana jest energia ruchów wód morskich i śródlądowych. Jest ona wykorzystywana przez ludzkość od czasów starożytnych. Elektrownie wodne dzieli się ze względu na wielkość na małe elektrownie wodne (MEW) oraz duże systemowe jednostki. W Polsce za MEW uznaje się zakłady produkujące energię o mocy do 5 MW. Rozróżnia się trzy podstawowe typy elektrowni wodnych: przepływowe, zbiornikowe i szczytowo-pompowe.¹⁷ Na terenie powiatu działdowskiego według danych Urzędu Regulacji Energetyki występuje jedna instalacja wykorzystująca hydroenergię o mocy 0,190 MW

Mapa 15 . Lokalizacja istniejących piętrzeń i moc możliwych do postawienia elektrowni wodnych w województwie warmińsko-mazurskim

¹⁷ file:///D:/%C5%9Aci%C4%85gni%C4%99te/Energia%20odnawialna%20w%20warmi%C5%84sko%20k1.pdf

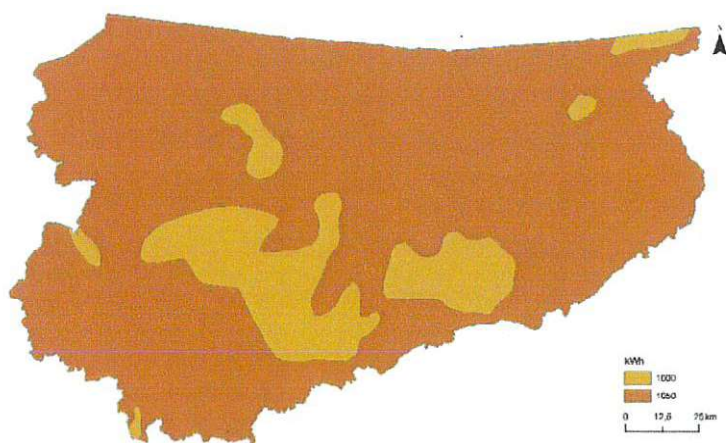

Źródło: Energia odnawialna w województwie warmińsko-mazurskim

Energia z promieniowania słonecznego

Nasłonecznienie w województwie warmińsko-mazurskim dla powierzchni 3638 km² wynosi 1000 kWh, a dla powierzchni 20 539 km² – 1050 kWh. Na terenie gminy Lidzbark mamy dwa rodzaje nasłonecznienia na obszarze do 1000 kWh oraz 1050 kWh.¹⁸

Mapa 16 Nasłonecznienie w województwie warmińsko-mazurskim

Źródło: Energia odnawialna w województwie warmińsko-mazurskim

¹⁸ file:///D:/%C5%9Aci%C4%85gni%C4%99te/Energia%20odnawialna%20w%20warmi%C5%84sko%20k1.pdf

Na terenie Gminy Lidzbark realizowano projekt „Czyste powietrze” oraz „Mój Prąd” obejmujące m.in. dofinansowanie do fotowoltaiki, odnawialnych źródeł energii oraz edukację społeczeństwa w zakresie OZE z uwzględnieniem działań adaptacyjnych do zmian klimatu.

Zainteresowanie uzyskaniem wsparcia w ramach programu „Czyste powietrze” z roku na rok wzrasta co widać po ilości wydanych zaświadczeń o wysokości dochodu uprawniającego do uzyskania podwyższonego poziomu dofinansowania w ramach programu.

Tabela 25 Liczba wydanych zaświadczeń o wysokości dochodu w celu uzyskania podwyższonego dofinansowania w ramach programu Czyste Powietrze na terenie Gminy Lidzbark stan na 08.09.2021 r.

Lata	Ilość
2019	0
2020	0
2021	14

Źródło: Urząd Gminy Lidzbark

2.4. Środowisko naturalne

2.4.1. Ukształtowanie terenu

Ukształtowanie terenu Gminy Lidzbark zostało wykształcone przez ostatnie zlodowacenie bałtyckie ok. 5 tys. lat temu. W hipsometrii zaznacza się podział na obszary wysoczyzny morenowej falistej i pagórkowatej, równiny sandrowej oraz tereny dolinne i rynny subglacjalne.

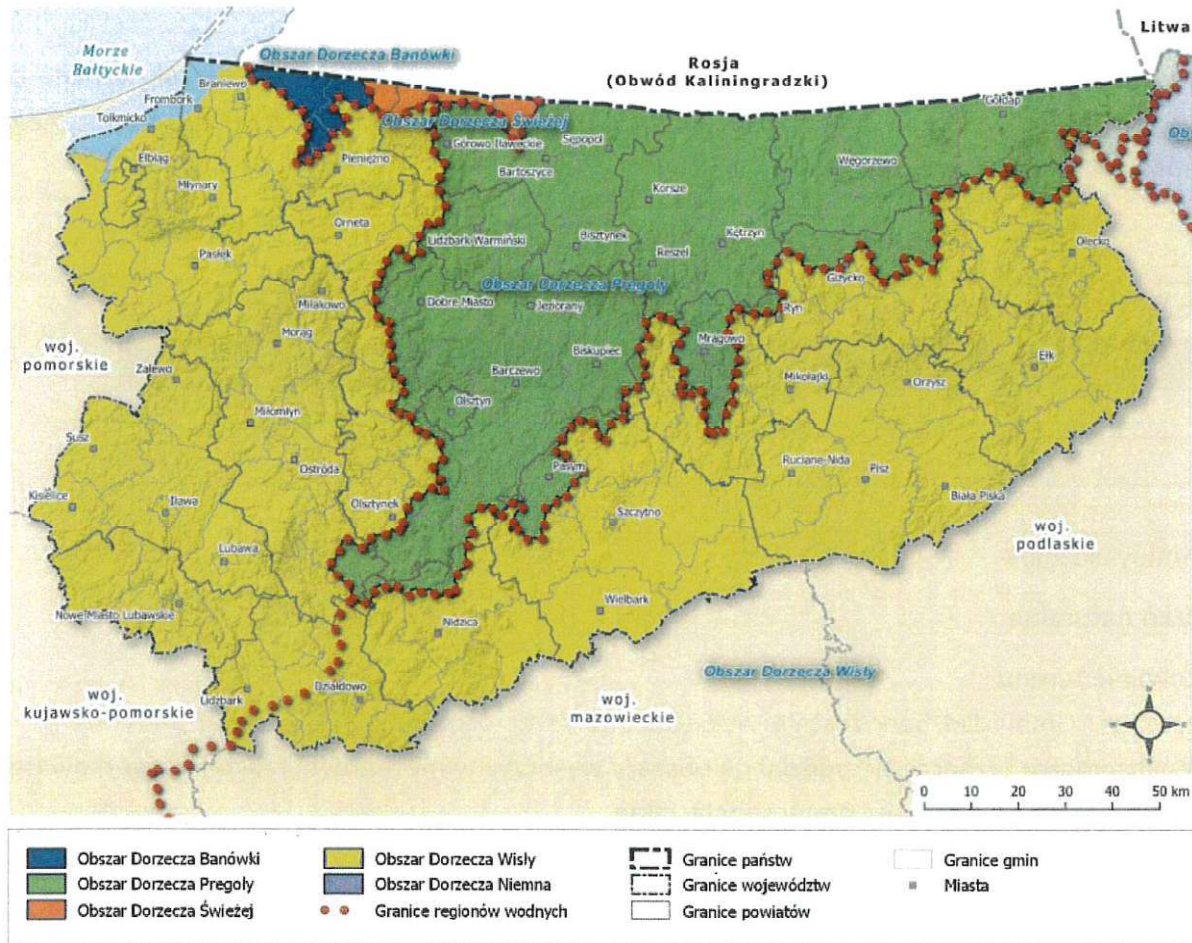
Równina sandrowa występuje na południe od Kiełpin w stronę Ciechanówka i Lidzbarka. Wysoczyzna morenowa występuje na wschód od Lidzbarka w pobliżu miejscowości Jeleń, Wąpiersk, Kiełpiny. W okolicach Kiełpin jest ona urozmaicona pagórkami i wzgórzami morenowymi. Formy kemowe (w obrębie równiny morenowej) w postaci rozległych piaszczystych wzgórz znajdują się w rejonie Lidzbarka i Kiełpin. W najgłębszych miejscach rynien subglacjalnych wykształciły się jeziora między innymi Lidzbarskie.

Teren gminy położony jest w obrębie Niecki Mazowieckiej, która wypełniona jest utworami kredy, rzeciorzędu i czwartorzędu. Obszar zbudowany jest z osadów lodowcowych, których grubość jest zróżnicowana i dochodzi do 180 m.n.p.m.¹⁹

Gmina Lidzbark leży na terenie dorzecza Wisły.

¹⁹Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Lidzbark na lata 2016-2022

Mapa 17 Obszar gminy Lidzbark leży w dorzeczu rzeki Wisły

Źródło: Program Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2030

2.4.2. Zasoby przyrodnicze

Szata roślinności

Fauna i flora z terenu Gminy Lidzbark została szczegółowo zinwentaryzowana w powszechnej inwentaryzacji przyrodniczej.

Według podziału geobotanicznego gmina znajduje się w obszarze Okręgu Łławskiego w Krainie Pojezierzy Pomorskich. Na tym terenie wskazano, iż spotyka się wschodni zasięg buka z zachodnim zasięgiem świerka. Jak wynika z danych z inwentaryzacji bogactwo roślin badane było na terenie gminy już od 1881 roku, aż do chwili obecnej m.in. przy okazji przeprowadzania dokumentacji proponowanych oraz istniejących form ochrony przyrody. Przeprowadzone w tym czasie badania pozwoliły wyróżnić na terenie gminy:

- 119 jednostek fitosocjologicznych,
- 85 zespołów roślinnych,
- 34 zbiorowiska o nie w pełni określonej randze.

Z uwagi na bogatą różnorodność zbiorników wodnych zarówno liczne rzeki, jeziora przepływowe, jeziora bezodpływowe, doły potorfowe, drobne bezimienne cieki oraz rowy melioracyjne roślinność wodna różnych klas posiada tu dogodne warunki do rozwoju. W zatokach jezior, zakolach rzek, dołach potorfowych, sadzawkach wiejskich na terenie gminy pospolitym zespołem jest zbiorowisko Spirodela wielkokorzennej, rzęsy drobnej i trójrowkowej.

Bagno Jeleńskie zasiedla wgłębka wodna, okrężnica bagienna, jezioro Wlecz bogate jest w glony z rodzaju zielenice (ramiennic). Wody strefy przybrzeżnej jezior, rzeki Wel i Brynicy o spokojnym nurcie zdobią liście i kwiaty lili wodnych, grążela żółtego i grążela białego, rzadziej osoki aloesowej, żabiścieku pływającego. Jezioro Piaseczenko jest obfite w mchy, torfowce.

Na terenie gminy występują torfowiska niskie i przejściowe, będące naturalnym magazynem wody, oraz miejscem schronienia fauny. W składzie gatunkowym torfowisk wyróżniono turzyce bagienną, bagnice torfową, przygielkę błotną, rosiczkę okrągłolistną.

Łąki i pastwiska znajdują się w dolinach rzek, sąsiedztwie jezior. Wilgotne łąki w składzie gatunkowym posiadają wiązówkę błotną, kuklika zwistego, bodziszka błotnego rzadziej kozłka lekarskiego, krwawnicę pospolitą oraz tojeść pospolitą. Łąki trzęślicowe rozwijają się, w pobliżu torfowisk w postaci niewielkich płatów. Najczęściej występują tu łąki sitowo-trzęślicowe. Łąki te występują na „Jeleńskich Bagnach” oraz Bryńsku Szlacheckim. Z zespołu tego pozyskuje się mało wartościowe siano, w związku z czym nie posiadają one dużej wartości użytkowej. Łąki świeże należące do klasy Molinio-Arrhenatheretea reprezentowane są do zbiorowisk okresowo wilgotnych, żyznych łąk kośnych z gatunkiem charakterystycznym śmiałkiem darniowym. W obrębie torfowisk stwierdzono zbiorowiska z dużym udziałem gęsiówki piaskowej, kłosówki wełniastej, kozłka dwupiennego oraz ostroźnia błotnego. Łąki świeże z rzędu Arrhenatheretalia elatioris użytkowane są jako łąki kośne tworzone przez takie gatunki jak rajgras wyniosły, kupkówka pospolita, barszcz syberyjski, przetacznik ożankowy, kostrzewa czerwona, kostrzewa łąkowa i przytulia pospolita.

Zajmują one zbocza dolin, tereny niedostępne pod uprawę lub koszenie, skraje lasów i rynien jeziornych, wyjąłowane gleby porolne. Murawy szczotlichowe występują w okolicy wsi Bryńsk na siedliskach ubogich i suchych. Murawy te tworzą: szczotlicha siwa, szczaw polny, sporek wiosenny, czerwec trwały oraz chroszcz nagołodygowy. W dolinie Brynicy i Welu na piaszczystych wyniesieniach wśród łąk sporadycznie spotkać można zawciąg pospolity, goździka kropkowanego oraz rogownicę polną. Skarpy przydrożne i zbocza porastają: wiechlina spłaszczona, bylica polna, smagliczka kielichowata. Jałowe łąki porastają wrzosy i bliźniczki psiej-trawki. Skraje lasów i zarośli porasta koniczyna dwukłosowa, rzepik pospolity, koniczyna pogięta, lucerna sierpowata. Zbiorowiska przystosowane do działań człowieka lub z gatunkami obcego pochodzenia wykształciły się na zrębach lub śródleśnych polach, glebach zasobnych w azot i inne składniki odżywcze. Na glebach tych rośnie trybuła leśna, pokrzywa zwyczajna, jeżyna popielica, w rejonie wysypisk

rośnie mierznica czarna. Podwórkom, drogom polnym towarzyszą gatunki odporne na wydeptywanie np. rdest ptasi, rumianek bezłodygowy, wiechlina roczna. Przy zabudowaniach obiektów gospodarczych rośnie zespół pokrzywy i ślazu zaniedbanego. Roślinność segetalna towarzysząca roślinom okopowym reprezentowana jest przez wilczomlec obrotny, dymnicę pospolitą. W uprawach zbożowych przoduje wyka czteronasienna, a rzadziej maruna bezwonna.

Wykaz gatunków objętych ochroną częściową: • paprotka zwyczajna, • kopytnik pospolity, • grzybienie białe, • grzybienie białe, • porzeczką czarna, • kruszyna pospolita, • pierwiosnka lekarska, • bagno zwyczajne, • mącznica lekarska • marzanka wonna, • kalina koralowa, • konwalia majowa, • turówka leśna.

Wykaz gatunków objętych ochroną ścisłą: • widłak wroniec, • widłak jałowcowy, • widłak goździsty, • widłak spłaszczony, • pluskwica europejska, • orlik pospolity, • sasanka otwarta, • grąźel żółty, • rosiczka okrągłolistna, • rosiczka długolistna, • rojnik pospolity, • wawrzynek wilczyko, • bluszcz pospolity, • pomocnik baldaszkowy, • naparstnica zwyczajna, • zimoziół północny, • lilia złotogłów, • storczyk krwisty, • storczyk szerokolistny, • storczyk Fuchsa, • podkolan biały, podkolan zielony, • kruszczyk błotny, • listerija jajowata, • gnieźnik leśny, • tajeża jednolistna. • lipiennik Loesela.

Spośród całkowicie chronionych gatunków grzybów zaliczono tu szmaciak gałęzisty, sromotnik bezwstydnny i niektóre gatunków z rodziny smardzowatych) częściowo chronione porosty płucnica i brodaczką zwyczajną. Rozpoznano tu gatunków reliktowe: • mchów - krzywosz lśniący, tujowiec i mszar • kwiatów – fiołek torfowy i zimoziół północny arnika górską.

Świat zwierząt

Świat zwierzęcy obszaru gminy jest równie bogaty jak świat roślin. Na terenie gminy rozpoznano 47 gatunków ssaków. Spośród nietoperzy napotkano na nocka Natterera, nocka łydkonosego (jeziro Tarczyńskie, Grądy i Włecz), mroczka późnego, karlika malutkiego, karlika większego, borowca wielkiego oraz gacka brunatnego. Na terenie gminy rozpoznano 165 gatunków 27 ptaków. Większość z nich obserwowana była w czasie przelotów wiosennych i jesiennych (np. nur czarnoszyi, kormoran czarny, łabędź krzykliwy, świstun, tracz bielaczek, batalion). Na terenie gminy gatunków licznie lęgowymi są m.in. przepiórka, pierwiosnek, piecuszek, bogatka, lęgowe: gągoł, orlik krzykliwy i błotniak zbożowy. Herpetofauna reprezentowana jest przez 12 gat. płazów i 5 gat. gadów. Wśród płazów, najliczniej występuje ropucha paskówka. Zagrożeniem dla nich jest obniżający się poziom wód gruntowych (zanik miejsc rozrodu). Wśród gadów najczęściej spotykano zaskrońca, rzadziej żmija zygzakowata. W celu ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną gatunkową na terenie Nadleśnictwa Lidzbark ustalono strefy ochrony wokół gniazd ptaków: • 8 stref orlika krzykliwego, • 1 strefa bociana czarnego, • 1 strefa bielika.

Formy ochrony przyrody

Teren gminy Lidzbark charakteryzuje się szczególnymi walorami przyrodniczymi. Obszar Lidzbarka objęty jest granicami Górznieńsko – Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego oraz Welskiego Parku Krajobrazowego.

Teren Górznieńsko - Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego obejmuje obszar o urozmaiconej polodowcowej rzeźbie terenu, której najciekawszym elementem jest głęboko wcięty jar doliny rzeki Brynicy.

W części Parku ustanowiono leśne rezerваты przyrody:

- Rezerwat „Jar Brynicy” obejmujący las grądowy, łęgowo-olszowy i fragment boru mieszanego porastającego zbocza jaru Brynicy;
- Rezerwat „Klonowo”, w którym chroniony jest las mieszany z sosną i dębem szypułkowym, – użytek ekologiczny Klonowo.

Na terenie Welskiego Parku Krajobrazowego ustanowiono:

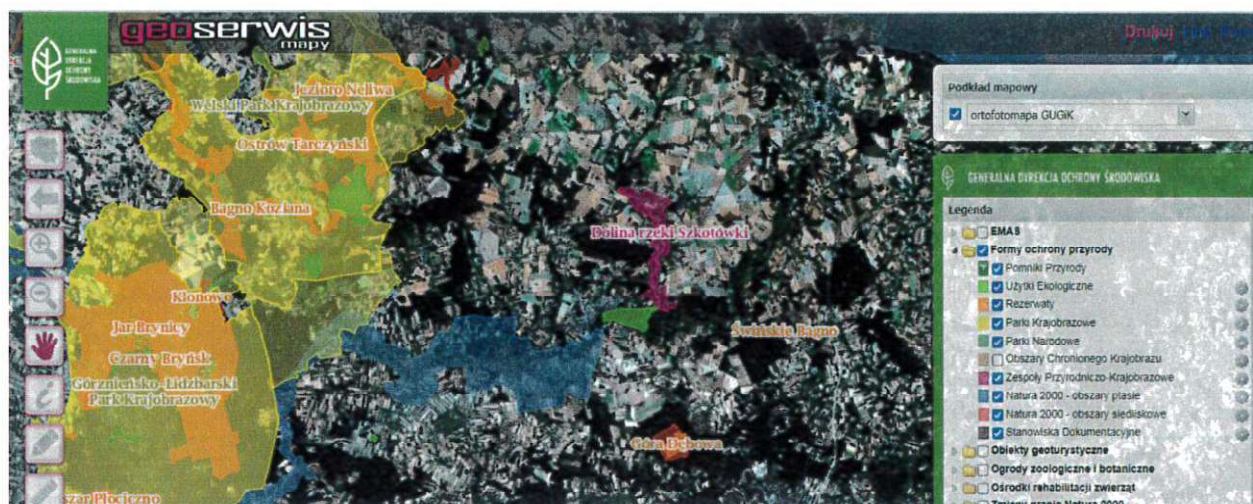
- Rezerwat „Bagno Koziana” – jest to rezerwat ornitologiczny, położony w sąsiedztwie miejscowości Jeleń, obejmujący obszar bagien i torfowisk zarastających zachodni kraniec jeziora Jeleń,
- użytki ekologiczne: Chelsty, Bładowo, Studnia Nietoperzowa Zalesie, Torfowisko Wąpierskie oraz Kurojady.

Przez teren Lidzbarka przebiegają również granice obszarów chronionego krajobrazu:

- Otuliny Welskiego Parku Krajobrazowego – Słup;
- Doliny Górnej Wkry.

Obszary Natura 2000: – PLB140008 Doliny Wkry i Mławki; – PLH 280012 Ostoja Lidzbarska; – PLH 280014 Ostoja Welska; – PLH 280015 Przełomowa Dolina Rzeki Wel.

Tabela 26 Formy ochrony przyrody na terenie Gminy Lidzbark

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Tabela 27 Powierzchnia obszarów chronionych na terenie gminy Lidzbark

Ogółem	ha	21 942,11
rezerваты przyrody	ha	115,61
parki krajobrazowe	ha	16647,57
rezerваты i pozostałe formy ochrony przyrody na obszarach chronionego krajobrazu	ha	278,35
obszary chronionego krajobrazu	ha	5294,61
użytki ekologiczne	ha	162,67

źródło: GUS, stan na 31.12.2020 r.

2.4.3 Bogactwo naturalne, możliwości ich eksploatacji i wykorzystania

Zgodnie z Rejestrem Obszarów Górniczych Państwowego Instytutu Geologicznego na terenie Miasta i Gminy Lidzbark znajdują się obszary górnicze (OG) oraz tereny górnicze (TR), z których pozyskuje się piaski kwarcowe do produkcji betonów komórkowych. Eksploatorem złoża jest H+H Polska sp. z o.o. z Warszawy posiadająca Zakład przy ul. Przemysłowej 14 w Lidzbarku. Eksploatacja piasków prowadzona jest powyżej poziomu wód gruntowych w warstwie suchej, tak aby prowadzone roboty górnicze nie miały wpływu na wody podziemne.

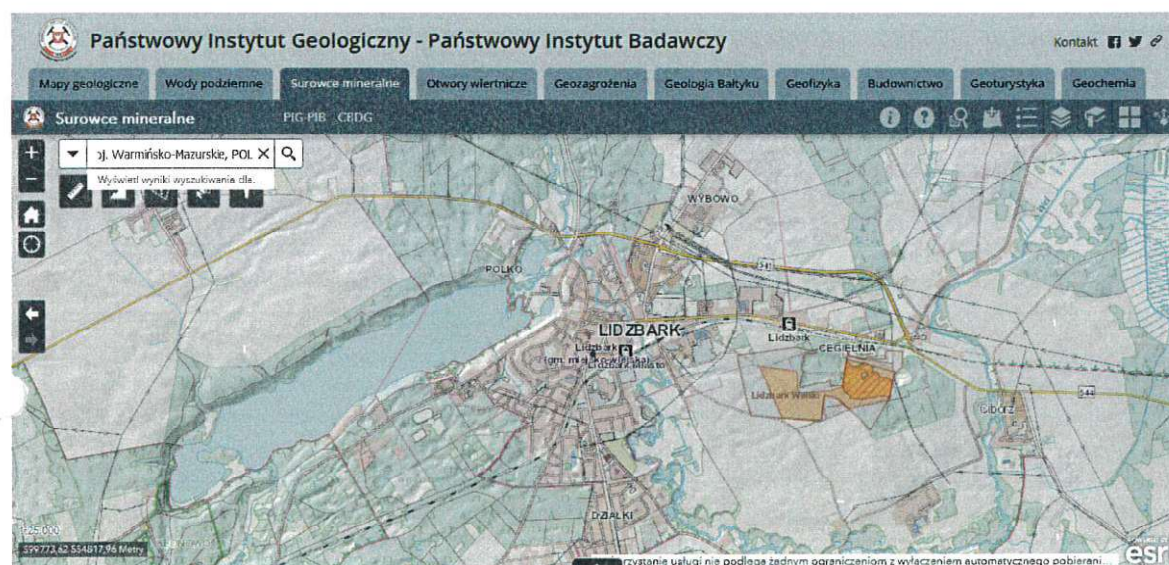
Wykaz złóż surowców zlokalizowanych na terenie Gminy i Miasta Lidzbark zestawiono w poniższej tabeli opracowanej na podstawie danych Państwowego Instytutu Geologicznego.

Tabela 28 Wykaz złóż surowców zlokalizowanych na terenie Gminy Lidzbark

Nazwa złóża	Gmina	Kopalina	Stan zagospodarowania	Zasoby [tys. t]		Nr w rejestrze
				Tereny górnicze TG	Obszary Górnicze OG	
Lidzbark Welski	Lidzbark	Piaski kwarcowe	eksploatacja złóża zaniechana	TG	-	10-14/3/190
Lidzbark Welski	Lidzbark	Piaski kwarcowe	eksploatacja złóża zaniechana		OG	VI/2/120
	Lidzbark	Piaski kwarcowe	Eksploatacja złóża aktualna	TG	-	-
Lidzbark Welski	Lidzbark	Piaski kwarcowe	Eksploatacja złóża aktualna	-	OG	10-14/3/190

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy i Miasta Lidzbark na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2022

Mapa 18 Mapa Surowców mineralnych zlokalizowanych na terenie Gminy Lidzbark

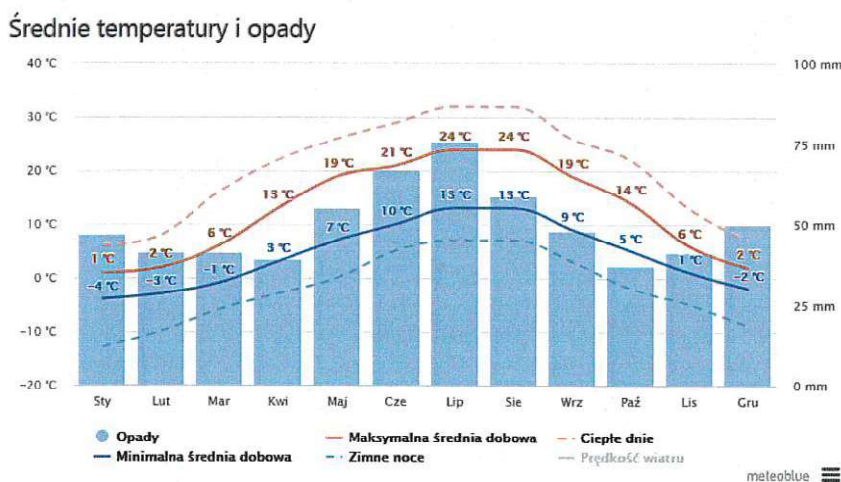
Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny

2.4.4 Klimat i ochrona powietrza

Obszar gminy znajduje się w zachodniej części regionu mazursko-białostockiego. Warunki klimatyczne panujące na terenie gminy należą do umiarkowanych i w dużej mierze uwarunkowane są wpływami mas powietrza polarno-morskiego. Według regionalizacji klimatycznej R. Gumińskiego Miasto i Gmina Lidzbark położone są w obrębie dzielnic mazurskiej oraz wschodnio – bałtyckiej. Podstawowe dane dotyczące klimatu Miasta i Gminy Lidzbark, opracowano na podstawie obserwacji prowadzonych w stacji meteorologicznej Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej (IMI GW) zlokalizowanej w Lidzbarku (dane z wielolecia 1949 -1971 r.). Średnie roczne temperatury powietrza wynoszą tu 6,8°C, średnia temp półrocza zimowego – 0,2°C, zaś półrocza letniego 14°C. Okres wegetacyjny trwa 210- 220 dni. Pokrywa śnieżna zalega od 38-60 dni. Obszar gminy cechuje raczej krótki okres wegetacyjny, który dla Lidzbarka wynosi 180 – 190 dni.²⁰

Najcieplejszym miesiącem jest lipiec ze średnią temperaturą 17,5°C, a najzimniejszy jest styczeń o średniej temperaturze - 4,3°C. Ujemne miesięczne temperatury trwają średnio od września do maja. Średnia roczna liczba opadów wynosi 650 mm. Największe opady występują latem (czerwiec, lipiec, sierpień). Przeważają wiatry z kierunku zachodniego i wschodniego. Najrzadziej występują wiatry z kierunku północnego. Najwyższe prędkości wiatrów notowane są jesienią i zimą, są to wiatry silne i porywiste. Teren gminy charakteryzuje się większym średnim zachmurzeniem. W ciągu roku na terenie gminy odnotowuje się około 30 dni pogodnych, które najczęściej występują we wrześniu.²¹

Rysunek 3. Średnie temperatury i opady występujące na terenie gminy Lidzbark w roku 2020

źródło: <https://www.meteoblue.com/>

https://www.meteoblue.com/pl/pogoda/historyclimate/climatemodelled/lidzbark_polska_3093439

²⁰ Prognoza oddziaływania na środowisko Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego obręb Jamielnik, gmina Lidzbark 2019

²¹ Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Lidzbark na lata 2019-2032

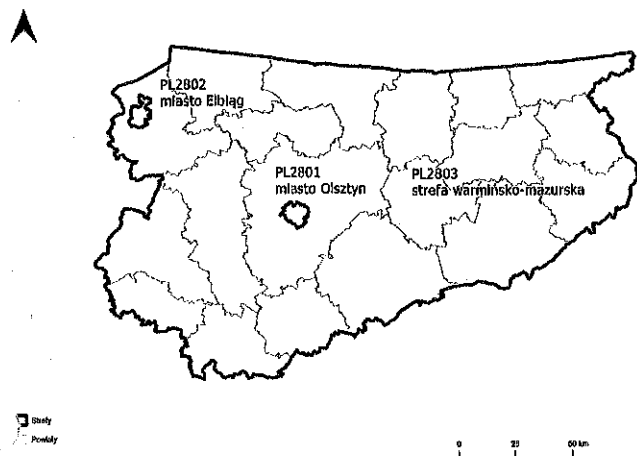

2.4.4.1 Ocena jakości powietrza

Na terenie gmin powiatu działdowskiego nie ma stacji pomiarowej działającej w ramach ogólnopolskiej sieci monitoringu, dlatego też Powiat Działdowski, w porozumieniu z gminami, zakupił 21 szt. sensorów do monitorowania jakości powietrza. Urządzenia te zostały zainstalowane na obiektach publicznych (urzędach, szkołach, świetlicach itp.).(…).Mieszkańcy powiatu działdowskiego mają dostęp do danych o zanieczyszczeniu powietrza za pomocą aplikacji Airly na urządzenia mobilne oraz za pomocą strony internetowej <https://airly.eu/map/pl#53.27486,20.14624,i10303>. Analiza danych z miesięcy zimowych w 2020 r. wskazuje na przekroczenia norm pyłu PM_{2,5} i PM₁₀ na osiedlach domów jednorodzinnych, ogrzewanych głównie węglem kamiennym.²²

Zagrożenie dla czystości powietrza atmosferycznego istnieje w zasadzie tylko w sezonie grzewczym. Pod kątem jakości powietrza Gmina Lidzbark leży w strefie warmińsko-mazurskiej .

Rysunek 4 Podział województwa warmińsko-mazurskiego na strefy dla celów oceny jakości powietrza za 2019 r.

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim za rok 2019

Wyniki oceny jakości powietrza wskazują na przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀ w strefie warmińsko-mazurskiej (gmina Lidzbark znajduje się w tej strefie). Rok 2020 podobnie, jak rok 2019 był znacznie cieplejszy w stosunku do lat poprzednich. Wpłynęło to na zmniejszenie emisji pyłów z sektora komunalno-bytowego, co znalazło przełożenie na niskie stężenia pyłów zawieszonych PM_{2,5} i PM₁₀ oraz zawartego w pyłe PM₁₀ benzo(a)pirenu. Sprzyjające warunki

²² Raport o stanie Powiatu Działdowskiego w 2020 r.

meteorologiczne w okresie zimowym wpłynęły na zdecydowaną poprawę jakości powietrza w województwie. Średnioroczne stężenia pyłu PM10 były niższe w stosunku do 2019 roku na poszczególnych stacjach od $1 \mu\text{g}/\text{m}^3$ do $3 \mu\text{g}/\text{m}^3$.²³

Tabela 29. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi - klasyfikacja podstawowa (klasy: A, C oraz A1, C1 dla pyłu PM2,5)

Lp.	Nazwa strefy	Kod strefy	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃	PM10	Pb	As	Cd	Ni	BaP	PM2,5
1	miasto Olsztyn	PL2801	A	A	A	A	A ¹	A	A	A	A	A	A	A1 ³
2	miasto Elbląg	PL2802	A	A	A	A	A ²	A	A	A	A	A	A	A1 ³
3	strefa warmińsko-mazurska	PL2803	A	A	A	A	A ¹	A	A	A	A	A	C	A1 ³

1) Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefy uzyskały klasę D2

2) Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefa uzyskała klasę D1

3) Dla pyłu PM2,5 – poziom dopuszczalny I faza, strefy uzyskały klasę A

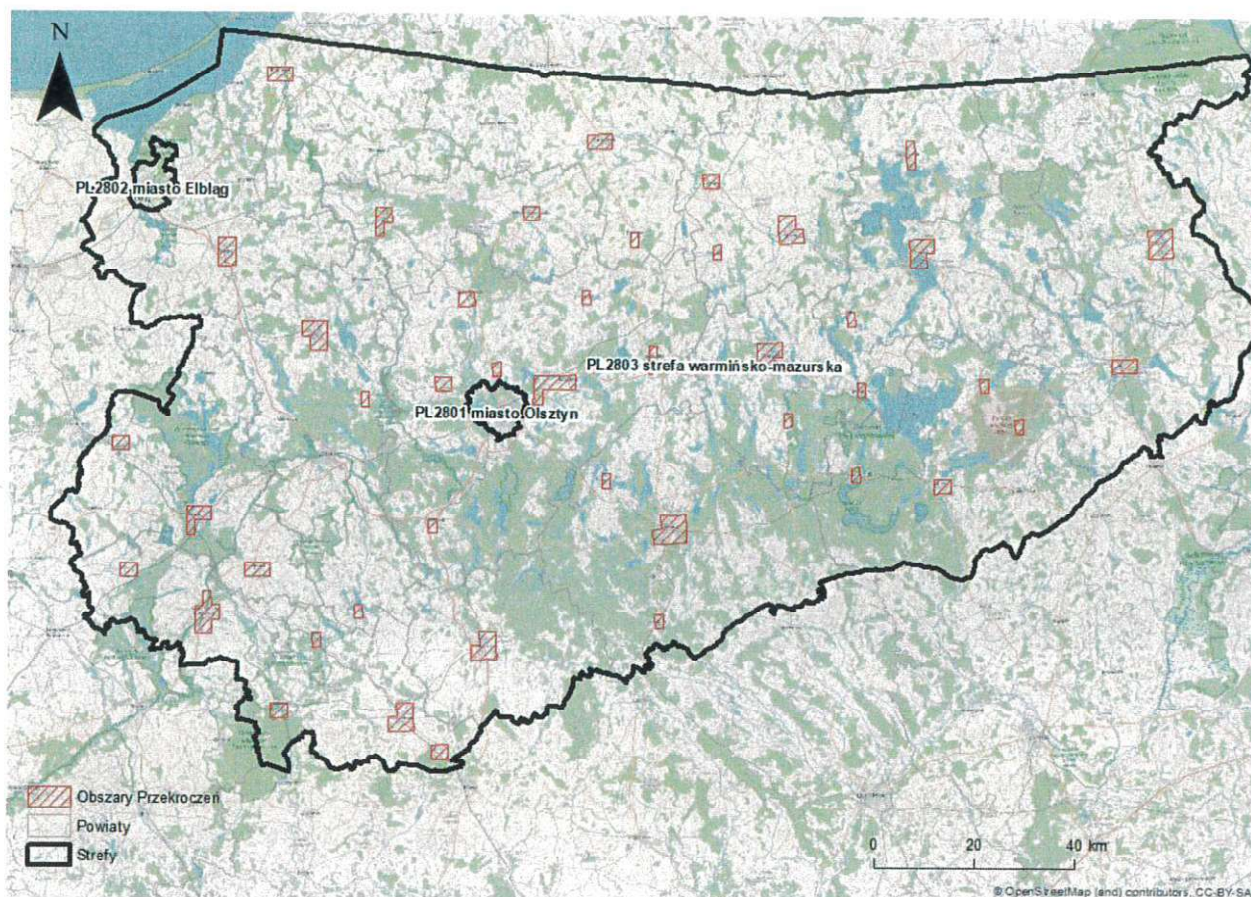
Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim. Raport wojewódzki za rok 2020

Roczna ocena jakości powietrza za 2020 rok w strefie warmińsko-mazurskiej wykazała przekroczenia następujących standardów emisyjnych: dla zanieczyszczeń mających określone poziomy docelowe, dla których istnieje obowiązek wykonania POP (kryterium ochrona zdrowia) - benzo(a)piren B(a)P (rok). Dla pozostałych zanieczyszczeń dwutlenek siarki SO₂, tlenek węgla CO, PM 10, PM 2,5, benzen C₆H₆, ołów Pb, arsen As, kadm Cd, nikiel Ni, O₃ - standardy emisyjne na terenie wszystkich stref (cały obszar województwa) były dotrzymane. W 2020 roku na terenie Gminy Lidzbark wystąpiły przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu.

²³ Roczna ocena jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim. Raport wojewódzki za rok 2020

Rysunek 5 Obszary przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10 na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego w 2019 roku.

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim za rok 2019

2.4.5 Wody powierzchniowe i podziemne

Wody powierzchniowe

Zgodnie ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Lidzbark udział wód powierzchniowych (jezior i cieków) w ogólnej powierzchni Miasta i Gminy Lidzbark wynosi 1,6 %. Gmina Lidzbark wg. podziału na regiony fizjogeograficzne S. Pietkiewicza, leży na Pojezierzu Północnym (V), Pojezierzu Iławskim V5 (Kondracki, 2009). Gmina w całości położona jest w dorzeczu Wisły. Północnozachodnia i centralna część należy do zlewni rzeki Wel oraz Brynicy (dopływ Drwęcy), zaś wschodnia do zlewni Wkry (dopływ Narwi).

Tabela 30 Nazwa i długość rzek przepływających przez gminę Lidzbark

Lp.	Nazwa rzeki	Długość [m]
1.	Wkra rzeka III rzędu	6,295

2.	Wel rzeka III rzędu	31,622
3.	Płońniczanka	0,800
4.	Brynica	6,736

źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Lidzbark na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2022

Pod względem hydrograficznym rzeki występujące na terenie gminy należą do dwóch dorzeczy. Rzeka Wel znajduje się w dorzeczu Wisły, a rzeka Wkra w dorzeczu Bugu. Pomiędzy rzeką Wel, a Wkrą przebiega z południowego zachodu na północny wschód dział wodny II rzędu, który przecina południową i centralną część Gminy Lidzbark.

Tabela 31 Zestawienie jezior na terenie gminy Lidzbark

Nazwa jeziora	Powierzchnia (ha)	Objętość (tys.m ³)	Głębokość		Długość linii brzegowej (m)
			średnia	maksymalna	
Jezioro położone na terenie miejscowości Bryńsk Szlachecki	25,6	54,0	1,5	2,5	b.d.
Jeleń Mały	5,3	71,52	1,3	1,6	542
Jeleń Wielkie	31,3	422,4	1,3	1,6	3200
Klonowskie	7,2	97,2	1,5	2,6	740
Lidzbarskie	121,8	12229,2	10,1	25,5	7550
Moczydło	3,5	104,0	3,0	8,0	b.d.
Piaseczno	25,6	1948,7	6,4	12,5	2400
Piaseczenko	5,21	17,0	1,0	4,0	b.d.
Włecz	24,8	2680,1	10,8	26,0	2050
Zakroczy	11,1	244,2	1,7	4,5	1340
Zalesie	5,8	73,24	1,3	2,6	b.d.
Zwórzno	18,7	860,2	4,0	11,6	2040

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Lidzbark na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2022

Część z wymienionych jezior jest zlokalizowana w obrębie parków krajobrazowych Welskiego oraz Górznieńsko - Lidzbarskiego. W granicach Welskiego Parku Krajobrazowego znajdują się jeziora: Lidzbarskie, Jeleń, Zakrocz. W granicach Górznieńskiego - Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego znajdują się jeziora: Zwórzno, Piaseczno, Piaseczenko, Wlecz. Zdecydowana większość jezior jest pochodzenia polodowcowego, głównie typu rynnowego. Najczęściej są one długie i wąskie o stromych brzegach, znacznych głębokościach i o niewyrównanym dnie.

Wody płynące na terenie Miasta i Gminy Lidzbark to II klasa jakości.²⁴ Ogólna ocena stanu wód podziemnych wykazała dobry stan wód na prawie całym obszarze województwa, jedynie niewielki fragment w zachodniej części (w gminie Elbląg) charakteryzował się słabym stanem wód.²⁵ Dlatego też stan wód podziemnych na terenie gminy Lidzbark jest bardzo dobry.

Wody powierzchniowe

Miasto i Gmina Lidzbark znajduje się w ramach jednolitej części wód powierzchniowych (JCWP): PLRW200017268332 (Dopływ z Marszewnicy), PLRW200017268334 (Dopływ spod Osówki), PLRW200023275616 (Skrwa do Dopływu spod Przywitowa z jez. Skrwilno), PLRW200018286574 (Dopływ z Miłostajek), PLRW20001926839 (Wkra od połączenia ze Szkotówką do Mławki bez Mławki), PLRW20001928659 (Wel od Dopł. z Miłostajek do Dopł. Spod Mrocza), PLRW20002328743 (Brynica do Pisi).

Wody podziemne

Miasto i Gmina Lidzbark znajduje się w ramach jednolitej części wód podziemnych JCWPd nr 39 (PLGW200039), JCWPd nr 48(PLGW200048) oraz JCWPd nr 49 (PLGW200049). Na terenie Miasta i Gminy Lidzbark znajdują się dwa Główne Zbiorniki Wód Podziemnych.

Tabela 32 Główne zbiorniki wód podziemnych na terenie Miasta i Gminy Lidzbark

Numer zbiornika	Nazwa zbiornika	Wiek utworów	Szacunkowe zasoby dyspozycyjne w tys. m ³ /dobę	Średnia głębokość ujęcia
214	Zbiornik Działdowo	Q _{MK}	300	100
215	Subniecka Warszawska	Tr	250	160

źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Lidzbark na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2022

Q_{MK}-utwory czwartorzędowe w utworach międzymorenowych i w dolinach kopalnych

²⁴ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Lidzbark na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2022

²⁵ Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego

Tr-utwory trzeciorzędowe

Wody podziemne należące do zasobów naturalnych są coraz bardziej zagrożone zanieczyszczeniami z powierzchni ziemi. W szczególności niezbędna jest ochrona znacznych obszarów, pod którymi znajdują się Główne Zbiorniki Wód Podziemnych.

Wpływ na stan wód podziemnych na terenie gminy ma:

- chemizacja rolnictwa w postaci nadmiernego stosowania nawozów mineralnych i środków ochrony roślin,
- dzikie wysypiska śmieci,
- zanieczyszczone wody powierzchniowe (infiltracja do warstw wodonośnych),
- zanieczyszczenia atmosfery (opad pyłów i gazów imitowanych do atmosfery, kwaśne deszcze),
- nieszczelne zbiorniki ściekowe,
- szlaki komunikacyjne o dużym natężeniu ruchu.

2.4.6 Gleby

Na terenie Gminy Lidzbark grunty rolne zajmują w gminie 11611 ha, z czego grunty orne zajmują 9102 ha, sady 11,46 ha, łąki i pastwiska 1726 ha, grunty rolne zabudowane 335,5 ha, zaś grunty rolne pod rowami 36,93 ha.

Na terenie Gminy Lidzbark przeważają grunty orne klasy V oraz IVa, które stanowią łącznie ok. 63,34 % ogółu gruntów ornych w gminie. **Na terenie gminy nie występują grunty orne w I i II klasie bonitacyjnej.** Łąki i pastwiska na terenie gminy zamykają się w czterech na sześć możliwych klas bonitacji, są to klasy III, IV, V i VI. Klasa IV stanowi 50,8 % ogółu łąk i pastwisk w gminie.

Na terenie gminy przeważają gleby androgeniczne utworzone bez udziału materiałów i czynników zewnętrznych przeważają gleby rdzawe i bielcowe pod lasami, gleby rdzawe na kompleksach 6-żytnim słabym i 7-żytnim bardzo słabym, gleby brunatne kompleksu żytniego 4-bardzo dobrego oraz 5-dobrego. Niewielki udział stanowią gleby płowe. Gleby semihydrogeniczne powstałe w warunkach okresowego silnego uwilgotnienia znajdują się w czarnej ziemi oraz gleby glejowe. Czarne ziemie występują pod łąkami odwadniającymi teren przyległy do Wkry (Działdówki) w okolicy Zdrojka, Dłutowa oraz w dolinie Wkry, łąkach otaczających jezioro Lidzbarskie, jezioro Zakroczy, polanach śródleśnych otaczających zbiorniki bezodpływowe oraz nieużytkach na wschód od miejscowości Jeleń. Gleby glejowe tworzą kompleks użytków zielonych słabych i bardzo słabych na wschód od Starego Dłutowa. Gleby hydrogeniczne powstały w wyniku kształtowania utworów pod wpływem wody stojącej lub przepływowej na terenie gminy są to gleby torfowe torowisk niskich i torfowo-mułowe, gleby torfowo-mułowe, gleby murszowe i murszaste. Gleby torfowe torowisk niskich i torfowo-mułowe, znajdują się pod łąkami tworzącymi użytki zielone średnie położone w dopływie Wdy-Martwicy, użytku ekologicznym Bładowo. Gleby torfowomułowe tworzą łąki Kurojady, podmokłe łąki na zachód od jeziora Grądy. Gleby glejowe znajdują się na łąkach wzdłuż rowów odwadniających tereny z okolic Wawrowa, Marszewnicy. Gleby napływowe, mady znajdują się w łąkach położonych wzdłuż rzeki Wkry. Najpopularniejszą uprawą w gminie

są zboża, stanowiące 50,07% powierzchni wszystkich zasiewów. Najmniejsza powierzchnia dotyczy buraków cukrowych. Z racji na wysoki wskaźnik użytków zielonych najczęściej gospodarstw prowadzi chów i hodowlę bydła. Na terenie gminy gospodarstwa rolne zajmują znaczne powierzchnie, jednak wiele jest również małych gospodarstw rolnych do 1 ha. Najwięcej jest jednak gospodarstw o powierzchni od 1 ha – 5 ha.²⁶

Najważniejsze zagrożenia degradacji gleb to:

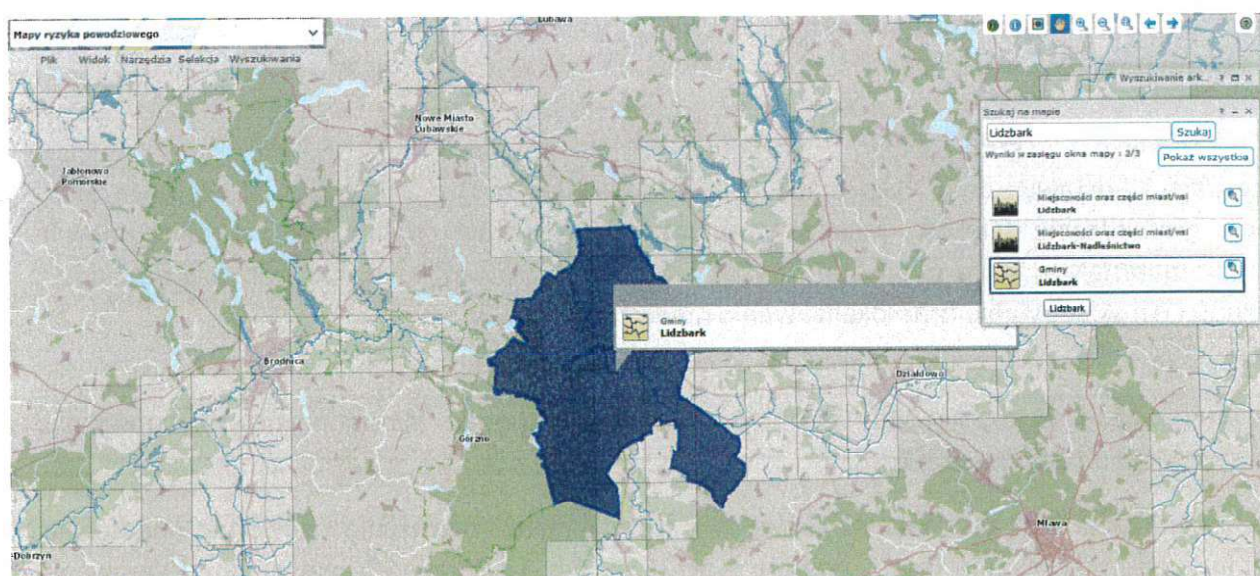
- procesy erozji wietrznej (deflacja),
- procesy erozji wodnej (wymywanie sflukiwanie),
- nadmierne używanie środków chemicznych do ochrony roślin i konserwowania zbiorów,
- nieracjonalne stosowanie nawozów sztucznych,
- niewłaściwe postępowanie ze środkami ropopochodnymi w obrębie gospodarstw rolnych,
- transport.

2.4.7 Zagrożenie powodziowe

Prognozowane zmiany klimatyczne mogą spowodować wzrost częstości i zasięgu występowania opadów o dużej intensywności, podtopień i powodzi. Zjawiska te powodują znaczące straty gospodarcze oraz niekorzystne zmiany w środowisku przyrodniczym.

Na terenie gminy Lidzbark występują obszary zagrożenia powodziowego zgodnie z poniższą mapą.

Tabela 33 Mapa zagrożenia powodziowego na terenie Gminy Lidzbark

²⁶ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Lidzbark na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2022

Źródło: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?qpmmap=qpMRP

Część gminy Lidzbark na podstawie map zagrożenia powodziowego o godłach arkuszy: N-34-100-B-b-4, N-34-100-B-d-3, N-34-100-B-d-1, N-34-100-B-d-2, IN-34-100-B-d-4 udostępnionych do publicznej wiadomości na Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Klimatu i Środowiska w dniu 22 października 2020 r., znajduje się częściowo:

- na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią o prawdopodobieństwie Q10% (tj. prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi raz na 10 lat);
- na obszarze zagrożenia powodzią o prawdopodobieństwie 0,0,2% (tj. prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi raz na 500 lat).

Tereny zagrożone powodzią od rzeki Zgłowiączka oraz od rzeki Wkra występują na terenie obrębów geodezyjnych: Nowy Zieluń, Nowy Dwór, Nick, Biernaty, Zdrojek, Dłutowo Stare.

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią zostały zdefiniowane w art. 16 ust. pkt. 34 ustawy Prawo wodne. Zgodnie z tymi definicjami, za obszary szczególnego zagrożenia powodzią uważa się:

1. obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat,
2. obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat,
3. obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224, stanowiące działki ewidencyjne,
4. pas techniczny

Na terenach szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują zakazy wynikające z art. 77 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2021r. poz. 2233 z późn. zm.) obejmujące: gromadzenie ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody, oraz prowadzenie przetwarzania odpadów, w szczególności ich składowanie oraz lokalizowanie nowych cmentarzy.

Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią niezbędne jest uzyskanie pozwolenia wodnoprawnego zgodnie z art. 390 ust. 1 ustawy Prawo wodne dla m.in. nowych obiektów budowlanych oraz gromadzenia ścieków.

Tereny znajdujące się w ramach obszarów szczególnego zagrożenia powodzią podlegają określone mu zagospodarowaniu, gdzie zgodnie z art. 166 pkt. 10 ustawy Prawo wodne planowane zagospodarowanie nie może min. naruszać ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym czy stanowić zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi czy środowiska oraz utrudniać zarządzanie ryzykiem

powodziowym.

2.4.8 Zagrożenie hałasem

Na terenie Gminy i Miasta Lidzbark głównym źródłem hałasu jest hałas drogowy, kolejowy oraz w niewielkim stopniu przemysłowy. Źródłem hałasu drogowego są drogi wojewódzkie, drogi powiatowe, drogi gminne (szczegółowo opisane w rozdziale 1 Charakterystyka ogólna). Dokonując analizy map akustycznych można zaobserwować, że nie obejmowały one terenu Miasta i Gminy Lidzbark.

Na terenie gminy Lidzbark nie występuje hałas kolejowy z uwagi na brak czynnej linii kolejowej.

Z kolei hałas przemysłowy powodowany jest eksploatacją instalacji lub urządzeń związanych z prowadzoną działalnością przemysłową. Jeżeli dla podmiotu stwierdzono, na podstawie przeprowadzonych badań, przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu, starosta powiatowy wydaje decyzję określającą dopuszczalne poziomy hałasu. Uciążliwość hałasu emitowanego z obiektów przemysłowych zależy między innymi od ich ilości, czasu pracy czy odległości od terenów podlegających ochronie akustycznej.

2.5. Ochrona środowiska

Gmina Lidzbark podejmuje różnorodne działania w celu ochrony środowiska w różnych dziedzinach:

Ochrona powietrza

Jednym ze sposobów ograniczenia niskiej emisji na terenie Gminy Lidzbark jest termomodernizacja budynków. Docieplenie ścian zewnętrznych, stropów lub stropodachów, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej oraz usprawnienia w zakresie instalacji c.o. i c.w.u. wiążą się z istotnym ograniczeniem zapotrzebowania budynku na ciepło, co znajduje bezpośrednie odzwierciedlenie w ilości spalanej paliwa, a w rezultacie emisji zanieczyszczeń.

Gmina Lidzbark przewidziała **wsparcie mieszkańców w zakresie wymiany źródeł ogrzewania węglowego na proekologiczne**. W 2017 r. została przyjęta Uchwała nr XXXII/292/17 Rady Miejskiej w Lidzbarku z dnia 6 lipca 2017 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji celowej z budżetu Gminy Lidzbark na zadania służące ochronie powietrza, polegające na wymianie źródeł ogrzewania węglowego na proekologiczne w budynkach mieszkalnych położonych na terenie Miasta i Gminy Lidzbark. Zmieniona Uchwałą nr XXXIV/298/17 Rady Miejskiej w Lidzbarku z dnia 30 sierpnia 2017.

Zadania na realizację, których przewidziano wsparcie z budżetu Gminy mogą polegać na wymianie źródeł ogrzewania węglowego na proekologiczne, w tym na:

1. Ogrzewanie gazowe;
2. Ogrzewanie elektryczne;

3. Ogrzewanie olejowe;
4. Podłączenie do sieci ciepłowniczej;
5. Pompy ciepła;
6. Automatyczne kotły resortowe opalane granulatem drzewnym, tzw. pelletem (...)
7. Automatyczne kotły resortowe opalane ekogroszkiem, nieposiadające dodatkowego rusztu (...)

W 2020 roku w wyniku naboru złożonych zostało 26 wniosków. Podpisano 22 umowy, w tym na wymianę ogrzewania na gazowe 12, pellet 1, na ekogroszek 7. Łączna kwota udzielonych dotacji wyniosła 59400,25 zł.

Ponadto Gmina Lidzbark angażuje się w promocję programu *Czyste powietrze* finansowane przez *Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie*. Celem Programu jest poprawa jakości powietrza oraz zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych poprzez wymianę źródeł ciepła i poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych jednorodzinnych.

Ochrona wód

Mając na celu poprawę stanu środowiska naturalnego poprzez ograniczenie ilości odprowadzonych nieoczyszczonych ścieków socjalnobytowych bezpośrednio do gruntu lub wód, a w efekcie przerwanie procesu ich degradacji oraz stworzenie alternatywy dla zagospodarowania ścieków na obszarach, dla których budowa kanalizacji sanitarnej sieciowej jest niemożliwa lub ekonomicznie nieuzasadniona, w szczególności na obszarach zabudowy rozproszonej w dniu 4 lipca 2019 r. Rada Miejska w Lidzbarku podjęła Uchwałę Nr X/91/19 w sprawie określenia zasad udzielania oraz rozliczania dotacji celowej z budżetu Gminy Lidzbark na dofinansowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków. Uchwała weszła w życie w dniu 3 sierpnia 2019 r.

Gmina aktywnie prowadzi kampanię informacyjną w zakresie realizacji przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie programu „Moja woda”, którego celem jest ochrona zasobów wody opadowej na terenie Polski, jej magazynowanie, retencja i lokalne wykorzystywanie. Każdy właściciel domu może ubiegać się o dofinansowanie w formie dotacji - wynoszącej nie więcej niż 80% kosztów kwalifikowanych instalacji wchodzących w skład przedsięwzięcia i nie więcej niż 5 000 zł.

Zieleń miejska

Pielęgnacją zieleni na terenie miasta Lidzbark w ramach zawartego porozumienia w dniu 30 grudnia 2016 r. zajmuje się Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Lidzbarku. Utrzymywanie terenów zieleni miejskiej wykonywane są poprzez: utrzymywanie klombów i rabat, dokonywanie nasadzeń kwiatów w donicach i gazonach, dokonywanie nasadzeń krzewów i kwiatów na klombach i rabatach, pielęgnację żywopłotów, utrzymanie ławek i koszy parkowych w estetycznym wyglądzie, ustawianie i dekorowanie choinek, na okres świąt.

Opieka nad bezdomnymi zwierzętami

Realizowane są działania w ramach *Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie gminy Lidzbark w 2021 roku*:

- ograniczanie populacji bezdomnych zwierząt;
- Zapewnienie opieki bezdomnym zwierzętom z terenu Gminy;
- Sprawowanie opieki nad kotami wolno żyjącymi, w tym ich dokarmianie;
- Poszukiwanie nowych właścicieli dla bezdomnych zwierząt;
- Odławianie bezdomnych zwierząt;
- Zapewnienie całodobowej opieki weterynaryjnej w przypadku zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt bezdomnych;
- Edukację mieszkańców Gminy w zakresie opieki nad zwierzętami.

Wykonawcami powyższego Programu są:

- Gmina Lidzbark,
- Podmiot uprawniony
- Schronisko dla zwierząt w Tatarach, 13-100 Nidzica ,
- Organizacje pożytku publicznego, stowarzyszenia i fundacje, których statutowym celem działania jest ochrona zwierząt oraz przeciwdziałanie bezdomności zwierząt w sposób niestwarzający zagrożenia dla zdrowia i życia zwierząt oraz przeciwdziałanie bezdomności zwierząt w sposób niestwarzający zagrożenia dla zdrowia i życia zwierząt oraz niezadający im cierpienia (...).

Gospodarka odpadami

Problem gospodarki odpadami jest jednym z ważniejszych zagadnień ochrony środowiska. Dlatego też wprowadzono obowiązkową segregację odpadów komunalnych dla wszystkich (więcej w podrozdziale 2.3.2 *Infrastruktura techniczna*). Jednym z groźnych odpadów występujących na terenie gminy Lidzbark jest azbest.

Według danych Bazy Azbestowej, narzędziem prowadzonym przez Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii do gromadzenia i przetwarzania informacji uzyskanych z inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest, na terenie gminy Lidzbark zinwentaryzowanych wyrobów jest 8 832 455 ton, unieszkodliwionych 4965078 ton oraz pozostałe do unieszkodliwienia 3867376 ton (w tym 3 735 754 ton w budynkach osób fizycznych, 131 622 ton w budynkach osób prawnych).

W roku 2009 został przyjęty Program usuwania wyrobów zawierających azbest na terenie Miasta i Gminy Lidzbark na lata 2009-2032, który został zaktualizowany na podstawie uchwały Rady Miejskiej w Lidzbarku nr XVII/152/20 z dnia 15 marca 2020 r.

Utrzymanie czystości i porządku

Na terenie Gminy Lidzbark obowiązuje *Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Lidzbark*, który określa szczegółowe zasady utrzymania czystości i porządku na terenie gminy, w tym:

- wymagania w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie nieruchomości;

- rodzaje i minimalną pojemność pojemników przeznaczonych do zbierania odpadów komunalnych na terenie nieruchomości oraz na drogach publicznych, warunki rozmieszczania tych pojemników i ich utrzymywania w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym;
- częstotliwość i sposoby pozbywania się odpadów komunalnych i nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości oraz z terenów przeznaczonych do użytku publicznego;
- inne wymagania wynikające z wojewódzkiego planu gospodarki odpadami;
- obowiązki osób utrzymujących zwierzęta domowe, mające na celu ochronę przed zagrożeniem lub uciążliwością dla ludzi oraz przed zanieczyszczeniem terenów przeznaczonych do wspólnego użytku;
- wymagania dotyczące utrzymywania zwierząt gospodarskich na terenach wyłączonych z produkcji rolniczej, w tym także zakazu ich utrzymywania na określonych obszarach lub w poszczególnych nieruchomościach;
- wyznaczania obszarów podlegających obowiązkowej deratyzacji i terminów jej przeprowadzania.

Gmina Lidzbark jest członkiem Ekologicznego Związku Gmin „Działdowszczyzna” w Działdowie, który przejął zadania gospodarki odpadami komunalnymi. Realizując ustawę z dnia 13 września 1996 r. w sprawie utrzymania czystości i porządku w gminach Związek zapewnia warunki funkcjonowania selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych. Zasady utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta i Gminy Lidzbark reguluje regulamin stanowiący załącznik do Uchwały Nr XXIII/207/16 Rady Miejskiej w Lidzbarku z dnia 31 października 2016 roku.

Ekologiczny Związek Gmin „Działdowszczyzna” powołał Komunalny Zakład Gospodarki Odpadami „OSADUS” w Działdowie.

Przedmiotem działalności Zakładu jest zaspokajanie potrzeb mieszkańców gmin członków Związku w zakresie prowadzenia gospodarki odpadami jako zadania własnego jednostek samorządu terytorialnego poprzez świadczenie usług publicznych w wykonywaniu obowiązku służby publicznej.

Komunalny Zakład Gospodarki Odpadami „OSADUS” w Działdowie jest administratorem nieruchomości których właścicielem jest Ekologiczny Związek Gmin „Działdowszczyzna” w postaci:

- 1) instalacji komunalnej – Sortowni przy ulicy Przemysłowej 61 w Działdowie;
- 2) instalacji komunalnej – Kompostowni w Zakrzewie, gmina Działdowo;
- 3) schroniska dla bezdomnych zwierząt w Tatarach, Gmina Nidzica;
- 4) punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych tzw. PSZOK;

Edukacja ekologiczna

Gmina na bieżąco prowadzi działania edukacyjne w zakresie ochrony środowiska.

Cmentarnictwo

Na terenie Gminy funkcjonują cmentarz parafialny w Lidzbarku, cmentarz katolicki w Kiełpinach oraz w Wąpiersku.

Programy środowiskowe

Rada Miejska w Lidzbarku uchwałą nr XII/115/15 uchwaliła **Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Lidzbark na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2022** zawiera cele ekologiczne, rodzaj i harmonogram działań proekologicznych oraz środki i mechanizmy niezbędne do osiągnięcia wyznaczonych celów.

Misją Programu jest zrównoważony rozwój Miasta i Gminy Lidzbark przy zachowaniu i promocji środowiska naturalnego.

Nadrzędnym celem Programu jest **trwały i zrównoważony rozwój Gminy Lidzbark wpływający na zachowanie walorów przyrodniczych na terenie gminy**. Wyznaczono 7 priorytetów i określono przedsięwzięcia inwestycyjne.

Tabela 34. Priorytety i przedsięwzięcia inwestycyjne/pozainwestycyjne przyjęte w Programie Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Lidzbark na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2022

Priorytet	Przedsięwzięcia inwestycyjne/ pozainwestycyjne
Budowa świadomości ekologicznej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podnoszenie skuteczności przestrzegania przepisów dotyczących ochrony środowiska 2. Wspieranie instytucji i organizacji pozarządowych zajmujących się ochroną środowiska 3. Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy poprzez festiwale, święta, aukcje, festyny, happeningi, pokazy, olimpiady, targi, wystawy i dni otwarte w miejscach (instytucjach) związanych z ekologią, wycieczki, turystykę kwalifikowaną, ścieżki dydaktyczne i przyrodnicze, publikacje, strony internetowe 4. Propagowanie ekologicznego stylu produkcji i konsumpcji 5. Kształtowanie polityki informacyjnej mającej na celu rezygnację przez firmy i instytucje z konwencjonalnych źródeł energii 6. Mobilizowanie społeczeństwa do podejmowania działań proekologicznych 7. Edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży w szkołach i przedszkolach 8. Wspieranie instytucji i organizacji pozarządowych zajmujących się ochroną środowiska

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Lidzbark

<p>Rozbudowa systemu monitoringu na obiektach infrastruktury komunalnej</p>	<p>9. Modernizacja stacji uzdatniania wody w gminie - Jeleń</p>
<p>Ochrona ekologiczna regionu</p>	<p>10. Troska o gatunki chronione zgodnie z Planem Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Lidzbark (obceby: Kostkowo, Lidzbark, Konopaty) sporządzonym na okres od 1 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2018 r.</p>
<p>Rozwój infrastruktury ochrony środowiska</p>	<p>11. Zachowanie w planach zagospodarowania przestrzennego odpowiednich odległości od ciągów komunikacyjnych 12. Eliminacja z ruchu pojazdów szczególnie uciążliwych 13. Wnikliwa kontrola pojazdów pod kątem emisji hałasu</p>
<p>Racjonalne gospodarowanie WODŚ, energią i materiałami</p>	<p>14. Ograniczenie zużycia wody z ujęć podziemnych 15. Właściwe utrzymanie wód i urządzeń wodnych 16. Intensyfikacja stosowania zamkniętych obiegów wody 17. Zmniejszenie zużycia energii poprzez wprowadzenie indywidualnych liczników energii elektrycznej, wody, ciepła 18. Zapobieganie i ograniczanie powstawania odpadów u źródła, a także zmniejszenie ich negatywnego oddziaływania na środowisko 19. Zmniejszenie oddziaływania rolnictwa na środowisko poprzez rozpropagowanie i stosowanie Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej</p>
<p>Rozbudowa Miasta i Gminy Lidzbark</p>	<p>20. Rozbudowa sieci wodociągowej 21. Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz budowa przydomowych oczyszczalni ścieków, tam gdzie budowa kanalizacji jest technicznie lub ekonomicznie nieuzasadniona 22. Rozbudowa sieci kanalizacyjnej Jeleń, Wąpiersk, Słup, Jamielnik 23. Utworzenie centrum monitoringu miasta i rozbudowa sieci monitoringu 24. Utworzenie mariny kajakowej – portowa część Lidzbarka 25. Budowa ścieżek rowerowych</p>
<p>Redukcja Niskiej Emisji</p>	<p>26. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej 27. Termomodernizacja budynków gminnych 28. Budowa farmy fotowoltaicznej 29. Modernizacja oświetlenia w mieście i gminie</p>

	30. Przebudowa dróg i chodników głównie: Wąpiersk – Kiełpiny, Kiełpiny – Rynek, Kiełpiny – Grądy
--	--

Źródło: opracowanie własne na podstawie Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Lidzbark na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2022

Gmina Lidzbark realizuje założenia **Programu usuwania wyrobów zawierających azbest na terenie Miasta i Gminy Lidzbark na lata 2009-2032**, którego celem jest zaplanowanie bezpiecznego dla zdrowia mieszkańców i środowiska naturalnego usunięcia wyrobów zawierających azbest z obszaru Gminy do końca 2032 roku.

Program zakłada realizację zadań inwestycyjnych, zmierzających do oczyszczania terenów Gminy Lidzbark z wyrobów zawierających azbest (usuwanie płyt azbestowo-cementowych z pokryć dachowych i elewacji budynków oraz pozainwestycyjnych), polegających na:

- oczyszczeniu terenu gminy z azbestu poprzez usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest,
- eliminacji negatywnych skutków zdrowotnych oddziaływania azbestu na człowieka,
- likwidacji oddziaływania azbestu na środowisko zgodnie z obowiązującym prawem do końca 2032 roku.

3. Sfera społeczna

3.1. Demografia

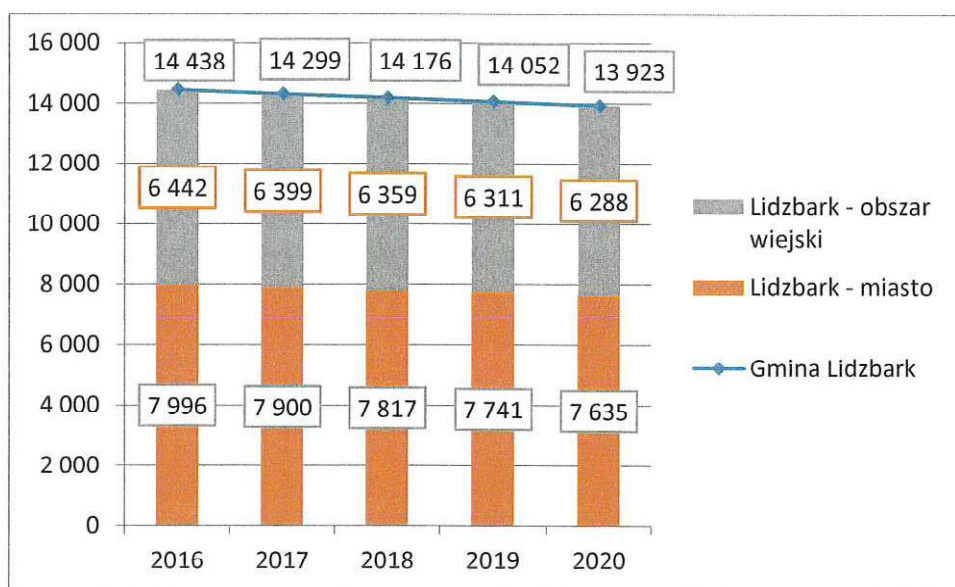
3.1.1. Ruch naturalny

Sytuacja demograficzna Gminy Lidzbark ma za zadanie opisanie za pomocą dobranych wskaźników zjawisk demograficznych zachodzących w okresie 2016-2020, gdyż odgrywa istotną rolę w rozwoju społeczno-ekonomicznym. Zachodzące procesy demograficzne są skutkiem głównie dwóch zjawisk: ruchu naturalnego ludności oraz migracji. Zaś ich natężenie ma wpływ m.in. na stan i strukturę ludności, rynek pracy czy system ochrony zdrowia i opieki społecznej, a z kolei ich analiza ma ułatwić zaprognozowanie przyszłych trendów w stanie i strukturze ludności Gminy Lidzbark na przyszłe lata oraz określić wpływ zmian demograficznych na gospodarkę Gminy oraz rozwój usług publicznych. W zakresie analizy demograficznej zdefiniowano wskaźniki opisujące strukturę mieszkańców pod kątem wieku, płci, poziomu migracji i dzietności.

Zgodnie z danymi prezentowanymi w Banku Danych Lokalnych na dzień 31.12.2020 r. gminę Lidzbark zamieszkiwało 13923 osób, z czego 6858 (49,25 %) stanowili mężczyźni, natomiast 7065 (50,74 %) kobiety. Gminę zamieszkuje 21,5 % ludności powiatu i 1,24 % województwa.

W mieście Lidzbark w 2020 roku mieszkało 7635 osób, zaś na obszarach wiejskich 6288 osób. Liczba mieszkańców gminy zmalała o 3,57 proc. (515 osoby) w stosunku do roku 2016. Na przestrzeni ostatnich 5 lat, największy spadek ludności notuje się w mieście Lidzbark (4,51 proc.) w stosunku do terenów wiejskich (2,39 proc.).

Wykres 3 Liczba ludności w Gminie Lidzbark w latach 2016-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS

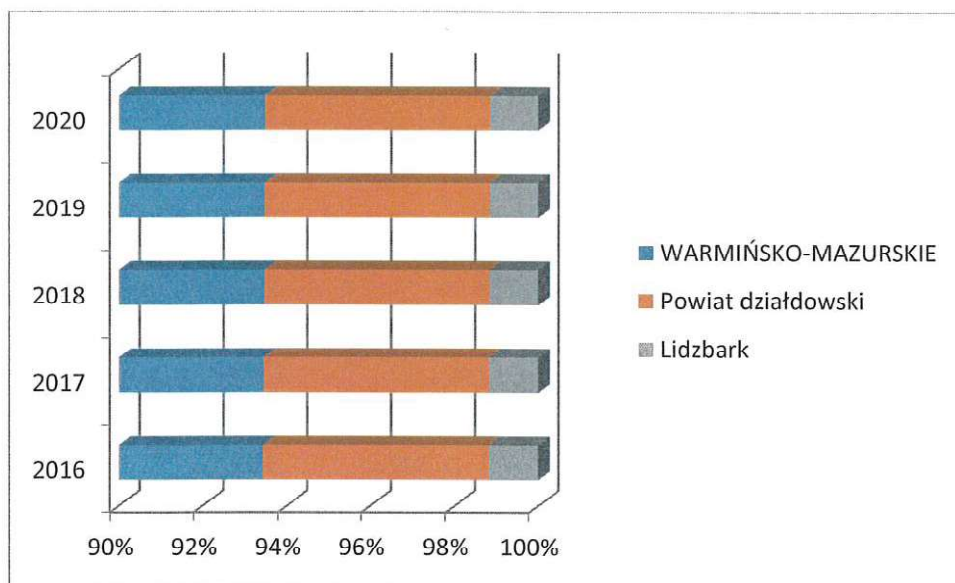
Tabela 35. Dane demograficzne Gminy Lidzbark w latach 2016-2020

Wskaźnik		Jednostka miary	Wartość				
			2016	2017	2018	2019	2020
Liczba (ogółem)	ludności	osoba	14 438	14 299	14 176	14 052	13 923
Liczba miasto	ludności	osoba	7 996	7 900	7 817	7 741	7 635
Liczba wieś	ludności	osoba	6 442	6 399	6 359	6 311	6 288
Liczba (ogółem)	mężczyzn	osoba	7 151	7 076	7 017	6 941	6 858
Liczba miasto	mężczyzn	osoba	3 874	3 817	3 772	3 722	3 666
Liczba wieś	mężczyzn	osoba	3 277	3 259	3 245	3 219	3 192
Liczba	kobiet	osoba	7 287	7 223	7 159	7 111	7 065
Liczba miasto	kobiet	osoba	4 122	4 083	4 045	4 019	3 969
Liczba wieś	kobiet	osoba	3 165	3 140	3 114	3 092	3 096
Wskaźnik feminizacji		osoba	102	102	102	102	103
Gęstość zaludnienia		osoba	57	56	56	55	55
Gęstość zaludnienia miasto		osoba	1 408	1 391	1 376	1 363	1 344
Gęstość zaludnienia wieś		osoba	26	26	26	25	25

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Powierzchnia gminy wynosi 255 km², co wraz z liczbą zamieszkujących go ludzi daje gęstość zaludnienia na poziomie 55 os./km², przy czym gęstość zaludnienia w mieście Lidzbark wyniosła 1344 osoby na 1 km², a na terenie wiejskim 25 osób na 1 km². Obserwuje się malejącą gęstość zaludnienia w Lidzbarku – spadek o 4,54 proc. w stosunku do 2016 roku, kiedy wartość ta wynosiła 1408 osób na 1 km². Z kolei na obszarach wiejskich można zaobserwować utrzymującą się na niezmiennym poziomie (od dwóch lat) gęstość zaludnienia. Gmina stanowi 26,73 % powierzchni powiatu.

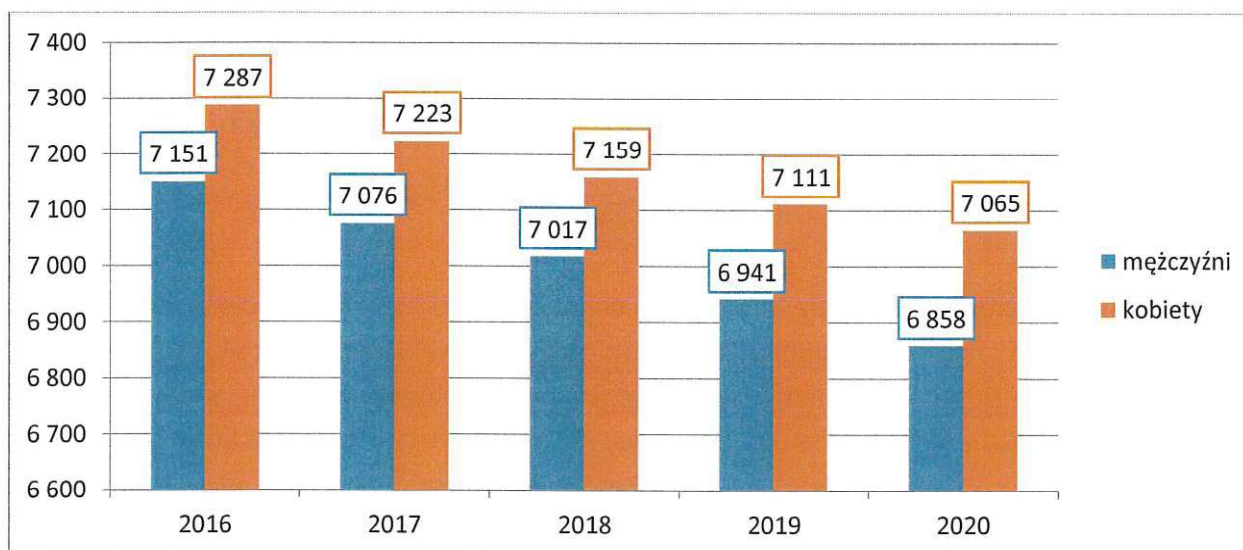
Wykres 4 Liczba ludności Gminy Lidzbark na tle województwa i powiatu w latach 2016-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Analiza danych na przestrzeni pięciu lat wskazuje na co roczny spadek ludności zamieszkującej teren gminy. Na przestrzeni pięciu lat mamy spadek ludności o 3,57 %. Zmniejsza się też wskaźnik gęstości zaludnienia na terenie gminy co może wskazywać na niekorzystne trendy społeczne w postaci wyludniania zamieszkiwanych obszarów.

Wykres 5 Struktura ludności Gminy Lidzbark w latach 2016-2020

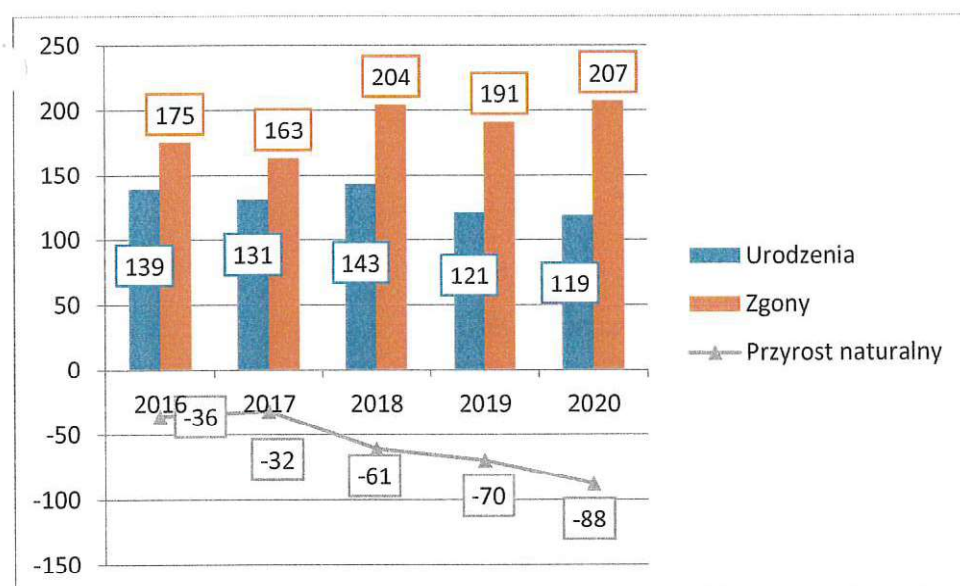
Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Struktura płci mieszkańców Gminy Lidzbark wskazuje na przewagę płci żeńskiej. Mężczyźni (6858 osób) stanowią 49,26 % mieszkańców, kobiety zaś (7065 osób) – 50,74 % (GUS, 2020). Taka różnica nie stanowi jednak zagrożenia dla zachowania równowagi w proporcji pomiędzy liczbą kobiet, a liczbą mężczyzn na terenie gminy. W 2020 r. współczynnik feminizacji (liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn) w Gminie Lidzbark wyniósł 103 kobiety. Wartość ta jest tożsama z wartością dla powiatu (103 osoby) województwa (104 osoby) czy kraju (107).

Jednym z czynników wpływających na demografię jest przyrost naturalny. **Na terenie gminy przyrost naturalny w latach 2016-2020 miał wartość ujemną, która co roku zwiększa swoją wartość.**²⁷

Wykres 6 Liczba urodzeń, zgonów i przyrost naturalny na terenie gminy Lidzbark w latach 2016-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS

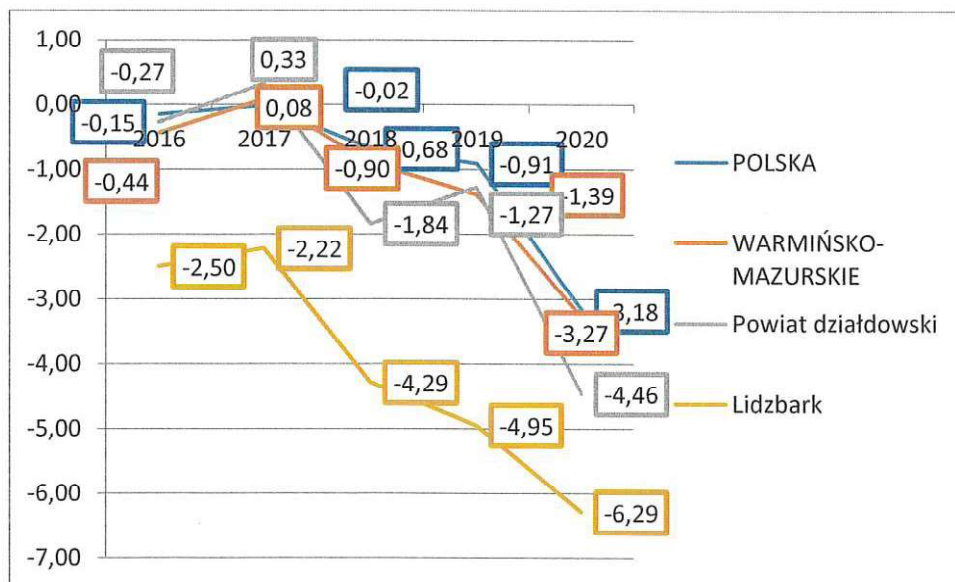
Gmina Lidzbark w roku 2020 miała ujemny przyrost naturalny wynoszący -88, co odpowiada przyrostowi naturalnemu na 1000 ludności w gminie Lidzbark na poziomie 6,29 i był najniższy od pozostałych analizowanych jednostek administracyjnych tj. powiatu działdowskiego (-4,46), województwa warmińsko-mazurskiego (-3,27) i Polski (-3,18). Największy spadek wskaźnika odnotowała gmina Lidzbark w roku 2020 na przestrzeni analizowanych pięciu lat.

W 2020 roku urodziło się 119 dzieci, w tym 56 (47,05%) dziewczynek i 63 (52,94%) chłopców.

²⁷ Różnica między liczbą urodzeń i zgonów

Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,57 i jest znacznie mniejszy od średniej dla województwa (0,72) oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju (0,74).

Wykres 7 Przyrost naturalny na 1000 ludności

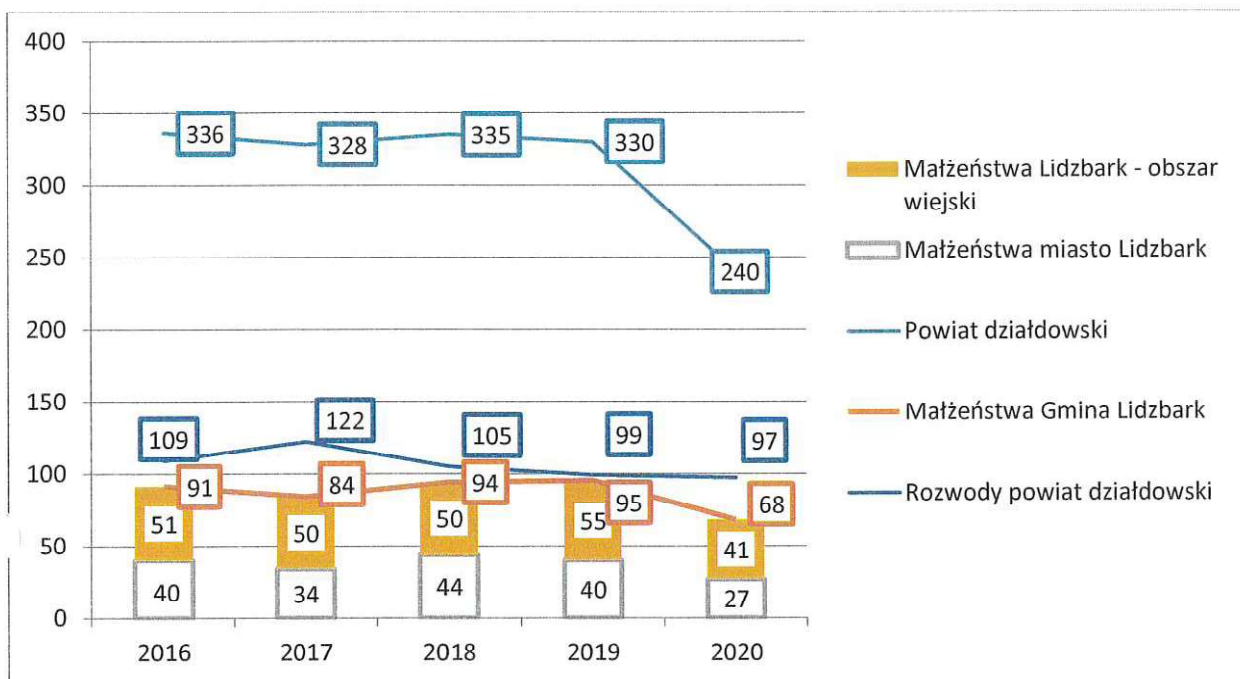

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS

Należy zwrócić uwagę na zmianę polskiej struktury rodziny, w której nie tylko zmniejszyła się liczba rodzonej dzieci, ale również następuje spadek zawartych małżeństw. Na koniec 2020 roku liczba zawartych małżeństw w gminie wyniosła 68 (w tym 27 w mieście Lidzbark i 41 na obszarach wiejskich) i w stosunku do roku 2016 nastąpił spadek zawartych małżeństw o 25,27 proc. (23 szt.).

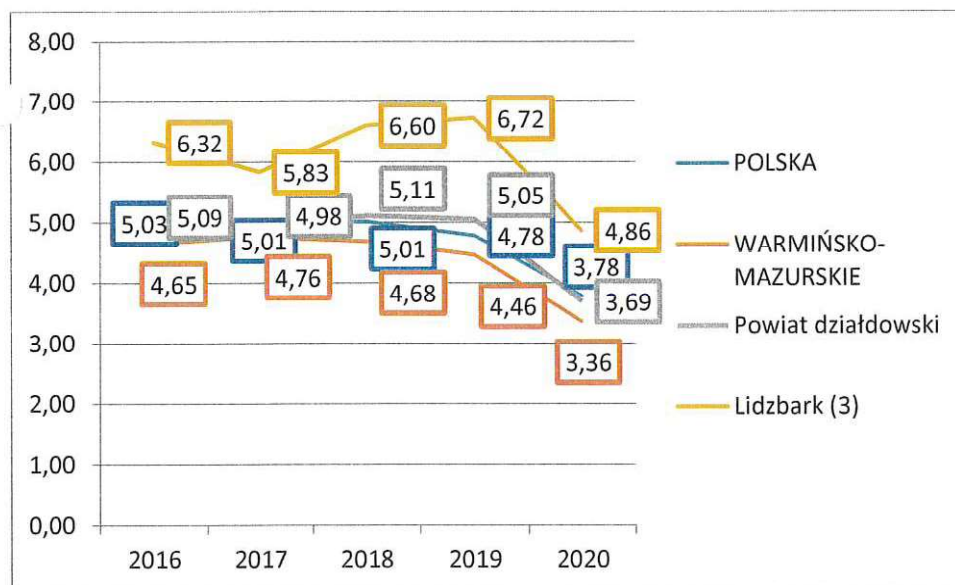
Wykres 8 Małżeństwa i rozwody w latach 2016-2020 na terenie gminy Lidzbark

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS

Liczba rozwodów w powiecie działdowskim (brak danych dla gminy Lidzbark) w 2020 roku wyniosła 97 i na przestrzeni ostatnich pięciu lat liczba rozwodów zmniejszyła się o 11 %. (12 szt.). Stosunek liczby rozwodów w powiecie działdowskim do liczby zawartych małżeństw w 2020 roku wyniósł 30 %, i w stosunku do roku 2016 spadł o 18,91 %.

Wykres 9 Małżeństwa na 1000 ludności w latach 2016-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS

Liczba małżeństw na 1000 ludności w 2020 roku w analizowanych jednostkach jedynie w Gminie Lidzbark była na wyższym poziomie ok. 4,86. Na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego wynosiła (3,36), a na terenie powiatu działdowskiego (3,69) i kraju (3,78). Na przestrzeni ostatnich pięciu lat największy spadek zawarty małżeństw został zaobserwowany w gminie Lidzbark (-1,46).

3.1.2. Starzenie się społeczeństwa

Pod względem ekonomicznych grup wieku, większość ludności Gminy Lidzbark stanowią osoby w wieku produkcyjnym – 61,7 % ogółu ludności (GUS, 2020). Podobna sytuacja występuje w analizowanych jednostkach administracyjnych: w powiecie działdowskim, województwie warmińsko-mazurskim i Polsce – odsetki ludności w wieku produkcyjnym kształtują się na poziomie 61,2 – 59,5 %.

Tabela 36 Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem

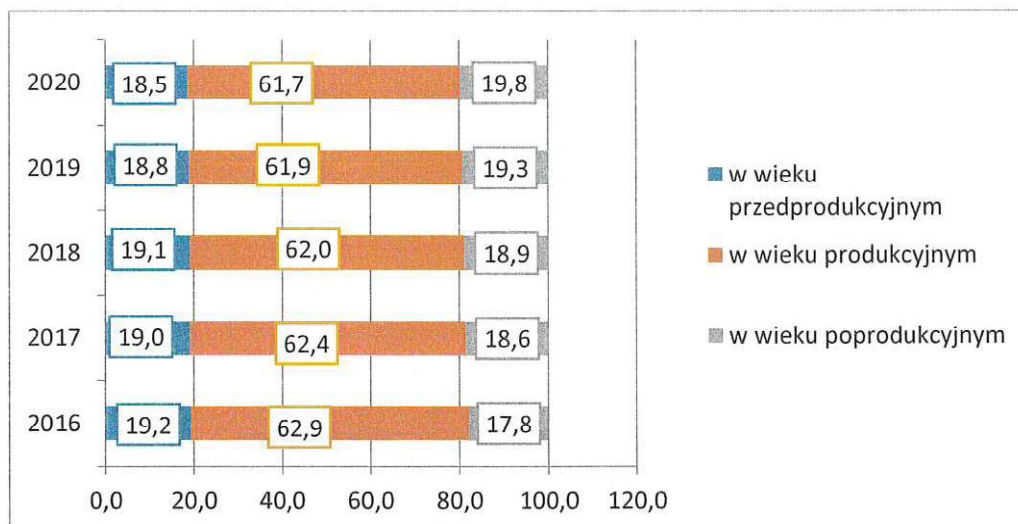
		Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem				
		2016	2017	2018	2019	2020
W	wieku %					
przedprodukcyjnym		19,2	19,0	19,1	18,8	18,5
W	wieku %					
produkcyjnym		62,9	62,4	62,0	61,9	61,7
W	wieku %					
poprodukcyjnym		17,8	18,6	18,9	19,3	19,8

źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Rysunek 6 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Lidzbark

źródło: opracowanie własne ma podstawie Banku Danych Lokalnych

Z powyższych zestawień wynika, że liczba ludności w ostatnich latach systematycznie się zmniejsza. Zaobserwować można również starzenie się społeczeństwa przejawiające się w zwiększającej się dynamicznie populacji osób w wieku poprodukcyjnym, a zmniejszającą się liczbą osób w wieku przedprodukcyjnym. Utrzymanie się takiej sytuacji będzie prowadzić do coraz większego obciążenia ekonomicznego grupy w wieku produkcyjnym.

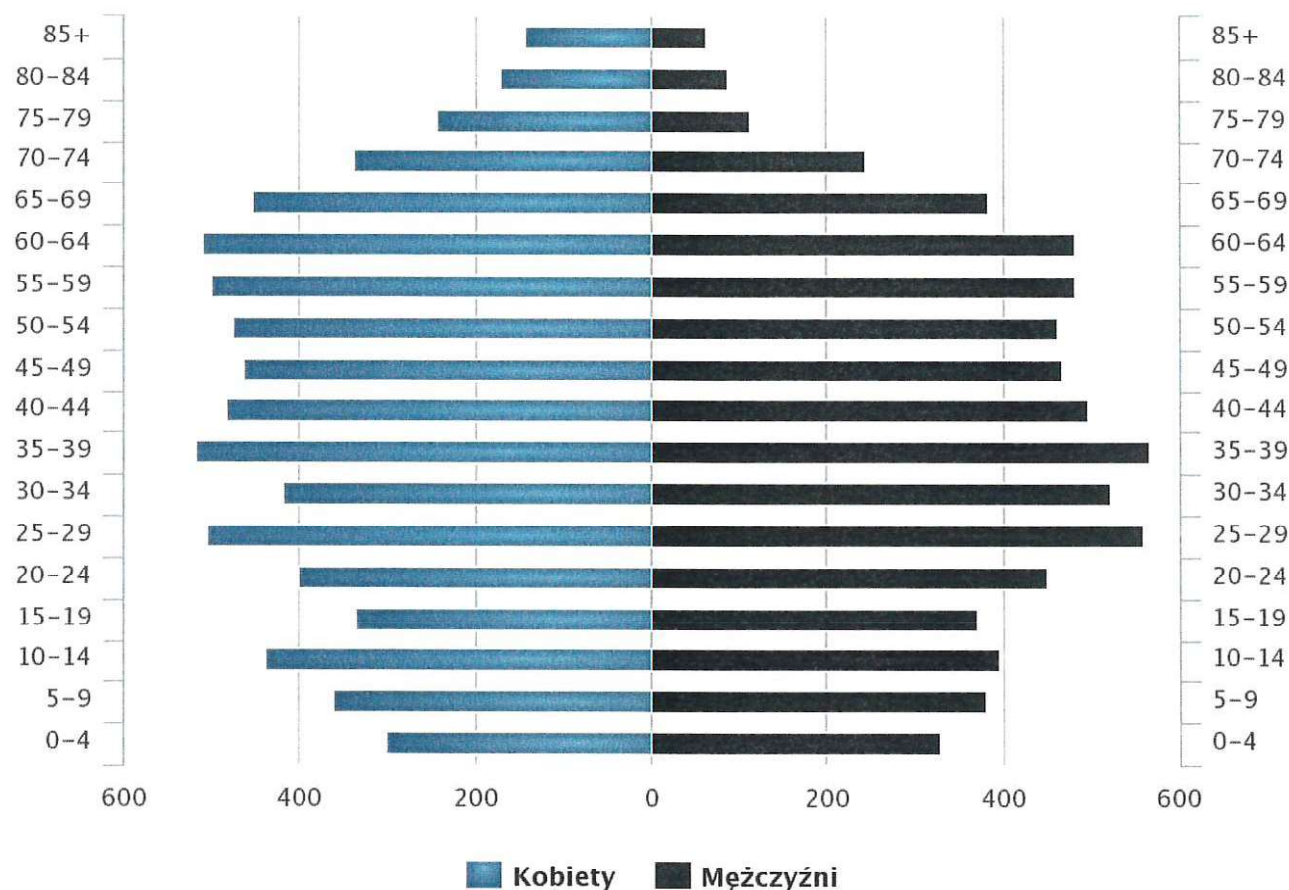
Wskaźnik obciążenia demograficznego (liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym) kształtował się w Gminie Lidzbark na poziomie 32 osoby (GUS, 2020). Wartość ta wzrosła o 3,7 osoby w okresie 5 lat. Tendencję wzrostową wskaźnika obciążenia demograficznego można również zaobserwować w pozostałych analizowanych jednostkach administracyjnych tj. na terenie powiatu działdowskiego i województwa na poziomie 4,4 - 5,5 osoby. Natomiast wskaźnik odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem w Gminie Lidzbark wynosi 16,1 osoby (GUS, 2020) i wzrósł o 1,8 osoby w stosunku do 2016 r.

Średni wiek mieszkańców wynosi 40,4 lat i jest niższy do średniego wieku mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego 41,6 oraz znacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski 42.

Wykres 10 Piramida wieku mieszkańców gminy Lidzbark, 2020

Piramida wieku mieszkańców gminy Lidzbark, 2020

(Źródło: GUS)

Źródło: Polska w liczbach

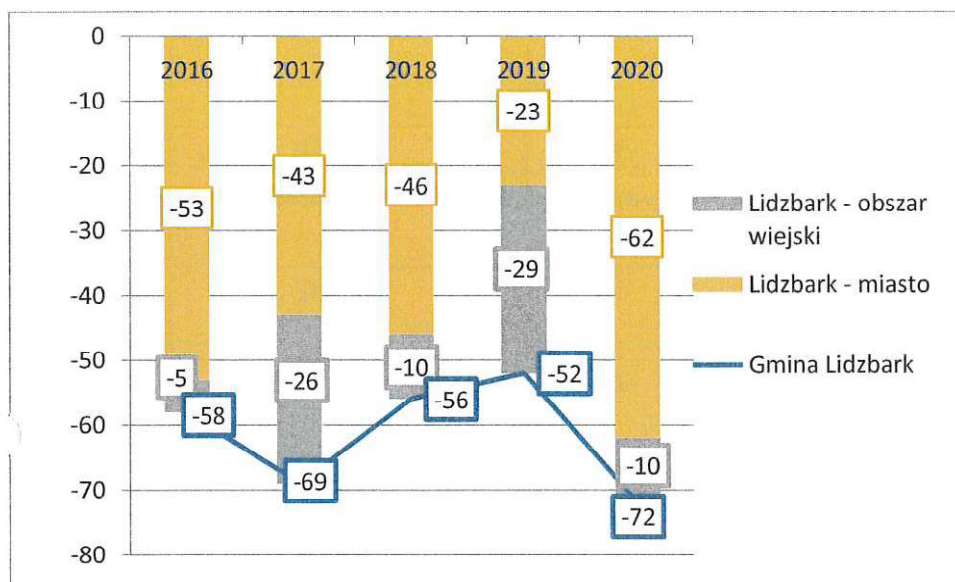
3.1.3 Migracje ludności

Kolejnym istotnym czynnikiem mającym kluczowy wpływ na liczbę mieszkańców są migracje. Saldo migracji informuje o stosunku osób nowo zameldowanych na obszarze miasta do osób wymeldowanych.

Według GUS, w 2020 roku saldo migracji w mieście Lidzbark był ujemny (-72 osoby), i w poprzednich analizowanych latach także był ujemny. Na przestrzeni pięciu lat liczba mieszkańców miasta zmniejszyła się o 307 osób z powodu migracji.

Natomiast saldo migracji na obszarze wiejskim w 2020 roku był ujemny (-10 osoby). W okresie 2016-2020 lat liczba mieszkańców gminy wiejskiej zmniejszyła się o 80 osób z powodu migracji.

Wykres 11 Saldo migracji w gminie Lidzbark (osoba)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS

Porównując saldo migracji na 1000 ludności gminy Lidzbark z migracjami na terenie powiatu działdowskiego, województwa warmińsko-mazurskiego oraz Polski, to najwyższe saldo migracji występuje na terenie gminy Lidzbark (-5,1 osoby), a najniższe na terenie kraju (0,1 osoby).

Natomiast analizując dane migracji wewnątrz gminy, saldo migracji na 1000 ludności w mieście Lidzbark wyniósł w 2020 roku minus 5,1 osoby, przy czym na obszarze miejskim -8,0 osoby, a na obszarze wiejskim -1,6 osoby.

Na przestrzeni ostatnich pięciu lat, największy wzrost salda migracji na 1000 ludności wystąpił w mieście Lidzbark (o 8 osób), następnie w powiecie działdowskim (o 2,7 osoby), natomiast największy spadek – odnotowano w mieście Lidzbark (o 8 osób).

Tabela 37 Dane demograficzne ludności stan na 31.12.2020 r. saldo migracji oraz przyrost naturalny

Nazwa	Jednostka miary	Wskaźniki ludności w mieście				
		2016	2017	2018	2019	2020
Saldo migracji wewnętrznych	osoba	-58	-74	-62	-52	-73
Saldo migracji wewnętrznych na 1000	osoba	-4,0	-5,1	-4,4	-3,7	-5,2

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Lidzbark

ludności							
Saldo migracji zagranicznych	osoba	0	5	6	0	1	
Saldo migracji zagranicznych na 1000 ludności	osoba	0,00	0,35	0,42	0,00	0,07	
Przyrost naturalny	osoba	-36	-32	-61	-70	-88	
Przyrost naturalny; na 1000 ludności	osoba	-2,5	-2,22	-4,29	-4,95	-6,29	
Przyrost naturalny kobiety	osoba	-19	-10	-37	-32	-43	
Przyrost naturalny mężczyźni	osoba	-17	-22	-24	-38	-45	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

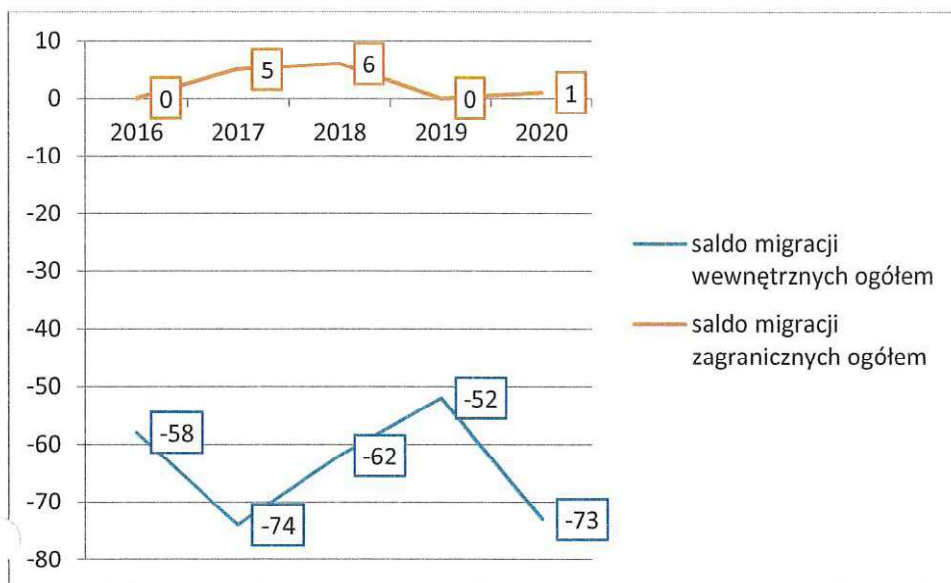
Z powyższych zestawień wynika, że liczba ludności w ostatnich latach systematycznie się zmniejsza. Liczba ludności w roku 2020 w stosunku do roku 2019 zmalała o 124 osoby, co spowodowane jest migracją ludności oraz skutkami pandemii COVID-19. W roku 2020 w Gminie Lidzbark odnotowano ujemny przyrost naturalny.

Tabela 38 Procesy demograficzne w Gminie Lidzbark w latach 2010-2020

Rok	Liczba ludności	Saldo migracji wewnętrznych	Saldo migracji zagranicznych	Przyrost naturalny
2010	14732	-	-	43
2011	14710	-	-	9
2012	14704	-	-	38
2013	14640	-	-	13
2014	14549	-	-	17
2015	14444	-	-	-10
2016	14438	-58	0	-36
2017	14299	-74	5	-32
2018	14176	-62	6	-61
2019	14052	-52	0	-70
2020	13923	-73	1	-88

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych

Wykres 12 Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych w Gminie Lidzbark w latach 2016-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Analiza danych w zakresie salda migracji wskazuje na odpływ mieszkańców. Wartość wskaźnika migracji wewnętrznych jest niższa niż saldo migracji zagranicznych co wskazuje, że mieszkańcy Gminy Lidzbark częściej wybierają do zamieszkania teren naszego kraju niż emigrację zagraniczną.

3.1.3. Prognoza demograficzna

Zgodnie z Prognozą ludności gmin na lata 2017-2030²⁸ opracowaną przez GUS, liczba ludności w Gminie Lidzbark w 2030 r. będzie wynosiła 13613 osób, tj. 763 osoby mniej niż w roku 2017.

Tabela 39 Prognoza ludności w Gminie Lidzbark do roku 2030

Rok	Ludność stan w dniu 31 XII	Ruch naturalny		Migracje wewnętrzne na pobyt stały			Migracje zagraniczne na pobyt stały	
		Urodzenia	Zgony	Napływ	Odływ	Saldo	Imigracja	Emigracja
2017	14376	137	140	119	179	-60	2	1
2018	14316	139	141	117	176	-59	2	1
2019	14259	141	141	116	174	-58	2	1
2020	14201	141	142	114	172	-58	2	1
2021	14144	140	142	113	169	-56	2	1
2022	14086	139	142	111	167	-56	2	1
2023	14030	137	142	112	164	-52	2	1

²⁸ Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Lidzbark

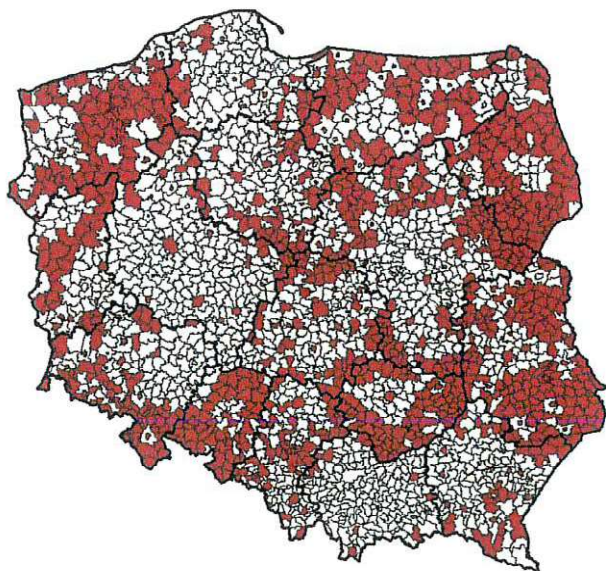
2024	13971	135	144	111	162	-51	2	1	Źródło: Prognoza ludności gmin
2025	13916	136	142	109	159	-50	2	1	
2026	13861	134	142	109	157	-48	2	1	
2027	13800	130	144	107	155	-48	2	1	
2028	13738	129	144	105	153	-48	2	1	
2029	13677	128	143	103	151	-48	3	1	
2030	13613	125	143	101	149	-48	3	1	

na lata 2017-2030

Z analizy danych obserwuje się dalszy ujemny przyrost naturalny, związany przede wszystkim z malejącą liczbą urodzeń tj. spadek o 67,85 % w stosunku do roku 2017 r. Ponadto analizując migracje wewnętrzne (wewnątrz kraju) można zauważyć spadek osób wyjeżdżających z terenu gminy, tj. z 103 osób w 2017 r. do 86 w 2030 r. Liczba osób powracających na teren Gminy Lidzbark ma tendencję wzrostową w stosunku do roku 2017 z 2 osób w 2017r. do 5 w 2030 r. (50 %). Przy czym emigracja kształtuje się na niezmiennym poziomie na przestrzeni lat 2017-2030.

W świetle danych zawartych w Prognozie ludności gmin na lata 2017 – 2030 Gmina Lidzbark została uznana jako jedna w zakresie zmiany liczby ludności, do grupy gmin o ubytku ludności powyżej 5% do 2030 roku. Jest jedną z 63 gmin na terenie województwa warmińsko-mazurskiego gdzie zostały prognozowane powyższe zjawiska demograficzne.

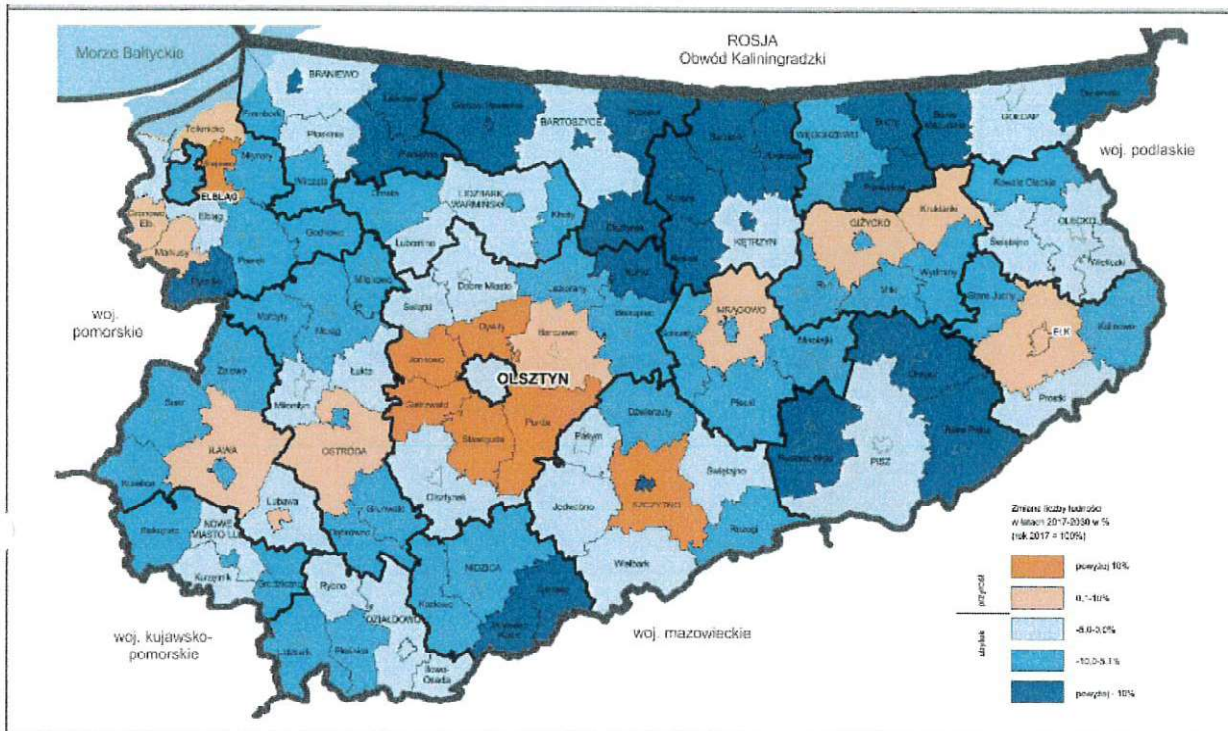
Mapa 19 Gminy o ubytku ludności powyżej 10 % do 2030 roku.

Źródło: Prognoza ludności gmin na lata 2017 – 2030

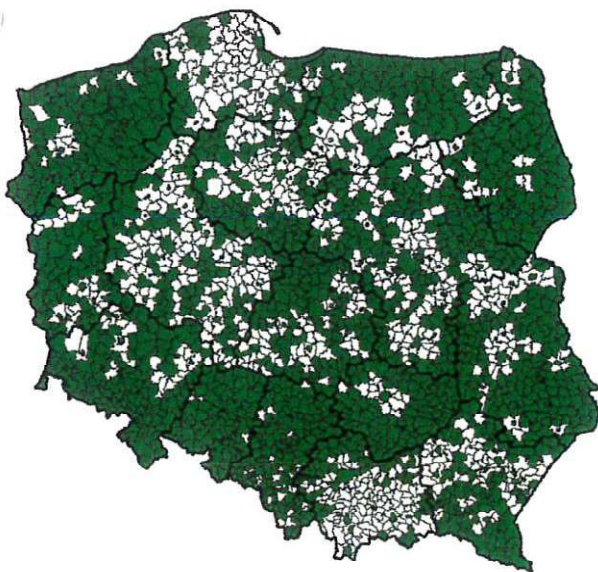

Mapa 20 Zmiany zaludnienia powiatów w latach 2017-2030 na podstawie prognozy demograficznej

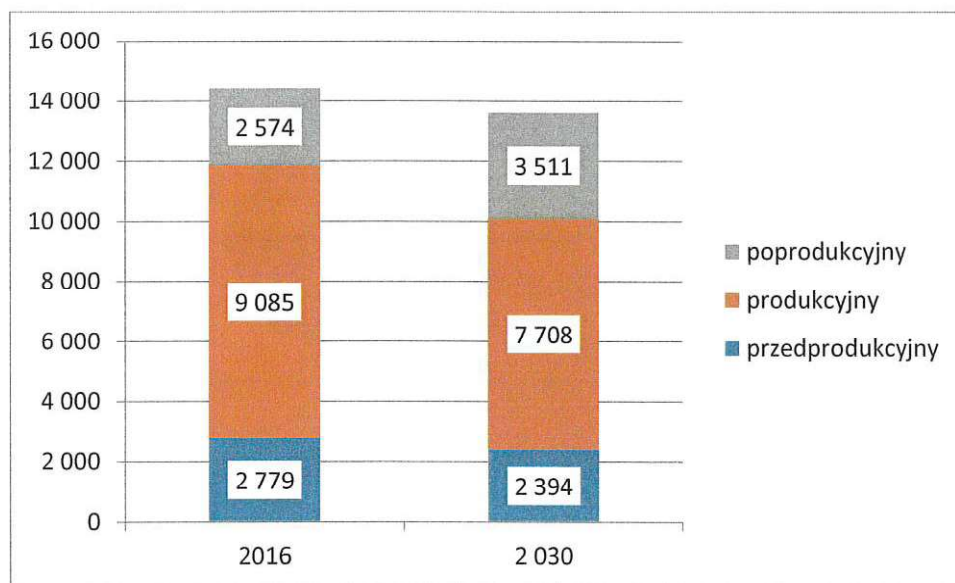
Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego

Źródło: Prognoza ludności gmin na lata 2017 – 2030

Gmina Lidzbark należy do wielu gmin z terenu województwa warmińsko-mazurskiego, gdzie odsetek ludności w wieku 65 lat i więcej przekroczy 20% według prognoz w 2030. Dlatego też należy przyjąć, że na terenie gminy będzie następował szybki proces starzenia się ludności, który będzie miał miejsce w niedalekiej przyszłości.

Wykres 13 Prognoza podziału grup ekonomicznych mieszkańców Gminy Lidzbark do roku 2030

Źródło: GUS

Dokonując analizy powyższego wykresu należy zauważyć duży wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym (z 17,83 % w 2016 r. do 25,79 % w 2030 r.) do ludności ogółem, przy jednoczesnym spadku liczby osób w wieku produkcyjnym (62,92 % w 2016 r. do 56,62 % w 2030 r.) oraz spadku ludności przedprodukcyjnej (z 19,25 % w roku 2016 do 17,59 % w roku 2030).

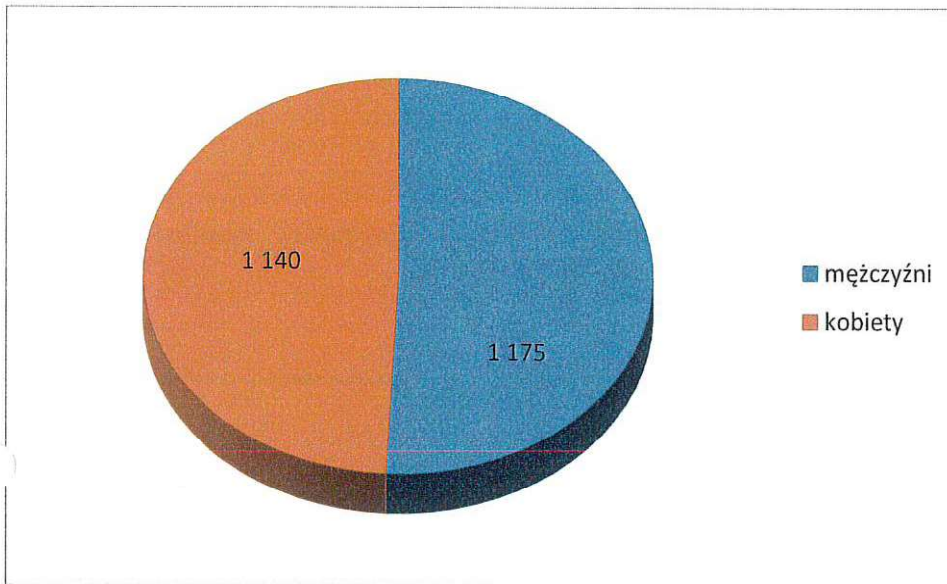
3.2. Rynek Pracy

3.2.1. Aktywność zawodowa

Zgodnie z GUS (2020 r.) na terenie Gminy Lidzbark pracuje ogółem 2315 mieszkańców, w tym 1140 kobiet (49,25 %) i 1175 mężczyzn (50,75 %). Liczba osób pracujących ma tendencję spadkową w stosunku do roku 2016 nastąpił spadek osób pracujących na terenie gminy o 6,24 %.

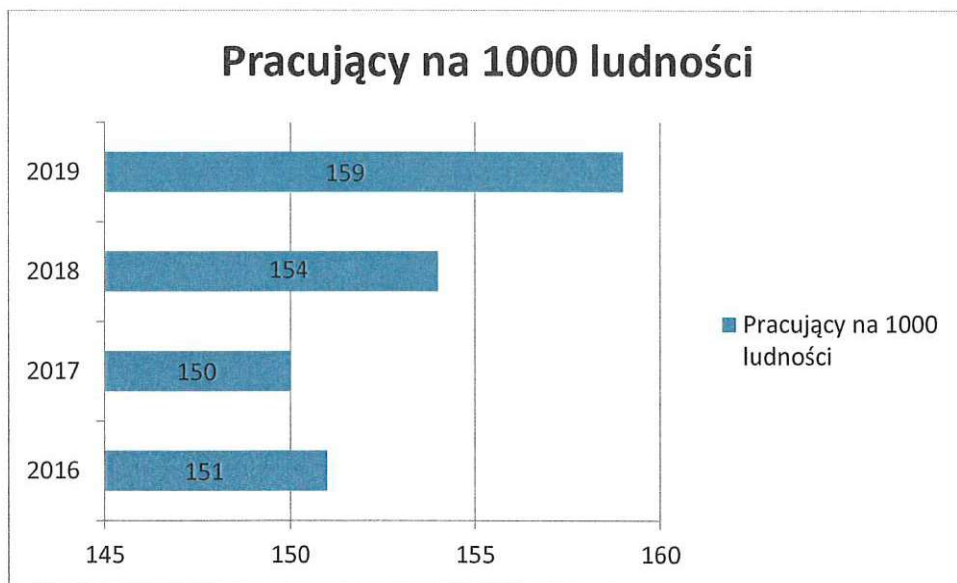
Rysunek 7 Osoby pracujące na terenie Gminy Lidzbark z podziałem na płeć stan na 31.12.2020 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych

Wskaźnik określający liczbę pracujących na 1000 ludności w roku 2019, osiągnął w Gminie Lidzbark wartość 159 osób i jest daleki od wartości dla województwa, która wynosi 203 osób oraz dla wartości dla Polski - 255.

Rysunek 8 Pracujący na 1000 ludności w latach 2016-2019 na terenie Gminy Lidzbark

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku danych Lokalnych

Wydatki ogółem z budżetu gminy na 1 mieszkańca wyniosły 4801,95 zł i są niższe aniżeli wydatki na terenie powiatu działdowskiego 4853,50 zł oraz województwa warmińsko-mazurskiego 5208,63 zł.

W 2019 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Lidzbarku wynosiło 3 878 PLN. Zaś w roku 2019 przeciętne miesięczne wynagrodzenie na terenie powiatu działdowskiego wynosiło 3878 zł i było niższe aniżeli na terenie województwa warmińsko-mazurskiego 4320 zł oraz Polski 5182 zł. Zaś na przestrzeni lat 2015-2019 przeciętna płaca brutto w relacji do średniej krajowej kształtowała na poziomie od 76,6 % do 74,9 %.

Rysunek 9 Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (PLN) w Lidzbarku w latach 2002-2018

Źródło: Polska w liczbach

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Lidzbark według danych zamieszczonych w Narodowym Spisie Powszechnym w roku 2011, 860 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 528 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -332. Liczba osób przyjeżdżających do pracy przypadająca na 1 osobę wyjeżdżającą do pracy wynosi 0,61 osoby.

24,16 % aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Lidzbark pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 37,75 % w przemyśle i budownictwie, a 11,88 % w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,17 % pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości) oraz 25,02 w pozostałych sektorach.²⁹

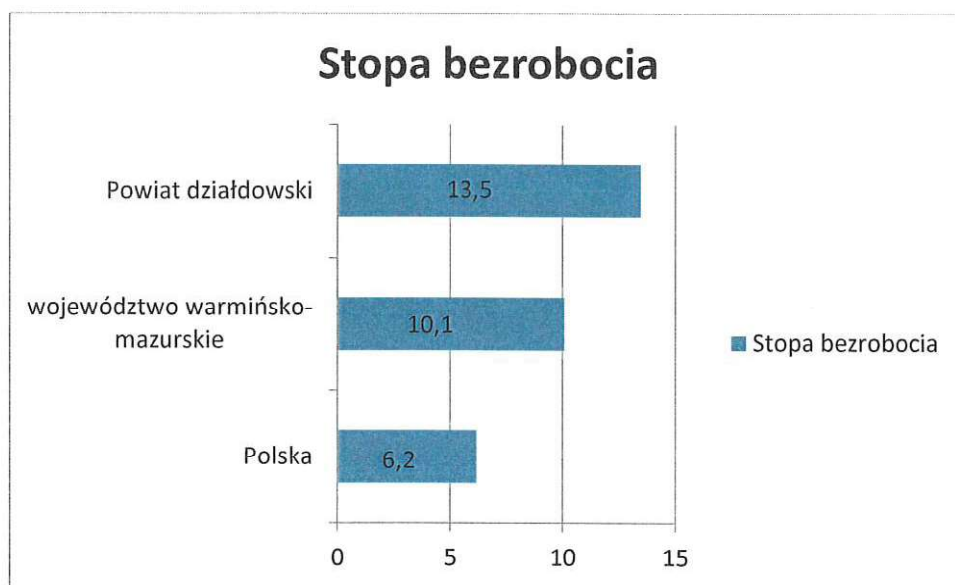
3.2.2. Bezrobocie

Bezrobocie jest jedną z najczęściej występujących przyczyn trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin, a jednocześnie powodem ubiegania się o pomoc społeczną.

Wg stanu na koniec 2020r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Gminie Lidzbark wynosiła 774 osoby. Wg stanu na koniec grudnia 2020 r. stopa bezrobocia w powiecie działdowskim wynosiła 13,5 %.

²⁹ <https://www.polskawliczbach.pl/Biszynek#rynek-pracy>

Rysunek 10 Struktura bezrobocia na terenie powiatu działdowskiego, województwa i kraju stan na 31.12.2020 r.

Źródło: opracowanie danych na podstawie danych PUP Działdowo

Powyższy wykres wskazuje, że powiat działdowski odznacza się na tle województwa oraz kraju bardzo wysokim odsetkiem osób bezrobotnych.

Informacje na temat wielkości bezrobocia na terenie gminy Lidzbark zestawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 40 Bezrobocie na terenie Gminy Lidzbark za lata 2016-2020

Wskaźnik	Jednostka miary	2016	2017	2018	2019	2020
Bezrobotni zarejestrowani wg płci						
Ogółem	osoba	1173	1056	981	751	774
Mężczyźni	osoba	467	402	353	287	306
Kobiety	osoba	706	654	628	464	468
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym						
Ogółem	%	12,91	11,83	11,16	8,63	9,00

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Lidzbark

Mężczyźni	%	5,14	4,51	4,01	3,30	3,56
Kobiety	%	7,77	7,32	7,15	5,33	5,44

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP Działdowo oraz Banku Danych Lokalnych

Tabela 41 Struktura bezrobotnych według płci i wieku w Gminie Lidzbark w latach 2016-2020

	Jednostka miary	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	osoba	1173	1056	981	751	774
kobiety	osoba	706	654	628	464	468
mężczyźni	osoba	467	402	353	287	306
Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku, w tym:	osoba					
do 25 roku życia	osoba	167	142	132	105	95
do 30 roku życia	osoba	161	126	120	91	94
powyżej 50 roku życia	osoba	312	285	254	195	219
długotrwale bezrobotni	osoba	756	695	616	461	486
niepełnosprawni		71	47	35	30	26

Źródło: PUP w Działdowie informacja o stanie i strukturze bezrobocia w powiecie działdowskim stan na lata 2016-2020 r.

Na przestrzeni lat 2016-2020 liczba bezrobotnych w Gminie Lidzbark zmalała z 1173 w 2016 do 774 w 2020 r. W 2020 roku wśród bezrobotnych 60 % stanowiły kobiety. W roku 2020 największy procent wśród bezrobotnych stanowiły osoby do 34 roku życia 26,74 %, natomiast 12,92 % stanowiły osoby powyżej 55 roku życia. Od 2016 r. liczba osób długotrwale bezrobotnych zmalała rok do roku i tak w 2020 r. wynosiła 486 i była niższa o 35,71 % do roku 2016.

Ponadto analiza danych stan na 31.12.2020 r. Powiatowego Urzędu Pracy w Działdowie wskazuje, że na terenie powiatu działdowskiego, największy problem ze znalezieniem pracy mają osoby z wykształceniem gimnazjalnym/podstawowym 900 osób, zasadniczym zawodowym 887 osób oraz z wykształceniem policealnym 706 osób. Najmniejszy odsetek osób z problemem znalezienia pracy zarejestrowano wśród osób z wykształceniem wyższym 268 osoby i średnim 420 osób. Największy odsetek osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy dotyczy osób w wieku do 30 roku życia (189 osób), długotrwale bezrobotnych (486 osób) oraz powyżej 50 roku życia (219 osób).

Udział bezrobotnych według stanu na 31.12.2020, zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym stanowi 9 % w tym 3,56 % stanowią mężczyźni, a 5,45 % kobiety.

Analiza danych na przestrzeni lat 2016-2020 wskazuje trend spadkowy udziału bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Odsetek kobiet bezrobotnych w ogóle osób w wieku produkcyjnym jest znacznie wyższy aniżeli mężczyzn.

3.2.3. Barometr zawodów

Barometr zawodów to jednoroczna prognoza sytuacji w zawodach. Barometr dzieli zawody na trzy grupy: deficytowe, zrównoważone i nadwyżkowe.

Zawody deficytowe to takie, w których liczba wolnych miejsc pracy jest większa niż liczba osób zainteresowanych podjęciem pracy i spełniających wymagania pracodawców (najtrudniej pracodawcom znaleźć kandydatów do pracy).

Zawody zrównoważone to te, w których liczba wolnych miejsc pracy jest zbliżona do liczby osób zainteresowanych podjęciem pracy i spełniających wymagania pracodawców.

Zawody nadwyżkowe, w których liczba wolnych miejsc jest mniejsza niż liczba osób zainteresowanych podjęciem pracy i spełniających wymagania pracodawców (najtrudniej osobom poszukującym pracy znaleźć zatrudnienie).³⁰

Tabela 42. Barometr zawodów w powiecie działdowskim

Deficyt		
betoniarze i zbrojarze	nauczyciele praktycznej	pracownicy socjalni
cieśle i stolarze budowlani	nauki zawodu	robotnicy budowlani
dekarze i blacharze	nauczyciele przedmiotów	robotnicy obróbki drewna i
budowlani	zawodowych	stolarze
elektrycy, elektromechanicy	operatorzy i mechanicy	samodzielni księgowi
i elektromonterzy	sprzętu do robót ziemnych	spawacze
fryzjerzy	operatorzy maszyn do	ślusarze
inżynierowie budownictwa	produkcji	tapicerzy
kierowcy samochodów	wyrobów z gumy i tworzyw	technicy budownictwa
ciężarowych i ciągników	sztucznych	wychowawcy w placówkach
siodłowych	operatorzy obrabiarek	oświatowych i opiekuńczych
kierownicy budowy	skrawających	
krawcy i pracownicy	opiekunowie osoby starszej	

³⁰ Internet, <https://barometrzwodow.pl/strona-glowna/o-badaniu>, 01.10.2020

<p>produkcji odzieży kucharze magazynierzy mechanicy maszyn i urządzeń mechanicy pojazdów samochodowych monterzy instalacji budowlanych murarze i tynkarze nauczyciele języków obcych i lektorzy</p>	<p>lub niepełnosprawnej piekarze pielęgniarki i położne pomoce kuchenne pracownicy ds. budownictwa drogowego pracownicy ds. rachunkowości i księgowości pracownicy poligraficzni pracownicy robót wykończeniowych w budownictwie</p>	
Równowaga		
<p>administratorzy stron internetowych agenci ubezpieczeniowi analitycy, testerzy i operatorzy systemów teleinformatycznych animatorzy kultury i organizatorzy imprez architekci i urbaniści architekci krajobrazu archiwiści i muzealnicy asystenci w edukacji bibliotekoznawcy, bibliotekarze i specjaliści informacji naukowej biolodzy, biotechnolodzy, biochemicy blacharze i lakiernicy samochodowi lekarze listonosze i kurierzy logopedzi i audiofonolodzy masarze i przetwórcy ryb monterzy elektronicy</p>	<p>brukarze ceramicy przemysłowi cukiernicy dentyści diagności samochodowi dziennikarze i redaktorzy farmaceuci filolodzy i tłumacze filozofowie, historycy, politolodzy i kulturoznawcy fizjoterapeuci i masażyści floryści fotografowie geodeci i kartografowie gospodarze obiektów, portierzy, woźni i dozorczy graficy komputerowi inspektorzy nadzoru budowlanego instruktorzy nauki jazdy</p>	<p>księgowych ze znajomością języków obcych pracownicy ds. jakości pracownicy ds. ochrony środowiska i bhp pracownicy ds. techniki dentystycznej pracownicy fizyczni w produkcji i pracach prostych pracownicy myjni, pralni i prasowalni pracownicy obsługi ruchu szynowego pracownicy ochrony fizycznej pracownicy poczty pracownicy przetwórstwa metali pracownicy przetwórstwa</p>

<p>monterzy konstrukcji metalowych monterzy maszyn i urządzeń monterzy okien i szklarze nauczyciele nauczania początkowego nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących nauczyciele przedszkoli nauczyciele szkół specjalnych i oddziałów integracyjnych obuwnicy ogrodnicy i sadownicy operatorzy aparatury medycznej operatorzy maszyn do produkcji i przetwórstwa papieru operatorzy maszyn do produkcji wyrobów cementowych i kamiennych operatorzy maszyn rolniczych i ogrodniczych operatorzy urządzeń dźwigowo-transportowych opiekunki dziecięce optycy i pracownicy wytwarzający protezy pedagodzy plastycy, dekoratorzy wnętrz i konserwatorzy zabytków pozostali specjaliści edukacji pracownicy biur podróży i organizatorzy obsługi turystycznej</p>	<p>instruktorzy rekreacji i sportu inżynierowie chemicy i chemicy inżynierowie elektrycy i energetycy inżynierowie inżynierii środowiska inżynierowie mechanicy kamieniarze kelnerzy i barmani kierowcy autobusów kierownicy ds. logistyki kierownicy ds. produkcji kierownicy ds. usług kierownicy ds. zarządzania i obsługi biznesu kierownicy sprzedaży kierownicy w instytucjach społecznych i kultury kosmetyczki lakiernicy</p>	<p>spożywczego pracownicy służb mundurowych pracownicy sprzedaży internetowej pracownicy telefonicznej i elektronicznej obsługi klienta, ankieterzy, teleankieterzy pracownicy usług pogrzebowych prawnicy projektanci i administratorzy baz danych, programiści projektanci wzornictwa przemysłowego i operatorzy CAD przedstawiciele handlowi psychologowie i psychoterapeuci ratownicy medyczni recepcjoniści i rejestratorzy robotnicy leśni rolnicy i hodowcy rybacy rzemieślnicy obróbki szkła i metali szlachetnych sekretarki i asystenci socjologowie i specjaliści ds. badań społeczno-ekonomicznych</p>
--	--	---

<p>pracownicy ds. finansowo-</p>		<p>specjaliści ds. finansowych specjaliści ds. organizacji produkcji specjaliści ds. pr, reklamy, marketingu i sprzedaży specjaliści ds. rynku nieruchomości specjaliści ds. zarządzania zasobami ludzkimi i rekrutacji specjaliści elektroniki, automatyki i robotyki specjaliści rolnictwa i leśnictwa specjaliści technologii żywności i żywienia spedytorzy i logistycy sprzątaczk i pokojowe sprzedawcy i kasjerzy szefowie kuchni technicy informatycy technicy mechanicy weterynarze windykatorzy zaopatrzeniowcy i dostawcy</p>
<p>Nadwyżka</p>		
<p>ekonomiści kierowcy samochodów osobowych pracownicy administracyjni i biurowi</p>		

specjaliści administracji publicznej		
Brak oceny		
akustycy i realizatorzy dźwięku górnicy i operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych marynarze, pracownicy obsługi statków i portów maszyniści meteorolodzy, geolodzy, geografowie	operatorzy maszyn do produkcji wyrobów chemicznych operatorzy maszyn włókienniczych pomocze w gospodarstwie domowym pracownicy obsługi ruchu lotniczego pracownicy zajmujący się zwierzętami robotnicy obróbki skóry specjaliści telekomunikacji	

Źródło: www.barometrzwodow.pl

Przedsiębiorcy wskazują na trudności związane z pozyskaniem pracowników w określonych zawodach, jednakże odnotowuje się względnie wysoki poziom bezrobocia wśród osób wykształconych w tych kierunkach. Sytuacja ta może potwierdzać niedopasowanie kierunków kształcenia w szkołach na terenie powiatu działdowskiego, do faktycznych potrzeb zgłaszanych przez lokalnych pracodawców. Oczywiście nie zawsze deficyt pracowników związany jest z brakiem na rynku pracy osób posiadających dane wykształcenie. Często wynika z innych powodów m.in. niespełnienie wymagań pracodawców (brak doświadczenia, kwalifikacji, uprawnień), jak również brak zainteresowania ofertą (niskie wynagrodzenie, mało atrakcyjne warunki pracy, zmienność, dojazd).

3.3. Edukacja

Tabela 43 Dochody ogółem Gminy Lidzbark w dziale Oświata i wychowanie w latach 2016-2020 (zł)

	2016	2017	2018	2019	2020
Dochody ogółem w dziale Oświata i wychowanie (zł)	830 391,03	712 470,60	1 740 006,14	1 909 049,35	1 270 186,21

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Bank Danych Lokalnych

Tabela 44 Wydatki Gminy Lidzbark w dziale Oświata i wychowanie w latach 2016-2020

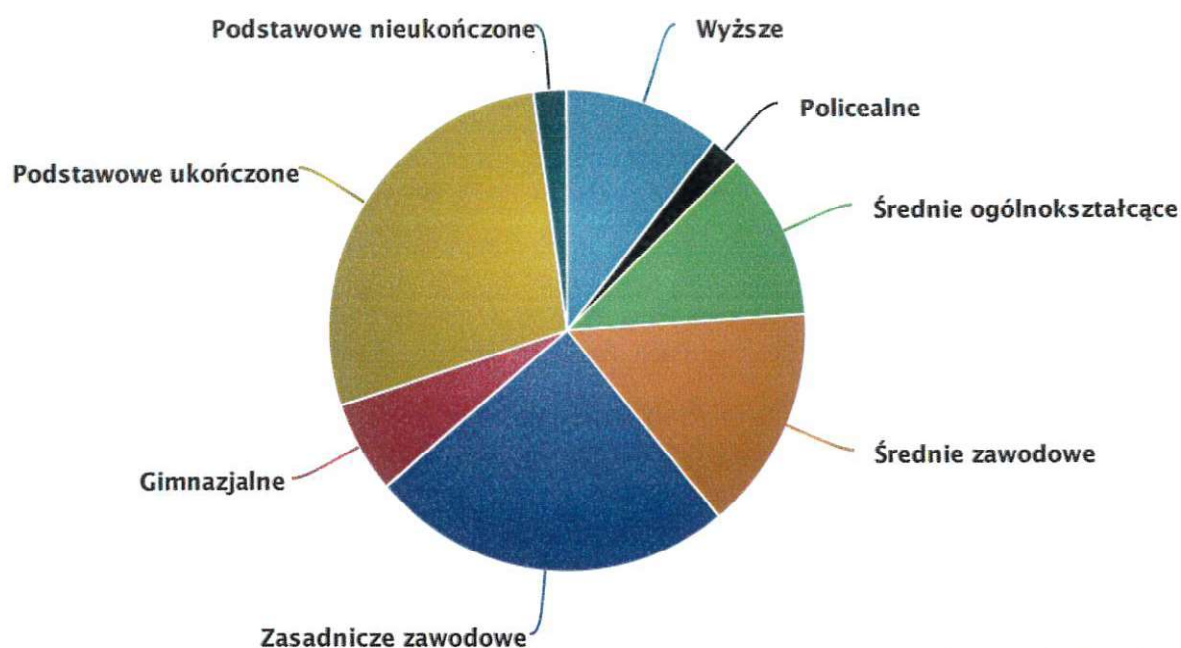
	2016	2017	2018	2019	2020
Wydatki ogółem w tys. zł w	16 131	16 203	17 973	18 413	19 279
dziale Oświata i wychowanie	800,23	769,46	387,03	784,30	248,12

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Bank Danych Lokalnych

Rysunek 11 Poziom wykształcenia Gmina Lidzbark

Poziom wykształcenia – Lidzbark

(Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011)

www.polskawliczbach.pl

Źródło: https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Lidzbark#poziom-wyksztalcenia-mieszkanow

3.3.1. Wychowanie żłobkowe i przedszkolne

Na terenie gminy Lidzbark funkcjonuje żłobek miejski oraz przedszkole miejskie oraz oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych, którymi organami prowadzącymi jest gmina miejsko-wiejska Lidzbark.

Na terenie gminy funkcjonują też dwa przedszkola oraz trzy oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych, które prowadzone są przez inne podmioty niż Gmina Lidzbark.

- Przedszkole Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich im. Dzieciątka Jezus we Wlewsku
- Przedszkole Niepubliczne „Bajkowy Zakątek” w Lidzbarku prowadzone przez osobę fizyczną.

Według danych Banku Danych Lokalnych za rok 2019 na terenie gminy Lidzbark funkcjonuje 8 placówek wychowania przedszkolnego z 22 oddziałami i 280 miejscami.

W 2020 r. do żłobka uczęszczało 30 dzieci tj. maksymalna liczba dzieci. Odsetek dzieci

W placówkach przedszkolnych prowadzonych przez gminę w roku 2020 uczęszczało 249 dzieci (spadek o 12 dzieci rok szkolny 2018/2019), zaś w placówkach prowadzonych przez inne podmioty 169 dzieci (wzrost o 10 dzieci rok szkolny 2018/2019).

W 2019 r. na terenie gminy liczba dzieci w wieku przedszkolnym (3-6 lat) wyniosła 400 i spadła w obr 2016 r. o 6,66 % (25 dzieci). Przy czym 127 dzieci zamieszkują obszar wiejski gminy, a 273 dzieci zamieszkuje na terenie miasta Lidzbark.

Struktura wiekowa przedstawia się następująco:

- Trzy lata - 46 osób,
- Cztery lata 55 osób,
- Pięć lat 87 osób ,
- Sześć lat 102 osoby

Analiza danych dzieci w wieku 3 lat wskazuje, że liczba dzieci utrzymuje się na poziomie ok.46 osób.

W 2020 r. liczba dzieci w wieku do 4 lat w Gminie Lidzbark wyniosła 55 i spadła w porównaniu z 2016 r. o 22 osoby (77). Przy czym dzieci w wieku 3 lat na terenie gminy w roku 2020 zarejestrowano 46 osób co daje niewielki spadek o 2 osoby w stosunku do roku 2016 (48) (spadek o 4,16 %).

Według GUS liczba dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat objętych opieką wynosi 617 osób (2019) i wzrosła o 93 osoby w stosunku do roku 2016 . W 2018 roku liczba miejsc w przedszkolach na 1000 dzieci w grupie wieku 3-6 lat wyniosła 462,8 osób.

Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3 - 6 lat w roku 2019 stanowił 69,3 %, co wskazuje, że liczba miejsc przedszkolnych jest niewystarczająca. Nie mniej jednak należy zauważyć, że odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3 - 6 lat na wsi stanowi 41,0 % , a w mieście 102,2 %. Wartość tego wskaźnika na przestrzeni lat 2016-2019 rokrocznie wzrasta. Na przestrzeni lat 2016-2019 nastąpił wzrost wartości wskaźnika odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3 - 6 lat o 9,5 punktu procentowego.

3.3.2. Szkoły podstawowe

Edukacja na poziomie podstawowym w polskim systemie oświaty jest obowiązkowa.

Zadania oświatowe realizowane przez Gminę Miejsko-wiejską Lidzbark dotyczą:

- prowadzenia przedszkoli i szkół podstawowych,
- zabezpieczenie bazy lokalowej i sprawności technicznej obiektów oświatowych oraz środków rzeczowych i finansowych dla ich działalności,
- zabezpieczenie kadry pracowniczej.

W 2019 r. na terenie Gminy Lidzbark funkcjonowało 7 szkół podstawowych dla dzieci z 74 oddziałami. W szkołach podstawowych w 2019 roku wg. danych GUS uczyło się 1188 uczniów, o 259 osób więcej niż w 2016 r. Wśród 1188 uczniów 567 uczniów stanowili chłopcy (47,72 %) i 621 uczniów to dziewczynki (52,27 %). Na 1 oddział w szkołach podstawowych przypada 16 uczniów.

Współczynnik skolaryzacji brutto (stosunek wszystkich osób uczących się w szkołach podstawowych do osób w wieku 7-12 lat) wynosi 93,46 %, w powiecie działdowskim wynosi 93,04 %, w województwie 90,93 %. Współczynnik osiąga wartość wyższą aniżeli w powiecie i województwie.

Na terenie Gminy Lidzbark działalność oświatowa realizowana jest przez następujące jednostki, dla których organem prowadzącym jest Gmina Lidzbark:

1. Szkoła Podstawowa nr 1 z Oddziałami Dwujęzycznymi i Sportowymi im. Tadeusza Kościuszki w Lidzbarku,
2. Szkoła Podstawowej nr 2 z Oddziałami Dwujęzycznymi i Sportowymi im. Szarych Szeregów w Lidzbarku,
3. Szkoła Podstawowa w Bryńsku,
4. Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Starym Dłutowie,
5. Przedszkole Miejskie w Lidzbarku.

Ponadto funkcjonują następujące placówki, prowadzone przez inne podmioty niż Gmina Lidzbark. Należą do nich:

1. Szkoła Podstawowa w Kiełpinach prowadzona przez Stowarzyszenie Społeczno-Oświatowe OPOKA w Kiełpinach,
2. Szkoła Podstawowa w Słupie prowadzona przez Stowarzyszenie Społeczno-Oświatowe „Szansa”
3. Niepubliczna Szkoła Podstawowa im. Wincentego Witosa w Wąpiersku prowadzona przez Stowarzyszenia Społeczno-Oświatowe „Przyszłość”
4. Przedszkole Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich im. Dzieciątka Jezus we Wlewsku,
5. Przedszkole Niepubliczne „Bajkowy Zakątek” w Lidzbarku prowadzone przez osobę fizyczną.

Według danych GUS w ww. szkołach utworzonych było 74 oddziały.

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Lidzbark

Tabela 45 Zestawienie liczby uczniów w szkołach i przedszkolach na terenie gminy Lidzbark w latach 2018-2021

	2018/2019	2019/2020	2020/2021
<i>Szkoła Podstawowa Nr 1 z Oddziałami Dwujęzycznymi i Sportowymi im. Tadeusza Kościuszki w Lidzbarku</i>	441	370	368
<i>Szkoła Podstawowa Nr 2 z Oddziałami Dwujęzycznymi i Sportowymi im. Szarych Szeregów w Lidzbarku</i>	434	399	410
<i>Szkoła Podstawowa w Bryńsku</i>	82	83	70
<i>Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Starym Dłutowie</i>	223	209	193
<i>Szkoła Podstawowa im. Orła Białego w Kiełpinach</i>	73	75	75
<i>Szkoła Podstawowa w Słupie</i>	89	82	106
<i>Niepubliczna Szkoła Podstawowa im. Wincentego Witosa w Wąpiersku</i>	85	85	77
<i>Przedszkole Miejskie w Lidzbarku</i>	198	198	188
<i>Przedszkole Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich im. Dzieciątka Jezus we</i>	23	19	16

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Lidzbark

Wlewsku			
Przedszkole Niepubliczne „Bajkowy Zakątek” w Lidzbarku	95	86	105

Źródło: Raport o stanie gminy Lidzbark za rok 2020

Tabela 46 Stan zatrudnienia nauczycieli i pracowników obsługi w placówkach oświatowych na terenie Gminy Lidzbark stan na 31.12.2020 r.

Nazwa placówki	Zatrudnienie			
	Nauczyciele		Pracownicy obsługi	
	etaty	osoby	etaty	osoby
Szkoła Podstawowa Nr 1 z Oddziałami Dwujęzycznymi i Sportowymi im. Tadeusza Kościuszki w Lidzbarku	42	41,50	6	6
Szkoła Podstawowa Nr 2 z Oddziałami Dwujęzycznymi i Sportowymi im. Szarych Szeregów w Lidzbarku	41	37,72	9	9
Szkoła Podstawowa w Bryńsku	14	11,58	2	1,6
Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Starym Dłutowie	29	23,22	10	10
Szkoła Podstawowa im. Orła Białego w Kiełpinach	13	10,70	4	2,5
Szkoła	20	11,01	2	1,05

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Lidzbark

Podstawowa w Słupie				
Niepubliczna Szkoła Podstawowa im. Wincentego Witosa w Wąpiersku	15	9,43	2	2
Przedszkole Miejskie w Lidzbarku	18	17,18	3	3
Przedszkole Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich im. Dzieciątka Jezus we Wlewsku	4	3,08	1	1
Przedszkole Niepubliczne „Bajkowy Zakątek” w Lidzbarku	14	12	3	3
Razem	210	177,42	42	39,15

Źródło: Raport o stanie gminy Lidzbark za rok 2020

Tabela 47 Realizowane programy rządowe w szkołach gminnych na terenie gminy Lidzbark

Program	Pozyskana kwota	Źródło
Zdalna Szkoła (laptopy z dostępem do Internetu do nauki i pracy zdalnej, programy antywirusowe, pakiet MS Office Standard)	70.000,00	Program Operacyjny Polska Cyfrowa
Zdalna Szkoła+ (laptopy z dostępem do Internetu do nauki i pracy zdalnej, program antywirusowy, pakiet MS Office Standard)	102.900,00	Program Operacyjny Polska Cyfrowa
RAZEM	176.900,00	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Lidzbark

3.3.3. Szkoły ponadpodstawowe

Na terenie Gminy Lidzbark zlokalizowane są również szkoły ponadpodstawowe.

Według danych zamieszczonych w Rejestrze szkół i placówek oświatowych na terenie gminy działają poniższe placówki oświatowe, dla których organem prowadzącym jest powiat działdowski.

- Zespół szkół im. Króla Władysława Jagiełły w Lidzbarku

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Lidzbark

- Branżowa szkoła I stopnia w Lidzbarku - liczba uczniów 125
- Technikum - liczba uczniów 128
- Liceum ogólnokształcące z oddziałami dwujęzycznymi im. K. K. Baczyńskiego w Lidzbarku - liczba uczniów 176

W Zespole Szkół im. Króla Władysława Jagiełły w Lidzbarku w Technikum uczniowie kształcą się na kierunkach:

- Technik Organizacji Turystyki
- Technik Reklamy
- Technik Budownictwa

Branżowa Szkoła I stopnia - jest to trzyletnia szkoła ponadpodstawowa kształcąca w zawodach:

- Murarz – tynkarz
- Lakiernik
- Krawiec
- Piekarz
- Dekarz
- Sprzedawca
- Elektromechanik pojazdów samochodowych
- Kucharz
- Elektryk
- Stolarz
- Tapicer
- Wędliniarz
- Mechanik pojazdów samochodowych

Branżowa Szkoła I stopnia w Lidzbarku kształci w zawodach, na które występuje szczególne zapotrzebowanie na krajowym rynku pracy. Należą do nich: operator obrabiarek skrawających, elektryk, murarz-tynkarz, mechanik monter maszyn i urządzeń³¹.

Liceum ogólnokształcące z oddziałami dwujęzycznymi im. K. K. Baczyńskiego w Lidzbarku kształci na kierunkach humanistycznym, matematyczno-przyrodniczym, medycznym.

W roku 2021 według danych Centralnej Komisji Egzaminacyjnej na terenie Gminy Lidzbark do egzaminu maturalnego przystąpiło 126 uczniów osiągając średni wynik na poziomie 58,24 %.

---

³¹ Raport o stanie powiatu działdowskiego za rok 2020

Zgodnie z danymi zamieszczonymi na stronie Kuratorium Oświaty z terenu gminy Lidzbark trzech uczniów znajduje się na liście stypendystów Prezesa Rady ministrów w roku szkolnym 2020/2021.

Na terenie Gminy nie ma Liceów ogólnokształcących dla dorosłych.

3.3.4. Ośrodki wychowawcze

Na terenie gminy oraz powiatu działdowskiego nie występują ośrodki wychowawcze.

Najbliższa placówka znajduje się w Nidzicy Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. ks. Jana Twardowskiego.

3.3.5. Jakość kształcenia

Do egzaminu ósmoklasisty według informacji podanych przez Okręgową Komisję Egzaminacyjną w Łomży przystąpiło:

- W roku 2019-136 uczniów
- W roku 2020-145 uczniów
- W roku 2021-125 uczniów.

Wyniki egzaminów uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy Lidzbark w roku latach 2019-2021 przedstawiały się następująco:

Tabela 48 Wyniki egzaminów uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy Lidzbark w roku 2021 (%)

Przedmiot	SP im. Henryka Sienkiewicza w Dłutowie	SP nr 1 z Oddziałami Dwujęzycznymi i Sportowymi im. T.Kościuszki w Lidzbarku	SP w Słupie	Niepubliczna Szkoła Podstawowa im. Wincentego Witosa w Wąpiersku	SP w Bryńsku	SP nr 2 z Oddziałami Dwujęzycznymi i Sportowymi im. Szarych Szeregów	Średnia dla powiatu	Średnia dla wojew.	Średnia dla kraju
Język polski	66	58	61	b.d.	b.d.	46	54,38	56,09	60
Matematyka	44	44	36	-	-	33	39,09	42,04	47
Język angielski	61	73	43	-	-	47	56,01	60,93	66

Źródło: Okręgową Komisja Egzaminacyjna w Łomży

Według danych Centralnej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży średni wynik zdawalności na terenie Gminy Lidzbark z języka polskiego wynosił 55 %, z matematyki 38,35 %, a z języka angielskiego 58,24 %. **Uzyskane wyniki z języka polskiego (54,38 %) i języka angielskiego (56,01 %) były wyższe niżeli na terenie powiatu działdowskiego.**

Tabela 49 Wyniki egzaminów uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy Lidzbark w roku 2020

Przedmiot	SP im. Henryka Sienkiewicza w Dłutowie	SP im. Orła Białego w Kiełpinach	SP nr 1 z Oddziałami Dwujęzycznymi i Sportowymi im. T.Kościuszki w Lidzbarku	SP w Słupie	Niepubliczna Szkoła Podstawowa im. Wincentego Witosa w Wąpiersku	SP w Bryńsku	SP nr 2 z Oddziałami Dwujęzycznymi i Sportowymi im. Szarych Szeregów	Średnia dla powiatu	Średnia dla wojew.	Średnia dla kraju
Język polski	52	57	61	65	66	59	58	54	55	59
Matematyka	29	36	39	41	47	37	35	40	42	46
Język angielski	32	54	47	36	49	43	43	45	50	54

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży

Sukcesem ósmoklasistów z Gminy Lidzbark było osiągnięcie wyniku 59% z egzaminu z języka polskiego, powyżej wyniku w powiecie działdowskim oraz z województwie warmińsko-mazurskim.

Tabela 50 Wyniki egzaminów uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy Lidzbark w roku 2019

Przedmiot	SP im. Henryka Sienkiewicza w Dłutowie	SP im. Orła Białego w Kiełpinach	SP nr 1 z Oddziałami Dwujęzycznymi i Sportowymi im. T.Kościuszki w Lidzbarku	SP w Słupie	Niepubliczna Szkoła Podstawowa im. Wincentego Witosa w Wąpiersku	SP w Bryńsku	SP nr 2 z Oddziałami Dwujęzycznymi i Sportowymi im. Szarych Szeregów	Średnia dla powiatu	Średnia dla wojew.	Średnia dla kraju
Język polski	57	45	60	58	66	47	52	57	58	58

Matematyka	36	42	36	37	34	32	39	39	41	45
Język angielski	38	51	57	31	68	29	54	50	54	59

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży

3.3.6. Poradnia psychologiczno-pedagogiczna

Na terenie gminy działa filia Poradni psychologiczno-pedagogicznej w Działdowie. Działalność Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Działdowie jest skierowana do dzieci i młodzieży oraz rodziców i nauczycieli z terenu powiatu działdowskiego. Dla dzieci i młodzieży poradnia prowadzi między innymi następujące zajęcia: terapia logopedyczna, terapia pedagogiczna, terapia psychologiczna, terapia Integracji Sensorycznej, zajęcia wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, zajęcia korekcyjno-kompensacyjne, fizjoterapia, zajęcia dla dzieci szczególnie uzdolnionych.

Poradnia prowadzi także konsultacje i zajęcia instruktażowe dla rodziców oraz szkolenia, warsztaty konferencje dla nauczycieli. Ponadto poradnia zajmuje się wydawaniem opinii oraz orzeczeń.

W 2020 r. poradnia wydała łącznie 168 orzeczeń (138 orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, 22 orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania oraz 8 orzeczeń o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych) oraz 372 opinie (97 opinii w sprawie specyficznych trudności w uczeniu się, 76 opinii w sprawie dostosowania wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb ucznia, 69 opinii w sprawie objęcia uczniów pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole i przedszkolu, 33 opinie w sprawie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, 97 –inne opinie).

Od grudnia 2017 roku poradnia prowadzi również zajęcia w ramach rządowego programu „Za życiem”, którym zostało objętych 65 dzieci, a od 2018 roku został powołany Zespół ds. Wczesnego Wspomaganie Rozwoju Dziecka prowadzący zajęcia dla 35 dzieci. Poradnia prowadzi też zajęcia grupowe, warsztaty i porady dla uczniów i rodziców zarówno na terenie szkół i przedszkoli, jak i na terenie poradni.³²

3.4. Zdrowie

3.4.1. Ochrona zdrowia

Zadaniem samorządu jest zapewnienie dostępności do podstawowej opieki medycznej i dążenie do ciągłego podnoszenia jakości usług oferowanych przez instytucje ochrony zdrowia zlokalizowane na terenie gminy.

Zgodnie z GUS w 2020 r. na terenie gminy Lidzbark funkcjonuje 10 przychodni, przy czym żadna z przychodni nie podlega samorządowi terytorialnemu.

³² Raport o stanie Powiatu Działdowskiego w 2020 r.

Wskaźnik przychodnie na 10 tys. ludności wynosi 7 i jest wyższy aniżeli wskaźnik uzyskany dla województwa warmińsko-mazurskiego oraz Polski (6).

Na terenie miasta funkcjonuje jedna praktyka lekarska

Liczba lekarzy pracujących na 10 tys. ludności na terenie powiatu działdowskiego wyniosła 30,2 osoby, a na terenie województwa warmińsko-mazurskiego wyniosła 42,4 osoby. Liczba lekarzy w relacji do roku 2016 wzrosła o 3,4 osoby.

Według danych zamieszczonych na stronie Narodowego Funduszu Zdrowia na terenie gminy Lidzbark funkcjonują poniższe poradnie, gabinety podstawowej opieki zdrowotnej:

Tabela 51 Wykaz poradni, gabinetów podstawowej opieki zdrowotnej na terenie Gminy Lidzbark realizujących świadczenia na podstawie umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia

Nazwa	Adres
NZOZ ESKULAP SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ SPÓŁKA KOMANDYTOWA GABINET LEKARZA POZ	ul. ZIELUŃSKA 25, 13-230 Lidzbark
NZOZ ESKULAP SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ SPÓŁKA KOMANDYTOWA GABINET POŁOŻNEJ POZ	ul. ZIELUŃSKA 25, 13-230 Lidzbark
NZOZ ESKULAP SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ SPÓŁKA KOMANDYTOWA GABINET PIEŁĘGNIARKI POZ	ul. ZIELUŃSKA 25, 13-230 Lidzbark
PIELĘGNIARSTWO I POŁOŻNICTWO DOMOWE ZOFIA TRACZYK I WSPÓLNICY SPÓŁKA JAWNA PIELĘGNIARSTWO I POŁOŻNICTWO DOMOWE ZOFIA TRACZYK I WSPÓLNICY SPÓŁKA JAWNA	ul. BRZozowa 10, 13-230 Lidzbark
PRZYCHODNIA "MEDICUS" JERZY BOWSKI I WSPÓLNICY SPÓŁKA JAWNA	ul. BRZozowa 10, 13-230 Lidzbark

"ZDROWIE" LEKARZ RYSZARD WIELECHOWSKI LEKARZ EMILIA MARIA KULAS-LEWANDOWSKA SPÓŁKA PARTNERSKA	ul. BRZozowa 10, 13-230 Lidzbark
---	----------------------------------

Źródło: <https://gsl.nfz.gov.pl/GSL/GSL/POZ>

W 2020 r. udzielono 61962 porad lekarskich, o 15534 mniej niż w 2016 r. co może być spowodowane pandemią spowodowaną przez wirusa Sars-Cov-2. W 2019 roku udzielono porad lekarskich 73392.

Liczba aptek funkcjonujących na terenie Gminy Lidzbark według danych z Banku Danych Lokalnych wynosi 6.

Liczba ludności na 1 aptekę wyniosła 2321, na terenie powiatu działdowskiego wyniosła 3084 dla województwa warmińsko-mazurskiego (3489) i Polski (3174).

Mieszkańcy gminy Lidzbark mają dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej zlokalizowanej na terenie powiatu działdowskiego, która obejmuje świadczenia w zakresie: leczenia szpitalnego, ambulatoryjnej opieki specjalistycznej realizowanej w poradniach przyszpitalnych, rehabilitacji leczniczej, programów lekowych oraz nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej, przy jednoczesnym zagwarantowaniu ciągłości i kompleksowości udzielanych świadczeń medycznych.

Podstawową opiekę szpitalną dla mieszkańców Gminy Lidzbark zapewnia **Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Działdowie**. Szpital posiada 15 oddziałów tj: Szpitalny Oddział Ratunkowy, Oddział Dziecięcy, Wieloprofilowy Oddział Chorób Wewnętrznych z Pododdziałami: Kardiologicznym, Reumatologicznym, Oddział Nefrologiczny, Oddział Rehabilitacyjny z Pododdziałem Rehabilitacji Neurologicznej, Oddział Neurologiczny, Oddział Udarowy, Oddział Położniczo-Ginekologiczny, Oddział Medycyny Paliatywnej, Oddział Noworodków i Wcześnieńców, Oddział Chirurgii Ogólnej z Pododdziałem Urologicznym, Oddział Urazowo-Ortopedyczny, Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii, Oddział Psychiatryczny, Stacja Dializ.

W ramach działalności szpitala funkcjonuje 18 specjalistycznych przychodni tj. – Poradnia Chirurgii Ogólnej, – Poradnia Chirurgii Gastroenterologicznej, – Poradnia Skórno-Wenerologiczna, – Poradnia Preluksacyjna, – Poradnia Endokrynologiczna, – Poradnia Kardiologiczna, – Poradnia Nefrologiczna, – Poradnia dla Noworodków, – Poradnia Neurologiczna, – Poradnia Okulistyczna, – Poradnia Opieki Paliatywnej, – Poradnia Otolaryngologiczna, – Poradnia Ginekologiczno-Położnicza, – Poradnia Rehabilitacyjna, – Poradnia Reumatologiczna, – Poradnia Urazowo-Ortopedyczna, – Poradnia Urologiczna, – Poradnia Zdrowia Psychicznego, a także: – Dział Fizjoterapii, – Zespół Rehabilitacji Domowej, – Nocna i Świąteczna

Ambulatoryjna Opieka Lekarska i Pielęgniarska POZ, – Nocna i Świąteczna Wyjazdowa Opieka Lekarska i Pielęgniarska POZ, – Transport Sanitarny POZ, – Zespół Transportu Medycznego, – Zespoły Ratownictwa Medycznego – specjalistyczny i podstawowe, – Gabinety diagnostyczno-zabiegowe: okulistyka, dermatologia i wenerologia, otolaryngologia, chirurgia ogólna, ortopedia i traumatologia narządu ruchu, urologia, reumatologia, położnictwo i ginekologia, – Dział Diagnostyki Medycznej, – Blok Operacyjny.

Ponadto w szpitalu znajduje się:

- Izba przyjęć,
- Izba przyjęć dziecięca,
- Izba położniczo-ginekologiczna,
- Apteka szpitalna,
- Centralna Sterylizatornia,
- Prosektorium,
- Zespół domowej dializoterapii otrzewnowej,
- Ładowisko przyszpitalne dla śmigłowców ratunkowych.

Tabela 52 Liczba osób wykonujących zawód medyczny w jednostkach systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne za rok 2020 w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Działdowie

Liczba wszystkich lekarzy	W tym liczba lekarzy systemu	Liczba wszystkich pielęgniarek	W tym liczba pielęgniarek systemu	Liczba ratowników medycznych
26	26	12	9	23

źródło: Wojewódzki Plan Działania Systemu PRM

Na terenie Gminy Lidzbark stacjonuje zespół ratownictwa medycznego działając całodobowo zapewniając bezpieczeństwo medyczne mieszkańcom oraz krótki czas dojazdu do pacjentów.

Według danych zawartych w Wojewódzkim Planie Działania Systemu PRM czasy dotarcia zespołów ratownictwa medycznego w roku 2020 dla gminy Lidzbark przedstawiały się następująco:

Tabela 53 Czasy dotarcia zespołów ratownictwa medycznego w roku 2020 na terenie Gminy Lidzbark

	Mediana czasu dotarcia na miejsce zdarzenia [gg:mm:ss]	Maksymalny czas dotarcia na miejsce zdarzenia [gg:mm:ss]	Liczba wyjazdów przekraczających maksymalny czas dotarcia na miejsce	Średni czas interwencji zespołu ratownictwa medycznego od przyjęcia	Maksymalny czas interwencji zespołu ratownictwa medycznego

			zdarzenia	zgłoszenia o zdarzeniu do powrotu do gotowości operacyjnej [gg:mm:ss]	o zgłoszenia do zdarzenia do powrotu do gotowości operacyjnej [gg:mm:ss]
Obszar poza miastami powyżej 10 tys. mieszkańców	00:17:57	01:05:11	331	01:02:53	04:52:00
Miasta powyżej 10 tys. mieszkańców	00:08:11	01:12:53	104	00:47:28	06:40:59

źródło: Wojewódzki Plan Działania Systemu PRM, <https://www.gov.pl/web/uw-warminsko-mazurski/wojewodzki-plan-dzialania-systemu-prm>

Ratownicy medyczni udzielają pomocy zgodnie z Wojewódzkim Planem Działania Systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne dla województwa warmińsko – mazurskiego **obejmując obszar miasta i gminy Lidzbark.**

3.5. Integracja społeczna

3.5.1. Pomoc społeczna

Do zadań własnych gminy należy realizacja działań zgodnych z Ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. nr 64, poz. 593), która określa zadania w zakresie pomocy społecznej, rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania, organizację pomocy społecznej osobom zgodnie z art. 2.1 na „przewycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.” Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizmu lub narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Gmina Lidzbark opracowała „*Strategię rozwiązywania problemów społecznych dla Miasta i Gminy Lidzbark na lata 2016-2023*”, która została przyjęta uchwałą Rady Miejskiej w Lidzbarku w dniu 20.06.2016 r. nr XIX/172/16

Aktualna strategia obowiązuje do 2023 roku. Strategia, w szczególności, zawiera diagnozę sytuacji społecznej gminy oraz prognozę zmian objętych strategią, a także określa cele strategiczne projektowanych zmian, kierunki niezbędnych działań, sposób realizacji, a także wskaźniki realizacji działań. Strategia stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, aby w konsekwencji doprowadzić do integracji społecznej. Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów z zakresu szeroko rozumianej pomocy społecznej.

Głównymi celami strategii jest:

1. Zmniejszenie obszarów wykluczenia osób i rodzin związanych z bezrobociem, ubóstwem materialnym oraz niepewnością mieszkaniową.
2. Wzmocnienie rodzin w wypełnianiu podstawowych funkcji, w szczególności w sferze opieki i wychowania dzieci i młodzieży.
3. Poprawa jakości życia osób starszych, ciężko lub przewlekle chorych oraz osób z niepełnosprawnością w środowisku lokalnym.
4. Wzrost świadomości i aktywności społecznej, sprzyjający rozwojowi społeczeństwa obywatelskiego Miasta i Gminy.

Zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie Miasta i Gminy Lidzbark realizuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lidzbarku (MOPS), będący jednostką organizacyjną Gminy, nieposiadającą osobowości prawnej, działający jako jednostka budżetowa.

MOPS w Lidzbarku realizuje następujące zadania:

1. Tworzy warunki organizacyjne do funkcjonowania pomocy społecznej.
2. Realizuje zadania umożliwiające osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia.
3. Praca socjalna, rozumiana jako działalność zawodowa skierowana na pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie oraz na tworzenie warunków sprzyjających temu zadaniu.
4. Zapewnia osobom z zaburzeniami psychicznymi opiekę i pomoc niezbędną do życia w środowisku rodzinnym i społecznym.
5. Prowadzi ośrodek wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Tabela 54 Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w latach 2016-2020 na terenie gminy Lidzbark

Rok	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej
2020	366	1012
2019	409	1105
2018	408	1213
2017	627	1933
2016	606	1836

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Raportu o stanie Gminy Lidzbark za rok 2020 oraz rok 2018

Liczba rodzin korzystających ze wsparcia społecznego w gminie Lidzbark wyniosła w 2020 roku 366 i jest to spadek liczby rodzin o 240 (39,60 %) w stosunku roku 2016. Natomiast liczba osób w rodzinach wyniosła 1012 i również nastąpił spadek osób o 824 (44,88%).

Tabela 55. Liczba rodzin i liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia społecznego w gminie Lidzbark w latach 2018-2020

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin		
	2018	2019	2020
Ubóstwo	289	232	195
Bezrobocie	201	137	107
Długotrwała lub ciężka choroba	154	102	92
Niepełnosprawność	123	92	85
Bezradność w sprawach opiekuńczych	120	79	73
Alkoholizm	18	12	4
Narkomania	14	13	1
Bezdomność	9	23	8
Potrzeba ochrony macierzyństwa	2	13	34
Potrzeba ochrony macierzyństwa, w tym wielodzietności	2	0	16
Sieroctwo	1	2	1

Źródło: Raport o stanie gminy Lidzbark za 2018, 2019, 2020 rok

Według Banku Danych Lokalnych w roku 2020 r. dochody Gminy Lidzbark w ramach Pomocy społecznej wyniosły 2 365 513,78 zł, zaś wydatki wyniosły 4 443 857,32 zł.

Zgodnie z danymi zawartymi w Raporcie o stanie Gminy Lidzbark za rok 2020,2019,2018 wynika, że na realizację wszystkich zadań w poszczególnych latach MOPS dysponował budżetem w poniższej wysokości.

Tabela 56 Zestawienie budżetu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lidzbarku w latach 2018-2020

2018	2019	2020
20.510.022,12	21.900.537,43	24.807.551,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie gminy Lidzbark za 2018, 2019, 2020 rok
Analiza danych wskazuje, że budżet MOPS-u z roku na rok ulega zwiększeniu.

3.5.2. Usługi społeczne kierowane do rodzin

Wspieranie rodzin z dziećmi oraz rodzin, które opiekują się dorosłymi członkami rodziny wymagającymi opieki odbywa się w oparciu o ustawę z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 111). W katalogu **świadczeń rodzinnych** występują:

- zasiłek rodzinny oraz siedem dodatków do zasiłku rodzinnego - porównaniu do roku 2019, w 2020 roku liczba przyznanych i wypłaconych świadczeń uległa obniżeniu;
- świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz zasiłek dla opiekuna.
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka,
- świadczenie rodzicielskie.

Tabela 57 Liczba rodzin wspieranych i liczba osób objętych pracą asystenta rodziny w latach 2018-2020

	2018	2019	2020
Świadczenia pieniężne z pomocy społecznej			
Zasiłek stały			
Liczba osób	29	29	34
Kwota świadczeń w złotych	157.486,00	157.467,00	157.616,44
Zasiłek okresowy			
Liczba rodzin	67	56	47
Kwota świadczeń w złotych	113.026,00	94.820,00	80.642,58
Zasiłek celowy ogółem			
Liczba rodzin	166	127	169

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Lidzbark

Kwota świadczeń w złotych	131.285,00	100.070,00	121.866,00
Schronienie			
Liczba osób	0	13	8
Kwota świadczeń w złotych	0	72.116,00	59.728,00
Odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej			
Liczba osób	10	10	9
Kwota świadczeń w złotych	289.338,00	306.134,00	281.207,05
Wspieranie rodziny i pieczy zastępcza			
Liczba rodzin objęta pracą asystenta rodziny	15	15	20
Liczba asystentów rodziny	1	1	2
Liczba dzieci w pieczy zastępczej	b.d.	b.d.	9
Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej w złotych	40.161,00	38.662,00	26242,71

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie gminy Lidzbark za 2018, 2019, 2020 rok

Głównym celem pomocy społecznej jest udzielanie wsparcia w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych i doprowadzenie do życiowego usamodzielnienia się osób i rodzin, a także ich integracja ze środowiskiem. Do zadań własnych gminy realizowanych przez Ośrodek na rzecz osób i rodzin należą:

- udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych i opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne za osoby uprawnione do zasiłku stałego,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, w tym zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego, zasiłków specjalnych celowych,
- dożywianie dzieci,
- praca socjalna,
- organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania,
- kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w takim domu,
- sprawienie pogrzebu.

Lidzbarska Karta Mieszkańca

Uchwałą nr XI/113/19 Rada Miejska w Lidzbarku w dniu 19 września 2019 roku przyjęła Program „Lidzbarska Karta Mieszkańca”. Celem programu jest poprawa warunków i jakości życia mieszkańców Gminy Lidzbark, a także zwiększenie dla nich dostępności do miejskich obiektów użyteczności publicznych oraz wzmocnienia poczucia tożsamości lokalnej.

Z Lidzbarską Kartą Mieszkańca dostęp do oferty miejskich instytucji jest prostszy i tańszy. Karta powstała z myślą o mieszkańcach Lidzbarka, którzy dzięki niej zyskali dostęp do szerokiego pakietu usług – niektórych dostępnych bezpłatnie, a innych z rabatami. Program ma na celu zainteresowanie jak największej liczby osób samym miastem i ofertą instytucji miejskich. Na dzień 31 grudnia 2020 roku wydano 3213 kart LKM.

Karta Dużej Rodziny

Karta Dużej Rodziny to system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin 3+ zarówno w instytucjach publicznych, jak i w firmach prywatnych. Posiadacze KDR mają możliwość tańszego korzystania z oferty podmiotów m.in. z branży spożywczej, paliwowej, bankowej czy rekreacyjnej. KDR wspiera budżety rodzin wielodzietnych oraz ułatwia dostęp do dóbr i usług. Prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny przysługuje wszystkim rodzicom oraz małżonkom rodziców, którzy mają lub mieli na utrzymaniu łącznie co najmniej troje dzieci. Karta Dużej Rodziny nie przysługuje rodzicowi, którego sąd pozbawił władzy rodzicielskiej. Karta jest przyznawana niezależnie od dochodu w rodzinie.

W 2020 r. na terenie Gminy Lidzbark złożono 64 wniosków o przyznanie Karty Dużej Rodziny (w 2019r. 300 wniosków). Wydano 168 kart (w roku 2019 r. - 669). Wykorzystana przez Gminę Lidzbark dotacja z realizacji ustawy o karcie dużej rodziny wyniosła w 2020r. – 508,17 zł. (w 2019r.- 2037,98 zł)³³

Na terenie gminy Lidzbark realizowane są zadania **pieczy zastępczej**. Formami rodzinnej pieczy zastępczej są: rodzina zastępcza (spokrewniona, niezawodowa, zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna) oraz rodzinny dom dziecka. W 2020 roku do pieczy zastępczej trafiło 9 dzieci.

Pod opieką **asystentów rodzin** w 2020 roku znajdowało się 20 rodzin. Przy czym na przestrzeni lat 2018-2020 odnotowuje się wzrost liczby rodzin objętych pracą asystentów rodzin o 33,33 % (5 rodzin). Rolą asystenta jest pomoc rodzinie w poprawie jej sytuacji życiowej, nauka prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, a także pomoc w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych i wychowawczych. Ponadto, asystent wspiera aktywność społeczną i zawodową rodziny, motywuje jej członków do podnoszenia kwalifikacji zawodowych.

Programy i kampanie profilaktyczne

³³ Dane Urzędu Miasta i Gminy Lidzbark

Wieloletni **Program Ochrony w zakresie Dożywiania „Pomoc Gminy w zakresie Dożywiania na lata 2014 – 2020**, którego celem jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Program realizuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lidzbarku. Dokument ten jest elementem polityki społecznej w zakresie poprawy poziomu życia rodzin o niskich dochodach, poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży oraz kształtowania nawyków żywieniowych.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lidzbarku w roku 2020, w ramach realizacji **Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie** oferował kompleksowe wsparcie osobom doświadczającym przemocy ze strony członków rodziny. Zadania w tym obszarze obejmują obowiązki zapobiegania przemocy w rodzinie, zwiększanie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu, jak również profilaktyka związana z substancjami psychoaktywnymi należy do zadań własnych gmin. Realizacja tych zadań prowadzona w postaci **Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych** (Uchwała Rady Miejskiej nr XXVII/230/20) oraz **Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii** (Uchwała Rady Miejskiej nr XXVIII/231/20). Realizację tych zadań koordynował Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lidzbarku.

Na działania związane z przeciwdziałaniem alkoholizmowi z budżetu Gminy Lidzbark w 2020 roku poniesiono wydatki w wysokości 178 558,27 zł, zaś na działania związane z przeciwdziałaniem narkomani poniesiono wydatki w wysokości 0,00 zł.

Gmina Lidzbark uchwała co roku:

- **Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Lidzbark na 2021 rok**, który jest zapisem działań, które będą realizowane w ramach zadań własnych gminy w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przemocy w rodzinie i integracji społecznej osób uzależnionych.
- **Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie na 2021 rok**, określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki uzależnień oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z nadużywania narkotyków, jak również innych środków psychoaktywnych.

3.5.3 Usługi dla osób starszych

Na terenie gminy Lidzbark działa kilka instytucji wspierające osoby starsze. Jedną z placówek jest **Środowiskowy Dom Samopomocy** w Lidzbarku, który został powołany Uchwałą Rady Miejskiej Nr XLI/363/14 z dnia 30 września 2014 roku.

Celem działalności Środowiskowego Domu Samopomocy jest:

1. Stwarzanie warunków do nabycia umiejętności wykonywania podstawowych czynności życia codziennego, doskonale już nabytych;
2. Podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia;
3. Wsparcie psychologiczne i terapeutyczne
4. Rehabilitację społeczną i zawodową;
5. Kształtowanie właściwych postaw społecznych wobec osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin, zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałanie ich dyskryminacji;
6. Dążenie do pełnej integracji społecznej osób niepełnosprawnych poprzez uczestnictwo w życiu politycznym, kulturalnym i społecznym w lokalnym środowisku;
7. Zapewnienie terapii zajęciowej zmierzającej do ogólnego rozwoju i nabycia umiejętności zawodowych

W zajęciach ŚDS w 2020 r. brało udział 39 uczestników.: 22 uczestników z terenu Miasta i 16 uczestników z terenu Gminy. ŚDS w Lidzbarku zapewniał uczestnikom usługi transportowe. Podopieczni dowożeni byli na zajęcia z miejsca zamieszkania lub innego miejsca uzgodnionego z kierownikiem Domu i odwożeni po zajęciach. Z transportu korzystało 21 uczestników: 15 z terenu Gminy (Cibórz, Kiełpiny, Wąpiersk, Nowy Zieluń, Wlewsz, Dębowiec) i 6 z terenu Miasta. Średnia frekwencja uczestników w roku 2020 to 30 osób. W tabeli poniżej zestawiono dane nt. uczestnictwa w poszczególnych zajęciach.

Od 2015 roku w Lidzbarku istnieje **Dzienny Dom „Senior-Wigor”** będący ośrodkiem wsparcia dla mieszkańców gminy do 60 roku życia, nieaktywnych zawodowo. Działania realizowane w jego ramach mają służyć przede wszystkim przeciwdziałaniu izolacji i marginalizacji osób starszych, ograniczaniu skutków niepełnosprawności fizycznej, pomocy w rozwiązywaniu codziennych problemów, aktywizowaniu osób starszych, wspieraniu ich rozwoju oraz samorealizacji³⁴. Placówka dysponuje 30 miejscami. Na moment sporządzania diagnozy (wrzesień 2021) w ośrodku udzielono wsparcia dla 46 osób.

Teleopieka

Usługa przeznaczona jest dla seniorów z Gminy Lidzbark i daje możliwość całodobowego wezwania pomocy w przypadku zagrożenia zdrowia, życia lub bezpieczeństwa. Wykorzystuje innowacyjne technologie, oparte na współdziałaniu ze sobą trzech elementów: osobistego nadajnika noszonego przez podopiecznego w postaci bransoletki lub wisiorka, telefonu umożliwiającego kontakt z operatorem oraz Centrum Operacyjno-Alarmowego.

Programem objętych jest 20 seniorów 65+, którzy mieszkają samotnie i są z terenu miasta i gminy Lidzbark. Podstawowe znaczenie ma tzw. czerwony przycisk życia, którego wciśnięcie włącza alarm odbierany w Centrum Operacyjno-Alarmowym.

Centrum podejmuje stosowną interwencję – nawiązuje kontakt z osobą wzywającą pomocy, ustala przyczynę, powiadamia kolejno osoby do kontaktu celem sprawdzenia sytuacji w miejscu zamieszkania

³⁴ Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla Miasta i Gminy Lidzbark na lata 2016-2023

podopiecznego, a w przypadku braku kontaktu głosowego – wzywa odpowiednie służby (np. Pogotowie Ratunkowe, Straż Pożarną, Policję).

Ogólnopolska Karta Seniora

Gmina Lidzbark przystąpiła do programu Ogólnopolskiej Karty Seniora, która jest wydawana osobom powyżej 60 roku życia. Karta ta upoważnia do zniżek w wielu punktach w całej Polsce, w tym m.in. sanatoriach, uzdrowiskach, przychodniach, gabinetach rehabilitacji, instytucjach zdrowia i kultury.

Lista wszystkich 2500 punktów honorujących Ogólnopolską Kartę Seniora znajduje się na stronie internetowej www.glosseniora.pl.

3.5.3. Osoby z niepełnosprawnościami i zaburzone psychicznie

Istnieje problem z pozyskaniem jednorodnych pod względem metodologicznym danych dotyczących osób niepełnosprawnych w Polsce i Unii Europejskiej, w związku z czym trudno jest je porównywać. Niejednorodność wynika z różnego definiowania niepełnosprawności w poszczególnych krajach. Różnicowanie to odnosi się zarówno do definicji niepełnosprawności biologicznej, jak też określania niepełnosprawności prawnej.

Tabela 58 Aktywność ekonomiczna osób niepełnosprawnych w wieku 16 lat i więcej na terenie województwa warmińsko-mazurskiego stan na 31.12.2020 r.

Wyszczególnienie	Aktywni zawodowo			Współczynnik aktywności zawodowej	Wskaźnik zatrudnienia
	Ogółem	razem	w tym pracujący		
	w tysiącach				w %
Warmińsko-mazurskie	114	16	15	14,0	13,2

Źródło: <http://www.niepelnosprawni.gov.pl/p,81,bael>

Na terenie Gminy Lidzbark funkcjonuje Środowiskowy Dom Samopomocy będący jednostką pobytu dziennego dla 40 osób przewlekle chorych psychicznie i z niepełnosprawnością intelektualną, obojga płci, niewymagających leczenia szpitalnego.

W zajęciach ŚDS w 2020 r. brało udział 39 uczestników: 22 uczestników z terenu Miasta i 16 uczestników z terenu Gminy. ŚDS w Lidzbarku zapewniał uczestnikom usługi transportowe. Podopieczni dowożeni byli na zajęcia z miejsca zamieszkania lub innego miejsca uzgodnionego z kierownikiem Domu i odwożeni po zajęciach. Z transportu korzystało 21 uczestników: 15 z terenu Gminy (Cibórz, Kiełpiny, Wąpiersk, Nowy Zieluń, Wleusk, Dębowiec) i 6 z terenu Miasta. Średnia frekwencja uczestników w roku 2020 to 30 osób.

3.5.4. Bezdomność

Problematykę bezdomności oraz standardy, jakim podlega świadczona pomoc osobom pozbawionym schronienia, regulują przepisy ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. Ostatnia zmiana przepisów wprowadziła nowy podział placówek świadczących pomoc w formie schronienia. Obecnie mogą funkcjonować placówki w trzystopniowym schemacie standardów:

- ogrzewalnie,
- noclegownie,
- schroniska.

Ogrzewalnie są placówkami niskoprogramowymi, o najniższych standardach. Mogą tam przebywać nawet osoby, które są pod wpływem alkoholu, ale ich życie jest zagrożone poprzez przebywanie na wolnym powietrzu w warunkach niskich temperatur. W ogrzewalniach jest możliwość spędzenia nocy jedynie w pozycji siedzącej, na krzesłach lub ławach.

Noclegownie zapewniają schronienie, świadcząc tymczasową pomoc w postaci miejsca noclegowego. Przebywać tam mogą osoby, które nie są pod wpływem alkoholu. Na ogół są to osoby, które podjęły pierwsze kroki w kierunku wychodzenia z bezdomności.

Schroniska natomiast przeznaczone są dla osób bezdomnych, które podpisały kontrakt socjalny i chcą dokonywać pozytywnych zmian w swoim życiu.

W świetle danych z Ogólnopolskiego badania liczby osób bezdomnych - Edycja 2019 wynika, że w momencie realizacji badania zdiagnozowano 30 330 osób bezdomnych, z czego 83,6% stanowili mężczyźni (25 369 osób), natomiast 16,4% kobiety (4 961 osób). Przy czym liczba bezdomnych na terenie województwa warmińsko-mazurskiego wynosiła 1071 osób (w tym 913 mężczyzn, 119 kobiet, 39 dzieci), co stanowi 3,53 % bezdomnych.³⁵

Tabela 59 Bezdomność na terenie Polski w podziale na województwa.

³⁵ Ogólnopolskie badanie liczby osób bezdomnych

Źródło: <https://www.gov.pl/web/rodzina/wyniki-ogolnopolskiego-badania-liczby-osob-bezdomnych-edycja-2019>

Analizując liczbę bezdomnych w województwie można zauważyć, że najwięcej z nich przebywa w środowiskach miejskich.

Tabela 60 Liczba osób bezdomnych w wybranych ośrodkach miejskich (wg ośrodków pomocy społecznej – stan na 31 grudnia 2019 r.)

Miasto	Liczba osób bezdomnych	Miasto	Liczba osób bezdomnych
Elbląg	172	Barczewo	27
Olsztyn	71	Kętrzyn	24
Ostróda	53	Nidzica	23
Biskupiec	38	Dobre Miasto	22
Iława	37	Olecko	22
Bartoszyce	34	Ełk	22
Giżycko	30	Gołdap	21

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej³⁶

Biorąc pod uwagę liczbę osób bezdomnych w podziale na płeć można zauważyć, że na terenie województwa warmińsko-mazurskiego zdecydowaną większość stanowią mężczyźni. Najwięcej **bezdomnych mężczyzn** wykazała diagnoza według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku (1.261 osób). Analizując dane z grudnia 2019 r. liczba bezdomnych płci męskiej w stosunku do grudnia 2018 r. uległa zmniejszeniu o 99 osób tj. 8,99 %.

Analiza liczby osób **bezdomnych płci żeńskiej** w latach 2014-2019 na terenie województwa warmińsko-mazurskiego wykazuje jej wahania. Na dzień 31 grudnia 2019 r. w województwie odnotowano 125 bezdomnych kobiet, co wskazuje, że liczba bezdomnych płci żeńskiej w stosunku do grudnia 2018 roku zmalała o 9 osób tj. 6,72 %.

Niepokojącym faktem jest występowanie w naszym regionie **zjawiska bezdomności wśród dzieci**. Ośrodki pomocy społecznej w poprzedniej diagnozie z grudnia 2018 r. wykazały liczbę 14 bezdomnych dzieci. Z analizy danych z grudnia 2019 r. wynika, że liczba bezdomnych dzieci w stosunku do grudnia 2018 roku wzrosła o 2 dzieci.

³⁶ INFORMACJA DOTYCZĄCA PROBLEMATYKI BEZDOMNOŚCI NA TERENIE WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

We wszystkich województwach można zaobserwować spadek liczby osób bezdomnych. Wśród okoliczności, które osoby bezdomne wskazywały jako główną przyczynę swojej sytuacji życiowej. Konflikt rodzinny był najczęściej podawanym źródłem kryzysu bezdomności przez osoby badane – 32,2%, zaraz po nim wskazywano uzależnienie – niespełna 28%. W dalszej kolejności znalazły się: eksmisja, wymeldowanie – 26,3%, które podczas poprzedniego badania uznawane były za główną przyczynę bezdomności, a następnie rozpad związku – 18,4%. Najwięcej osób bezdomnych zdiagnozowano w przedziale wiekowym 41-60 lat (13 801 osób, w tym 1 770 kobiet i 12 031 mężczyzn).³⁷

Sytuacja społeczno-demograficzna w województwie warmińsko-mazurskim jest odzwierciedleniem przemian demograficznych zachodzących w całym kraju, jak i w Europie. Jak wynika z przeprowadzonego monitoringu głównym odbiorcą pomocy kierowanej do bezdomnych przez ośrodki pomocy społecznej oraz organizacje pozarządowe są osoby starsze tj. powyżej 50 r.ż. (759 osób – 66,52% ogółu bezdomnych).

Pomoc osobom bezdomnym zgodnie z *ustawą o pomocy społecznej* realizowana jest przez gminy głównie ze środków własnych. Istnieje rozbieżność pomiędzy liczbą osób bezdomnych, a liczbą miejsc w placówkach oferujących schronienie na terenie województwa (810 miejsc), jednakże można przyjąć, iż potrzeby w tym zakresie są zabezpieczone, ponieważ w wielu placówkach istnieją możliwości zwiększenia liczby miejsc noclegowych w okresie zimowym³⁸.

Na terenie Gminy Lidzbark były ponoszone wydatki z tytułu zapewnienia schronienia dla osób bezdomnych z terenu gminy Lidzbark. Koszty w tym zakresie ponoszone były przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lidzbarku.

3.5.5. Aktywność społeczna

Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Organizacje pozarządowe podejmujące działania na rzecz społeczności lokalnej są ważnym ogniwem wspólnoty samorządowej, jaką stanowi gmina. Działania podejmowane przez organizacje pozarządowe sprawiają, że rośnie ich rola w kreowaniu pozytywnych zmian w środowisku lokalnym, co ma również wpływ na rozwój i promocję jednostki samorządu terytorialnego.

Organizacje pobudzają aktywność obywatelską, uczą dialogu społecznego, są łącznikiem pomiędzy obywatelami, a władzą. Aktywna działalność organizacji pozarządowych jest cechą wyróżniającą społeczeństwo obywatelskie. Podmioty te podejmują inicjatywy dla dobra mieszkańców, dlatego współpraca organizacji pozarządowych z jednostką samorządu terytorialnego umożliwia lepsze

³⁷ <https://www.gov.pl/web/rodzina/wyniki-ogolnopolskiego-badania-liczby-osob-bezdomnych-edycja-2019>

³⁸ INFORMACJA DOTYCZĄCA PROBLEMATYKI BEZDOMNOŚCI NA TERENIE WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO STAN NA 31.12.2019

zrealizowanie wspólnego celu, tj. poprawy jakości życia mieszkańców. Organizacje obywatelskie są ważnym partnerem dla samorządu zarówno w zakresie wymiany doświadczeń, jak również współpracy.

Przyjmując program współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi na 2020 r. Rada Miejska wyraziła wolę budowania dialogu obywatelskiego oraz stwarzania warunków do realizacji inicjatyw służących mieszkańcom i przeznaczyła na ten cel ponad 795.680 zł.

W 2020 r. obowiązywał roczny program współpracy Gminy Lidzbark z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2020 przyjęty uchwałą nr XIII/126/19 Rady Miejskiej w Lidzbarku z dnia 27 listopada 2019 r.

Celem głównym Programu jest budowanie partnerstwa Gminy Lidzbark z organizacjami pozarządowymi poprzez rozwój zakresu i form współpracy, poprzez:

- tworzenie warunków do wzmacniania istniejących organizacji pozarządowych, powstawania nowych organizacji i inicjatyw obywatelskich oraz rozwoju wolontariatu;
- wzmocnienie współpracy partnerów lokalnej polityki społecznej;
- zwiększenie udziału organizacji pozarządowych w realizacji zadań własnych oraz w kreowaniu polityki społecznej Gminy;
- aktywizacja społeczności lokalnej;
- wzmocnienie wsparcia dla inicjatyw: zarówno mieszkańców jak i organizacji;
- pozarządowych, podejmowanych w celu eliminowania lub ograniczenia negatywnych zjawisk dotyczących społeczności lokalnej;
- budowanie społeczeństwa obywatelskiego poprzez umacnianie w świadomości poczucia odpowiedzialności za wspólnotę lokalną, swoje otoczenie oraz tradycję.

Tabela 61 Zestawienie zrealizowanych zadań przez organizacje pozarządowe w roku 2020

Zakres zadań publicznych	Organizacja	Zadania organizacji	Przyznana kwota
Działalność na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynku dzieci i młodzieży	Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Warmińsko-Mazurska, Hufiec Lidzbark Welski ZHP im. Bohaterów Ziemi Lidzbarskiej	Organizacja biwaków, festiwali, wyjazdów szkoleniowych, wyjazdów na wypoczynek letni dla dzieci i młodzieży	5 000 zł
	Stowarzyszenie Niesienia Pomocy Dzieciom „MARIO”	„Kajakiem w stronę słońca”	1 500 zł
Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom	Stowarzyszenie Klub Abstynenta PO-MOCNY w Lidzbarku	Utrzymanie punktu Konsultacyjno – Informacyjnego	3 500 zł

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Lidzbark

społecznym	na zadanie		
Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych	Polski Związek Niewidomych, Okręg Warmińsko -Mazurski, Zarząd Koła w Działdowie	Impreza integracyjno -rehabilitacyjna"	1 200 zł
Ochrona Promocji zdrowia	Polskie Stowarzyszenie Diabetyków – Koło w Działdowie	Poprawa wiedzy na temat profilaktyki cukrzycy, zdrowego trybu życia, radzeniu sobie ze stresem i wykluczeniem	2 000 zł
Ratownictwo i ochrona ludności	Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe Województwa Warmińsko – Mazurskiego Oddział Miejsko – Powiatowy w Działdowie z siedzibą w Lidzbarku	Zapewnienie bezpieczeństwa na kąpielisku w Lidzbarku w okresie letnim	35 000 zł
		Zapewnienie bezpieczeństwa na kąpielisku w Lidzbarku w okresie letnim	3 000 zł
		Promocja zdrowego stylu życia	2 000 zł
Turystyka i krajoznawstwo	Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Warmińsko-Mazurska, Hufiec Lidzbark Welski ZHP im. Bohaterów Ziemi Lidzbarskiej	Promocja atrakcji turystycznych i tradycji harcerskich	5 000 zł
Ekologia i ochrona zwierząt	Stowarzyszenie „ PSIA PRZYSTAŃ" w Lidzbarku	Zapobieganie bezdomności psów w gminie Lidzbark	8 000 zł
Podtrzymanie i upowszechnianie tradycji narodowej	Ochotnicza Straż Pożarna - Młodzieżowa Orkiestra Dęta w Lidzbarku	Popularyzacja i rozbudzenie zainteresowań muzycznych, w tym reprezentowanie i	26 000 zł

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Lidzbark

		kultywowanie tradycji orkiestr dętych	
Nauka, szkolnictwo, edukacja, oświata i wychowanie.	Stowarzyszenie SpołecznoOświatowe „PRZYSZŁOŚĆ” w Wąpiersku	Organizacja zajęć dodatkowych z języka obcego, organizacja konkursów naukowych	6 300 zł
	Stowarzyszenie SpołecznoOświatowe „SZANSA” w Słupie	Organizacja zajęć dodatkowych z języka obcego, organizacja konkursów naukowych	6 300 zł
	Stowarzyszenie SpołecznoOświatowe „OPOKA” Kiełpinach	Organizacja zajęć dodatkowych z języka obcego, organizacja konkursów naukowych	6 300 zł
	Działdowska Kuźnia Słowa	Wydruk publikacji indywidualnej autorstwa mieszkanki Lidzbarka, poetki Anety Balla	2 500 zł
Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych.	Koło Gospodyń Wiejskich w Nowym Dworze	Prowadzenie Kół Gospodyń Wiejskich	3 000 zł
	Koło Gospodyń Wiejskich w Dłutowie	Prowadzenie Kół Gospodyń Wiejskich	3 000 zł
	Ochotnicza Straż Pożarna w Jeleniu	Ognisko integracyjne dla mieszkańców sołectwa Cibórz	1 500 zł
	Ochotnicza Straż Pożarna w Jeleniu	Ognisko integracyjne dla mieszkańców sołectwa Jeleń	1 500 zł
	Ochotnicza Straż Pożarna w Jeleniu	Ognisko integracyjne dla mieszkańców	1 000 zł

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Lidzbark

		sołectwa Cibórz w miejscowości Podcibórz	
Ochotnicza Straż Pożarna w Słupie		Ognisko integracyjne dla mieszkańców sołectwa Słup	1 000 zł
Stowarzyszenie „ POZYTYWNA WIEŚ” Koty		Impreza Integracyjna	1 000 zł
Koło Gospodyń Wiejskich w Nowym Dworze		Propagowanie sportu i rekreacji podczas otwarcia nowej drogi Nick- Biernaty w Nicku	1 000 zł
Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Warmińsko- Mazurska, Hufiec Lidzbark Welski ZHP im. Bohaterów Ziemi Lidzbarskiej		Piknik Rodzinny w Bełku	1 000 zł
Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Warmińsko- Mazurska, Hufiec Lidzbark Welski ZHP im. Bohaterów Ziemi Lidzbarskiej		Przygotowanie imprezy charytatywnej przez Komendę Hufca ZHP Lidzbark”	3 500 zł
Koło Gospodyń Wiejskich w Dłutowie		Propagowanie sportu i rekreacji podczas otwarcia nowego boiska w Jamielniku	1 000 zł
Koło Gospodyń Wiejskich w Nowym Dworze		Ognisko integracyjne podczas otwarcia nowego	1 000 zł

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Lidzbark

		placu przy świetlicy wiejskiej w Nowym Dworze	
Działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym	Uniwersytet III Wieku w Lidzbarku	III Gminny Dzień Seniora	4 000 zł
Pomoc społeczna	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lidzbarku	Świadczenie usług opiekuńczych dla osób objętych pomocą społeczną przez Miejski Ośrodek Opieki Społecznej w Lidzbarku w miejscu ich zamieszkania	532.680 zł
RAZEM			669.780 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie Gminy Lidzbark za rok 2020

Aktywność obywatelska

Aktywność społeczną można badać na podstawie uczestnictwa obywatela w życiu publicznym, dostępną dla każdego uprawnionego, jest głosowanie w wyborach. Poniżej przedstawiono **frekwencję** w wyborach samorządowych w 2018 r., Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polski 2018 r., do Parlamentu Europejskiego 2019 r., na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej 2020 r.

Tabela 62 Frekwencja w wyborach w latach 2018-2020 na terenie Gminy Lidzbark

Frekwencja	Wybory			
	samorządowe 2018	do Parlamentu Europejskiego 2019	do Sejmu i Senatu 2019	prezydenckie 2020
Polska	48,83 %	45,68 %	61,74 %	68,18 %
województwo warmińsko-mazurskie	46,40 %	38,93 %	53,61 %	62,14%
powiat działdowski	51,07 %	34,66 %	51,41 %	61,09 %
Gmina Lidzbark	b.d.	32,45 %	49,96 %	59,90 %

Źródło: Państwowa Komisja Wyborcza

Frekwencja wyborcza w Gminie Lidzbark w każdych wyborach była niższa niż w powiecie działdowskim i województwie warmińsko-mazurskim. W demokratycznych wyborach brała udział mniejszość osób uprawnionych. Największa frekwencja miała miejsce podczas wyborów prezydenckich w 2020 r. (59.90%), a najniższa podczas wyborów do Parlamentu Europejskiego w 2019 (32,45 %).

Analizując ostatnie wyniki lokalne, mniejszość osób (2127 z 4995) uprawnionych do głosowania wzięła udział w wyborach samorządowych. Aż 52,86 % wyborców (3442 głosów) zagłosowała na urzędującego burmistrza w kadencji w latach 2018-2022.

Budżet obywatelski

Od 2016 r. w Gminie Lidzbark funkcjonuje budżet obywatelski – inicjatywa, która powstała z myślą o mieszkańcach Gminy i która pozwala na bezpośredni udział w procesie decyzyjnym i dysponowania środkami budżetu Gminy. Do budżetu obywatelskiego na 2020 rok wpłynęło 5 wniosków. Najwięcej głosów otrzymało zadanie zgłoszone przez Młodzieżową Radę Miejską - „Budowa skateparku”. Budżet obywatelski niesie ze sobą wiele korzyści, w tym m.in. buduje postawę obywatelską i świadomość lokalną, zapewnia dostęp do informacji w zakresie rozporządzania budżetem jednostki, a tym samym zwiększa poziom wiedzy lokalnej społeczności poprzez bezpośrednią możliwość udziału w projekcie oraz wgląd w proces zarządzania projektem i zarządzania jednostką samorządu terytorialnego.³⁹

Fundusz sołecki

Mieszkańcy gminy mają możliwość skorzystania z **funduszu sołeckiego**. O przeznaczeniu funduszu sołeckiego decydują bezpośrednio mieszkańcy sołectw na zebraniach wiejskich. Z funduszu sołeckiego zrealizowano: budowę wiat rekreacyjnych, budowę siłowni zewnętrznych, urządzono plac zabaw, rodzinne turnieje sportowe, budowa świetlicy wiejskiej.

O przeznaczeniu funduszu sołeckiego decydują bezpośrednio mieszkańcy sołectw na zebraniach wiejskich. Z funduszu sołeckiego zrealizowano: budowę wiat rekreacyjnych, budowę siłowni zewnętrznych, budowę boiska i zakup sprzętu sportowego, doposażenie placów zabaw, zakup wiat przystankowych, wykonanie i montaż tablic historycznych, utrzymanie zieleni na terenie sołectw, rodzinne turnieje sportowe, warsztaty historyczne, zakup ławek, zakup i montaż latarni, montaż lamp solarnych, remonty dróg, wykonanie ścieżek spacerowych, budowę chodnika, doposażenie świetlic wiejskich.

Młodzieżowa Rada Miejska

Na podstawie Uchwały Nr XI/95/15 Rady Miejskiej w Lidzbarku z dnia 29 września 2015 roku powołana została Młodzieżowa Rada Miejska w Lidzbarku.

³⁹ Raport o stanie Gminy Lidzbark za rok 2020

Uchwała Nr IX/95/15 Rady Miejskiej w Lidzbarku z dnia 29 września 2015 roku została zmieniona Uchwałą Nr XXXVI/315/17 Rady Miejskiej w Lidzbarku z dnia 9 grudnia 2019 roku oraz Uchwałą Nr XIII/124/19 Rady Miejskiej w Lidzbarku z dnia 13 listopada 2019 roku.

Rada jest organem samorządowym młodzieży zamieszkałej w Gminie Lidzbark o charakterze konsultacyjnym i opiniodawczym organów samorządu Gminy w sprawach dotyczących młodzieży. Podstawą działalności Rady jest praca społeczna jej członków. Młodzieżowa Rada Miejska w Lidzbarku na kadencję 2019-2021 liczy 15 członków z następujących szkół:

- Szkoły Podstawowej Nr 1 z Oddziałami Dwujęzycznymi i Sportowymi im. Tadeusza Kościuszki w Lidzbarku - 3 mandaty,
- Szkoły Podstawowej Nr 2 z Oddziałami Dwujęzycznymi i Sportowymi im. Szarych Szeregów w Lidzbarku - 3 mandaty,
- Szkoły Podstawowej im. Henryka Sienkiewicza w Starym Dłutowie - 3 mandaty,
- Szkoły Podstawowej w Bryńsku - 1 mandat,
- Szkoły Podstawowej w Słup - 1 mandat,
- Szkoły Podstawowej im. Orła Białego w Kiełpinach - 1 mandat,
- Niepublicznej Szkoły Podstawowej im. Wincentego Witosa w Wąpiersku - 1 mandat,
- Zespołu Szkół im. Króla Władysława Jagiełły w Lidzbarku - 1 mandat,
- Liceum Ogólnokształcące im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego w Lidzbarku - 1

Koła Gospodyń Wiejskich

Na terenie Gminy Lidzbark funkcjonuje pięć Kół Gospodyń Wiejskich wpisane do Rejestru Kół Gospodyń Wiejskich prowadzonego przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Tabela 63 Wykaz Kół Gospodyń Wiejskich na terenie Gminy Lidzbark

Nazwa Koła Gospodyń Wiejskich	Miejscowość
Stowarzyszenie Koło Gospodyń Wiejskich w Bryńsku	Bryńsk
Koło Gospodyń Wiejskich w Nowym Dworze	Nowy Dwór
Koło Gospodyń Wiejskich w Miłostajkach „Helenki”	Miłostajki
Koło Gospodyń Wiejskich	Zalesie
Koło Gospodyń Wiejskich	Bryńsk

Źródło: Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Urząd Miasta i Gminy Lidzbark

Uniwersytet III Wieku w Lidzbarku

Uniwersytet III Wieku w Lidzbarku działa w charakterze stowarzyszenia zarejestrowanego na czas nieokreślony i działający na podstawie przepisów Ustawy „Prawo o stowarzyszeniach” (Dz.U. z 2001r. Nr 79, poz. 855 z późniejszymi zmianami) i Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz.U. Nr 96 poz. 873 z 2003r. ze zmianami) oraz niniejszego Statutu.

Uniwersytet III Wieku działa na rzecz ogółu społeczeństwa ze szczególnym wyróżnieniem osób starszych, zagrożonych wykluczeniem społecznym i niepełnosprawnych.

Członkiem Uniwersytetu III Wieku może być osoba, która osiągnęła wiek emerytalny lub jest w wieku przedemerytalnym, jest na rencie inwalidzkiej, jest bezrobotna lub niepełnosprawna, dysponuje wolnym czasem i dokonała formalnego zgłoszenia.⁴⁰

3.6. Turystyka i sport

3.6.1. Potencjał turystyczny

Od 1975 roku Lidzbark posiada status miasta turystycznego. Na terenie gminy nie brakuje urokliwych miejsc, a na amatorów turystyki aktywnej czekają trasy rowerowe, piesze i kajakowe. Walory turystyczne Lidzbarka decydują o atrakcyjności turystycznej gminy, do których niewątpliwie należą krajobraz, właściwości klimatu, dobre warunki do uprawiania sportów wodnych i turystyki rowerowej, pomniki przyrody, a także cisza, spokój i wysoki poziom usług turystycznych. Walory wypoczynkowe stwarzające możliwość regeneracji sił i odpoczynku pozostają w ścisłej zależności od warunków środowiska przyrodniczego. Dotyczy to przede wszystkim terenów Górznięsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego i Welskiego Parku Krajobrazowego, obszarów o niskim stopniu urbanizacji, dobrym klimacie zapewniającym łatwy kontakt z wodą i lasami. Dla turystów spragnionych odpoczynku i ciszy czeka promenada nad jeziorem Lidzbarskim oraz nowoczesna plaża miejska z najdłuższą w województwie warmińsko-mazurskim zjeżdżalnią na świeżym powietrzu wraz z zjeżdżalnią rodzinną, trzy zamknięte baseny kąpielowe oraz dwupoziomowa wieża do skoków.⁴¹

Obszar gminy należy do „Zielonych Płuc Polski” (ZPP). Obszar ZPP obejmuje północno-wschodnią część

kraju o powierzchni 63 234 km², na tym terenie mieszka około 4 mln ludzi. Administracyjnie obszar ZPP położony jest na terenie pięciu województw: warmińsko-mazurskiego (115 gmin), podlaskiego (118 gmin), północno-wschodniej części mazowieckiego (114 gmin) oraz części pomorskiego (6 gmin) i kujawsko-pomorskiego (33 gmin). Ogółem teren Zielonych Płuc Polski obejmuje 379 gmin.

Obszar prawnie chroniony gminy Lidzbark obejmuje 21.942,11 ha (co stanowi 86,08 % obszaru gminy) terenów

Mapa 21 Mapa Zielona Płuca Polski

⁴⁰ Statut Uniwersytetu III Wieku w Lidzbarku

⁴¹ Program Ochrony Środowiska dla gminy i miasta Lidzbark na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2022

chronionych, do których zaliczają się parki krajobrazowe (16.647,57 ha), rezerwaty przyrody (115,61 ha), rezerwaty i pozostałe formy ochrony przyrody w parkach krajobrazowych 278,35 ha, obszary chronionego krajobrazu razem (5.294,61 ha), użytki ekologiczne (162,67 ha).

Na terenie Miasta i Gminy Lidzbark występują następujące formy ochrony przyrody:

1. Obszary Chronionego Krajobrazu:

- Okolice Rybna i Lidzbarka
- Dolina Górnej Wkry
- Otuliny Welskiego Parku Krajobrazowego – Słup

2. Rezerwaty Przyrody:

- Klonowo
- Bagno Koziana
- Jar Brynicy

3. Parki Krajobrazowe:

- Welski Park Krajobrazowy
- Górznieńsko-Lidzbarski Park Krajobrazowy

4. Obszary Natura 2000:

- Przełomowa Dolina Rzeki Wel
- Ostoja Lidzbarska
- Ostoja Welska
- Dolina Wkry i Mławki

5. Użytki ekologiczne:

- Kurojady
- Bładowo
- Studnia Nietoperzowa Zalesie
- Torfowisko Wąpierskie
- Chęłsty

6. Pomniki przyrody

W tabeli poniżej przedstawiono szczegółowy wykaz pomników przyrody na terenie Gminy Lidzbark.

Tabela 64 Zestawienie pomników przyrody na terenie Gminy Lidzbark

L.p.	Nr. Ew.	Obiekt	Obwód (cm)	Wysokość (m)	Lokalizacja	Rok uznania
1	59/52	dąb sp Quercus sp.	375	32	N-ctwo Lidzbark, L- ctwo Sarnia Góra oddz. 229, przy drodze publicznej Górzno Klonowo	Dz. Urz. WRN w Ciechanowie Nr 8/53 z 1953 r.
	60/52	dąb sp Quercus sp.	315	32	N-ctwo Lidzbark, L- ctwo Sarnia Góra oddz. 236c, przy drodze oddziałowej	Dz. Urz. WRN w Ciechanowie Nr 8/53 z 1953 r.
3	61/52	dąb sp Quercus sp.	340	22	N-ctwo Lidzbark, L- ctwo Lidzbark oddz. 200, na skarpie nad jez. Lidzbarskim	Dz. Urz. WRN w Ciechanowie Nr 8/53 z 1953 r.
4	52/113/78	jałowiec pospolity Juniperus communis - 3 szt. (2 szt. w formie krzewów o zwartej koronie)	1250 – obwód korony 507 – obwód korony 47	7	w. Nowy Zieluń, w odległości ok. 200 m od szosy Lubowidz- Lidzbark, w administracji N-ctwa	Dz. Urz. WRN w Ciechanowie Nr 57 poz. 43 z 23.10.1978 r. Kom. Woj. Ciech. z dn. 17.08.1978 r.
5	87/148/79	jesion wyniosły Fraxinus excelsior	343	21	w. Dłutowo, teren parku podworskiego	Dz. Urz. WRN w Ciechanowie Nr 5 poz. 39 z 29.12.1979

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Lidzbark

						r. Kom. Woj. Ciech. z 23.11.1979r.
6	99/160/80	lipa drobniolista <i>Tilia cordata</i> - 2 szt.	320, 287	19	m. Lidzbark, przy kościele	Dz. Urz. WRN w Ciechanowie Nr 7 poz. 53 z 06.12.1980 r. Kom. Woj. Ciech. z 4.08.1980 r.
7	100/161/80	dąb szypułkowy <i>Quercus</i> <i>robur</i>	274	20	m. Lidzbark, teren skweru przed stacją PKP w Lidzbarku	Dz. Urz. WRN w Ciechanowie Nr 7 poz. 53 z 06.12.1980 r. Kom. Woj. Ciech. z 4.08.1980 r.
8	111/172/80	jałowiec pospolity <i>Juniperus</i> <i>communis</i>	76	7	w. Tarczyny, grunt między własnością b. PGR-u i p. K. Kowalskiego, po prawej stronie drogi Kiełpiny - Tarczyny w odl. 50 m	Dz. Urz. WRN w Ciechanowie Nr 8 poz. 63 z 31.12.1980 r. Kom. Woj. Ciech. z 15.12.1980 .
9	254/315/86	dąb szypułkowy <i>Quercus</i> <i>robur</i>	234	19	m. Lidzbark przy Kościele Ewangelickim	Dz. Urz. WRN w Ciechanowie Nr 14 poz. 371 z 31.12.1986 r. Zarz. Nr 29/86 Woj. Ciech. z 1.12.1986 r.

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Lidzbark

10	262/323/86	jesion wyniosły Fraxinus excelsior	433	20	m. Lidzbark, rosnący przy budynku N- ctwa Lidzbark	Dz. Urz. WRN w Ciechanowie Nr 14 poz. 371 z 31.12.1986 r. Zarz. Nr 29/86 Woj. Ciech. z 1.12.1986 r.
11	263/324/86	dąb szypułkowy Quercus robur - 5 szt.	203 – 410	22 – 30	w. Klonowo, N-ctwo Lidzbark, L- ctwo Sarnia Góra, w sąsiedztwie składnicy drewna	Dz.Urz. WRN w Ciechanowie Nr 14 poz. 371 z 31.12.1986 r. Zarz. Nr 29/86 Woj. Ciech. z 1.12.1986 r.
12	264/325/86	dąb szypułkowy Quercus robur - aleja 51 szt.	69 – 351	18	Wzdłuż drogi biegnącej od N-ctwa Lidzbark w kierunku Piaseczna	Dz.Urz. WRN w Ciechanowie Nr 14 poz. 371 z 31.12.1986 r. Zarz. Nr 29/86 Woj. Ciech. z 1.12.1986 r. Dz.Urz. Woj. Warm- Maz Nr 161 poz.2463 z 22.09.2011 r. Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. poz. 475 z 01.02.2017 r

Źródło:

Zgodnie z danymi z Banku Danych Lokalnych w roku 2020 terenie gminy Lidzbark funkcjonowały poniższe obiekty noclegowe:

Tabela 65 Zestawienie turystycznych obiektów noclegowych na terenie gminy Lidzbark

Nazwa	Pensjonaty	Inne obiekty hotelowe	Ośrodki wczasowe	Ośrodki kolonijne	Zespoły domków turystycznych	Pokoje gościnne i kwatery agroturystyczne
Ilość	1	1	2	1	2	1
Miejsca noclegowe	14	150	352	100	108	26

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

W niniejszej analizie przedstawiono mierzalne mierniki potencjału turystycznego dla powiatu działdowskiego, województwa warmińsko-mazurskiego i Polski. W tym zakresie przedstawiono następujące wskaźniki:

- miejsca noclegowe na 1000 ludności,
- miejsca noclegowe całoroczne na 1000 ludności,
- stopień wykorzystania miejsc noclegowych,
- noclegi udzielone turystom krajowym w turystycznych obiektach noclegowych ogółem na 10 tys. mieszkańców,

Tabela 66 Wskaźniki potencjału turystycznego Gminy Lidzbark w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
	Miejsca noclegowe na 1000 ludności				
powiat działdowski	16	13	16	15	15
woj. warmińsko-mazurskie	28,58	28,44	28,51	30,15	28,18
Polska	19,50	20,14	20,79	21,51	20,21
	Miejsca noclegowe całoroczne na 1000 ludności				
powiat działdowski	11,78	10,00	15,08	14,69	14,76
woj. warmińsko-mazurskie	6,91	16,11	16,60	17,30	16,57
Polska	13,58	13,86	14,62	15,08	14,34
	Stopień wykorzystania miejsc noclegowych				
powiat działdowski	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
woj. warmińsko-	31,9	30,9	31,5	31,8	27,5

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Lidzbark

mazurskie					
Polska	38,1	39,3	40,1	40,6	26,8
	noclegi udzielone turystom krajowym w turystycznych obiektach noclegowych ogółem na 10 tys. mieszkańców				
powiat działdowski	5 746	4 521	5 242	5 277	4 441
woj. warmińsko-mazurskie	19 739	19 040	19 850	20 927	15 859
Polska	16 607	17 483	18 514	19 449	11 669
	noclegi udzielone turystom zagranicznym w turystycznych obiektach noclegowych na 10 tys. mieszkańców				
powiat działdowski	364	240	224	203	155
woj. warmińsko-mazurskie	2 790	2 788	2 761	2 773	845
Polska	4 054	4 348	4 619	4 867	1 727
	Turyści korzystający z noclegów na 1000 ludności				
powiat działdowski	227,56	159,46	163,07	161,25	128,08
woj. warmińsko-mazurskie	890,63	880,01	914,26	965,98	614,52
Polska	783,52	832,57	882,40	929,18	466,15

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Bank Danych Lokalnych

W 2020 r. gmina Lidzbark dysponowała 190 miejscami noclegowymi, o charakterze całorocznym tj. o 7,95 % więcej niż w 2016 r.

Z danych zawartych w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego, wynika, że według stanu na 2016 r. na terenie Gminy Lidzbark znajdowała się największa liczba miejsc noclegowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.

Tabela 67 Ilość miejsc noclegowych w Gminie Lidzbark w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
	Miejsca noclegowe całoroczne				
Gmina Lidzbark	176	176	186	190	190

Źródło GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Z danych Banku danych lokalnych wynika, że teren gminy Lidzbark odwiedzają turyści zagraniczni z różnych krajów świata min. Amerykanie, Holendrzy, Niemców, Skandynawowie. Nie mniej jednak na przestrzeni 5 lat widać spadek turystów zagranicznych o 58,13 %.

Tabela 68 Zestawienie liczby turystów zagranicznych w latach 2016-2020 odwiedzających teren Gminy Lidzbark

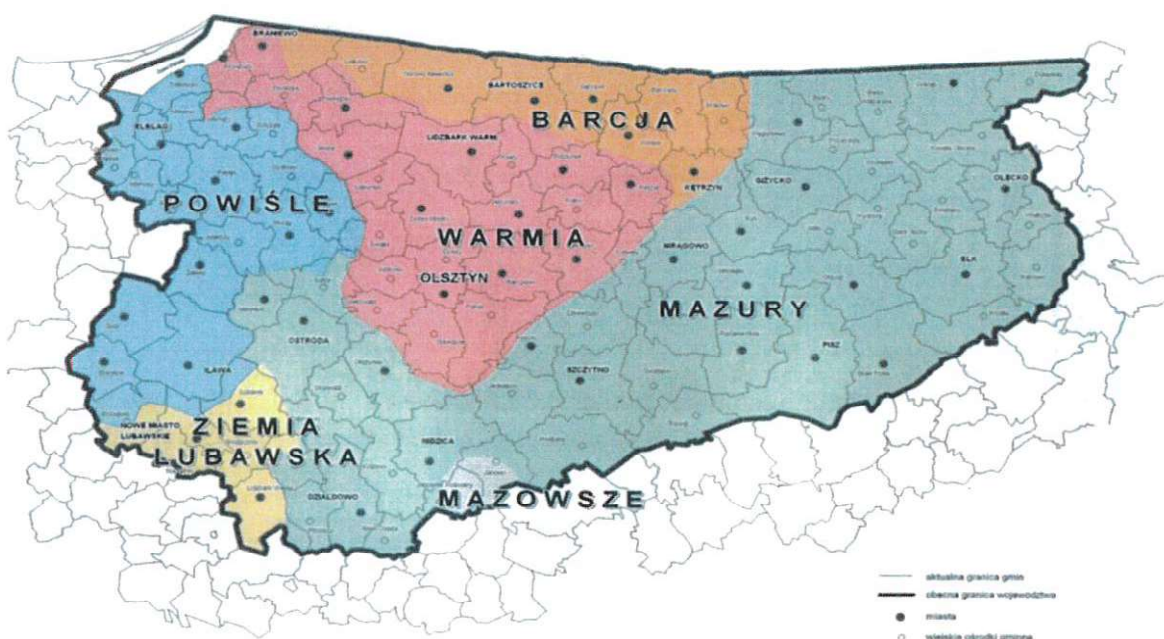
Nazwa	Jednostka miary	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	osoba	2 398	1 583	1 468	1 325	1 004

Źródło GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

3.6.2. Zabytki i obiekty dziedzictwa kulturowego

Gmina Lidzbark leży na obszarze dawnej Ziemi Lubawskiej oraz Mazur.

Tabela 69 Dziedzictwo kulturowe województwa warmińsko-mazurskiego – krainy historyczne

Źródło: Dziedzictwo kulturowe Warmii - Mazur - Powiśla: stan zachowania, potencjały i problemy, Warmińsko-Mazurskie Biuro Planowania Przestrzennego, Olsztyn 2006

Lidzbark posiada wysokie walory kulturowe. Stara część miasta stanowi zabytkowy układ urbanistyczny. W mieście znajduje się wiele zabytków, do których należy m. in. kościół parafialny p.w. Św. Wojciecha z XIV w., kościół ewangelicko-augsburski z XIX w. fragmenty murów obronnych i baszty zamkowej z XIV w. liczne domy drewniane i murowane z XIX w. Na terenie gminy warty uwagi jest układ zabudowy wsi Bryńsk z licznymi przykładami tradycyjnego budownictwa wiejskiego z XIX w., zespół dworsko-folwarczny i młyn wodny w Chetstach z XIX w., zespół pałacowo – parkowy w Dłutowie z połowy XIX w., murowany młyn

wodny w Kurojadach z początku XX w., kościół parafialny w Kiełpinach p.w. św. Wawrzyńca z połowy XVIII w., zespół dworsko-folwarczny oraz gorzelnia i szkoła we Wlewsku z połowy XIX w.⁴²

Na terenie gminy znajduje się bardzo liczna grupa zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomości prowadzonych przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz zabytków wpisanych do gminnej ewidencji zabytków.

W tabeli poniżej przedstawiono wykaz zabytków nieruchomości na terenie gminy Lidzbark.

Tabela 70 Wykaz zabytków nieruchomości Gminy i Miasta Lidzbark

<p>Lidzbark</p> <ul style="list-style-type: none"> - założenie urbanistyczne Starego Miasta, XIV, nr rej.: 489 z 22.08.1960 i 693 z 21.10.1967 - kościół par. pw. św. Wojciecha, 1 poł. XIV, 1746, nr rej.: 490 z 22.08.1960 - kościół ewangelicki, 1826, nr rej.: 695/67 z 30.10.1967 - cmentarz przykościelny, nr rej.: j.w. - dom, ul. Ogrodowa 15, XIX, nr rej.: A-674 z 30.10.1967 - dom, ul. Słomiany Rynek 7, mur.-drewn., XIX, nr rej.: 698/67 z 30.10.1967 - dom, ul. Stare Miasto 1, XIX, nr rej.: 699/67 z 30.10.1967 - dom, ul. Stare Miasto 11, szach., XIX, nr rej.: 700/67 z 30.10.1967 - dom, ul. Stare Miasto 31, XIX, nr rej.: 701/67 z 30.10.1967 - dom „Zameczek”, ul. Zamkowa 11, XVIII, nr rej.: 696/67 z 30.10.1967 - spichrz, ul. Stare Miasto 12, XIX, nr rej.: 702/67 z 30.10.1967 - wodociągowa wieża ciśnień, ul. Brzozowa, 4 ćw. XIX, nr rej.: A-2218 z 19.12.2005
<p>Bryńsk</p> <ul style="list-style-type: none"> - kościół ewangelicko-augsburski, ob. rzym.-kat. fil. pw. MB Anielskiej, k. XIX, 1911, nr rej.: A-1676 z 26.04.2000
<p>Chelsty</p> <ul style="list-style-type: none"> - park, nr rej.: 684 z 19.10.1967
<p>Cibórz</p> <ul style="list-style-type: none"> - zespół folwarczny, pocz. XIX, nr rej.: A-318/92 z 17.04.1992: - oficyna mieszkalna - młyn wodny - gorzelnia
<p>Dłutowo</p> <ul style="list-style-type: none"> - zespół pałacowy, k. XVIII-XX, nr rej.: 276/81 z 8.10.1981: - pałac - pawilon „apteczka” - park - ogrodzenie

⁴² STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA I GMINY LIDZBARK

Kiełpiny - kościół par. pw. św. Wawrzyńca, mur.-drewn., 1745, 1832, nr rej.: 685 z 19.10.1967 - dzwonnica, mur.-drewn., nr rej.: 686 z 19.10.1967 (nie istnieje)
Stare Dłutowo - kościół par. pw. św. Wawrzyńca, 1894-1895, nr rej.: 1736 z 26.04.2001 (brak decyzji w NID) - cmentarz przykościelny, nr rej.: j.w

Źródło: *Narodowy Instytut Dziedzictwa*

3.6.3. Kultura

Głównym organizatorem życia kulturalnego na terenie Gminy Lidzbark jest Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Lidzbarku (MGOK) oraz Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Lidzbarku.

Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Lidzbarku (MGOK) jest jednostką organizacyjną Gminy, posiadającą osobowość prawną, która prowadzi działalność w zakresie upowszechniania kultury na terenie Gminy Lidzbark oraz powiatu działdowskiego.

Działalność Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Lidzbarku obejmuje:

- prowadzenie zajęć artystycznych,
- udział w konkursach gminnych, powiatowych oraz ogólnopolskich
- organizacja wystaw, koncertów, konkursów
- współpraca ze szkołami oraz innymi instytucjami – stowarzyszenia oraz ośrodki kultury na terenie powiatu działdowskiego i poza naszym terenem
- prowadzenie audycji radiowych
- archiwizacja działalności artystycznej (zdjęcia, nagrania wideo, FB)

W siedzibie Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury prowadzone są następujące sekcje artystyczne:

- teatralna (dziecięca, młodzieżowa i dorośli)
- wokalna (grupy i soliści)
- plastyczna (dziecięca)
- fotograficzna (młodzież, dorośli)
- taneczna (jedna grupa dziecięca)
- nauka gry na instrumentach (pianino, gitara)
- świetlice
- komputerowa (seniorzy)
- zespół muzyczny.

Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Lidzbarku (MGBP) to jednostka organizacyjna Gminy Lidzbark, posiadająca osobowość prawną, która służy zaspokajaniu i rozwijaniu potrzeb oświatowych, kulturalnych i informacyjnych oraz czytelniczych społeczeństwa Gminy, w tym upowszechnienia wiedzy i kultury.

W ramach Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Lidzbarku działają Filie Biblioteczne w Bryńsku, Dłutowie, Kiełpinach oraz Wąpiersku.

W 2020 r. zbiory Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Lidzbarku powiększyły się o 1 888 woluminów, 148 audiobooków i 66 filmów o łącznej wartości 47 462,23 zł, które zakupiono ze środków własnych i dotacji Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach Programu Wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa”. Z innych źródeł (dary, przekazane za zgubione) kolekcja wzbogaciła się o 43 jednostki inwentarzowe. Prenumerowano łącznie 31 czasopism bieżących w Bibliotece Głównej oraz filiach bibliotecznych. Ze zbiorów wycofano 7 906 książek - zniszczone, zdezaktualizowane, nieczytane.

W 2020 r. liczba czytelników Biblioteki wynosiła 1 282 czytelników, w tym w filiach bibliotecznych 287. Odnotowano 15.257 odwiedzin w wypożyczalniach i czytelniach Biblioteki, udostępniono 28 690 książek i czasopisma oraz 451 audiobooków. 2 687 osób gościło w Bibliotece podczas zorganizowanych imprez i wydarzeń. Łączna liczba odwiedzin 78 w Bibliotece Głównej i filiach bibliotecznych wyniosła 17 944 osoby. Udzielono 387 informacji bibliotecznych. Ponadto użytkownicy skorzystali z dostępnych stanowisk komputerowych, w tym gogli VR i konsoli do gier 2 924 razy. Biblioteka w ramach konsorcjum udostępnia książki w wersji elektronicznej na platformie Legimi.

W 2020 roku z tej usługi korzystało 45 osób wypożyczając 1 986 ebooków i 227 audiobooków.

Biblioteka oferuje czytelnikom dostęp do katalogu on-line, możliwość internetowej rezerwacji książek, posiada profile na portalach społecznościowych, stronę internetową oraz biblioteczny bloga.

Biblioteka organizuje również lekcje, warsztaty biblioteczne, pogadanki, nocne czytanie, ferie zimowe, spektakle teatralne, spotkania autorskie, wystawy, konkursy. Bierze również udział w ogólnopolskich akcjach, projektach i programach tj. dyskusyjne kluby książki, ogólnopolski tydzień bibliotek czy ogólnopolski tydzień czytania dzieciom.⁴³

Domy i ośrodki kultury kluby i świetlice w 2020 roku w gminie Lidzbark: 1 (publiczne: 1, prywatne: 0), w tym obiekty przystosowane dla osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich: 0. W gminie Lidzbark 1 instytucja posiada sale widowiskowe, w których znajduje się 200 standardowych miejsc dla widzów.⁴⁴

Tabela 71 Zestawienie liczby organizowanych imprez masowych na terenie Gminy Lidzbark w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Imprezy masowe ogółem	2	1	2	1	0
Artystyczno-	1	1	2	1	0

⁴³ Raport o stanie Gminy Lidzbark za rok 2020

⁴⁴ https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Lidzbark

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Lidzbark

rozrywkowe					
Koncerty	0	1	1	1	0
Festiwale	0	0	1	0	0
Imprezy łączone	1	0	0	0	0
Sportowe	1	0	0	0	0
Liczba uczestników imprez	2 000	2 000	4 000	4 000	0

Tabela 72 Zestawienie ilości i rodzajów organizowanych imprez na terenie Gminy Lidzbark w latach 2016-2020

Rodzaj	2016	2017	2018	2019	2020
Imprezy ogółem	134	176	120	150	43
seanse filmowe	73	73	34	89	23
wystawy ogółem	17	12	15	9	5
festiwale i przeglądy artystyczne	6	3	4	4	0
koncerty	15	20	18	17	7
prelekcje, spotkania, wykłady	8	5	2	3	0
imprezy turystyczne i sportowo - rekreacyjne	0	34	22	4	2
konkursy	5	5	7	6	4
pokazy teatralne	4	12	10	7	1
konferencje	2	1	0	0	0
Interdyscyplinarne	0	3	0	0	0
warsztaty	4	3	2	1	0
inne	0	5	6	10	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Tabela 73 Zestawienie liczby uczestników w organizowanych imprezach na terenie Gminy Lidzbark w latach 2016-2020

Rodzaj	2016	2017	2018	2019	2020
--------	------	------	------	------	------

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Lidzbark

Imprezy ogółem	6 200	12 280	23 111	31 320	3 660
seanse filmowe	1 500	1 500	13 321	17 800	1 500
wystawy ogółem	500	720	820	900	200
festiwale i przeglądy artystyczne	1 000	600	750	850	0
koncerty	1 000	3 000	3 000	3 000	980
prelekcje, spotkania, wykłady	1 000	500	60	450	0
imprezy turystyczne i sportowo - rekreacyjne	0	2 000	1 500	1 500	200
konkursy	500	500	600	450	200
pokazy teatralne	500	2 000	2 000	2 000	150
konferencje interdyscyplinarne	100	200	0	0	0
	0	180	0	0	0
warsztaty	100	80	60	60	0
inne	0	1 000	1 000	4 310	430

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Na terenie Gminy Lidzbark według danych Banku Danych Lokalnych w roku 2020 działało 13 kół/klubów/sekcji liczących 129 członków. W ramach tych instytucji działały po dwie sekcje plastyczne, taneczne i fotograficzno-filmowa, trzy sekcje muzyczne oraz cztery teatralne.

Liczba uczestników w poszczególnych sekcjach przedstawiała się następująco sekcja plastyczna 15 osób, sekcja taneczna 30 osób, sekcja teatralna 35 osób, sekcja muzyczna 35 osób, sekcja fotografii i filmu 14 osób.

Według danych Banku Danych Lokalnych z 2020 na terenie Gminy Lidzbark działa 5 bibliotek/filii publicznych posiadająca księgozbiór liczący 36715 wolumenów. We wszystkich placówkach zatrudnionych jest 9 pracowników. Wśród obiektów przystosowanych dla osób niepełnosprawnych 1 miało wejście do budynku przystosowane dla osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach, 2 mają udogodnienia wewnątrz budynku dla osób niepełnosprawnych, a 0 było przystosowanych dla użytkowników

niewidzących i słabowidzących. Liczba czytelników w roku 2020 wyniosła 1472 osób. Księgozbiór bibliotek na 1000 ludności w 2020 roku wynosił 2637,0 wolumenów.

Według danych Banku Danych Lokalnych komputeryzacja bibliotek publicznych w 2020 roku na terenie Gminy Lidzbark przedstawiała się następująco:

Tabela 74 Komputeryzacja bibliotek publicznych na terenie Gminy Lidzbark w roku 2020

	2016	2017	2018	2019	2020
komputery użytkowane w bibliotece ogółem	39	39	42	46	54
komputery użytkowane w bibliotece miasto Lidzbark	22	22	25	29	35
komputery użytkowane w bibliotece obszar wiejski	17	17	17	17	19
komputery użytkowane w bibliotece dostępne dla czytelników	27	27	31	35	41
komputery podłączone do Internetu dostępne dla czytelników	27	27	31	35	41
biblioteki, które umożliwiają podłączenie komputera (urządzenia mobilnego) użytkownika do gniazda elektrycznego	1	1	5	-	-
bibliotek, które umożliwiają podłączenie komputera (urządzenia mobilnego) użytkownika do gniazda internetowego	0	0	0	-	-
biblioteki, które	5	5	5	5	5

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Lidzbark

umożliwiają korzystanie z Internetu bezprzewodowego					
biblioteki, które posiadają dostęp do Internetu szerokopasmowego	5	5	5	5	5
biblioteki, które oferują katalog on-line	1	1	1	4	5
biblioteki, które oferują możliwość zdalnego składania zamówień na materiały biblioteczne	0	0	0	4	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Dochody Gminy Lidzbark w dziale Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego w latach 2016-2020 przedstawiały się następująco:

Tabela 75 Dochody Gminy Lidzbark w dziale Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Dochody gminy w dziale Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	0,00	0,00	0,00	54 505,40	520,82

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Tabela 76 Wydatki Gminy Lidzbark w dziale Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego

	2016	2017	2018	2019	2020
Wydatki w dziale Kultura i ochrona dziedzictwa	1 798 991,87	1 267 706,25	1 506 984,95	1 767 289,97	1 922 527,20

narodowego					
------------	--	--	--	--	--

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

3.6.4. Sport i rekreacja

Ze względu na bogate walory krajobrazowe i przyrodnicze w gminie Lidzbark można aktywnie wypoczywać poprzez żeglowanie, korzystanie ze szlaków rowerowych, kajakowych i pieszych. Ponadto na terenie gminy znajdują się liczne obiekty sportowe, z których mogą korzystać mieszkańcy i turyści.

Na terenie gminy znajdują się

1. szlaki rowerowe:
  - Szlak Czerwony Green Velo,
  - Szlak Obrazik,
2. Szlaki kajakowy rzeki Wel o długości 98 km ,
3. Szlaki piesze
  - Szlak pieszy grunwaldzki o długości 98,10 km
  - Leśna Ścieżka Edukacyjna Nadleśnictwa Lidzbark o długości 2,4 km
  - Ścieżka przyrodnicza „Las Nadwelski” o długości 6,30 km

Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Lidzbarku (MOSiR) jest jednostką budżetową Gminy Lidzbark, której celem jest zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie kultury fizycznej, sportu i rekreacji oraz turystyki.

Do podstawowych zadań MOSiR-u należy:

- propagowanie wychowywania fizycznego, sportu i rekreacji
- organizowanie i obsługa zajęć, imprez sportowych, sportowo-rekreacyjnych

Przedmiotem działalności Ośrodka jest:

- przygotowanie i udostępnianie obiektów sportowych do organizowania imprez sportowo-rekreacyjnych
- organizowanie turniejów sportowych dla dzieci i młodzieży szkolnej oraz osób dorosłych
- w sezonie wakacyjnym :- obsługa parkingu,- wypożyczanie sprzętu wodnego,- obsługa kąpieliska i zjeżdżalni
- w sezonie zimowym – obsługa lodowiska

Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji administruje plażą miejską, która jest udostępniana w sezonie letnim dla mieszkańców i wczasowiczów.

Do obiektów MOSiR należą również: parking, zjeżdżalnia, zjeżdżalnia rodzinna, stacja wodna, boisko ORLIK ul. Garbuzy, boisko „ORLIK” ul. Jeleńska, park linowy, stadion, boiska sportowe udostępniane dla sekcji LKS „Wel”, na potrzeby zakładów pracy oraz dla klubów sportowych przyjeżdżających na obozy sportowe z całej Polski.

MOSiR jest administratorem hali sportowej przy ul. Nowej 10 w Lidzbarku.

W grudniu 2019 roku przekazano do MOSiR kompleks lekkoatletyczny i lodowisko.⁴⁵

Według danych z Banku Danych Lokalnych w roku 2018 na terenie gminy Lidzbark znajdowała się poniższa infrastruktura sportowa.

Tabela 77 Zestawienie infrastruktury sportowej na terenie gminy Lidzbark stan na 31.12.2018 r.

Nazwa	Stadion dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych	Boiska piłkarskie	Boisko do koszykówki dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych	Hale sportowe o wymiarach 36x19m dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych	Siłownie zewnętrzne
Lidzbark ogółem	1	3	1	1	7
Lidzbark miasto	1	2	1	1	5
Lidzbark obszary wiejskie	0	1	0	0	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Według danych z Banku Danych Lokalnych na terenie Gminy Lidzbark działają 3 kluby sportowe, przy czym 2 na terenie miasta a 1 na obszarach wiejskich zrzeszające 123 członków (w tym 105 z terenu miasta, a 18 z obszarów wiejskich).

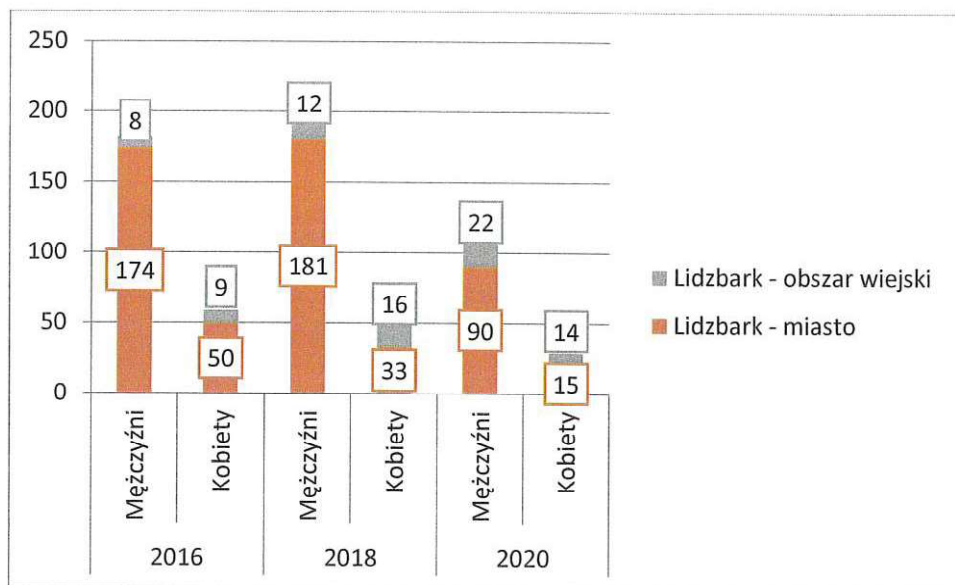
Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w 2020 r. ze względu na panującą pandemię COVID-19 i obostrzenia zorganizował mniej imprez sportowo rekreacyjnych dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Na uwagę zasługują następujące imprezy: * turniej sołectw w piłce nożnej o puchar Burmistrza Lidzbarka, * turniej plażowej piłki siatkowej o puchar Burmistrza, * wyścigi w kolarstwie górskim dla dorosłych i dzieci MAZURY MTB – WYZWANIE WELTRACK, * zawodowa gala TIME OF MASTERS pod hasłem „Bitwa nad Welem”.

W 2020 zarejestrowano 141 ćwiczących, w tym 112 mężczyzn i 29 kobiet. Przy czym na terenach miejskich ćwiczyło 105 osób, a na obszarach wiejskich 36 osób. Z analizy danych wynika, że częściej ćwiczą mężczyźni (79 %) aniżeli kobiety (21 %). Aktywnych było 5 sekcji sportowych. Zajęcia sportowe prowadzone były przez pięciu trenerów oraz przez trzy inne osoby prowadzące zajęcia sportowe.

⁴⁵ Raport o stanie Gminy Lidzbark za rok 2020

Wykres 14 Ćwiczący w klubach sportowych na terenie gminy Lidzbark w latach 2016-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Na terenie gminy zlokalizowany jest stadion miejski z boiskami treningowymi. Płyta główna boiska wynosi 100x65 m o nawierzchni trawiastej oraz dwie płyty boisk treningowych o wymiarach 102x60. Liczba miejsc na trybunach wynosi 450.

W ramach budżetu gminy oraz funduszu sołectkiego na terenie gminy Lidzbark zrealizowano inwestycje sportowo-rekreacyjne m.in.:

- Budowa placu zabaw z elementami siłowni (Sołectwo Miłostajki)
- Urządzenie boiska piłkarskiego (Sołectwo Nick)
- Urządzenie siłowni zewnętrznej (Sołectwo Wleusk)
- Zakup elementów siłowni zewnętrznej (Sołectwo Zdrojek)
- Zakup elementu placu zabaw (Sołectwo Zdrojek)⁴⁶

Na terenie Gminy Lidzbark działają organizacje, fundacje, kluby sportowe, które zajmują się organizacją, zagospodarowywaniem czasu wolnego dzieci, młodzieży, aktywizacją lokalnych społeczności.

Zgodnie z danymi zawartymi w Krajowym Rejestrze Sądowym stan na 26.08.2021 r. na terenie Gminy Lidzbark zlokalizowano poniższe podmioty zajmujące się min. krzewieniem aktywności sportowej pośród mieszkańców Gminy Lidzbark.

1. LUDOWY KLUB SPORTOWY "WEL" LIDZBARK,
2. FUNDACJA SOLIDUM

⁴⁶ Raport o stanie Gminy Lidzbark za rok 2020

Dochody Gminy Lidzbark w dziale Kultura fizyczna w latach 2016-2020 przedstawiały się następująco:

Tabela 78 Dochody Gminy Lidzbark w dziale Kultura fizyczna w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Dochody gminy w dziale Kultura fizyczna	146 797,34	154 493,71	1 702 358,24	485 035,43	250 425,80

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Tabela 79 Wydatki ogółem Gminy Lidzbark w dziale Kultura fizyczna

	2016	2017	2018	2019	2020
Wydatki ogółem w dziale Kultura fizyczna	1 214 285,76	1 247 259,80	4 199 784,85	4 629 527,16	1 307 572,99

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

3.7. Społeczeństwo informacyjne

Dostępne rozwiązania technologiczne umożliwiają szybki i łatwy kontakt oraz dostęp do informacji i wiedzy. Coraz więcej spraw administracyjnych można załatwić bez wychodzenia z domu. Dlatego też zwiększa się liczba urzędów publicznych i przedsiębiorstw korzystających z nowoczesnych rozwiązań.

W 2020 r. odsetek osób korzystających w ciągu ostatnich 12 miesięcy z usług administracji publicznej przez Internet wyniósł 41,9% tj. o 1,5 p. proc. więcej niż w roku poprzednim. Najczęstszą formą korzystania z e-administracji było wysyłanie wypełnionych formularzy.

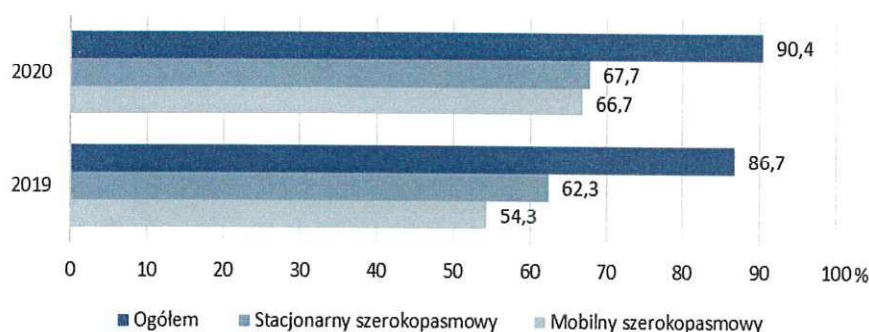
Zgodnie z GUS odsetek przedsiębiorstw sektora niefinansowego z województwa warmińsko-mazurskiego wykorzystujących komputery wyniosła w 2019 r. 95,6%. Na przestrzeni ostatnich lat odsetek tych

przedsiębiorstw wzrósł o 3,5%. Natomiast odsetek przedsiębiorstw posiadających dostęp do Internetu wyniósł 99,3% (najwyższy w kraju) w 2019 r i był to dostęp do Internetu szerokopasmowego.

W roku 2020 62,6 % przedsiębiorstw posiadało własną stronę internetową. W roku 2018 94,8 % przedsiębiorstw wykorzystywało Internet w kontaktach z administracją publiczną w celu odsyłania wypełnionych formularzy w formie elektronicznej.

Odsetek przedsiębiorstw stosujących środki bezpieczeństwa ICT w zakresie bieżącej aktualizacji oprogramowania i uwierzytelniania silnym hasłem (odpowiednio 83,1% i 78,0%). Audyty bezpieczeństwa systemu informacyjnego przeprowadziło 28,4% firm. W 2019 r. z otwartych danych publicznych korzystało 17,5% przedsiębiorstw, najczęściej z kategorii gospodarka i finanse (15,6%).

Według danych zamieszczonych w dokumencie Społeczeństwo informacyjne w Polsce w 2020 r.

przynajmniej jeden komputer w domu posiadało 90,4 % gospodarstw domowych z co najmniej jedną osobą w wieku 16–74 lata. Wskaźnik ten z roku na rok systematycznie zwiększa się, jednak w coraz wolniejszym w tempie; w porównaniu z rokiem poprzednim wzrósł on o 0,2 p. proc.

Na przestrzeni analizowanych lat zdecydowanie częściej dostęp do Internetu w domu posiadały gospodarstwa domowe z dziećmi niż bez dzieci; dysproporcja ta w 2020 r. wyniosła 13,6 p. proc. Dostęp do Internetu w domu częściej posiadały gospodarstwa domowe na obszarach o wysokim stopniu zurbanizowania oraz w dużych miastach niż na pozostałych obszarach. W skali roku udział gospodarstw domowych posiadających dostęp do Internetu przez szerokopasmowe łącze mobilne zwiększył się o 12,4 p. proc., a przez szerokopasmowe łącze stacjonarne – o 5,4 p. proc. Zarówno dostęp do Internetu, jak i rodzaj posiadanych łączy internetowych różnicowany był ze względu na typ gospodarstwa, klasę miejsca zamieszkania oraz stopień urbanizacji. **W województwie warmińsko-mazurskim najwyższa wartość wskaźnika gospodarstwa domowe posiadające dostęp do Internetu w domu według stopnia urbanizacji wyniosła 91,1 %, a najniższa wyniosła 87,3 %.**

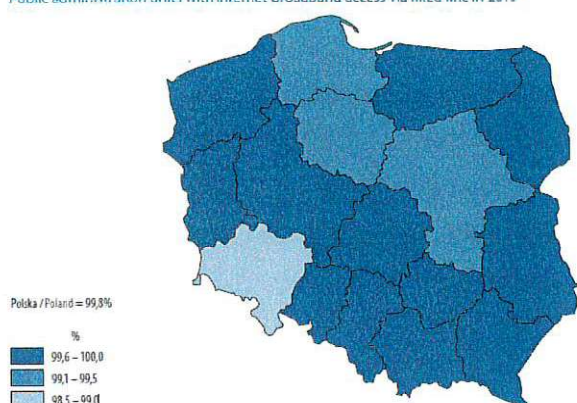
W 2020 r. dostęp do Internetu posiadało 90,4 % gospodarstw domowych i było to o 3,7 p. proc. więcej niż w roku poprzednim. W skali roku udział gospodarstw domowych korzystających z Internetu poprzez szerokopasmowe łącze internetowe zwiększył się o 6,3 p. proc i wyniósł 90 %.⁴⁷

Mapa 22 Jednostki administracji publicznej z szerokopasmowym dostępem do Internetu poprzez stałe

⁴⁷ Społeczeństwo informacyjne w Polsce w 2020 r.

Jednostki administracji publicznej z szerokopasmowym dostępem do Internetu poprzez stałe łącze w 2019 r.
Public administration units with Internet broadband access via fixed line in 2019

Według danych zamieszczonych w dokumencie Społeczeństwo informacyjne w Polsce w 2019 r. udział jednostek administracji publicznej wykorzystujących technologię szerokopasmowego dostępu do Internetu poprzez stałe łącze wyniósł 99,8%. 2019 r. 85,0% jednostek administracji publicznej posiadało stronę internetową spełniającą wymagania ustawy o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych, a 20,7% deklarowało możliwość udziału obywateli w głosowaniach i konsultacjach społecznych on-line.

Gmina Lidzbark zrealizowała projekt pt. „E-Administracja w Gminie Lidzbark”. Przedmiotem projektu jest usprawnienie realizacji spraw o charakterze publicznym poprzez cyfryzację procesów administracyjnych na terenie działalności gminy.⁴⁸

Realizacja projektu pozwoliła na wdrożenie systemów teleinformatycznych i uruchomienie e-usług na 3 i 5 poziomie dojrzałości oraz udostępnienie informacji publicznej. Gmina Lidzbark zakupiła dodatkowy sprzęt komputerowy, specjalistyczny sprzęt informatyczny wraz z niezbędnym oprogramowaniem, przeprowadziła modernizację strony www dostosowując ją do standardu WCAG2.0

Bezpośrednim efektem realizacji projektu jest poprawa jakości funkcjonowania urzędu jako instytucji publicznej, skrócenie czasu i obniżenie kosztów załatwiania spraw oraz poprawa efektywności pracy administracji publicznej. Na wprowadzeniu ulepszeń korzystają przede wszystkim mieszkańcy i przedsiębiorcy, ale także pracownicy administracji, którzy zyskują kompleksowe, nowoczesne i wydajne narzędzia, pozwalające na skrócenie czasu załatwienia spraw.

Na stronie Internetowej Urzędu Miasta i Gminy Lidzbark mieszkańcy mają dostęp do informacji przestrzennych poprzez System Informacji Przestrzennej. W ramach tego narzędzia informatycznego mieszkańcy mają możliwość obejrzenia wszystkich zmian objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego oraz Studium Uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Lidzbark. System Informacji Przestrzennej dostępny jest pod adresem <https://lidzbark.e-mapa.net/>

Urząd Miasta i Gminy posiada Elektroniczną Platformę Usług Administracji Publicznej, **ePUAP** –służącą do komunikacji obywateli z jednostkami administracji publicznej w ujednolicony, standardowy sposób.

⁴⁸ <https://mapadotacji.gov.pl/projekty/770832/>

Urząd Miasta i Gminy Lidzbark posiada Platformę zakupową Open Nexus. Jest to narzędzie do przejrzystej komunikacji z wykonawcami. Wykonawcy składają oferty bezpośrednio na stronie danego postępowania ogłoszonego przez gminę, w którym zamierzają wziąć udział.

W ramach projektów grantowych Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020, sfinansowanych całkowicie ze środków unijnych, Gmina Lidzbark zrealizowała projekty - **Zdalna Szkoła** oraz **Zdalna Szkoła+** – wsparcie Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej w systemie kształcenia zdalnego. Gmina Lidzbark z przekazanego dofinansowania zakupiła 66 laptopów wraz z oprogramowaniem i wyposażeniem, które przekazała uczniom za pośrednictwem szkół.

Gmina w roku 2020 zrealizowała projekt Aktywna Tablica, gdzie otrzymała pomoce dydaktyczne dla uczniów, aby uatrakcyjnić sposób prowadzenia lekcji dla uczniów.

3.8. Bezpieczeństwo

Bezpieczeństwo mieszkańców gminy Lidzbark jest zapewniane przez służby Policji i straży pożarnej

Zgodnie z art. 7 ustawy z dn. 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, gmina ma obowiązek zaspokajania zbiorowych potrzeb wspólnoty w tym: ładu przestrzennego, ochrony zdrowia, porządku publicznego i ochrony przeciwpożarowej.

Do podstawowych elementów określających poziom życia mieszkańców powiatu bartoszyckiego zaliczyć należy poczucie bezpieczeństwa, które warunkowane jest istniejącymi zagrożeniami oraz efektywnością działań instytucji powołanych do niwelowania zagrożeń.

Sprawą bezpieczeństwa na terenie gminy zajmuje się **Komenda Powiatowa Policji w Działdowie jako jednostka administracji państwowej powołana do ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz do utrzymywania bezpieczeństwa i porządku publicznego. Przy czym swoją działalność na terenie gminy realizuje poprzez pracę Komisariatu Policji w Lidzbarku.** Do najważniejszych zadań policji wynikających z art. 1 ust. 2 ustawy, z dn. 6 kwietnia 1990r. o Policji jest inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym.

W 2020 roku w gminie Lidzbark stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 240 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 17,18 przestępstw. Jest to wartość mniejsza od wartości dla województwa warmińsko-mazurskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w gminie Lidzbark wynosi 78,30% i jest nieznacznie większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa warmińsko-mazurskiego oraz większy od wskaźnika dla całej Polski. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy Lidzbark najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 11,07 (wykrywalność 71%) oraz przeciwko mieniu - 7,23 (wykrywalność 53%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa o

charakterze gospodarczym - 3,74 (85%), drogowe - 1,69 (100%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,17 (90%)⁴⁹.

Tabela 80 Wykrywalność przestępstw na terenie powiatu działdowskiego w latach 2016-2020

Wykrywalność ogólna		
	KPP Działdowo	Średnia w województwie
2016 r.	69,9 %	67,6%
2017 r.	73,2 %	71,8%
2018 r.	79,8 %	75,4%
2019 r.	77,4 %	75,8%
2020 r.	78,30 %	75,7%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Policji, <https://warminko-mazurska.policja.gov.pl/ol/statystyki/ogolne-statystyki/137,Statystyki-ogolne.html>

W roku 2020 na terenie miasta i gminy Lidzbark stwierdzono 113 przestępstw tj. o 34 mniej niż w roku poprzednim. Największą grupę przestępstw stanowią te skierowane przeciwko mieniu – 54,7 % wszystkich przestępstw kryminalnych. Najczęściej popełniane przestępstwa to kradzieże (12), kradzieże z włamaniem (23) i przestępstwa narkotykowe (11), uszkodzenie mienia (11). Wzrost przestępczości odnotowano w kategorii kradzieże z włamaniem (więcej o 9) i uszkodzenie rzeczy (więcej o 5). W pozostałych kategoriach nastąpił spadek.

Przestępstwa stwierdzone na terenie miasta i gminy Lidzbark stanowią 11,2% wszystkich przestępstw stwierdzonych na terenie powiatu działdowskiego.

Tabela 81 Liczba przestępstw na terenie Gminy Lidzbark oraz powiatu działdowskiego za lata 2018-2020

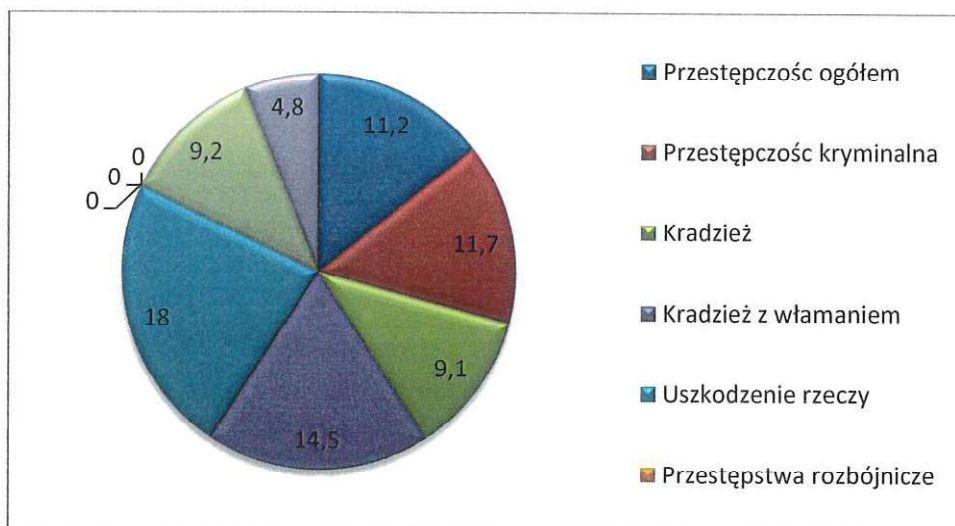
Nazwa	Rok 2018 Gmina Lidzbark	Rok 2019 Gmina Lidzbark	Rok 2020 Gmina Lidzbark	Rok 2020 Powiat działdowski
Przestępczość ogółem	143	147	113	1006
Przestępczość kryminalna	88	123	84	718
Kradzież	16	23	12	132
Kradzież z włamaniem	15	14	23	159
Uszkodzenie rzeczy	11	6	11	61
Przestępstwa rozbójnicze	0	0	0	5
Bójki i pobicia	1	1	0	4
Uszczerbek na zdrowiu	3	0	0	7
Przestępstwa narkotykowe	10	39	11	119

⁴⁹ https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Lidzbark

Nietrzeźwi kierujący	24	9	4	83
----------------------	----	---	---	----

Źródło: opracowanie własne na podstawie Informacji o stanie porządku i bezpieczeństwa publicznego na terenie miasta i gminy Lidzbark w roku 2020

Rysunek 12 Udział poszczególnych kategorii przestępstw w ogólnej liczbie przestępstw na terenie powiatu działdowskiego stwierdzonych w roku 2020

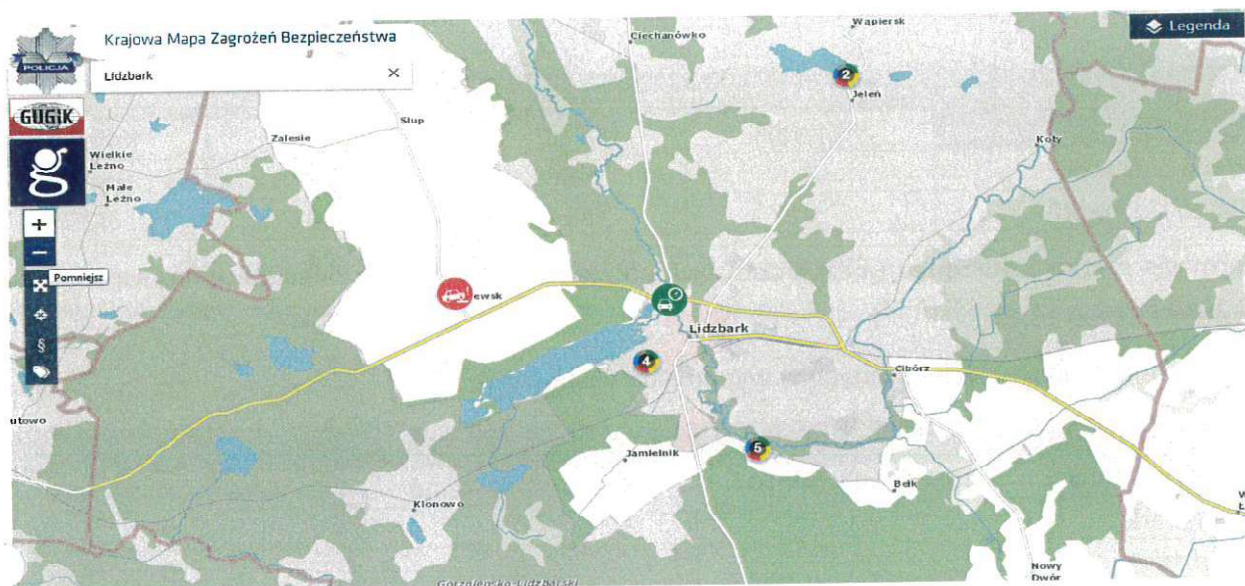
Źródło: opracowanie własne na podstawie Informacji o stanie porządku i bezpieczeństwa publicznego na terenie miasta i gminy Lidzbark w roku 2020

Z analizy danych wynika, że najczęściej na terenie Gminy Lidzbark dochodzi do uszkodzenia rzeczy (18%) a następnie do kradzieży z włamaniem (14,5 %).

Mapa 23 Krajowa Mapa Zagrożeń Bezpieczeństwa na terenie Gminy Lidzbark stan na 22.08.2021 r.

Źródło:

<https://mapy.geoportal.gov.pl/iMapLite/KMZBPublic.html>

W celu zwiększenia poczucia bezpieczeństwa mieszkańców wdrożono w powiecie innowacyjne narzędzie identyfikacji zagrożeń – Krajową Mapę Zagrożeń Bezpieczeństwa, która pozwala na rzetelne i czytelne zidentyfikowanie oraz przedstawienie, w tym społecznościom lokalnym, skali i rodzaju zagrożeń oraz instytucji współodpowiedzialnych za zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego. Mapa zagrożeń jest istotnym elementem procesu zarządzania bezpieczeństwem publicznym, realizowanym w partnerstwie społecznym i międzyinstytucjonalnym. Informacje prezentowane na mapach uwzględniają zarówno wybrane kategorie przestępstw i wykroczeń jak i zagrożenia, które w subiektywnym odczuciu mieszkańców negatywnie wpływają na ich poczucie bezpieczeństwa. Do 22 sierpnia 2021 roku w ramach Krajowej Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa na terenie działania Komisariatu Policji w Lidzbarku odnotowano 13 zgłoszeń. Wśród społeczności lokalnej najczęstszym problemem okazało się przekroczenie prędkości, nieprawidłowe parkowanie, nielegalne rajdy.

Bezpieczeństwo w ruchu drogowym

Na terenie miasta i gminy Lidzbark w roku 2020 odnotowano 9 zdarzeń drogowych zakwalifikowanych jako wypadki, tj. o 8 zdarzeń mniej niż w roku poprzednim. Odnotowano aż 5 ofiar śmiertelnych (2019 – 0). Wypadki spowodowane na terenie miasta i gminy Lidzbark stanowią 31 % wszystkich wypadków odnotowanych na terenie powiatu działdowskiego.

Ponadto w roku 2020 na terenie miasta i gminy Lidzbark odnotowano 94 kolizje drogowe, tj. o 21 mniej niż w roku 2019. Tego typu zdarzenia stanowią blisko 21 % wszystkich kolizji na terenie całego powiatu działdowskiego.

Tabela 82 Ilość zaistniałych wypadków i kolizji drogowych na terenie Miasta i Gminy Lidzbark w latach 2019-2020

	2019		2020	
	Wypadki	Kolizje	Wypadki	Kolizje
Gmina Lidzbark	1	60	7	52
Miasto Lidzbark	0	55	2	42

Źródło: Informacja o stanie porządku i bezpieczeństwa publicznego na terenie miasta i gminy Lidzbark w roku 2020 i 2019

Tabela 83 Liczba ofiar śmiertelnych i rannych w wypadkach drogowych

	2018	2019	2020
	Ofiary śmiertelne	Ofiary śmiertelne	Ofiary śmiertelne
Gmina Lidzbark	2	0	5
Miasto Lidzbark	0	0	0

Źródło: Informacja o stanie porządku i bezpieczeństwa publicznego na terenie miasta i gminy Lidzbark w roku 2020 i 2019

Nad bezpieczeństwem mieszkańców czuwa **Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Działdowie**. Do podstawowych zadań Państwowej Straży Pożarnej należy:

- rozpoznawanie zagrożeń pożarowych i innych miejscowych zagrożeń,
- organizowanie i prowadzenie akcji ratowniczych w czasie pożarów, klęsk żywiołowych lub likwidacji miejscowych zagrożeń,
- wykonywanie pomocniczych specjalistycznych czynności ratowniczych w czasie klęsk żywiołowych lub likwidacji miejscowych zagrożeń przez inne służby ratownicze,
- kształcenie kadr dla potrzeb Państwowej Straży Pożarnej i innych jednostek ochrony przeciwpożarowej oraz powszechnego systemu ochrony ludności,
- nadzór nad przestrzeganiem przepisów przeciwpożarowych,
- prowadzenie prac naukowo-badawczych w zakresie ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony ludności.

Na terenie Gminy Lidzbark działa dziewięć jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej tj. OSP Lidzbark , OSP Kiełpiny, OSP Dłutowo, OSP Jeleń, OSP Bryńsk, OSP Słup, OSP Wąpiersk, OSP Nowy Dwór, OSP Tarczyny.

OSP w Lidzbarku i Kiełpinach są włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego oraz siedem jednostek spoza Krajowego Systemu Ratowniczo –Gaśniczego (Dłutowo, Jeleń, Bryńsk, Słup, Wąpiersk, Nowy Dwór, Tarczyny).

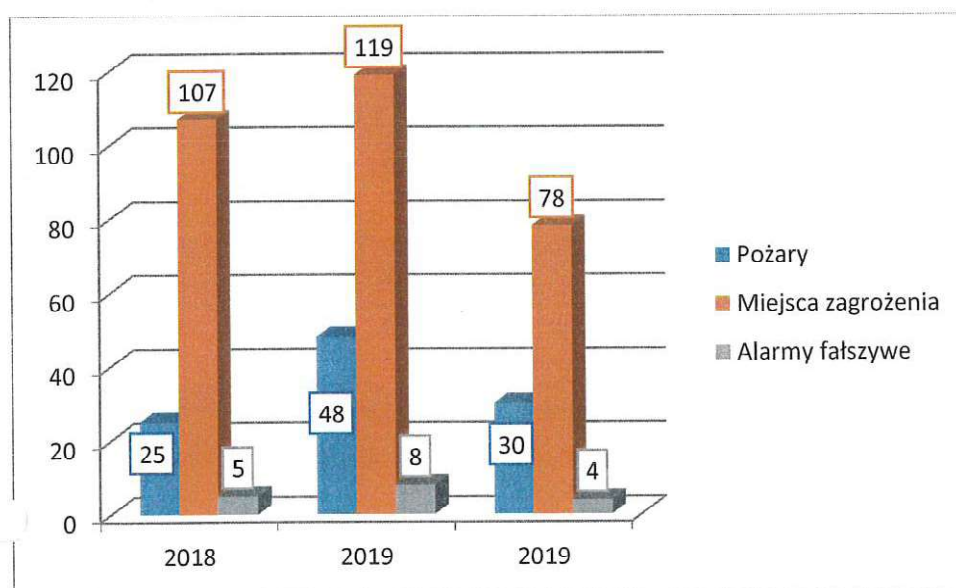
Według danych Komendy Powiatowej Straży Pożarnej w Działdowie w roku 2020 odnotowano znaczny spadek ogólnej ilości miejscowych zagrożeń, czyli działań związanych z usuwaniem klęsk żywiołowych, awarii, katastrof technicznych, ekologicznych, wypadków drogowych. Na terenie Gminy Lidzbark nastąpił spadek o 41 (34,46%) miejscowych zagrożeń. Nastąpił też spadek ilości pożarów na terenie gminy w stosunku do roku 2019 o 18 (37,50 %) pożarów. Zmniejszyła się też liczba fałszywych alarmów na terenie gminy.

Tabela 84 Ilość zdarzeń w latach 2018-2020 na terenie gminy Lidzbark

	Pożary	Miejsca zagrożenia	Alarmy fałszywe	Razem
2018	25	107	5	137
2019	48	119	8	175
2020	30	78	4	112

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Straży Pożarnej w Działdowie

Wykres 15 Ilość zdarzeń na terenie Gminy Lidzbark

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Straży Pożarnej w Działdowie

Przyczyną takiego stanu może być fakt wystąpienia pandemii Sars-Cov2 COVID-19 i związanymi ograniczeniami wprowadzanymi przez administrację państwową.

Tabela 85 Zestawienie wyposażenia jednostek OSP na terenie gminy Lidzbark w samochody gaśnicze

Nazwa jednostki	Wyposażenie	Rok produkcji
OSP Lidzbark	lekki samochód ratownictwa technicznego marki Ford TRANSIT 350M	2005
	lekki samochód kwatermistrzowski marki SKODA FABIA	
	ciężki samochód ratowniczo gaśniczy marki SCANIA P340	2009
	ciężki samochód ratowniczo gaśniczy marki MAN TGM 18.290	2015
	samochód specjalny - podnośnik hydrauliczny SH-16 marki STAR 8.125	2020
OSP Kiełpiny	średni samochód ratowniczo gaśniczy marki STAR	1978
	lekki samochód kwatermistrzowski marki SKODA OCTAVIA I,	2005
OSP Dłutowo	średni samochód ratowniczo gaśniczy marki STAR 266	1980
	średni samochód ratowniczo gaśniczy marki STAR L70	2003
OSP Jeleń	średni samochód ratowniczo gaśniczy marki Renault Premium	1999
OSP Bryńsk	lekki samochód ratowniczo gaśniczy marki Gazela	2007
OSP Słup	lekki samochód ratowniczo gaśniczy marki Ford TRANSIT 350M	2007
OSP Wąpiersk	lekki samochód ratowniczo gaśniczy marki Ford TRANSIT VAN,	2007
OSP Nowy Dwór	lekki samochód ratowniczo gaśniczy marki VOLKSVAGEN T5	2007
OSP Tarczyny	jednostka typu "M" to znaczy - nie posiadająca pojazdu	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Straży Pożarnej w Działdowie

Ponadto w roku 2020 w związku z wystąpieniem na terenie całego kraju stanu zagrożenia epidemicznego spowodowanego zakażeniami wirusem SARS-CoV-2 nad bezpieczeństwem mieszkańców powiatu bartoszyckiego czuwała Państwowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna. Były to działania nieprogramowe promocji zdrowia, które skupiły się przede wszystkim na profilaktyce COVID-19 oraz propagowaniu zasad higieny osobistej oraz higieny rąk.

Reasumując należy uznać, że podstawowe prawo i potrzeba każdego człowieka w zakresie bezpieczeństwa jest zaspokojone i ma decydujący wpływ na podniesienie jakości życia społeczności w powiecie działdowskim.

4. Sfera gospodarcza

4.1. Wskaźniki makroekonomiczne

Województwo warmińsko-mazurskie cechuje się relatywnie niskim poziomem rozwoju gospodarczego. Główną barierą rozwoju gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego jest jego peryferyjne położenie, które charakteryzuje się znaczną odległością od głównych ośrodków gospodarczych.

Jednym z podstawowych mierników rozwoju gospodarczego jest poziom produktu krajowego brutto (PKB) w przeliczeniu na jednego mieszkańca, którego wartość w województwie warmińsko-mazurskim⁵⁰ jest jedną z najniższych w kraju. W 2018 r. PKB per capita (na 1 mieszkańca) wynosił 37 843 zł, co stanowiło 71,5% średniej krajowej. Pod tym względem województwo warmińsko-mazurskie zajmowało 14. lokatę w kraju. W porównaniu do 2017 r. wskaźnik ten wzrósł o 4,2%, a w porównaniu do 2,14 r. o 18,4%. Tempo jego wzrostu było wolniejsze niż w kraju. Było to powodem coraz większej różnicy między średnią krajową a wojewódzką. W 2014 r. PKB na 1 mieszkańca w województwie był niższy o 28,5% od średniej krajowej, w 2017 o 29,9%, a w 2018 r. o 31,3%. Pod względem wartości produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca w województwie w 2018 r. był niższy o 17,2 tys. zł od średniej krajowej, co uplasowało warmińsko-mazurskie na 15 miejscu.⁵¹

W marcu 2020 r. ogłoszono w Polsce stan zagrożenia epidemicznego, a następnie stan epidemii w związku z rozprzestrzenianiem się choroby zakaźnej wywołanej wirusem SARS-CoV-2, zwanej COVID-19. Wprowadzone przepisami prawa rozwiązania zapobiegające i przeciwdziałające rozprzestrzenianiu się wspomnianego wirusa i zwalczające wywołaną nim chorobę spowodowały zamknięcie niektórych branż gospodarczych, gdzie kontakt z klientem jest bezpośredni.

W II kw. 2020 r. pod wpływem rządowych obostrzeń załamała się polska gospodarka (PKB spadło o 8,9 proc. w porównaniu do pierwszego kwartału), natomiast w III kwartale zaczęto rozluźniać restrykcje nałożone w związku z pandemią i gospodarka dynamicznie wzrosła. Wzrost PKB od lipca do września w porównaniu z poprzednim kwartałem wyniósł realnie o 7,7 proc.

4.2. Przedsiębiorczość

4.2.1. Podmioty gospodarcze

W rejestrze REGON na koniec 2020 roku w gminie Lidzbark było zarejestrowanych 948 podmioty gospodarcze. Na przestrzeni ostatnich pięciu lat liczba przedsiębiorstw wzrosła o 73 (8,34 proc.) i ma tendencję wzrostową. Podmioty zarejestrowane na terenie gminy Lidzbark stanowią 20,49 % ogółu zarejestrowanych podmiotów na terenie powiatu działdowskiego (4626).

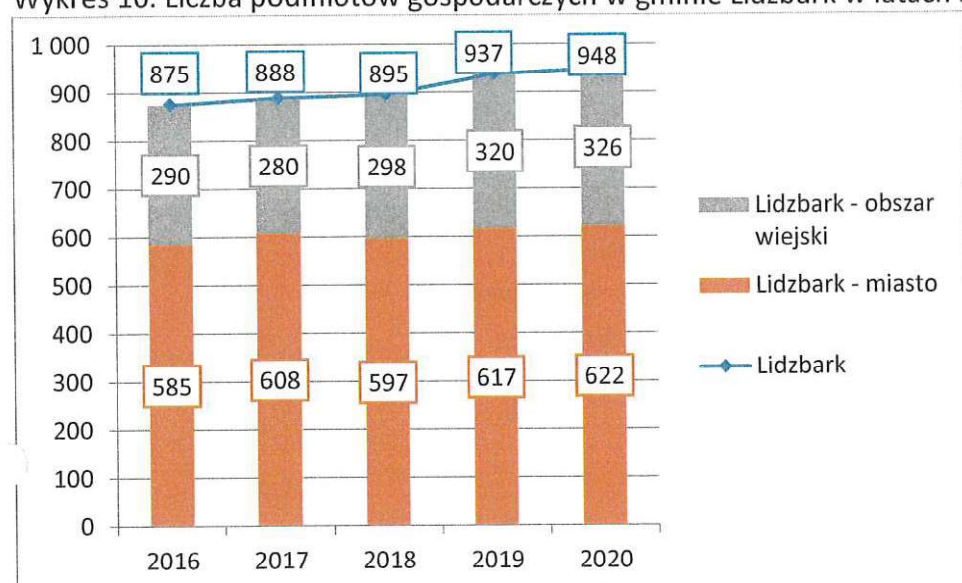
⁵⁰ Brak danych makroekonomicznych dla Gminy Lidzbark

⁵¹ Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa warmińsko-mazurskiego 2020

Wskaźnik przedsiębiorczości (6,81 %) na terenie gminy jest zbliżony do wartości wskaźnika na terenie powiatu (7,15%) i województwa warmińsko-mazurskiego (9,63%).

Wykres 16. Liczba podmiotów gospodarczych w gminie Lidzbark w latach 2016-2020

Źródło: opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalny, GUS

Najwięcej podmiotów gospodarczych zarejestrowanych jest w Lidzbarku (622), jednakże w roku 2017 nastąpił spadek liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych - o 3,45 %.

Tabela 86 Podmioty na terenie Gminy Lidzbark w latach 2016-2020 według rodzajów działalności

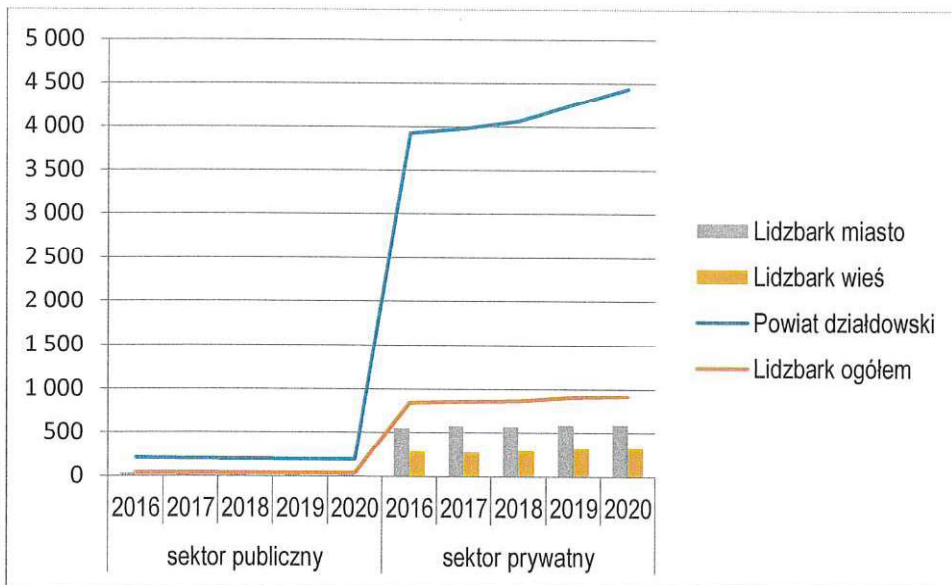
Podmioty zarejestrowane	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	875	888	895	937	948
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	46	43	40	42	43
przemysł i budownictwo	221	231	239	272	278
pozostała działalność	608	614	616	623	627

Źródło: opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalny, GUS

Na terenie gminy Lidzbark funkcjonują podmioty gospodarcze w:

- w sektorze publicznym – 36 podmioty, w tym 3 spółki handlowe,
- w sektorze prywatnym – 911 podmiotów, w tym, między innymi:
  - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – 733
  - spółki handlowe - 35
  - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego - 5
  - spółdzielnie -7
  - fundacje -6
  - stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne – 38

Wykres 17 Zestawienie podmiotów na terenie Gminy Lidzbark w podziale według form własności

Źródło: opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalny, GUS

Z analizy danych wynika, że większa liczba podmiotów działających na terenie gminy stanowi sektor prywatny tj. 96 %, przy czym na obszarach miejskich znajduje się większa liczba podmiotów (591), a mniejsza ilość na obszarze wiejskim (320).

Analizując strukturę podmiotów gospodarczych w roku 2020 prowadzonych przez osoby fizyczne według sekcji PKD należy zwrócić uwagę, że najwięcej przedsiębiorstw działa w usługach – budownictwo (207) oraz handel i naprawa pojazdów samochodowych (192).

Tabela 87. Struktura podmiotów gospodarki narodowej w gminie Lidzbark według wybranych sekcji PKD 2007 i prowadzonych przez osoby fizyczne

Sekcja	Wybrane sekcje PKD	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	
		Gmina Lidzbark	w tym miasto
Sekcja A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	36	9
Sekcja B	Górnictwo i wydobywanie	0	0
Sekcja C	Przetwórstwo przemysłowe	47	26
Sekcja D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	0
Sekcja E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1	0
Sekcja F	Budownictwo	207	119
Sekcja G	Handel; naprawa pojazdów samochodowych	192	139
Sekcja H	Transport i gospodarka magazynowa	48	31
Sekcja I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	18	12
Sekcja J	Informacja i komunikacja	16	13
Sekcja K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	11	9
Sekcja L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1	1
Sekcja M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	41	30
Sekcja N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	24	13
Sekcja O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	0	0
Sekcja P	Edukacja	19	12
Sekcja Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	42	27
Sekcja R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	8	5
Sekcja S i T, U	Pozostała działalność usługowa i Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników: gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi	22	18

	na własne potrzeby, organizacje i zespoły eksterytorialne		
Ogółem		733	464

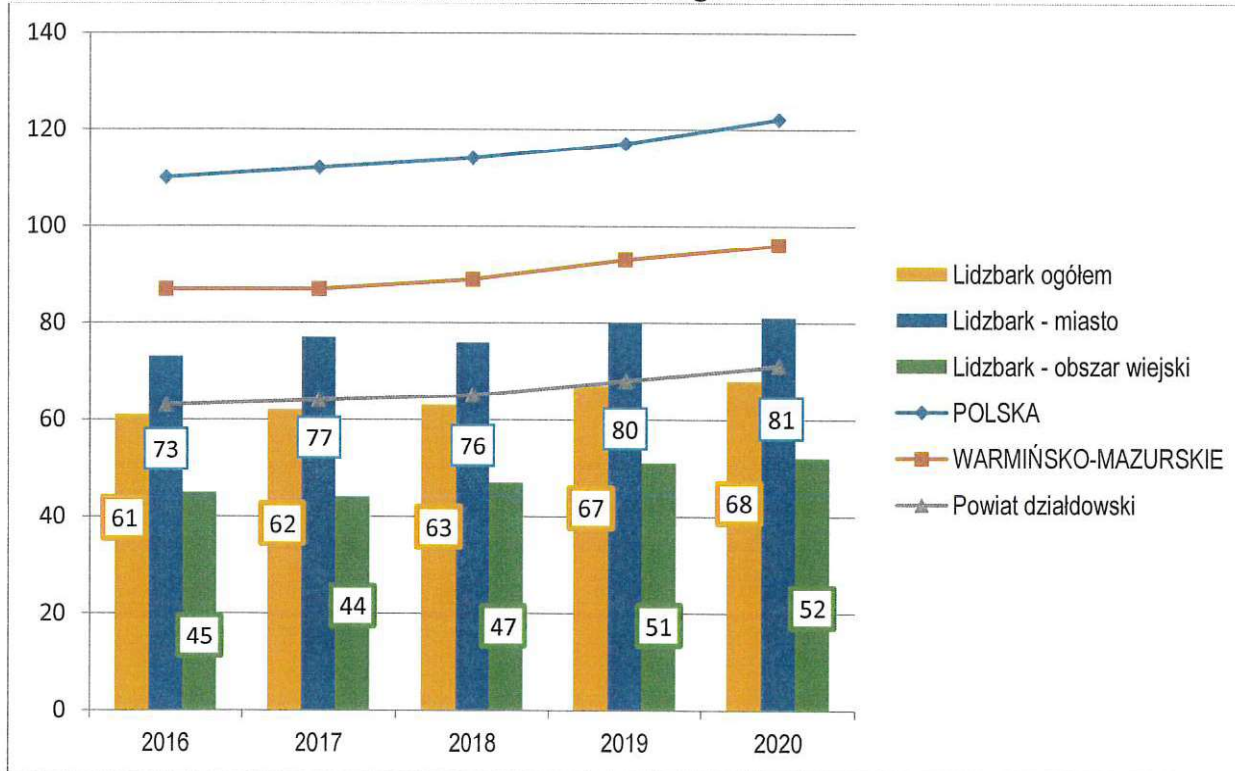
Źródło: opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalny, GUS

Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON działające na terenie gminy wg liczby pracujących w 2020 roku:

- od 0 do 9 osób – 909, w tym 589 na terenie miasta Lidzbark,
- od 10 do 49 osób – 29, w tym 25 na terenie miasta,
- od 50 do 249 osób – 9, w tym 7 na terenie miasta
- od 250 do 999 osób – 1 – w tym 1 na terenie miasta.

Przedsiębiorczość jest istotnym czynnikiem przeciwdziałającym niekorzystnym procesom społeczno-ekonomicznym, takim jak bezrobocie, wykluczenie, marginalizacja. **Stopień rozwoju przedsiębiorczości** w gminie Lidzbark zobrazowano za pomocą wskaźnika przedsiębiorczości wyrażonego jako *liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym* i porównano ze wskaźnikiem osiągniętym przez wszystkie gminy w powiecie olsztyńskim, w województwie warmińsko-mazurskim i w Polsce.

Wykres 18. Podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w gminie Lidzbark na tle powiatu działdowskiego, województwa warmińsko-mazurskiego oraz Polski

Źródło: opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalny, GUS

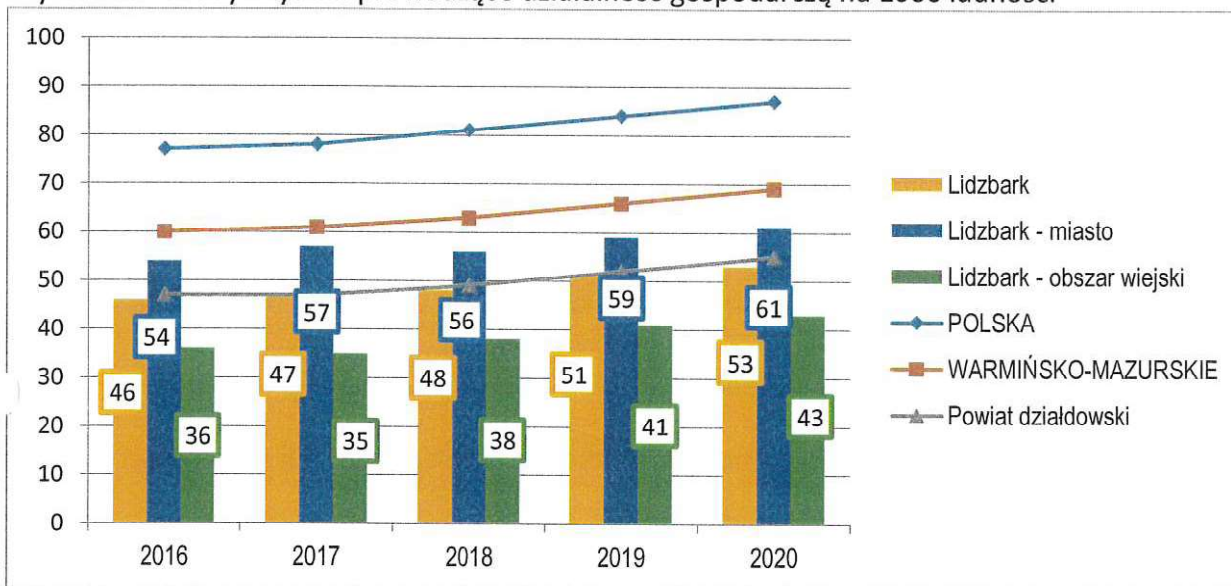
Analizując poziom przedsiębiorczości w gminie Lidzbark na podstawie wspomnianego wyżej wskaźnika, należy zwrócić uwagę, że jest on najniższy (68) wśród analizowanych jednostek administracyjnych. Pomimo trendu wzrostu, jego dynamika również jest na najniższym poziomie – wzrost o 11,48 % w stosunku do roku 2016 w porównaniu ze średnią dynamiką wzrostu występującą w gminach z powiatu działdowskiego (12,70 %), z województwa warmińsko-mazurskiego (10,34 %) oraz Polski (10,91 %).

Przedsiębiorczość na terenie gminy kształtuje się na poziomie ok. 20,50 % w stosunku do ogółu przedsiębiorstw zarejestrowanych w rejestrze Regon na terenie powiatu działdowskiego.

Natomiast analizując szczegółowo przedsiębiorczość wewnątrz gminy, zaobserwowano dynamiczny wzrost przedsiębiorczości na obszarach wiejskich z 45 do 52, co daje wzrost o 15,56 % na przestrzeni lat 2016-2020. O wiele wolniej rozwija się przedsiębiorczość w mieście – 10,96 % w okresie ostatnich pięciu lat (z 73 do 81).

W jednym ze wskaźników określających stopień rozwoju przedsiębiorczości gminy jest poziom lokalnej przedsiębiorczości mierzony liczbą osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Wskaźnik ten obrazuje przedsiębiorczość mieszkańców, ich aktywność i kreatywność.

Wykres 19. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności

Źródło: opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalny, GUS

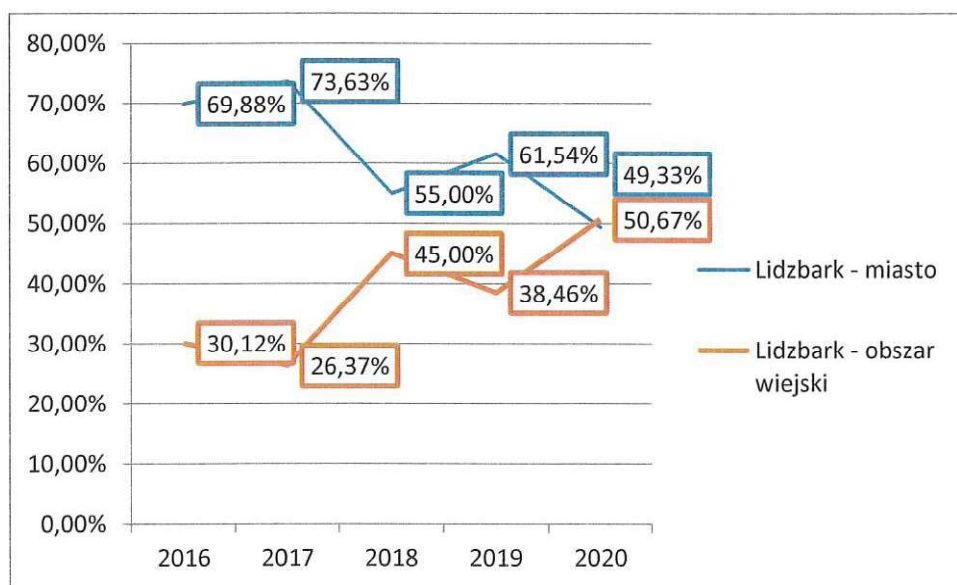
Kolejny wskaźnik udowodnił, że przedsiębiorczość w gminie Lidzbark jest na średnim poziomie (53) a dynamika wzrostu na przestrzeni pięciu lat jest niższa – 15,22 % w porównaniu ze średnią gmin powiatu (17,02 %), województwa warmińsko-mazurskiego (15 %) oraz w Polski (13 %). W mieście Lidzbark 61 podmiotów gospodarczych prowadzonych jest przez osoby fizyczne na 1000 mieszkańców, natomiast na terenach wiejskich - 43. Nie mniej jednak w analizowanych latach 2016-2020 dynamika wzrostu osób

fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na obszarach wiejskich jest wysoka – 19,44 %, a w mieście niższa – 12,96 %.

Natomiast w 2020 roku nowo zarejestrowanych zostało 75 przedsiębiorstw, przy czym 37 podmiotów na terenie miasta, a 38 podmiotów na obszarach wiejskich. Z analizy danych na przestrzeni lat 2016-2020 wynika, że liczba nowo zarejestrowanych podmiotów na obszarach wiejskich znacznie wzrasta aniżeli na terenie miasta.

Wykres 20 Odsetek nowo rejestrowanych podmiotów na terenie Gminy Lidzbark w latach 2016-2020

Źródło: opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalny, GUS

W 2020 r. z Rejestru REGON wyrejestrowano 52 przedsiębiorstw, o 10 % (58) mniej niż 2019 i o 37,35 % (31) mniej niż 2018 r.

Wśród podmiotów wyrejestrowujących działalność gospodarczą w 86,54 % były to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Najwięcej podmiotów gospodarczych zostało wyrejestrowanych z sektora pozostałej działalności (24) oraz w sektorze przemysłu i budownictwa (23).

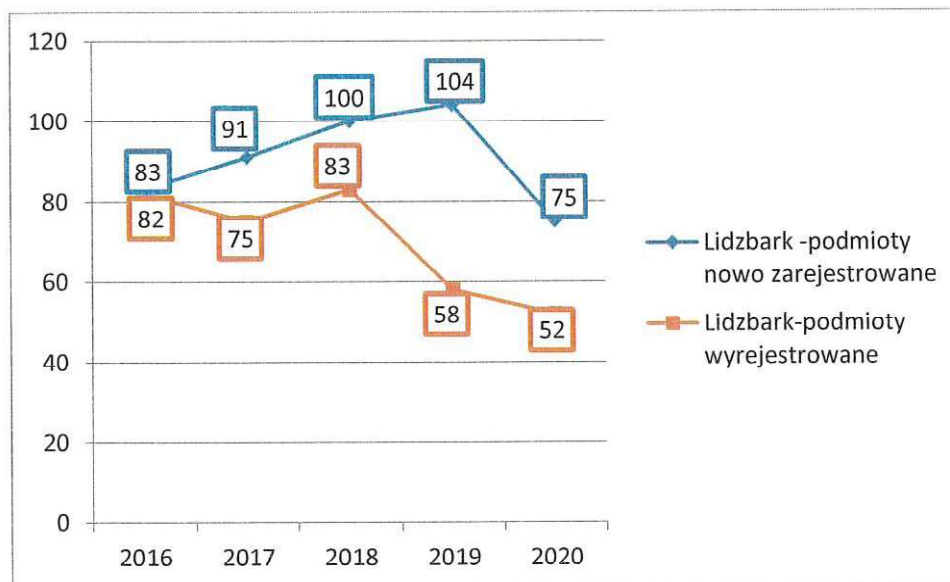
Tabela 88 Podmioty wyrejestrowane w rejestrze REGON w Gminie Lidzbark w latach 2016-2020

Podmioty wyrejestrowane	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	82	75	83	58	52
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	3	1	2	1	5
przemysł i budownictwo	30	25	31	19	23
pozostała działalność	49	49	50	38	24

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Wykres 21 Podmioty nowo zarejestrowane i wyrejestrowane w Gminie Lidzbark w latach 2016-2020

Źródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

W 2020 r. wskaźnik, mierzony stosunkiem liczby jednostek wykreślonych z rejestru do liczby jednostek nowo zarejestrowanych w Gminie Lidzbark, wynosił 69,33 % i jest wyższy o 13,56 punktu procentowego w 2019 r. i mniejszy o 13,67 punktu procentowego osiągniętego w 2018r. Na przestrzeni lat 2016-2020 najwięcej (104) podmiotów zarejestrowano w roku 2019, a najmniej w roku 2020 (75). W tym samym okresie najwięcej podmiotów (83) wyrejestrowano z rejestru REGON w 2018 roku, natomiast najmniej podmiotów (52) w 2020 roku.

Z analizy danych powyższego wykresu wynika też, że w roku 2020 na terenie gminy nastąpił znaczny spadek nowo rejestrowanych podmiotów gospodarczych. Spowodowane to mogło być nastrojami wywołanymi niepewną sytuacją gospodarczą wywołaną przez pandemię COVID-19. Nie mniej jednak liczba podmiotów wyrejestrowujących działalność miała mniejszą skalę aniżeli decyzje o rejestracji działalności gospodarczej.

Poziom innowacyjności gminy może być liczony poprzez wskaźnik: liczba firm z sekcji M (działalność profesjonalna, naukowa i techniczna - branżę silnie odpowiedzialną za poszukiwanie i wdrażanie innowacyjnych rozwiązań). Powyższy wskaźnik w Gminie Lidzbark wynosi 48 i nie uległ zmianie w stosunku do roku 2019. Na przestrzeni 5 lat możemy zauważyć wzrost liczby podmiotów z tej branży z 43 do 48 (2016/2020), przy czym należy zauważyć, że na obszarach wiejskich na przestrzeni lat 2016/2020 nastąpił znaczny wzrost podmiotów działający w sekcji M o 71,43 % (z 7 do 12).

Największe podmioty działające na terenie gminy Lidzbark:

- SE-DA Sp. z o.o. (produkcja i dystrybucja tekstyliów),
- Karwel S.C. (produkcja karniszy i rolet),
- H+H CELCON Polska Sp. z o.o. (produkcja betonu komórkowego),
- 3 F Sp. z o.o. (przedsiębiorstwo wielobranżowe),
- Relax S.J. (sektor drzewny/meblarski),
- Wolność Meblarska Sp. z o.o. (sektor drzewny/meblarski),
- Spółdzielnia Mleczarska (sektor spożywczy),
- Poldrew Trading Company Sp. z o.o. (sektor drzewny/meblarski),
- ARTRYB Sp. z o.o. Zakład Produkcyjny (sektor spożywczy),
- Classic Sofa Sp. z o.o. (sektor drzewny/meblarski)

Gospodarstwa rolne

Według danych z Powszechnego Spisu Rolnego przeprowadzonego w 2010 r. na terenie Gminy Lidzbark było zarejestrowanych 856 gospodarstw rolnych, w tym 854 gospodarstw indywidualnych. Powierzchnia zasiewów w gospodarstwach ogółem wyniosła 7637,83 ha, w tym w gospodarstwach indywidualnych 7184,42 ha.

4.3. Finanse Gminy Lidzbark

Do zakresu gminy należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, niezastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów. Zadania gminy określone zostały w art. 7 ustawy o samorządzie gminnym. Ustawy mogą nakładać na gminę obowiązek wykonywania zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, a także z zakresu organizacji przygotowań i przeprowadzenia wyborów powszechnych oraz referendów. Zadania z zakresu administracji rządowej gmina może wykonywać również na podstawie porozumienia z organami tej administracji. Gmina może wykonywać zadania z zakresu właściwości powiatu oraz zadania z zakresu właściwości województwa na podstawie porozumień z tymi jednostkami samorządu terytorialnego.

Dochody

Wysokość osiągniętych dochodów świadczy o pozycji finansowej jednostki samorządu terytorialnego.

Dochody budżetu gminy to dochody własne, subwencje i dotacje celowe z budżetu państwa. Szczegółowe określenie źródeł dochodów gminy, zasady ich ustalania i gromadzenia określa ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

Dochodami mogą być również środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi, środki z budżetu Unii Europejskiej oraz inne środki określone w odrębnych przepisach.

Zgodnie z Konstytucją, dochody własne gminy obejmują wszelkie dochody jednostek samorządu terytorialnego z wyjątkiem subwencji ogólnych i dotacji celowych.

Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (DZ.U. z 2020 r. poz. 23 z późn. zm.) dzieli dochody gminy na grupy.

Pierwszą z nich są wpływy z ustalonych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw podatków. Zalicza się do niej następujące podatki:

- ✓ podatek od nieruchomości;
- ✓ podatek rolny;
- ✓ podatek leśny;
- ✓ podatek od środków transportowych;
- ✓ opodatkowanie w formie karty podatkowej;
- ✓ podatek od spadków i darowizn;
- ✓ podatek od czynności cywilnoprawnych.

Drugą grupę dochodów własnych gminy stanowią wpływy z opłat:

- ✓ skarbowej;
- ✓ targowej;
- ✓ uzdrowiskowej;
- ✓ eksploatacyjnej;
- ✓ innych, stanowiących dochody gminy, uiszczanych na podstawie odrębnych przepisów.

Udziały w podatkach dochodowych, stanowiących dochód budżetu państwa są powszechnie stosowaną formą dochodów jednostek samorządu terytorialnego, traktowaną jako metoda równoważenia budżetów samorządu terytorialnego. Stanowią one:

- ✓ wysokość udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT), od podatników tego podatku zamieszkałych na obszarze gminy, określony w ustawie, wynosi 38,08%,
- ✓ wysokość udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT), od podatników tego podatku posiadających siedzibę na obszarze gminy, wynosi 6,71%

Pozostałe dochody gminy, tj.: kary umowne, wpływy z najmu, dzierżawy i sprzedaży mienia gminy, odsetki od lokat terminowych, odsetki od nieterminowych wpłat, odszkodowania za uszkodzone mienie, wpływy z tytułu usług opiekuńczych, wpłaty za wyżywienie w stołówkach szkolnych i przedszkolnych.

Wydatki

Wydatki są odzwierciedleniem realizacji zadań wykonywanych przez gminę, określonych w odrębnych przepisach, pozostające w dyspozycji jednostki samorządu terytorialnego. W budżecie wyodrębnia się wydatki bieżące i majątkowe, w szczególności przeznaczone na:

- ✓ zadania własne gminy;
- ✓ zadania z zakresu administracji rządowej i inne zadania zlecone ustawami;
- ✓ zadania przejęte do realizacji w drodze umów lub porozumień;
- ✓ zadania realizowane wspólnie z innymi jednostkami samorządu terytorialnego;
- ✓ pomoc rzeczową lub finansową innym jednostkom;
- ✓ programy finansowane z udziałem środków zewnętrznych.

Do wydatków bieżących zaliczamy: wynagrodzenia i uposażenia osób zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych oraz składki naliczane od tych wynagrodzeń i uposażeń, zakupy towarów i usług, koszty utrzymania oraz inne wydatki związane z funkcjonowaniem jednostek i realizacją ich statutowych zadań, koszty zadań zleconych do realizacji jednostkom zaliczanym i niezaliczanym do sektora finansów publicznych.

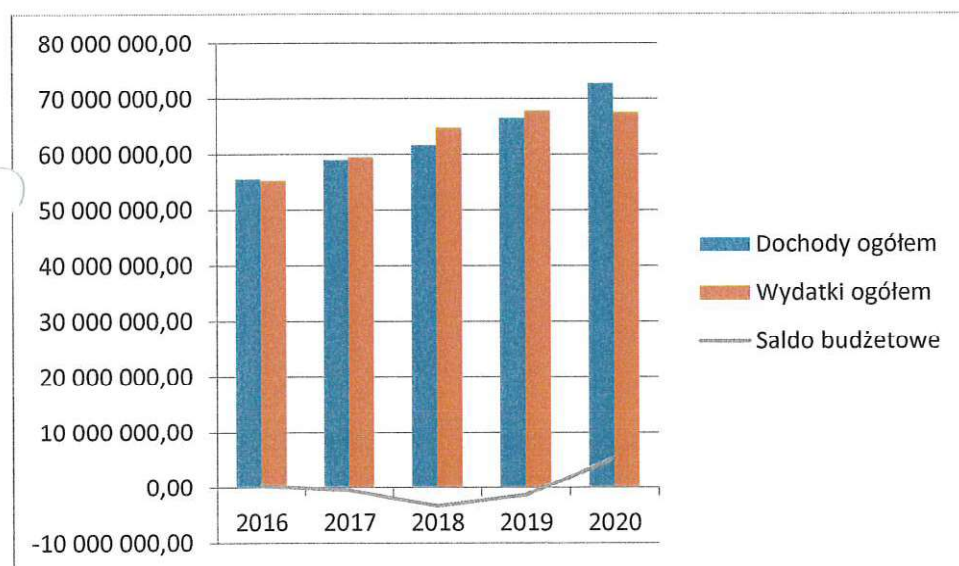
Wydatki majątkowe obejmują: wydatki na inwestycje i zakupy inwestycyjne, zakup i objęcie akcji oraz wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego.

W wielkości poszczególnych rodzajów wydatków znajdują odbicie kierunki i zakres zadań powierzonych gminie do wykonania. W strukturze wydatków bieżących największą część stanowią wydatki na finansowanie pomocy społecznej, edukacji i wychowania, rodziny. Poza wyżej wymienionymi, gmin. również ponosi wydatki w zakresie gospodarki komunalnej, która obejmuje m.in. ochronę środowiska, utrzymanie zieleni, utrzymanie urządzeń komunalnych, gospodarkę mieszkaniową, utrzymanie dróg i ulic, kulturę, sport, turystykę.

4.3.1. Dochody i wydatki

Budżet Gminy Lidzbark w 2020 roku realizowany był zgodnie z Uchwałą Nr XIV/134/19 Rady Miejskiej w Lidzbarku z dnia 12 grudnia 2019 r. w sprawie uchwalenia budżetu Gminy Lidzbark na 2020 rok, która określała źródła dochodów oraz przeznaczenie wydatków. Realizacja inwestycji przebiegała głównie w oparciu o przedsięwzięcia ujęte w Wieloletniej Prognozie Finansowej jak również inwestycje określone na dany rok w załączniku inwestycyjnym do uchwały budżetowej.

Wykres 22 Wynik finansowy budżetu Gminy Lidzbark w latach 2016-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Realizacja budżetu za 2020 rok przedstawia się następująco:

Tabela 89 Prezentacja planu i wykonania budżetu Gminy Lidzbark w roku 2020

	Plan	Wykonanie	Stopień wykonania budżetu %
1	2	3	4
Dochody, w tym	69 032 070,96	72 873 110,23	105,6
Dochody bieżące	66 514 398,13	66 859 356,90	100,5
Dochody majątkowe, w tym	2 517 672,83	6 013 753,33	238,9
Wydatki, w tym	72 169 202,20	67 612 556,01	93,7
Wydatki bieżące	65 909 771,94	62 004 124,71	91,7
Wydatki majątkowe	6 259 430,26	5 608 431,30	89,6

WYNIK BUDŻETU	3 122299,02	5 260554,22	
---------------	--------------------	--------------------	--

Źródło: Raport o stanie Gminy Lidzbark na rok 2020

Ważnym parametrem obrazującym stabilność i płynność budżetu, a jednocześnie świadczącym m.in. o możliwościach inwestowania w rozwój gminy jest stopień wykonania budżetu. Ogółem plany budżetowe zostały zrealizowane na wysokim poziomie – dochody bieżące wykonano w 100,5 %, a wydatki w 93,7 %.

Tabela 90 Struktura dochodów zrealizowana została następująco:

	Plan	Wykonanie	% 3:2
1	2	3	4
Subwencje	20 814 164,00	20 814 164,00	100,0%
Dotacje na zadania własne i zlecone, realizowane na podstawie porozumień, środki na dofinansowanie zadań bieżących i inwestycji i z funduszy celowych	36 841678,02	40 582966,50	110 %
Dochody własne	11 376 228,94	11 475 979,73	100,8 %
RAZEM	69 032 070,96	72 873 110,23	

Źródło: Raport o stanie Gminy Lidzbark na rok 2020

Tabela 91 Dochody na 1 mieszkańca w latach 2016 – 2020 (w zł)

Lp.	Rodzaj dochodu	2016	2017	2018	2019	2020
1	Dochody ogółem budżetu gminy na 1 mieszkańca	3 864,47	4 091,74	4 327,51	4 709,62	5 205,59
2	Wydatki ogółem budżetu gminy na 1 mieszkańca	3 847,84	4 129,34	4 557,06	4 801,95	4 829,81
3	dochody własne	1 182,74	1 230,88	1 268,41	1 515,98	1 749,11
4	dochody własne - udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych	477,45	523,00	630,46	739,49	647,46

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Lidzbark

5	dochody własne - udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób prawnych	4,89	4,60	7,87	11,21	10,14
6	dochody własne - dochody podatkowe ustalone i pobierane na podstawie odrębnych ustaw	403,90	433,52	435,15	474,91	589,05

Zródło: GUS, opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

W strukturze wydatków Gminy Lidzbark według działów klasyfikacji budżetowej najwyższymi udziałami w 2020 roku odznaczały się wydatki przeznaczone na działania z zakresu oświaty i wychowania, rodzina. Szczegółową strukturę wydatków przedstawia poniższa tabela.

Tabela 92 Struktura wydatków Gminy Lidzbark w 2020 roku

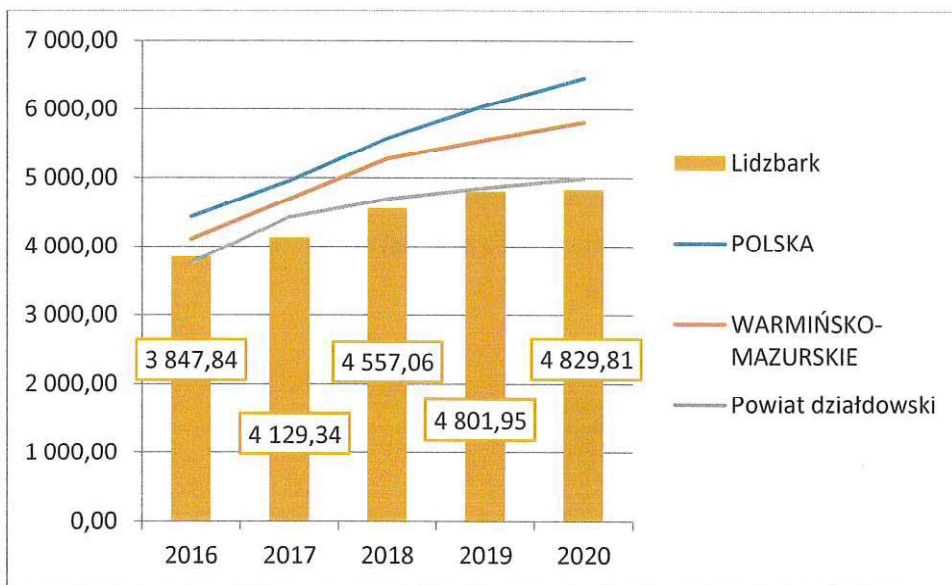
1	Rolnictwo	1,32%
2	Transport i łączność	5,59%
3	Turystyka	0,07%
4	Gospodarka mieszkaniowa	0,71%
5	Działalność usługowa	0,15%
6	Informatyka	0,05%
7	Administracja publiczna	9,01%
8	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1,71%
9	Obsługa długu publicznego	0,22%
10	Oświata i wychowanie	28,51%
11	Ochrona zdrowia	1,01%
12	Pomoc społeczna	6,57%
13	Edukacyjna opieka wychowawcza	1,50%
14	Rodzina	32,73%
15	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	5,92%
16	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	2,84%
17	Kultura fizyczna	1,93%

18	Informatyka	0,05%
19	Pozostałe	0,10%

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

W przeliczeniu na 1 mieszkańca regionu kwota wydatków Gminy Lidzbark (4 829,81 zł) kształtowała się w 2020 roku na poziomie niższym od wartości wskaźnika uzyskanego przez Polskę (6 445,68 zł), województwa warmińsko-mazurskiego (5 805,00 zł) oraz powiatu działdowskiego (4991,01). Na przestrzeni ostatnich pięciu lat wydatki ogółem na 1 mieszkańca Gminy Lidzbark wzrosły o 981,97 zł.

Wykres 23 Wydatki ogółem Gminy Lidzbark na 1 mieszkańca na tle powiatu działdowskiego, województwa warmińsko-mazurskiego i Polski

Źródło: opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalny, GUS

Tabela 93 Nadwyżka operacyjna w latach 2018-2020

	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
Dochody bieżące	58 590 105,76	63 205 604,19	66 859 356,90
Wydatki bieżące	53 353 828,97	58 239 373,00	62 004 124,71
Nadwyżka operacyjna	5 236 276,79	4 966 231,19	4 855 232,19

Źródło: Raport o stanie Gminy Lidzbark na rok 2020

Na koniec 2020 roku osiągnięto nadwyżkę operacyjną (różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi) w wysokości 4 855 232,19 zł, co oznacza, że Gmina posiada możliwości finansowe na prowadzenie nowych inwestycji lub spłatę wcześniejszego zadłużenia. W porównaniu z latami wcześniejszymi, osiągnięta w 2020 r. nadwyżka operacyjna jest niższa niż w 2018 r. o 7,3% i niższa o 2,2% niż w 2019 r.

Na koniec roku budżetowego wykonane wydatki bieżące nie były wyższe niż wykonane dochody bieżące powiększone o nadwyżkę budżetową z lat ubiegłych i wolne środki oraz wydatki bieżące z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2019r., poz. 869 ze zm.), które to środki nie zostały przekazane w danym roku budżetowym. Wskaźnik planowanej łącznej kwoty spłaty zobowiązań, o której mowa w art. 243 ust. 1 ustawy o finansach publicznych w stosunku do dochodów Gminy Lidzbark nie przekracza relacji określonej ww. ustawie.

Zadłużenie Gminy Lidzbark na dzień 31.12.2020 r. wynosi 9 970 000 zł i stanowi 13,7% wykonanych dochodów budżetowych.

Tabela 94 Dług Gminy Lidzbark w latach 2019 – 2020

<i>Wyszczególnienie</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>
Dochody budżetowe	66 556 420,44	72 873 110,23
Dług Gminy	9 949 513,00	9 970 000,00
W tym pożyczka na wyprzedzające finansowanie PROW 2014-2020	1 373 691,00	

Analiza danych długu gminy Lidzbark wskazuje, że stosunek długu Gminy Lidzbark do wykonanych dochodów budżetowych w latach 2019-2020 zmalał z 14,9 do 13,7 tj. o 1,2 punkty procentowe.

4.3.2 Wartość projektów finansowanych ze środków unijnych

W ostatnim okresie finansowania tj. 2014-2020 Gmina Lidzbark pozyskała dofinansowanie uzyskała dofinansowanie do poniższych programów operacyjnych:

Tabela 95 Zestawienie liczby oraz wartości zawartych umów o dofinansowanie na terenie Gminy Lidzbark w latach 2017-2020 – narastająco.

		2017	2018	2019	2020
Ogółem		8	86	150	177
	Wydatki ogółem	2 528,16	211 11 897 30 240 824,30	408,28	36 831 150,67
	Wydatki kwalifikowalne	2 781,87	207 11 406 26 629 996,74	061,34	33 178 074,03
Program Operacyjny Inteligentny Rozwój		0	0	1	1
	Wydatki ogółem	0,00	0,00	5 920 000,00	5 920 000,00
	Wydatki kwalifikowalne	0,00	0,00	5 920 000,00	5 920 000,00
Program Operacyjny Polska Cyfrowa		0	2	2	2
	Wydatki ogółem	0,00	216 442,90	216 442,90	216 442,90
	Wydatki kwalifikowalne	0,00	212 730,40	212 730,40	212 730,40
Program Operacyjny Polska Wschodnia		0	0	0	2
	Wydatki ogółem	0,00	0,00	0,00	831 047,94
	Wydatki kwalifikowalne	0,00	0,00	0,00	831 047,94
Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój		0	0	0	1
	Wydatki ogółem	0,00	0,00	0,00	393 937,50

Wydatki kwalifikowalne	0,00	0,00	0,00	393 937,50
RPO Województwa Warmińsko- Mazurskiego	8	84	147	171
Wydatki ogółem	0,00	11 381,39	681 24 965,37	103 29 469 722,33
Wydatki kwalifikowalne	0,00	11 266,33	194 20 330,94	496 25 820 358,19

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

W ostatnim okresie finansowania tj. 2014-2020 Gmina Lidzbark uzyskała dofinansowanie do poniższych projektów przedstawionej w tabeli.

Wykres 24. Wartość projektów finansowanych ze środków unijnych w okresie finansowania 2014-2020

Lp.	Nazwa projektu	wartość projektu (zł)	Dofinansowanie (zł)
1.	Przywrócenie wartości użytkowych i funkcji kulturalno-rozrywkowej w parku rekreacyjno – sportowym w Lidzbarku	2 500 000,00 zł	1 822 275,00 zł
2.	Aktywne włączenie – Szansą na lepsze jutro	1 612 144,37 zł	1 370 320,07 zł
3.	Lidzbarska Akademia Mistrzów	1 606 069,44 zł	1 365 159,02 zł
4.	E-administracja w Gminie Lidzbark	1 390 515,00 zł	1 175 749,39 zł
5.	Poprawa efektywności energetycznej w budynku Przychodni Zdrowia w Lidzbarku	1 901 159,44 zł	1 060 329,39 zł
6.	Poprawa efektywności energetycznej budynków SP Kiełpiny oraz SP Słup	1 093 736,60 zł	915 983,01 zł
7.	„Zagospodarowanie pustych przestrzeni nad	2 251 506,03	898 465,72 zł

	rzeką Wel w Lidzbarku”	zł	
8.	Urządzenie i oznakowanie trasy rowerowej nad Jeziorem Lidzbarskim wraz z infrastrukturą towarzyszącą	650 354,46 zł	550 932,99 zł
9.	Z myślą o rodzinie	422 287,50 zł	353 487,50 zł
10.	Oddzielenie pracy administracyjnej od pracy socjalnej oraz usług socjalnych w MOPS w Lidzbarku	393 937,50 zł	332 010,52 zł

Źródło. Mapa dotacji

5. Diagnoza porównawcza

W celu porównania poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Lidzbark z innymi gminami, wybrano 4 gminy miejsko-wiejskie położone w województwie warmińsko-mazurskim oraz dwie gminy miejskie. Miasta Lubawę i Nowe Miasto Lubawskie wybrano ze względu na podobną lokalizację w regionie, Gminy Dobre Miasto wybrano z uwagi na podobne położenie komunikacyjne, gminę Olsztynek i Nidzicę wybrano z uwagi na podobny potencjał turystyczny oraz charakter gminy.

Analizę przeprowadzono w 4 sferach: przestrzennej (powierzchnia, infrastruktura techniczna, mieszkalnictwo), środowiskowej (obszary prawnie chronione, tereny zielone, zanieczyszczenia), społecznej (demografia, dostęp do usług publicznych, dostępność do żłobków, przedszkoli, szkół, pomoc społeczna) i gospodarczej (podmioty gospodarcze, rynek pracy, bezrobocie, dochody i wydatki Gminy). W celu porównania gmin posłużono się przelicznikami wartości wskaźników na jednego, tysiąc lub dziesięć tysięcy mieszkańców. Analizowane wskaźniki zostały przedstawione w tabeli nr .....

Z uwagi na fakt występowania pandemii COVID-19 w 2020 roku, do analizy wzięto rok 2019 i 2020.

Strefa przestrzenna.

Gmina Lidzbark o powierzchni 255 km², w porównaniu z analizowanymi gminami, jest gminą czwartą co do wielkości, po gminie Nidzica (379 km²), Olsztynek (372 km²) i Dobre Miasto (259 km²). Zdecydowanie najmniejszą powierzchnię ma miasto Lubawa (17 km²) i Nowe Miasto Lubawskie (11 km²).

W analizowanych gminach liczba korzystających z sieci wodociągowych jest na wysokim poziomie. Największy odsetek osób korzystających z infrastruktury jest w mieście Lubawa (99,5 proc.) oraz w gminie Olsztynek (95,5 proc.). Gmina Lidzbark pod względem badanego wskaźnika uplasowała się na piątym miejscu (90,0 proc.), a najniżej miasto Nowe Miasto Lubawskie 89,8 proc. Najwięcej budynków podłączonych do sieci wodociągowej jest w gminie Olsztynek (99,8 proc.), w mieście

Lubawa (95,9 proc.), a najmniej w gminie Nidzica (87,9 proc.). Gmina Lidzbark uplasowała się na czwartym miejscu.

Odsetek ludności, korzystających z sieci kanalizacyjnej jest niższy od korzystających z sieci wodociągowej. Największy procent ludności korzystających z tej infrastruktury jest w mieście Lubawa (96,7 proc.), następnie w mieście Nowe Miasto Lubawskie (82,1 proc.), gminie Olsztynek (80,5 proc.). Najniższy odsetek korzystających z sieci kanalizacyjnej jest w gminie Lidzbark (52,4 proc.). Podobna sytuacja występuje w przypadku budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej – najwięcej w mieście Nowe Miasto Lubawskie (94,3 proc), następnie w mieście Lubawa (92,6 proc.), gminie Olsztynek (83,2 proc.), a najmniej w gminie Lidzbark (43,3 proc.).

Najwięcej mieszkań znajduje się w mieście Lubawa (378,4 na 1000 ludności), następnie w mieście Nowe Miasto Lubawskie (372,0 na 1000 ludności), gminie Lidzbark (350,1), Nidzica (346,2), Dobre Miasto (344,5) i na szóstym ostatnim miejscu uplasowała się Gmina Olsztynek (329,8).

Pod kątem powierzchni użytkowej mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności w 2020 roku pierwsze miejsce zajęło miasto Lubawa 779,1 m² (w 2019 roku 542 m²), drugie miejsce zajęła Gmina Olsztynek (487,7 m²), a ostatnie Gmina Lidzbark 149,8 m².

Najwięcej nowych budynków mieszkalnych na 1000 ludności znajduje się w mieście Lubawa i gminie Dobre Miasto (2,3), a najmniej w gminie Lidzbark 1,1.

Strefa środowiskowa.

Z pośród analizowanych jednostek administracyjnych największy obszar prawnie chroniony występuje w gminie Nidzica, następnie gmina Olsztynek oraz w gminie Lidzbark. Najmniejsza ilość obszarów prawnie chronionych jest na terenie miasta Lubawa.

W Gminie Lidzbark (wg danych dla powiatów) wartość wskaźnika emisji zanieczyszczeń gazowych w 2020r spośród analizowanych gmin jest na średnim poziomie (42008 t/r). Najwyższa wartość wskaźnika jest osiągnięta przez miasto Lubawa powiat iławski-92052 t/r. W pozostałych analizowanych jednostkach administracyjnych wysoka wartość wskaźnika odnotowano w gminach Olsztynek i Dobre Miasto (powiat olsztyński) – 39352 t/r. W pozostałych gminach zanotowano niski poziom emisji zanieczyszczeń na poziomie od 8990 t/r – gmina Nidzica do 8550 t/r- miasto Nowe miasto Lubawskie.

Strefa społeczna.

Pod kątem liczby ludności, Gmina Lidzbark (13 923) zajmuje trzecie miejsce po Gminie Nidzica (20888) oraz gminie Dobre Miasto (15 723). Najmniejsza gęstość zaludnienia występuje w gminie Olsztynek (37 osób/km²), a najwięcej w mieście Nowe Miasto Lubawskie (942 osób/km²). Współczynnik feminizacji w gminie Lidzbark jest na najniższym poziomie (103) względem badanych gmin. W gminach Dobre Miasto, Nidzica i Olsztynek wynosi (104), najwyższą wartość osiąga w mieście Nowe Miasto Lubawskie.

Na sześć analizowanych gmin, w żadnej gminie zmiana ludności na 1000 mieszkańców nie osiągnęła wartości dodatniej. Najgorzej sytuacja przedstawia się w mieście Nowe Miasto

Lubawskie (-13,0) oraz w gminie Lidzbark (-9,2). Najlepiej sytuacja przedstawia się w mieście Lubawa (-1,4).

Z kolei w zakresie przyrostu naturalnego najgorzej przedstawia się sytuacja w gminie Lidzbark (-6,29), następnie w gminie Nidzica (-4,34), gminie Dobre miasto (-3,54). Najkorzystniej przedstawia się sytuacja w mieście Lubawa, gdzie wartość wskaźnika jest dodatnia i wynosi 1,44.

Potwierdzeniem osiedlania się najwięcej osób na terenach miejskich jest kolejny analizowany wskaźnik – saldo migracji ogółem na 1000 ludności, który dla miast Lubawa i Nowe Miasto Lubawskie wyniósł odpowiedni -0,3 oraz -0,7. Gmina Lidzbark uplasowała się na ostatnim miejscu spośród analizowanych gminach z wynikiem -5,1.

W każdej analizowanej gminie obserwuje się zjawisko starzenia społeczeństwa. Najkorzystniej wygląda sytuacja w gminie Olsztynek obrazująca m.in. wskaźnikiem obciążenie demograficzne osobami starszymi, gdzie Gmina Olsztynek osiągnęła wartość wskaźnika na poziomie 22,7. Gmina Lidzbark zajęła drugie miejsce ze wskaźnikiem 23,6.

Kolejny wskaźnik dotyczy miejsca w żłobkach na 1000 mieszkańców. Pierwsze miejsce zajęła gmina Dobre Miasto (164), następnie Gmina Olsztynek (129), na trzecim miejscu uplasowało się Miasto Nowe Miasto Lubawskie (92). Gmina Lidzbark uplasowała się na piątym miejscu z wynikiem 81.

Analizując wskaźnik dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat to Gmina Lidzbark zajęła 6 miejsce z wynikiem (617). Najlepiej sytuacja przedstawia się w mieście Lubawa (928).

Gmina Lidzbark osiągnęła wskaźnik skoloryzacji brutto w szkołach podstawowych na poziomie (93,46 proc.). Najwyższą wartość wskaźnika osiągnęło miasto Nowe Miasto Lubawskie (110,89 proc.), a najniższą miasto Lubawa (86,07 proc.)

Strefa gospodarcza.

Aktywność gospodarcza mieszkańców jest na najniższym poziomie spośród analizowanych gmin.

W 2019 i 2020 roku najmniej było nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw na 1000 ludności w gminie Lidzbark (5,36), a najwięcej w mieście Nowe Miasto Lubawskie (8,86). Z kolei pod kątem liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 ludności gmina Lidzbark także uplasowała się na ostatniej szóstej pozycji z wynikiem 53. Najlepiej sytuacja przedstawia się w mieście Nowe Miasto Lubawskie z wynikiem 79.

Aktywność społeczna została określona poprzez wskaźnik fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 ludności. Pod kątem badanego wskaźnika Gmina Lidzbark zajęła piąte miejsce po Gminie Dobre Miasto, Olsztynek, mieście Nowe Miasto Lubawskie, gminie Nidzica. Natomiast udział fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w ogólnej liczbie podmiotów gospodarki narodowej jest na wysokim poziomie w porównaniu z pozostałymi gminami. Pod tym kątem Gmina Lidzbark zajęła drugie miejsce po Gminie Dobre Miasto.

Rynek pracy został określony wskaźnikiem udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci (%). I najniższe bezrobocie jest w gminach Olsztynek (3,1 proc) oraz w mieście Lubawa (3,1 proc.) , natomiast najwyższe bezrobocie występuje w gminie Dobre Miasto (8,4 proc.). Gmina Lidzbark zajęła drugie miejsce z wysokim wskaźnikiem na poziomie (8,1 proc).

Największe dochody własne Gminy na 1 mieszkańca ma miasto Lubawa (5286,05 zł), zaś gmina Lidzbark osiągnęła najniższą wartość wskaźnika na poziomie 1749,11 zł.

Analizując wskaźnik wydatki na 1 mieszkańca, to Gmina Lidzbark (4829,81 zł) zajęła przedostatnie miejsce przed Gminą Dobre Miasto. Miasto Lubawa ponosi najwyższe wydatki na 1 mieszkańca na poziomie 6333,85 zł.

Tabela 96. Diagnoza porównawcza – sfera przestrzenno-środowiskowa

Wskaźniki	Lidzbark		Lubawa-miasto		Nowe Miasto Lubawskie - miasto		Gmina Olsztynek		Gmina Dobre Miasto		Gmina Nidzica	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Powierzchnia ogółem km2	255	255	17	17	11	11	372	372	259	259	379	379
Ludność korzystająca z wodociągów (% ogółu ludności)	90,0	-	99,5	-	89,8	-	95,5	-	93,8	-	92,7	-
Ludność korzystająca z kanalizacji (% ogółu ludności)	52,4	-	96,7	-	82,1	-	80,5	-	75,2	-	77	-
Budynki mieszkalne podłączone do sieci wodociągowej - w % ogółu budynków mieszkalnych	91,2	-	95,9	-	94,4	-	99,8	-	90,2	-	87,9	-
Budynki mieszkalne podłączone do sieci kanalizacyjnej- w % ogółu budynków mieszkalnych	43,3	-	92,6	-	94,3	-	83,2	-	51,9	-	63,8	-
Mieszkania na 1000 ludności	350,1	-	378,4	-	372,0	-	329,8	-	344,5	-	346,2	-
Powierzchnia użytkowa mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności	99	149,8	542	779,1	338,5	336,9	225,8	487,7	383,6	319,4	484,8	410,4
Nowe budynki mieszkalne na 1000 ludności	0,8	1,1	1,3	2,3	1,8	1,4	1,2	1,4	1,9	2,3	1,3	1,9
obszary prawnie chronione ogółem ha	22 067,11	942,11	0,70	0,70	313,95	313,95	26 343,58	26 343,58	082,37	12 082,37	26 549,30	26 549,30
wskaźnika emisji zanieczyszczeń gazowych (dane powiatowe)	47 900	42 008	7 900	8 550	7 900	8 550	24 607	39 352	24 607	39 352	7 900	8 550

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Tabela 97 Diagnoza porównawcza - sfera społeczna

Wskaźniki	Lidzbark		Lubawa-miasto		Nowe Miasto Lubawskie - miasto		Gmina Olsztynek		Gmina Dobre Miasto		Gmina Nidzica	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Ludność	14 052	13 923	10 388	10 374	10 850	10 709	13 701	13 630	15 844	15 723	21 003	20 888
Ludność na 1 km2	55	55	617	616	954	942	37	37	61	61	55	55
Współczynnik feminizacji	102	103	107	107	110	109	103	104	104	104	104	104
Zmiana liczby ludności na 1000 mieszkańców	-8,8	-9,2	0,7	-1,4	-6,9	-13,0	-7,8	-5,2	-4	-7,6	-5,1	-5,5
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-4,95	-6,29	0,67	1,44	2,02	-2,68	-3,4	-3,9	-0,13	-3,54	-0,43	-4,34
Saldo migracji ogółem na 1000 ludności	-3,7	-5,1	0,6	-0,3	-10,4	-0,7	-0,9	-2,0	-3,97	-2,15	-5,23	-1,95
Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym (%)	18,8	18,5	21,6	22,0	19,3	19,8	18,2	18,4	18,3	18,4	17,4	17,2
Liczba ludności w wieku produkcyjnym (%)	61,9	61,7	60,1	59,3	18,3	18,7	62,7	62,1	60,4	59,9	62,0	61,5
Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym (%)	19,3	19,8	59,7	59,0	21,6	22,4	19,1	19,5	21,3	21,8	20,5	21,3
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	61,5	62,0	66,4	68,7	67,5	69,4	59,4	61,0	65,5	67,0	61,2	62,5
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	103,1	106,6	84,5	85,2	115,7	121,3	105,2	106,1	116,1	118,4	117,8	123,5
Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	23,0	23,6	22,1	23,2	26,8	28,1	22,0	22,7	25,6	26,9	23,9	25,2

Miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3	79	81	85	86	88	92	124	129	160	164	27	34
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1tys. dzieci w wieku 3-5 lat	617-		928-		908-		701	-	680	-	871	-
Współczynnik skolaryzacji brutto - szkoły podstawowe (%)	93,46-		86,07-		110,89-		96,96	-	86,13	-	94,52	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Tabela 98 Diagnoza porównawcza – sfera gospodarcza

Wskaźniki	Lidzbark		Lubawa-miasto		Nowe Miasto Lubawskie - miasto		Gmina Olsztynek		Gmina Dobre Miasto		Gmina Nidzica	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności	67	68	89	93	98	103	84	86	82	87	86	90
Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 1000 ludności	7,36	5,36	6,64	6,64	6,89	8,86	7,18	5,85	8,20	7,02	7,75	6,63
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności	51	53	68	71	76	79	59	61	56	60	61	65
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców	2,92	3,16	2,89	2,89	3,41	3,55	3,72	3,82	6,19	6,23	3,38	3,54
Udział fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w ogólnej liczbie podmiotów gospodarki narodowej	4,4	4,6	3,2	3,1	3,5	3,4	4,5	4,4	7,5	7,2	3,9	3,9
Mikroprzedsiębiorstwa (0-9) na 1000 mieszkańców ogółem	63,9	65,3	84,8	88,6	93,4	98,0	79,8	82,2	78,5	82,8	81,7	85,3

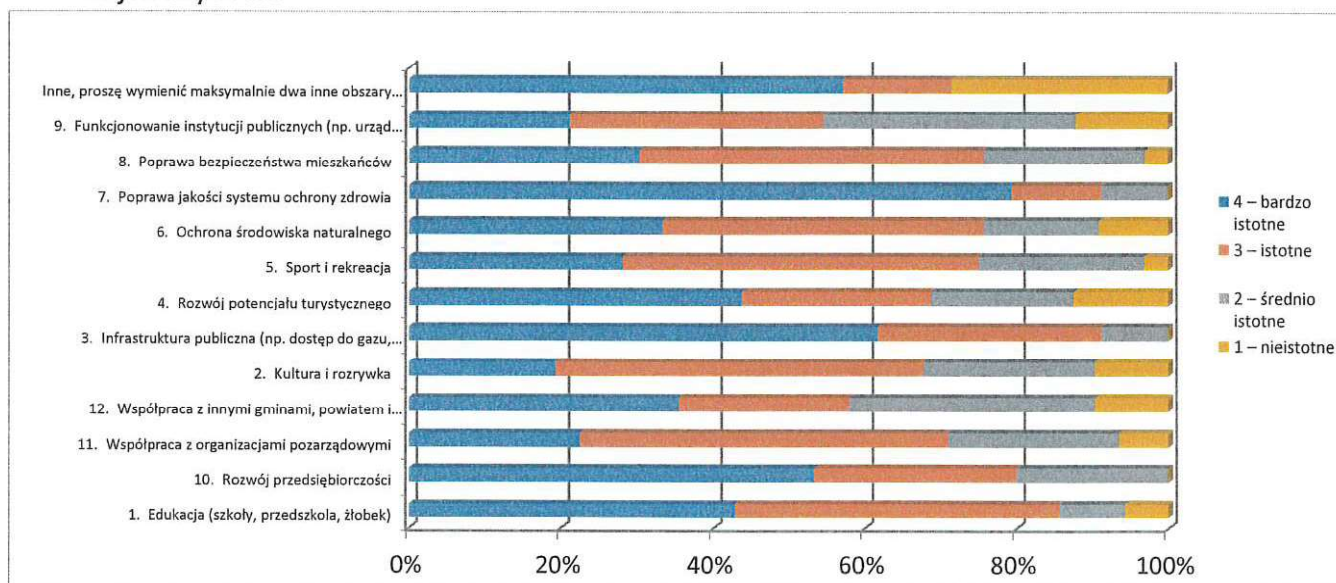
Małe przedsiębiorstwa (10-49) na 1000 mieszkańców ogółem	2,1	2,1	3,2	3,2	4,1	4,2	3,0	3,0	3,2	3,2	3,1	3,2
Średnie przedsiębiorstwa (50-2549) na 1000 mieszkańców ogółem	0,6	0,6	1,1	1,1	0,9	0,8	0,7	0,7	0,4	0,5	1,3	1,3
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (%)	8,0	8,0	2,7	3,1	4,6	5,5	2,9	3,1	6,6	8,4	3,4	3,3
Pracujący na 1000 ludności	159	166	512	500	284	279	309	369	199	212	225	215
Dochody własne Gminy na 1 mieszkańca (PLN)	1 515,98	1 749,11	2 610,72	3 118,57	2 189,81	2 346,16	2 266,63	2 537,07	2 007,84	1 970,75	2 027,24	2 364,87
Wydatki Gminy na 1 mieszkańca (PLN)	4 801,95	4 829,81	5 785,18	6 333,85	5 121,55	5 766,88	5 006,36	4 891,56	4 474,99	4 746,02	4 817,09	5 776,34

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

6. Konsultacje społeczne

W ramach konsultacji społecznych w sierpniu i wrześniu 2021 roku przeprowadzono badania ankietowe. W odpowiedzi otrzymano 36 wypełnionych ankiet. W ramach badań zadano 8 pytań, które dotyczą sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie Lidzbark. Poniżej przedstawiono wyniki ankiet na poszczególne pytania.

1. Które z poniższych obszarów powinny stanowić priorytet dla Gminy w perspektywie najbliższych lat

Według respondentów trzy najistotniejsze obszary, które powinny stanowić priorytet dla Gminy to: poprawa jakości systemu ochrony zdrowia (79,4 %), infrastruktura publiczna (61,8%), inne – walka z wykluczeniem komunikacyjnym (57,1 %). Natomiast 3 najmniej istotne to: kultura i rozrywka (19,4%), funkcjonowanie instytucji publicznych (urząd miejski, MOPS) – 21,2 %, współpraca z organizacjami pozarządowymi 22,6 %, sport i rekreacja (28,1 %).

2. Proszę wymienić przykładowe (maksymalnie trzy) kluczowe działania /inicjatywy, jakie Państwa zdaniem władze Gminy powinny podjąć w każdym z poniższych obszarów. W przypadku braku działań, proszę o wpisanie „nie wiem”.

Edukacja

- Dofinansowanie szkół wiejskich
- Lepsze wyposażenie w pomoce
- Docenianie pracy średnich Uczniów w celu wyłuskania ich indywidualnego potencjału
- Budowa lub rozbudowa szkoły nr 1
- Wsparcie niepełnosprawnych dzieci, terapia dla dzieci niepełnosprawnych, udzielanie pierwszej pomocy w związku ze zdrowiem psychicznym
- Więć Pań do grupy dzieci
- chodnik do przedszkola, rozbudowa żłobka, parking przy szkole podstawowej
- Kryty basen, ośrodek edukacyjny dla dzieci niepełnosprawnych
- zwiększyć ofertę edukacji dla szkół średnich, zwiększyć liczbę miejsc w żłobku

- większa dostępność liczby miejsc w przedszkolu
- Szkolenie kadr, wymiany zagraniczne, rozwój IT w szkołach.
- Modernizacja szkół wiejskich
- Wybór kierunków bardziej potrzebnych
- Dofinansowania do przedszkoli
- nauczanie w systemie domowym dalszy rozwój

Kultura

- Wydarzenia kulturalne
- Egzekwowanie prawa do ciszy i spokoju w miejscach rozrywki.
- Koncerty na plaży całym rokiem
- Basen, zwiększenie informacji o tym co się dzieje, lepsza współpraca pomiędzy placówkami: MOSIR, MGOK, urząd
- Zapewnić młodym zajęcie / sport
- wznowienie działalności kina, więcej przedstawień teatralnych
- Stały kalendarz imprez cyklicznych, poszerzenie oferty w różnych obszarach budowa muzeum Ziemi Lidzbarskiej
- możliwość rejestracji online na wydarzenia kulturalne
- Miejsce spotkań dla młodzieży i dzieci
- W kulturę inwestować, Zachęcać do czytania, stworzyć rozpoznawalny produkt np. coroczny festiwal folklorystyczny czy orkiestr dętych, murale na wsiach i osiedlowych blokach.
- Więcej koncertów
- Zwiększenie dostępności do materiałów historycznych dotyczących gminy
- Organizacja koncertów zespołów grających nie tylko muzykę disco polo

Infrastruktura publiczna (np. dostęp do gazu, kanalizacji, wodociągów, Internetu, dróg i chodników, dróg rowerowych)

- Rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w Lidzbarku (tereny przy obwodnicy), Jamielniku
- Budowa drogi Wąpiersk-Tarczyny, kanalizacja w Jeleniu
- Ciągłość ścieżek rowerowych (Zieluń, Cibórz, w mieście strach jechać ulicą itd.)
- wykończenie inwestycji rozpoczętych, doprowadzenie do zadbania o przestrzeń między promenadą a targowiskiem, ścieżki rowerowe.
- Transport /kolej
- Internet w gminie- rzetelny
- Reorganizacja placu targowego, w czwartki są ogromne trudności z wjazdem i parkowaniem. sugeruję utworzyć albo szerszy wjazd albo utworzyć wjazd i wyjazd w innym miejscu
- Drogi rowerowe w gminie, oświetlenie ulic, parking przy szkole podstawowej
- Budowa oczyszczalni, systematyczna kanalizacja gminy
- Rozbudowa kanalizacji, modernizacja oczyszczalni, budowa ścieżki rowerowej miejskiej
- Poszerzona oferta ścieżek rowerowych na terenie gminy
- Światłowod, rozbudowa ścieżek rowerowych w każdą stronę świata, całoroczna przeszkłona knajpka na plaży zamiast tarasu.
- Doprowadzenie gazu na wieś
- Więcej anten internetowych
- Wymiana istniejących chodników

- Gaz ziemny we wszystkich blokach w gminie
- Dostępność do Internetu w każdej wsi (poprawa zasięgu)

Rozwój potencjału turystycznego

- Rozwój zaplecza gastronomicznego
- Umożliwienie kulturalnego pozbycia się śmieci przez turystów.
- To tylko zysk dla kilku rodzin w tym mieście, a potrzeba nam zakładów produkcyjnych
- Wykorzystanie potencjału jeziora
- Restauracje, kafejki, food tracki w okresach wakacyjnych, zwiększenie dostępności muzeów
- Więcej fawek wokół jeziora
- Wieża widokowa –wieża ciśnień strategiczny inwestor budowy kompletu hotelowo rekreacyjnego
- Pole do popisu! kopiować światowe trendy w architekturze i turystyce i promocja. Tworzyć ścieżki rowerowe asfaltowe (nie kostka) stworzyć kilka produktów turystycznych i zadbać o dojazd. Bez komunikacji nie ma turystyki. Stworzyć warunki do carawaniingu i bushcraftu, cyklistów. Uporządkować pomosty wędkarskie (postawić na jednolitość).
- Obozy itp.
- Zmniejszyć opłaty za atrakcje na plaży miejskiej
- Promocja atrakcji turystycznych w mediach

Sport i rekreacja

- Ścieżki rowerowe
- Doinwestowanie sportów wodnych
- Zajęcia sportowe dla dzieci raz w tygodniu na Orlikach prowadzone przez specjalistę, budowa basenu
- Organizacja imprez o zasięgu regionalnym i krajowym
- Budowa basenu, parku rozrywki zamkniętego zastępującego plażę zimą
- Inwestycja w kadry. Na te chwilę żal patrzeć jak młodzież i stadion lekkoatletyczny się marnują. Inwestycja w Basen lub Aquapark ze Spa.
- Więcej wydarzeń na stadionie i hali sportowej
- Basen na terenie gminy

Ochrona środowiska naturalnego

- Dofinansowania do zmiany źródeł ogrzewania
- Wymusić wymianę pieców węglowych
- Lidzbark powinien jako miasto być wyjęty z obszarów parku bo nie może żaden większy zakład powstać bo ochrona środowiska przyroda itp.
- Śmieci
- W bezpieczny sposób, usunięcie trzciny przy alejce z małego jeziora na plażę
- Kontrolowanie stanu powietrza z podawaniem komunikatów na stronie urzędu miasta
- Realizacja obecnych programów. Budowa zbiorników retencyjnych
- Nie betonować a sadzić. Edukować dzieci.
- Ukończenie budowy kanalizacji w okolicach Lidzbarka
- Więcej koszy na śmieci i opróżnianie toy toy

- Większy nacisk na segregację śmieci, informacje (np. ulotki) jak segregować gdyż osoby starsze często mają z tym problem
- Promowanie przez gminę stylu eko

Poprawa jakości systemu ochrony zdrowia

- Poprawa dostępności do lekarzy pierwszego kontaktu
- Apteki otwarte w soboty i niedzielę.
- Lekarze specjaliści w Przychodni.
- Stały dostęp do lekarzy.
- Dostęp do specjalistów
- Zwiększenie ilości DOBRYCH lekarzy, poszerzyć godziny dostępności lekarzy
- Zatrudnić lekarzy rodzinnych i specjalistów
- Wykwalifikowani lekarze
- Zatrudnienie lekarza rodzinnego
- Zatrudnienie lekarza rodzinnego i porządnego pediatry w przychodni
- Mieszkania dla lekarzy dopłata do uposażenia
- Bezpłatny dostęp do opieki zdrowotnej dla wszystkich, większa oferta lekarzy o różnej specjalizacji w szczególności pediatra
- W starzejącym się społeczeństwie klucz. Szpital działdowski omijać szerokim łukiem. Inwestycje w sprzęt i kadry
- Więcej lekarzy
- Przychodnia czynna w weekendy
- Większą dostępność do lekarzy pediatrów
- Lepszy dostęp do służby zdrowia (krótszy czas oczekiwania na karetkę). Zmiana pracowników administracyjnych w ośrodku zdrowia, lub przeszkolenie personelu z zakresu dbania o klienta i zaopatrzenie ich w wiedzę z zakresu praw konsumenta
- Zwiększenie liczebności służby zdrowia

Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców

- Rozbudowa monitoringu miejskiego
- Progi zwalniające na długich ulicach (Żeromskiego), przywrócić polikwidowane lampy, zmienić całe oświetlenie na nowe (jak na głównej ulicy)
- Zablockowanie budowy kurników i chlewni.
- Rondo na Lubawskiej
- Ulepszenie kamer monitoringu
- Dobre oświetlenie ulic i przejść dla pieszych
- Pełny monitoring staż miejska
- Monitoring gminny, bezpieczeństwo w obszarach przejść dla pieszych, aktywne przejścia dla pieszych
- Integrować ludzi i dbać o istniejącą infrastrukturę drogowo-kolejową
- Częstsze patrole
- Sygnalizacja świetlna jak to jest np. Brodnicy
- Lepszy sprzęt do monitorowania miasta
- Monitoring dróg na terenie zabudowanym

Funkcjonowanie instytucji publicznych (urząd miejski, MOPS)

- Zatrudnianie ludzi od których można się jeszcze wiele nauczyć.
- Otwartość
- Zwiększenie dostępności dla klientów, godziny pracy 8-16 lub 9-17? Promowanie działań i inicjatyw, zwiększenie komunikacji i informacji dla mieszkańców
- Dalsza cyfryzacja
- Do urzędu to chyba zakupić ekspres do kawy i lepszą kawę. W Mops inwestować w kadry i infrastrukturę.
- Wdrożenie e-usług

Rozwój przedsiębiorczości

- Budowa infrastruktury technicznej na terenach przeznaczonych pod rozwój działalności
- Sprzyjanie przedsiębiorcom lokalnym.
- Większa konkurencja
- Wsparcie dla młodych działaczy, nie na start, a w kolejnych miesiącach i latach kiedy firma być może nie daje rady
- obniżenie podatków, wygospodarowanie nowych terenów pod inwestycje
- Przeznaczenie gruntów za 1zł ulgi podatków
- Pole do popisu każdej gminy. Pomysłów jest masa.
- Ułatwianie przedsiębiorcom działania na naszym terenie i tworzenie nowych miejsc pracy
- Jeszcze więcej miejsc pracy
- Nowe miejsca pracy, nowe przedsiębiorstwa
- Zwiększenie ilości miejsc pracy gdzie będą oferowane odpowiednie zarobki.
- Wsparcie przedsiębiorców- możliwości preferencyjnych warunków do inwestowania (np. częściowe zwolnienie z podatku)

Współpraca z organizacjami pozarządowymi

- Nowe twarze, nowe siły. Obecne też są ok
- Większe wsparcie
- Nie wiem, jest mało dostępnych informacji na ten temat
- Wypracować stały algorytm dofinansowań
- większa dostępność środków finansowych dla NGO
- Konieczność i obowiązek.
- Promowanie działań organizacji pozarządowych przez media społecznościowe gminy

Współpraca z innymi gminami, powiatem i instytucjami regionalnymi

- Rada Powiatu? Coś wiemy co robią nasi Radni?
- Współpraca z innymi gminami, powiatem i instytucjami regionalnymi -Prawdziwa współpraca
- Komunikacja, dzielenie się informacjami np. o miejscach pracy, festynach, koncertach, służbie zdrowia, nowych supermarketach
- Wspólne projekty w obszarze infrastruktury technicznej, kulturalnej w zakresie sportu
- Przede wszystkim komunikacja. Dzielenie się pomysłami w kulturze i sporcie.
- Wydarzenia sportowe pomiędzy gminami powiatowymi
- Partnerstwo w projektach zewnętrznych

Dodatkowy obszar wskazany przez respondenta

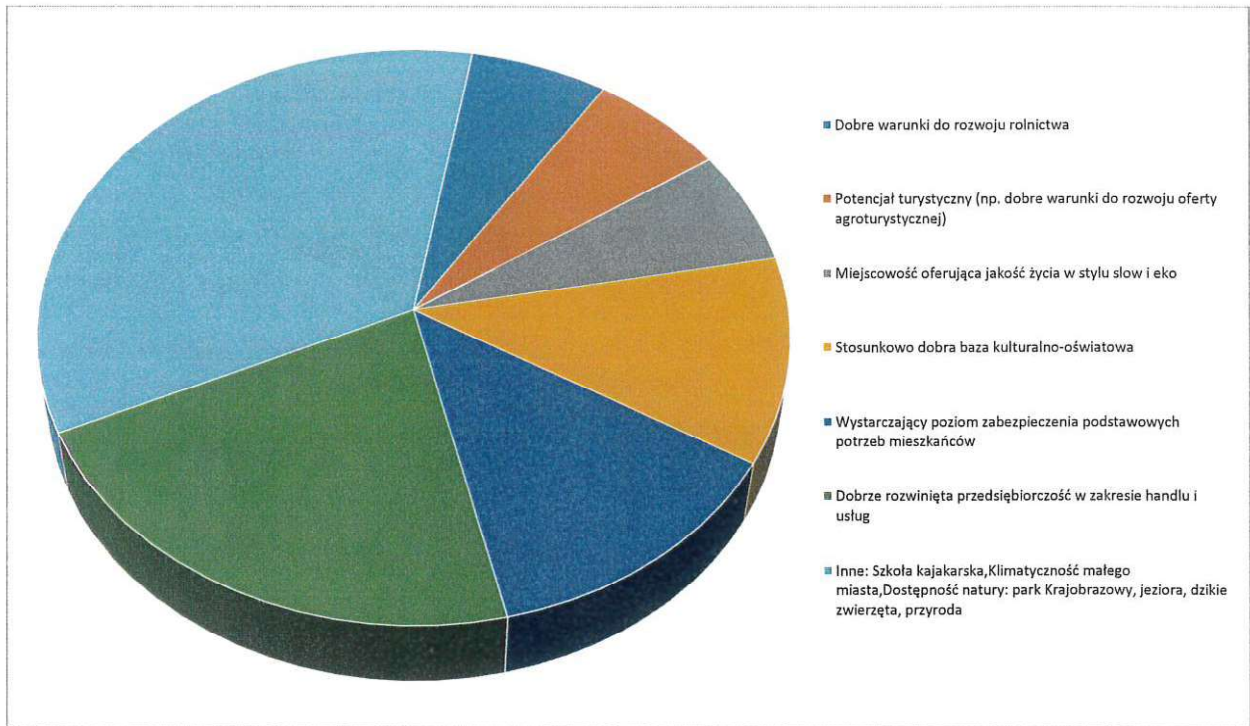
- Uchwała o egzekwowaniu porządku po psach
- Utrzymanie jeziora w takim stanie jakie było przy powstaniu promenady
- Cykliczne spotkania z przedsiębiorcami różnych branż
- Współpraca z lasami państwowymi i poprawa infrastruktury w lasach i zwiększenie oferty turystycznej z ich strony.
- Nowe budynki mieszkalne niskoczynszowe

**3. Co w Pani/Pana miejscowości trzeba zrobić w pierwszej kolejności, w najbliższych latach?
(proszę wymienić max. 3 inwestycje)**

Wśród zgłoszonych inwestycji najczęściej pojawia się poprawa dostępności i połączeń komunikacyjnych poprzez komunikację kolejową i autobusową, budowa i rozbudowa infrastruktury technicznej (sieć wodociągowa, kanalizacyjna, drogi, gaz, ścieżki rowerowe, parkingi), poprawa dostępności do lekarzy pierwszego kontaktu, monitoring gminy, rozwój infrastruktury przedszkolnej (liczba miejsc) wdrożenie e-usług w urzędzie, stworzenie miejsca spotkań dla młodzieży i dzieci pod dachem, zbudować tętnie, poszerzyć bazę noclegową i gastronomiczną, uatrakcyjnić miejsce nad jeziorkiem-rzeźby kwiatowe, budowa nowej szkoły, budowa kolejnych zakładów pracy, drogi w mniejszych miejscowościach, więcej koncertów, przychodnia zdrowia czynna w weekendy, zbudować nowe bloki mieszkalne, dofinansowanie do przedszkoli dla wszystkich.

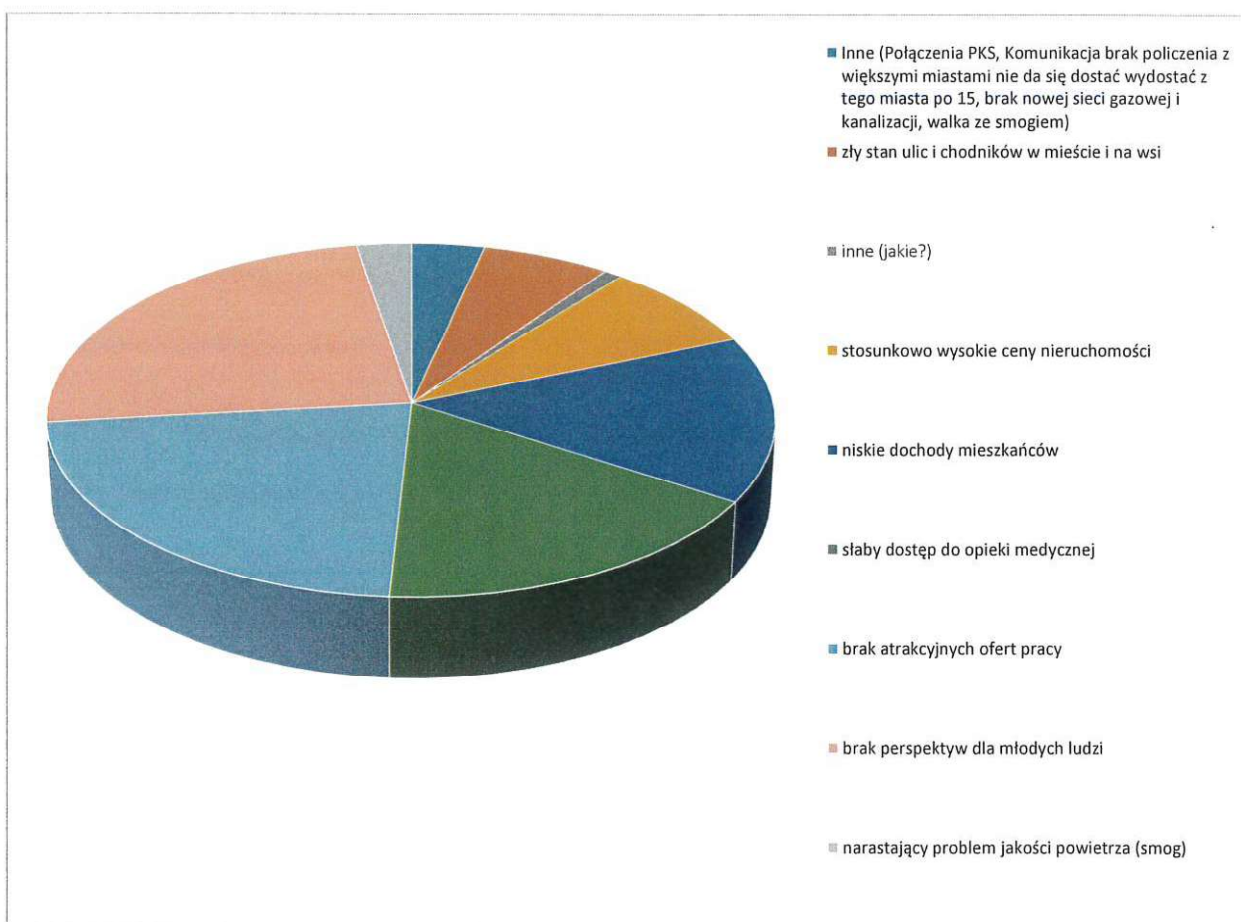
4. Proszę o zaznaczenie 3 mocnych stron Gminy Lidzbark:

Do najważniejszych mocnych stron Gminy Lidzbark według respondentów są: Inne: Szkoła kajakarska, Klimatyczność małego miasta, Dostępność natury: park Krajobrazowy, jeziora, dzikie zwierzęta, przyroda (81,8%), stosunkowo dobra baza kulturalno-oświatowa (51,5%), wystarczający poziom zabezpieczenia podstawowych potrzeb mieszkańców (30,3 %), dobrze rozwinięta przedsiębiorczość w zakresie handlu i usług (27,3 %).

5. Proszę o zaznaczenie 3 słabych stron Gminy Lidzbark:

Według respondentów trzy najsłabsze strony Gminy to brak perspektyw dla młodych ludzi (75 %), brak atrakcyjnych ofert pracy (69,4%), i słaby dostęp do opieki medycznej (52,8 %).

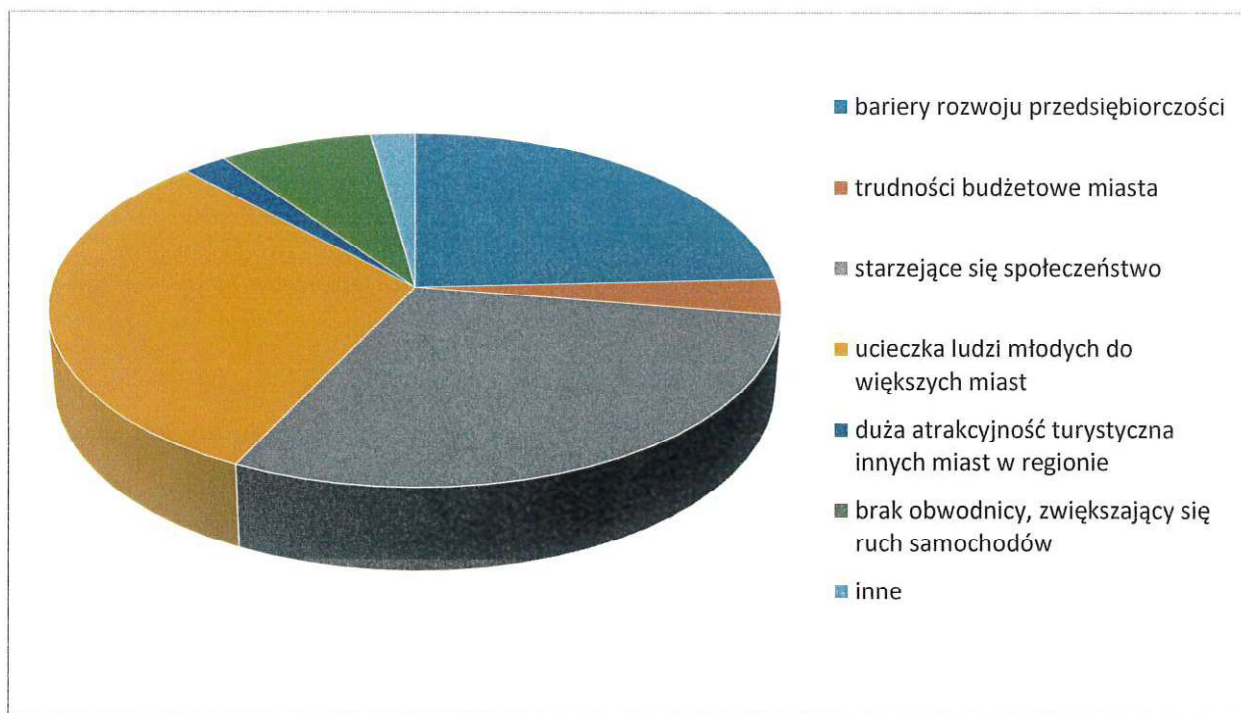
Oprócz wskazanych na wykresie słabych stron Gminy, ankietowani dodali swoje propozycje

- ❖ Połączenia PKS,
- ❖ Komunikacja brak połączenia z większymi miastami,
- ❖ brak nowej sieci gazowej i kanalizacji,
- ❖ walka ze smogiem

6. Proszę o zaznaczenie 3 największych zagrożeń dla rozwoju obszaru Gminy Lidzbark:

Do największych zagrożeń dla rozwoju Gminy Lidzbark według respondentów ankiety jest ucieczka ludzi młodych do większych miast (84,8%), starzejące się społeczeństwo (81,8%) oraz bariery rozwoju przedsiębiorczości (66,7%).

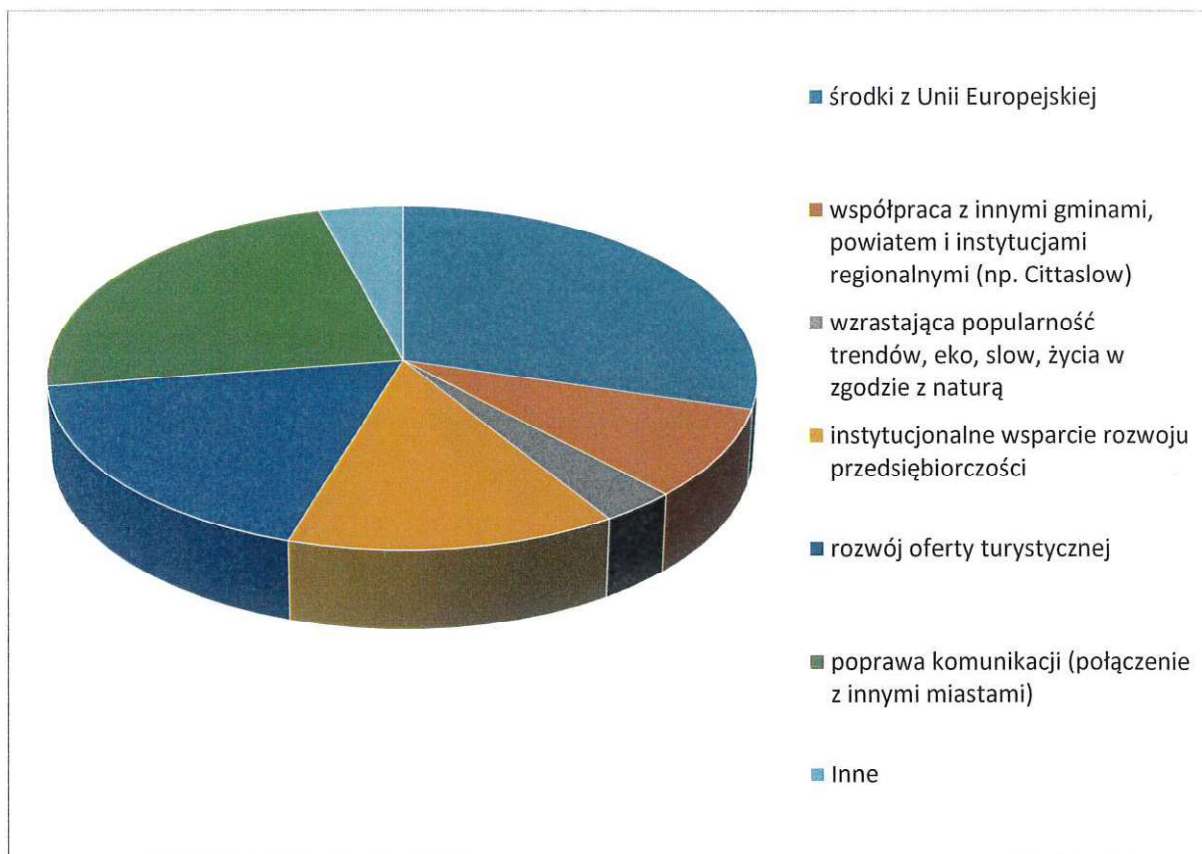

Oprócz wskazanych zagrożeń na wykresie, ankietowani dodali swoje propozycje:

- ❖ Społeczność nie ma w sobie iskry motywacji i inicjatywy do działania
- ❖ Problemy budowlane wywołane przez ekologów
- ❖ Transport publiczny, kolej do Działdowa

7. Proszę o zaznaczenie 3 szans rozwojowych dla obszaru Gminy Lidzbark:

Do najważniejszych szans rozwojowych dla obszaru Gminy Lidzbark są środki z Unii Europejskiej (84,8 %), poprawa komunikacji (połączenie z innymi miastami) (66,7 %) oraz rozwój oferty turystycznej (51,5%).

8 "Proszę dokończyć zdanie: Uważam, że Gmina Lidzbark jest:"

- ... Miejscem godnym polecenia i z dużą możliwością rozwoju miejsc pracy
- ... Fajnym miejscem na emeryturę :)
- ... Fajnym miastem, ale dla starszych
- ... Piękna i ma duży potencjał, jednak brakuje w niej lidera i osób, które by chętnie chciały coś zmienić i poprawić jakość życia mieszkańców.
- ... Bardzo atrakcyjnym miejscem, dużo się dzieje, ale zostało wszystko stworzone jest z myślą o starszych seniorach a nie młodych. Dla młodzieży zabrakło inicjatywy miejsc spotkań.
- ... Za mało przedsiębiorcza, nie ma pracy, dlatego młodzi uciekają. Na samej turystyce daleko nie zajdziemy!
- ... Atrakcyjna dla turystów ale nie zapewnia wystarczających warunków dla pracujących (w szczególności młodych) mieszkańców.
- ... Piękna
- ... Atrakcyjna
- ... ogólnie w gminie żyję się bardzo dobrze
- ... Ok. Mamy dobrego Burmistrza.
- ... gminą z potencjałem, ale niestety zupełnie niewykorzystanym.
- ... Dobrze rozwinięta pod kątem turystyki oraz pojawiła się długo wyczekiwana praca

- ... Nudna, brak perspektyw ,dobrych warunków pracy, słabe wynagrodzenia i dziura zabita dechami do której nie można się dostać komunikacją publiczną, brak atrakcji dla mieszkańców, wszystko jest robione pod turystów a nic dla mieszkańców.
- ... Średnio
- ... Bardzo mało rozwinięta w kierunku młodych ludzi
- ... Ma duży potencjał tylko trzeba go zauważyć
- ... Jest Ok
- ... Moim ukochanym miastem i chciałabym móc doczekać tu bezpiecznej starości
- ... Ładnym miastem, ale staje się trochę zacofana pod względem pracy, zarobków i komunikacji
- ... Ok, ale może być lepsza
- ... Wciąż rozwijającą się społecznością, widać rękę gospodarza. Liczę na dalszy rozwój nowe przyłącza gazowe i kanalizacyjne, więcej ławek i koszy na śmieci w mieście i wokół jeziora, poprawę komunikacji na targowisku miejskim wydzielenie wjazdu i wyjazdu w osobnych miejscach. Ustanowienie nowej stawki za parkowanie np. do 15 min bezpłatnie lub 30 min za połowę obecnej stawki bo to często wystarczy żeby zrobić zakupy.
- ... Dostyc atrakcyjny to rejon, ale na starość, na emeryturze.
- ... ZLOKALIZOWANY W ATRAKCYJNYM POŁOŻENIU, CO POZWALA NA ROZWÓJ OFERTY TURYSTYCZNEJ W GMINIE
- ... ma duży potencjał do rozwoju przedsiębiorczości (tereny przy obwodnicy Lidzbarka).
- ... Wielkim potencjałem dla młodych o nie tuzinkowym myśleniu.

Mieszkańcy gminy są na ogół zadowoleni z tego, że żyją w Gminie Lidzbark i czują się z nim związani. Świadczy o tym bardzo dużo pozytywnych odpowiedzi do ostatniego pytania, w którym respondenci zostali poproszeni o dokończenie zdania „Uważam, że Gmina Lidzbark jest...”. Najczęściej w odpowiedziach ankietowanych powtarzały się zwroty: moim ukochanym miastem, atrakcyjna, piękna, fajnym miejscem na emeryturę.

7. Spis wykresów, rysunków i tabel

Mapa 1 Mapa Gminy Lidzbark.....	7
Mapa 2 Sieć Miast Cittaslow na terenie województwa warmińsko-mazurskiego	9
Mapa 3 Mapa Lidzbarka z podziałem na Osiedla	11
Mapa 4 Mapa Gminy Lidzbark z uwzględnieniem zapisów Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Lidzbark	16
Mapa 5 Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego na terenie Gminy Lidzbark	17
Mapa 6 Obszar rewitalizowany na terenie Miasta Lidzbark.....	23
Mapa 7 Mapa Sieci Dróg Powiatowych Powiatu działdowskiego	25
Mapa 8 Układ głównych dróg na terenie Gminy Lidzbark.....	26
Mapa 9 Dostępność drogowa do Olsztyna w minutach	27
Mapa 10 Program Budowy Dróg Krajowych na lata 2014 - 2023 (z perspektywą do 2025 r.).....	29
Mapa 11 Zestawienie Regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK na terenie województwa warmińsko-mazurskiego.	42
Mapa 12 Mapa linii elektrycznych na terenie Gminy Lidzbark.....	46
Mapa 13 Mapa nadajników telefonii komórkowej na terenie Gminy Lidzbark	48
Mapa 14 Mapa geotermalna województwa warmińsko- mazurskiego na podstawie mapy geotermalnej Polski.....	50
Mapa 15 . Lokalizacja istniejących piętrzeń i moc możliwych do postawienia elektrowni wodnych w województwie warmińsko-mazurskim	51
Mapa 16 Nasłonecznienie w województwie warmińsko-mazurskim.....	52
Mapa 17 Obszar gminy Lidzbark leży w dorzeczu rzeki Wisły	54
Mapa 18 Mapa Surowców mineralnych zlokalizowanych na terenie Gminy Lidzbark.....	59
Mapa 19 Gminy o ubytku ludności powyżej 10 % do 2030 roku.....	88
Mapa 20 Zmiany zaludnienia powiatów w latach 2017-2030 na podstawie prognozy demograficznej.....	89
Mapa 21 Mapa Zielona Płuca Polski	133
Mapa 22 Jednostki administracji publicznej z szerokopasmowym dostępem do Internetu poprzez stałe	152
Mapa 23 Krajowa Mapa Zagrożeń Bezpieczeństwa na terenie Gminy Lidzbark stan na 22.08.2021 r.....	157
Wykres 1 Zasoby mieszkaniowe w Gminie Lidzbark w latach 2015-2019.....	31
Wykres 2 Zestawienie liczby mieszkańców wyposażonych w instalacje techniczno-sanitarne w gminie Lidzbark na tle województwa warmińsko-mazurskiego i Polski.	34
Wykres 3 Liczba ludności w Gminie Lidzbark w latach 2016-2020.....	76
Wykres 4 Liczba ludności Gminy Lidzbark na tle województwa i powiatu w latach 2016-2020.....	78
Wykres 5 Struktura ludności Gminy Lidzbark w latach 2016-2020	78
Wykres 6Liczba urodzeń, zgonów i przyrost naturalny na terenie gminy Lidzbark w latach 2016-2020.....	79
Wykres 7 Przyrost naturalny na 1000 ludności	80
Wykres 8 Małżeństwa i rozwody w latach 2016-2020 na terenie gminy Lidzbark.....	81
Wykres 9 Małżeństwa na 1000 ludności w latach 2016-2020.....	81
Wykres 10 Piramida wieku mieszkańców gminy Lidzbark, 2020.....	84
Wykres 11 Saldo migracji w gminie Lidzbark (osoba).....	85
Wykres 12 Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych w Gminie Lidzbark w latach 2016-2020	87
Wykres 13 Prognoza podziału grup ekonomicznych mieszkańców Gminy Lidzbark do roku 2030	90
Wykres 14 Ćwiczący w klubach sportowych na terenie gminy Lidzbark w latach 2016-2020	150
Wykres 15 Ilość zdarzeń na terenie Gminy Lidzbark	159
Wykres 16. Liczba podmiotów gospodarczych w gminie Lidzbark w latach 2016-2020	163

Wykres 17 Zestawienie podmiotów na terenie Gminy Lidzbark w podziale według form własności.....	164
Wykres 18. Podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w gminie Lidzbark na tle powiatu działdowskiego, województwa warmińsko-mazurskiego oraz Polski	166
Wykres 19. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności.....	167
Wykres 20 Odsetek nowo rejestrowanych podmiotów na terenie Gminy Lidzbark w latach 2016-2020	168
Wykres 21 Podmioty nowo zarejestrowane i wyrejestrowane w Gminie Lidzbark w latach 2016-2020	169
Wykres 22 Wynik finansowy budżetu Gminy Lidzbark w latach 2016-2020	173
Wykres 23 Wydatki ogółem Gminy Lidzbark na 1 mieszkańca na tle powiatu działdowskiego, województwa warmińsko-mazurskiego i Polski.....	176
Wykres 24. Wartość projektów finansowanych ze środków unijnych w okresie finansowania 2014-2020.	179

Rysunek 1 Położenie Gminy Lidzbark na tle województwa warmińsko-mazurskiego, powiatu działdowskiego	6
Rysunek 2 Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców w latach 2015-2019 na terenie Gminy Lidzbark.....	32
Rysunek 3. Średnie temperatury i opady występujące na terenie gminy Lidzbark w roku 2020.....	60
Rysunek 4 Podział województwa warmińsko-mazurskiego na strefy dla celów oceny jakości powietrza za 2019 r.	61
Rysunek 5 Obszary przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10 na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego w 2019 roku.	63
Rysunek 6 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem	82
Rysunek 7 Osoby pracujące na terenie Gminy Lidzbark z podziałem na płeć stan na 31.12.2020 r.	91
Rysunek 8 Pracujący na 1000 ludności w latach 2016-2019 na terenie Gminy Lidzbark	92
Rysunek 9 Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (PLN) w Lidzbarku w latach 2002-2018.....	93
Rysunek 10 Struktura bezrobocia na terenie powiatu działdowskiego, województwa i kraju stan na 31.12.2020 r.	94
Rysunek 11 Poziom wykształcenia Gmina Lidzbark.....	101
Rysunek 12 Udział poszczególnych kategorii przestępstw w ogólnej liczbie przestępstw na terenie powiatu działdowskiego stwierdzonych w roku 2020	156

Tabela 1 Wykaz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenie Gminy Lidzbark.....	12
Tabela 2 Liczba decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego i o warunkach zabudowy.....	18
Tabela 3 Struktura przestrzenna Gminy Lidzbark.....	18
Tabela 4 Powierzchnia geodezyjna Gminy Lidzbark	19
Tabela 5 Wykaz terenów inwestycyjnych na terenie Gminy Lidzbark	20
Tabela 6 Drogi gminne utwardzone w latach 2018 - 2020	25
Tabela 7 Czas dojazdu i liczba połączeń do Olsztyna*	27
Tabela 8 Czas dojazdu i liczba połączeń do miasta powiatowego *	28
Tabela 9 Ścieżki rowerowe na terenie Gminy Lidzbark (dane za 2019 r.)	28
Tabela 10 Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców na terenie gminy Lidzbark w latach 2015-2019	31
Tabela 11 Zestawienie liczby wydanych pozwoleń na budowę dla powiatu działdowskiego w latach 2015-2020	32
Tabela 12 Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne.....	33
Tabela 13 Zestawienie wód podziemnych na terenie Gminy Lidzbark	37
Tabela 14 Zestawienie jakości wód na terenie Gminy Lidzbark	37

Tabela 15. Wybrane dane statystyczne dotyczące gospodarki wodnej na terenie Gminy Lidzbark.....	38
Tabela 16 Wybrane dane statystyczne dotyczące gospodarki kanalizacyjnej na terenie Gminy Lidzbark	38
Tabela 17 Ludność korzystająca z oczyszczalni na terenie Gminy Lidzbark w latach 2016-2019.....	39
Tabela 18 Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca w latach 2016-2019 na terenie Gminy Lidzbark	39
Tabela 19 Ilość odpadów komunalnych odebranych z terenu Gminy Lidzbark w 2020 r. z podziałem na rodzaje odpadów	43
Tabela 20. Parametry sieci gazowej i ciepłowniczej na terenie gminy Lidzbark.	45
Tabela 21 Zestawienie liczby odbiorców energii elektrycznej oraz zużycia energii elektrycznej na terenie Gminy Lidzbark w latach 2016-2020.....	46
Tabela 22 Mapa Sieci szerokopasmowej na terenie Gminy Lidzbark.....	47
Tabela 23 Zestawienie liczby i mocy instalacji wykorzystujących OZE na terenie województwa warmińsko-mazurskiego.....	48
Tabela 24 Instalacje odnawialnego źródła energii wg stanu na dzień 31 grudnia 2020 r. na terenie powiatu działdowskiego	49
Tabela 25 Liczba wydanych zaświadczeń o wysokości dochodu w celu uzyskania podwyższonego dofinansowania w ramach programu Czyste Powietrze na terenie Gminy Lidzbark stan na 08.09.2021 r.	53
Tabela 26 Formy ochrony przyrody na terenie Gminy Lidzbark.....	58
Tabela 27 Powierzchnia obszarów chronionych na terenie gminy Lidzbark.....	58
Tabela 28 Wykaz złóż surowców zlokalizowanych na terenie Gminy Lidzbark.....	59
Tabela 29. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi - klasyfikacja podstawowa (klasy: A, C oraz A1, C1 dla pyłu PM _{2,5})	62
Tabela 30 Nazwa i długość rzek przepływających przez gminę Lidzbark	63
Tabela 31 Zestawienie jezior na terenie gminy Lidzbark.....	64
Tabela 32 Główne zbiorniki wód podziemnych na terenie Miasta i Gminy Lidzbark.....	65
Tabela 33 Mapa zagrożenia powodziowego na terenie Gminy Lidzbark	67
Tabela 34. Priorytety i przedsięwzięcia inwestycyjne/pozainwestycyjne przyjęte w Programie Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Lidzbark na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2022.....	73
Tabela 35. Dane demograficzne Gminy Lidzbark w latach 2016-2020.....	77
Tabela 36 Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem	82
Tabela 37 Dane demograficzne ludności stan na 31.12.2020 r. saldo migracji oraz przyrost naturalny	85
Tabela 38 Procesy demograficzne w Gminie Lidzbark w latach 2010-2020.....	86
Tabela 39 Prognoza ludności w Gminie Lidzbark do roku 2030	87
Tabela 40 Bezrobocie na terenie Gminy Lidzbark za lata 2016-2020.....	94
Tabela 41 Struktura bezrobotnych według płci i wieku w Gminie Lidzbark w latach 2016-2020.....	95
Tabela 42. Barometr zawodów w powiecie działdowskim.....	96
Tabela 43 Dochody ogółem Gminy Lidzbark w dziale Oświata i wychowanie w latach 2016-2020 (zł).....	100
Tabela 44 Wydatki Gminy Lidzbark w dziale Oświata i wychowanie w latach 2016-2020.....	101
Tabela 45 Zestawienie liczby uczniów w szkołach i przedszkolach na terenie gminy Lidzbark w latach 2018-2021	104
Tabela 46 Stan zatrudnienia nauczycieli i pracowników obsługi w placówkach oświatowych na terenie Gminy Lidzbark stan na 31.12.2020 r.	105
Tabela 47 Realizowane programy rządowe w szkołach gminnych na terenie gminy Lidzbark	106
Tabela 48 Wyniki egzaminów uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy Lidzbark w roku 2021 (%)	108
Tabela 49 Wyniki egzaminów uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy Lidzbark w roku 2020.....	109
Tabela 50 Wyniki egzaminów uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy Lidzbark w roku 2019.....	109

Tabela 51 Wykaz poradni, gabinetów podstawowej opieki zdrowotnej na terenie Gminy Lidzbark realizujących świadczenia na podstawie umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia	111
Tabela 52 Liczba osób wykonujących zawód medyczny w jednostkach systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne za rok 2020 w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Działdowie	113
Tabela 53 Czasy dotarcia zespołów ratownictwa medycznego w roku 2020 na terenie Gminy Lidzbark	113
Tabela 54 Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w latach 2016-2020 na terenie gminy Lidzbark	116
Tabela 55. Liczba rodzin i liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia społecznego w gminie Lidzbark w latach 2018-2020	116
Tabela 56 Zestawienie budżetu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lidzbarku w latach 2018-2020	117
Tabela 57 Liczba rodzin wspieranych i liczba osób objętych pracą asystenta rodziny w latach 2018-2020.	117
Tabela 58 Aktywność ekonomiczna osób niepełnosprawnych w wieku 16 lat i więcej na terenie województwa warmińsko-mazurskiego stan na 31.12.2020 r.	122
Tabela 59 Bezdomność na terenie Polski w podziale na województwa.....	123
Tabela 60 Liczba osób bezdomnych w wybranych ośrodkach miejskich (wg ośrodków pomocy społecznej – stan na 31 grudnia 2019 r.)	124
Tabela 61 Zestawienie zrealizowanych zadań przez organizacje pozarządowe w roku 2020.....	126
Tabela 62 Frekwencja w wyborach w latach 2018-2020 na terenie Gminy Lidzbark	130
Tabela 63 Wykaz Kół Gospodyń Wiejskich na terenie Gminy Lidzbark	132
Tabela 64 Zestawienie pomników przyrody na terenie Gminy Lidzbark.....	135
Tabela 65 Zestawienie turystycznych obiektów noclegowych na terenie gminy Lidzbark	138
Tabela 66 Wskaźniki potencjału turystycznego Gminy Lidzbark w latach 2016-2020	138
Tabela 67 Ilość miejsc noclegowych w Gminie Lidzbark w latach 2016-2020.....	139
Tabela 68 Zestawienie liczby turystów zagranicznych w latach 2016-2020 odwiedzających teren Gminy Lidzbark.....	140
Tabela 69 Dziedzictwo kulturowe województwa warmińsko-mazurskiego – krainy historyczne.....	140
Tabela 70 Wykaz zabytków nieruchomości Gminy i Miasta Lidzbark.....	141
Tabela 71 Zestawienie liczby organizowanych imprez masowych na terenie Gminy Lidzbark w latach 2016-2020	143
Tabela 72 Zestawienie ilości i rodzajów organizowanych imprez na terenie Gminy Lidzbark w latach 2016-2020	144
Tabela 73 Zestawienie liczby uczestników w organizowanych imprezach na terenie Gminy Lidzbark w latach 2016-2020.....	144
Tabela 74 Komputeryzacja bibliotek publicznych na terenie Gminy Lidzbark w roku 2020	146
Tabela 75 Dochody Gminy Lidzbark w dziale Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego w latach 2016-2020	147
Tabela 76 Wydatki Gminy Lidzbark w dziale Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	147
Tabela 77 Zestawienie infrastruktury sportowej na terenie gminy Lidzbark stan na 31.12.2018 r.	149
Tabela 78 Dochody Gminy Lidzbark w dziale Kultura fizyczna w latach 2016-2020	151
Tabela 79 Wydatki ogółem Gminy Lidzbark w dziale Kultura fizyczna.....	151
Tabela 80 Wykrywalność przestępstw na terenie powiatu działdowskiego w latach 2016-2020	155
Tabela 81 Liczba przestępstw na terenie Gminy Lidzbark oraz powiatu działdowskiego za lata 2018-2020	155
Tabela 82 Ilość zaistniałych wypadków i kolizji drogowych na terenie Miasta i Gminy Lidzbark w latach 2019-2020	158
Tabela 83 Liczba ofiar śmiertelnych i rannych w wypadkach drogowych.....	158
Tabela 84 Ilość zdarzeń w latach 2018-2020 na terenie gminy Lidzbark	159
Tabela 85 Zestawienie wyposażenia jednostek OSP na terenie gminy Lidzbark w samochody gaśnicze	160
Tabela 86 Podmioty na terenie Gminy Lidzbark w latach 2016-2020 według rodzajów działalności.....	163

Tabela 87. Struktura podmiotów gospodarki narodowej w gminie Lidzbark według wybranych sekcji PKD 2007 i prowadzonych przez osoby fizyczne.....	165
Tabela 88 Podmioty wyrejestrowane w rejestrze REGON w Gminie Lidzbark w latach 2016-2020.....	168
Tabela 89 Prezentacja planu i wykonania budżetu Gminy Lidzbark w roku 2020	173
Tabela 90 Struktura dochodów zrealizowana została następująco:	174
Tabela 91 Dochody na 1 mieszkańca w latach 2016 – 2020 (w zł).....	174
Tabela 92 Struktura wydatków Gminy Lidzbark w 2020 roku	175
Tabela 93 Nadwyżka operacyjna w latach 2018-2020	177
Tabela 94 Dług Gminy Lidzbark w latach 2019 – 2020	177
Tabela 95 Zestawienie liczby oraz wartości zawartych umów o dofinansowanie na terenie Gminy Lidzbark w latach 2017-2020 – narastająco.	178
Tabela 96. Diagnoza porównawcza – sfera przestrzenno-środowiskowa	184
Tabela 97 Diagnoza porównawcza - sfera społeczna	185
Tabela 98 Diagnoza porównawcza – sfera gospodarcza	186

Załącznik nr 1 Wzór ankiety w ramach Diagnozy społeczno-gospodarczej Gminy Lidzbark
Szanowni Państwo!

W związku rozpoczęciem prac nad opracowaniem "Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Lidzbarka do roku 2030", zwracamy się do Państwa z prośbą o wypełnienie poniższej ankiety. Ankieta ma odzwierciedlać rzeczywistą sytuację w gminie oraz jej najważniejsze potrzeby. Zebrane w ten sposób dane pozwolą nam uwzględnić Państwa sugestie. Licząc na współpracę zapewniamy jednocześnie, że ankieta jest anonimowa, a wyniki będą podawane wyłącznie w formie zbiorczej.

Proszę o wyrażenie opinii na temat wskazanych elementów stawiając znak X w odpowiedniej rubryce.

1. Które z poniższych obszarów powinny stanowić priorytet dla Gminy w perspektywie najbliższych lat (proszę ocenić w skali 1-4, gdzie 4 – bardzo istotne, 3 – istotne, 2 – średnio istotne, 1 – nieistotne)

1. Edukacja (szkoły, przedszkola, żłobek) .....
2. Kultura i rozrywka .....
3. Infrastruktura publiczna (np. dostęp do gazu, kanalizacji, wodociągów, Internetu, dróg i chodników, ścieżki rowerowe) .....
4. Rozwój potencjału turystycznego .....
5. Sport i rekreacja .....
6. Ochrona środowiska naturalnego .....
7. Poprawa jakości systemu ochrony zdrowia .....
8. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców .....
9. Funkcjonowanie instytucji publicznych (np. urząd miejski, MOPS) .....
10. Rozwój przedsiębiorczości .....
11. Współpraca z organizacjami pozarządowymi...
12. Współpraca z innymi gminami, powiatem i instytucjami regionalnymi.....

Inne, proszę wymienić maksymalnie dwa inne obszary i ocenić ich znaczenie

13. ....

14. ....

2. Proszę wymienić przykładowe (maksymalnie trzy) kluczowe działania / inicjatywy, jakie Państwa zdaniem władze Gminy powinny podjąć w każdym z poniższych obszarów. W przypadku braku działań, proszę o wpisanie „nie wiem”.

1. Edukacja (szkoły, przedszkola, żłobek)

.....
.....
.....

2. Kultura i rozrywka

.....

.....
.....
3. Infrastruktura publiczna (np. dostęp do gazu, kanalizacji, wodociągów, internetu, dróg i chodników, ścieżki rowerowe)

.....
.....
4. Rozwój potencjału turystycznego

.....
.....
5. Sport i rekreacja

.....
.....
6. Ochrona środowiska naturalnego

.....
.....
7. Poprawa jakości systemu ochrony zdrowia

.....
.....
8. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców

.....
.....
9. Funkcjonowanie instytucji publicznych (urząd miejski, MOPS)

.....
.....
10. Rozwój przedsiębiorczości

.....
.....
11. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

.....
.....
12. Współpraca z innymi gminami, powiatem i instytucjami regionalnymi

[Dodatkowy obszar wskazany przez respondenta]
.....
.....
.....

3. Co w Pani/Pana miejscowości trzeba zrobić w pierwszej kolejności, w najbliższych latach? (proszę wymienić max. 3 inwestycje)

- 1.....
- 2.....
- 3.....

4. Proszę o zaznaczenie 3 mocnych stron Gminy Lidzbark:

Dobre warunki do rozwoju rolnictwa

Potencjał turystyczny (np. dobre warunki do rozwoju oferty agroturystycznej)

Miejscowość oferująca jakość życia w stylu slow i eko

Stosunkowo dobra baza kulturalno-oświatowa

Wystarczający poziom zabezpieczenia podstawowych potrzeb mieszkańców

Dobrze rozwinięta przedsiębiorczość w zakresie handlu i usług

inne (jakie?)

.....

5. Proszę o zaznaczenie 3 słabych stron Gminy Lidzbark:

brak atrakcyjnych ofert pracy

zły stan ulic i chodników w mieście i na wsi

słaby dostęp do opieki medycznej

brak perspektyw dla młodych ludzi

niskie dochody mieszkańców

stosunkowo wysokie ceny nieruchomości

narastający problem jakości powietrza (smog)

inne (jakie?)

.....

6. Proszę o zaznaczenie 3 największych zagrożeń dla rozwoju obszaru Gminy Lidzbark:

bariery rozwoju przedsiębiorczości

trudności budżetowe miasta

starzejące się społeczeństwo

ucieczka ludzi młodych do większych miast

duża atrakcyjność turystyczna innych miast w regionie

brak obwodnicy, zwiększający się ruch samochodów

inne (jakie?)

.....

7. Proszę o zaznaczenie 3 szans rozwojowych dla obszaru Gminy Lidzbark:

środki z Unii Europejskiej

współpraca z innymi gminami, powiatem i instytucjami regionalnymi (np. Cittaslow)

wzrastająca popularność trendów, eko, slow, życia w zgodzie z naturą

instytucjonalne wsparcie rozwoju przedsiębiorczości

rozwój oferty turystycznej

poprawa komunikacji (połączenie z innymi miastami)

inne (jakie?)

.....

8. Proszę dokończyć zdanie: *Uważam, że Gmina Lidzbark jest*

.....
.....
.....